ҚР ҰКП НПП РК
АТАМЕКЕН

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ
БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ

БЕКІТЕМІН
Басқарушы директор –
Адами капиталды дамыту
департаментінің директоры
_____ А.А.Бейсенбенов
«12» 12 2025 ж.

«Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігі» мемлекеттік мекемесімен 2025 жылғы 24 қыркүйектегі №84 көрсетілетін қызметтерді мемлекеттік сатып алу туралы шартына сәйкес білім беру бағдарламаларының рейтингін қалыптастыру бойынша

ҚОРЫТЫНДЫ ЕСЕП
(4 ТОМ)

Астана қаласы, 2025 жыл

МАЗМҰНЫ

1. Аббревиатуралардың толық жазылуы……. 3
2. Шартқа қосымшада көрсетілген критерий атауларының ұсынылған есептегі қысқартылған атаулары..... 4
3. «Математика-Информатика» білім беру бағдарламалары бойынша есеп..... 5
4. «Математика-Физика» білім беру бағдарламалары бойынша есеп..... 37
5. «Тарих (білім)» білім беру бағдарламалары бойынша есеп……. 73
6. «Мейіргер ісі» білім беру бағдарламалары бойынша есеп……... 121
7. «Мал шаруашылығы» білім беру бағдарламалары бойынша есеп…... 150
8. «Шетел тілі» білім беру бағдарламалары бойынша есеп……. 181
9. «Кітапхана ісі» білім беру бағдарламалары бойынша есеп……. 231
10. «Пайдалы қазбаларды байыту» білім беру бағдарламалары бойынша есеп…….. 258
11. «Информатика (ғылым)» білім беру бағдарламалары бойынша есеп …….. 286
12. «Ақпараттық жүйелер» білім беру бағдарламалары бойынша есеп... 316
13. «Ақпараттық қауіпсіздік жүйелері» білім беру бағдарламалары бойынша есеп……. 385

АББРЕВИАТУРАЛАРДЫҢ ТОЛЫҚ ЖАЗЫЛУЫ

«Атамекен» ҰКП	– «Атамекен» ұлттық кәсіпкерлер палатасы
ҚР ҒЖБМ	– Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігі
ББ	– білім беру бағдарламасы
ЖЖОКБҰ	– жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдары
ЖОО	– жоғары оқу орнынан
ҰБТ	– ұлттық бірыңғай тестілеу
ПОҚ	– профессор-оқытушылар құрамыны
ЭПД	– элективті пәндер каталогы
МББ	– модульдік білім беру бағдарламасы
т.б	– тағы басқалары

IAAR – Аккредиттеу және рейтингтің тәуелсіз агенттігі

FIBAA - Foundation for International Business Administration Accreditation

IQAA - Білім сапасын қамтамасыздандыру бойынша тәуелсіз агенттігі

ASIIN - Accreditation Agency for Degree Programs in Engineering, Computer Science, Science and Mathematics

ABET – Инженерлік және технологиялық бағдарламаларды аккредиттеу жөніндегі кеңес

ACQUIN - Accreditation, Certification and Quality Assurance Institute

ARQA - Аккредиттеу және білім беру сапасын сараптау тәуелсіз агенттігі

MusiQuE - Music Quality Enhancement

ECAQA - Білім беруді, денсаулық сақтауды сапамен қамсыздандыру және аккредиттеудің еуразиялық орталығы

CAAAE - Орталық Азия білім жүйесін аккредиттеу қауымдастығы

ACBSP – Бизнес мектептері мен бағдарламаларын аккредиттеу кеңесі

Шартқа қосымшада көрсетілген критерий атауларының ұсынылған есептегі қысқартылған атаулары

№	Шарттағы атауы	Есептегі атауы
1	Білім беру бағдарламасын жұмыс берушілермен әзірлеу немесе келісу туралы мәліметтерді талдау	Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу
2	Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау	Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау
3	Тиісті сала бойынша профессорлық-оқытушылар құрамынан (ПОҚ) практиктерді оқу процесіне тарту туралы мәліметтерді талдау	Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі
4	ПОҚ сапасын талдау (студенттер мен оқытушылар арақатынасы (1 оқытушыға шаққандағы студенттер саны), ғылыми дәрежесі бар оқытушылардың үлесі);	Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері, ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы, Дәрежелі оқытушылардың үлесі
5	Білім беру бағдарламаларының мамандандырылған аккредиттеуден өтуі туралы мәліметтерді талдау	Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу
6	Білім беру бағдарламалары бойынша оқуға түскендердің орташа ҰБТ балын талдау	Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы
7	Академиялық ұтқырлық шеңберінде білім алған студенттердің үлесі туралы мәліметтерді талдау	Академиялық ұтқырлық
8	Білім беру бағдарламасы бойынша оқып жатқан шетелдік студенттердің үлесі туралы мәліметтерді талдау	Шетелдік студенттердің үлесі
9	Магистратура мен резидентурада оқуын жалғастырған түлектердің үлесі туралы мәліметтерді талдау	Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі
10	2024 жылғы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін 2000 білім беру бағдарламасы бойынша түлектердің зейнетақы аударымдарының болуы немесе болмауы бойынша талдау	Түлектердің мансаптық перспективалары
11	Білім беру бағдарламаларын бағалауды талдау	Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау

6В015 Математика-Информатика даярлау бағыты
В009 Математика мұғалімдерін даярлау
білім беру бағдарламасы тобы
«Математика-Информатика» білім беру бағдарламасы бойынша
рейтингіні қалыптастыру есебі

Кіріспе

Қазақстанның жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру жүйесі экономиканың түрлі салалары үшін жоғары білікті мамандарды даярлауда шешуші рөлдердің бірін атқарады. Еңбек нарығының қарқынды дамуы мен халықаралық интеграция жағдайында білім беру сапасы ғана емес, сонымен қатар білім беру бағдарламаларының қазіргі заманғы сын-қатерлерге бейімделу қабілеті де маңызды. Білім беру мекемелері жұмысының тиімділігін бағалаудың маңызды құралы - мамандарды даярлау деңгейін, түлектердің бәсекеге қабілеттілігін және білім беру бағдарламаларының сапасын объективті бағалауға мүмкіндік беретін рейтингілер жасау.

Бұл есепте 2025 жылғы Қазақстанның жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарындағы (бұдан әрі – ЖЖОКБҰ) білім беру бағдарламаларын (бұдан әрі – ББ) талданады. Осы талдау шеңберінде түлектердің кәсіби құзыреттілігін дамытуға және олардың еңбек нарығындағы сұранысына әсер ететін негізгі көрсеткіштер бойынша ББ кешенді салыстырмалы шолу жүргізілді.

Білім беру бағдарламаларының рейтингін қалыптастыру үшін негіздеме:

1. Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі №319 «Білім туралы» Заңы.

2. «Қазақстан Республикасында жоғары білімді және ғылымды дамытудың 2023-2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 28 наурыздағы №248 қаулысы.

3. «Еңбек нарығының қажеттіліктерін ескере отырып, жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімі бар кадрларды даярлауға жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының дайындық бөлімшелеріне мемлекеттік білім беру тапсырысын орналастыру қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 29 қаңтардағы №122 бұйрығы.

4. «Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру бөлігінде тәуекел дәрежесін бағалау өлшемшарттарын және білім беру жүйесіне тексеру парақтарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрінің 2022 жылғы 1 желтоқсандағы №166 және Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің 2022 жылғы 2 желтоқсандағы №116 бірлескен бұйрығы.

Бұл есептің мақсаты – білім беру бағдарламаларына жан-жақты талдау жүргізу және осы талдау негізінде қорытынды рейтинг жасау. Рейтинг жасау

барысында білім беру процесінің барлық маңызды компоненттерін қамтитын әртүрлі критерийлер тобы ескерілді. Олардың ішінде: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері және түлектердің мансаптық перспективалары. Бұл блоктардың әрқайсысы жалпы рейтингте белгілі бір салмаққа ие, бұл бағалауды мүмкіндігінше объективті және жан-жақты етуге мүмкіндік береді.

Бұл есептің негізгі міндеті – білім беру бағдарламаларының жағдайы туралы нақты және құрылымдық түсінік беру. «Математика-Информатика» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингке 7 ЖЖОКБҰ қатысты (1-қосымша). Кейбір ЖЖОКБҰ осы ББ бойынша түлектерінің санының аз болуына байланысты рейтингте орын алған жоқ (ББ бойынша 2024 жылғы түлек саны 5 түлектен аз), олардың ішінде Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты бар.

1 Жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының білім беру бағдарламаларының деректерін талдау

1.1 «Білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.1.1 «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі

ББ мазмұнын болашақ мамандардың кәсіби құзыреттілігі мен бәсекеге қабілеттілігінің тиімділігін арттыру үшін әлеуетті немесе негізгі жұмыс берушілермен келісу қажет. Жұмыс берушілер білім беру бағдарламаларын әзірлеу кезінде ұсыныстар, пәндердің мазмұнына өзгерістер енгізе алады, сондай-ақ зерттелетін тақырыптар мен материалдардың өзектілігі бойынша ұсыныстар мен ескертулер бере алады. Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен келісу түлектердің табысты жұмысқа орналасуына ықпал ететін негізгі факторлардың бірі болып табылады.

ЖЖОКБҰ бұл критерий бойынша 2024-2025 оқу жылына арналған ББ бойынша құжаттардың мынадай тізбесін ұсыну қажет: модульдік білім беру бағдарламасы (МББ), элективті пәндер каталогы (ЭПД), жұмыс берушіден хат, келісу хаттамасы, жұмыс берушінің рецензиясы, ұсынымдық хат, анықтама-негіздеме, ББ сараптамасы.

Осы критерийді есептеу кезінде ББ келісуге қатысатын жұмыс берушілердің санына басты назар аударылды. Бір мамандықтағы жұмыс берушілер әр түрлі болуы мүмкін, сәйкесінше, жұмыс берушілер саны неғұрлым көп болса, жұмыс ерекшеліктерін ұсыну туралы көзқарастар мен пікірлер соғұрлым көп болады.

1-кесте. «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ келісілген жұмыс берушілер саны	Балл
1.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	11	**5,00**
2.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	6	**3,00**
3.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	5	**2,60**
4.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	4	**2,20**
5.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	2	**1,40**
6.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	2	**1,40**
7.	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	1	**1,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-кестеде осы критерий бойынша нәтижелер берілген: М.Әуезов атындағы

Оңтүстік Қазақстан университеті. С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті мен Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті жетекші орынға ие болды, өйткені олардың білім беру бағдарламалары жұмыс берушілердің ең көп санымен келісілген.

1.1.2 «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі

Профессор-оқытушылар құрамының (ПОҚ) практикалық жұмыс тәжірибесі білім беру үдерісі сапасының маңызды құрамдас бөлігі. Тиісті кәсіби салада нақты тәжірибесі бар оқытушылар студенттерге пән туралы тереңірек және қолданбалы түсінік бере алады. Олар оқу процесіне практикадан, қолданылатын әдістер мен технологиялардан өзекті мысалдар келтіре алады, бұл студенттерді кәсіби қызметке неғұрлым тиімді дайындауға ықпал етеді.

Сонымен қатар, оқытушылардың практикалық тәжірибесі оларға саланың қазіргі тенденцияларын жақсырақ бағдарлауға және оқу бағдарламаларын еңбек нарығының өзгеретін талаптарына бейімдеуге мүмкіндік береді, осылайша түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін қамтамасыз етеді.

ББ бойынша осы көрсеткішті анықтау үшін мынадай құжаттар талап етілді: ЖЖОКБҰ кадрлар бөлімінен оқытушылардың жұмыс өтілі туралы бекітілген анықтама.

2025 жылғы рейтинг әдістемесіне сәйкес 2010 жылғы 1 қаңтар мен 2025 жылғы 1 мамыр аралығында практикалық тәжірибесі бар оқытушылар есепке алынады.

2-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Практикалық жұмыс өтілі бар оқытушылар саны (айлар)		Балл
		саны	өтілі	
1.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	10	1087	**3,87**
2.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	12	857	**3,35**
3.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	5	352	**2,89**
4.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	5	585	**2,61**
5.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	7	744	**2,57**
6.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	4	300	**1,45**

7.	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	1	48	**1,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

2-кестеден көріп отырғанымыздай, рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның көпшілігінде ЖЖОКБҰ құрылымынан тыс жұмыс тәжірибесі бар оқытушылар бар. Бұл критерийдің көшбасшылары: Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті, Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті.

1.1.3 «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі

«Профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктері» критерийі білім беру бағдарламаларының сапасын бағалауда маңызды рөл атқарады, өйткені ол білім беру процесіне қатысатын мұғалімдердің кәсібилігі мен құзыреттілігінің деңгейін көрсетеді. Рейтинг әдіснамасына сәйкес, бұл критерий соңғы жылдардағы профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктерін жан-жақты бағалауға мүмкіндік беретін бірнеше ішкі критерийлерді қамтиды.

Атап айтқанда, 2015-2025 жылдар аралығында «Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атағына ие болған оқытушылар есепке алынады, бұл олардың педагогикалық еңбегін ЖЖОКБҰ деңгейінде мойындағанын көрсетеді. Сол кезеңде «Үздік ғылыми қызметкер» атағын алған ПОҚ да ескеріледі, бұл олардың ғылыми зерттеулерге және академиялық қоғамдастықтың дамуына қосқан үлесін көрсетеді.

3-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	«Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атанған ПОҚ саны	«Үздік ғылыми қызметкер» сыйлығының иегерлері	Балл
1.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	2	1	**3,75**
2.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	2	1	**3,75**
3.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	4	0	**2,50**
4.	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	3	0	**1,88**
5.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	2	0	**1,25**
6.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1	0	**0,63**

7.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	1	0	**0,63**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

3-кестеден көріп отырғанымыздай, осы критерий бойынша Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті, Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті жетекші орындарға ие болды.

1.1.4 «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі

Білім беру және кәсіптік ұйымдардың бағдарламаны аккредиттеуі бағдарламаның жоғары сапа стандарттарына сәйкестігінің көрсеткіші және оны ұлттық және халықаралық деңгейде тану және мойындау ретінде қарастырылады.

Дәл осы себепті ББ-ның мамандандырылған аккредиттеуден өткені туралы сертификаты сұралды. Бұл критерий бойынша балл білім беру бағдарламасы аккредиттеуден өткен мекеме мен аккредиттеуден өткені туралы сертификаттың жарамдылық ұзақтығына байланысты есептелді.

Ұсынылған мәліметтерге сәйкес, «Математика-Информатика» ББ бойынша рейтингке қатысатын 7 ЖЖОКБҰ-ның 6-ы мамандандырылған аккредиттеуден өткен.

4-кесте. «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Аккредитациялық орган атауы	Балл
1.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	IAAR	**5,00**
2.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	IAAR	**5,00**
3.	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	IQAA	**5,00**
4.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	ARQA	**5,00**
5.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	IQAA	**5,00**
6.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	CAAAE	**5,00**
7.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	-	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

4-кестеге сәйкес, осы критерий бойынша 6 ЖЖОКБҰ аккредитациядан өткен.

1-диаграмма. Аккредиттеу органдары бөлінісіндегі аккредиттелген білім беру бағдарламалары

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-диаграммадан көріп отырғанымыздай, 6 ББ-ның 2-і IQAA - Білім сапасын қамтамасыздандыру бойынша тәуелсіз агенттігінде, 6 ББ-ның 2-і IAAR – Аккредиттеу және рейтингтің тәуелсіз агенттігінен, аккредиттеуден өткен.

1.1.5 «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі

Тиісті салалардан сарапшыларды тарту арқылы білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау білім беру сапасын қамтамасыз етудің маңызды құралы болып табылады. Кәсіби саласында терең білімі мен тәжірибесі бар сарапшылар оқу бағдарламаларының еңбек нарығының заманауи талаптары мен кәсіби стандарттарға қаншалықты сәйкес келетінін объективті бағалай алады. Олар мазмұндағы олқылықтарды анықтап, оқу жоспарларын жаңартуды және жаңа пәндерді немесе оқыту әдістерін енгізуді ұсына алады. Мұндай сараптамалық бағалау білім беру мекемелеріне бағдарламаларды өзгермелі жағдайларға бейімдеуге, мамандарды даярлауды жақсартуға және соның салдарынан түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін арттыруға көмектеседі. Сарапшыларды тарту сонымен қатар білім беру жүйесі мен индустрия арасындағы байланысты нығайтады, бұл жұмыс берушілердің қажеттіліктерін жақсы түсінуге және білім беру бағдарламаларының практикалық маңыздылығын арттыруға ықпал етеді.

Сарапшылардың ББ бағалауы мынадай критерийлер бойынша жүргізіледі:

1) ББ-ның тәжірибеге бағдарлануы – ББ-ның білім мен дағдыларды практикалық қолдануға қаншалықты бағытталғанын бағалау;

2) Пәндердің берілген оқу нәтижелеріне логикалық өзара байланысы және сәйкестігі – бағдарлама ішіндегі пәндер бір-бірімен және оқытудың соңғы нәтижелерімен қалай байланысты екенін талдау;

3) Пәндерді оқыту кезегінің мәнділігі/қисындылығы – бағдарламаның логикалық құрылымын, пәндердің қаншалықты материалды жақсы игеруге ықпал ететін ретпен ұйымдастырылғандығын бағалау;

4) ББ мазмұнының кәсіптік стандарттарға және/немесе еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі – ББ-ның осы саладағы қолданыстағы кәсіби стандарттарға (олар бар болған жағдайда) және (немесе) қазіргі еңбек нарығының талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігін бағалау;

5) Элективті пәндер каталогы (ЭПК) және оның мәні – ББ икемділігі мен бейімділігін бағалау: элективті курстардың кеңдігі мен әртүрлілігі, сәйкес бағыттар мен мамандықтарды таңдау мүмкіндігі, студенттердің қажеттіліктері мен еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі, тәжірибеге бағытталған және инновациялық курстардың болуын бағалау.

ББ мазмұнын бағалау жүйесі келесі диапазондар бойынша бөлінеді:

- Өте жақсы – 9-10 балл арасы;
- Жақсы – 6-8 балл арасы;
- Қанағаттанарлық – 4-5 балл арасы;
- Қанағаттанарлықсыз – 0-3 балл арасы.

5-кесте. «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Сарапшының орташа бағасы	Балл
1.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	8,75	**4,38**
2.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	8,67	**4,33**
3.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	8,50	**4,25**
4.	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	8,50	**4,25**
5.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	8,08	**4,04**
6.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	7,42	**3,71**
7.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	7,08	**3,54**

Дереккөз: «Атамекен» ҰКП мәліметтері

5-кестеде ББ мазмұнын сараптамалық бағалаудың қорытындысы ұсынылған, оған сәйкес жетекші орынға мынадай ЖЖОКБҰ иеленді: Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті.

1.2 «Білім беру бағдарламасының жетістіктері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.2.1 «Академиялық ұтқырлық» критерийі

ЖЖОКБҰ студенттерінің белгілі бір уақыт кезеңіне елден тыс басқа білім беру немесе ғылыми мекемеге ауысуы студенттің жеке дамуы үшін маңызды және оған мәдени байуға мүмкіндік береді, сондай-ақ ғылыми зерттеулердің тиімділігін, түлектердің отандық және халықаралық еңбек нарықтарындағы бәсекеге қабілеттілігін арттырады, жетекші шетелдік жоғары оқу орындарының тәжірибесін зерделеу және игеру есебінен кәсіби құзыреттіліктерін жетілдіреді және т. б.

ЖЖОКБҰ да академиялық ұтқырлық бағдарламасын іске асыруды талдау мақсатында оқу орындарынан мынадай құжаттар талап етілді:

- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде студенттерді шетелдік оқу орындарына жіберу туралы ректор бұйрығының көшірмесі;
- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде шетелдік оқу орындарының студенттерін қабылдау туралы ректор бұйрығының көшірмесі.

ЖЖОКБҰ академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде ұсынылған құжаттарды «Атамекен» ҰКП менеджерлері талдап, келесі қорытындылар жасады:

6-кесте. «Академиялық ұтқырлық» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ контингенті	Академиялық ұтқырлық бағдарламаларын қолданған білім алушылар саны	Балл
1.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	49	8	**5,00**
2.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	21	0	**0,00**
3.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	66	0	**0,00**
4.	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	15	0	**0,00**
5.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	44	0	**0,00**
6.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	38	0	**0,00**
7.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	67	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

6-кестеде көрсетілген мәліметтерге сәйкес,академиялық ұтқырлық тек: Семей қаласының Шәкәрім атындағы университетінде іске асырылды

1.2.2 «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі

Қазіргі уақытта нарықтағы технологиялық даму ЖЖОКБҰ-да тиімді ғылыми-зерттеу процесін ұйымдастыруды талап етеді, тек жаңа білімді дамытуды ғана емес, сонымен қатар нарықта коммерциялық тұрғыдан дамыған, сұранысқа ие бизнес-идеяларды өндіруді талап етеді.

Студенттік бизнес-инкубаторлар мен зертханалар жастар ортасында кәсіпкерлік қызметтің оң бейнесін қалыптастырады, жастар арасында креативті және инновациялық әлеуетті іске асырады, сондай-ақ кәсіпкерлікке және инновациялық қызметке бағдарланған ұйымдар мен жастар қауымдастықтарын қолдайды, жастар кәсіпкерлігін ақпараттық, білім беру, қаржылық және мүліктік қолдаудың бірыңғай жүйесін құрады және қамтамасыз етеді. Бұдан басқа, жастарды кәсіпкерлік қызметке білім беру, әдістемелік және ақпараттық даярлауды көрсетеді, жастар құрған шағын және орта кәсіпкерлік субъектілерінің санын арттырады, жоғары білім, бизнес және өндірістік сала арасындағы өзара іс-қимыл мен әлеуметтік әріптестік үшін жағдайлар жасайды.

Сондықтан «Атамекен» ҰКП зерттеу бағытындағы пункттердің бірі ЖЖОКБҰ студенттерінің шығармашылық жетістіктерін дәріптеу және енгізу болып табылады.

Студенттердің ғылыми зерттеулерін талдау мақсатында оқу орындарынан электрондық форматта растайтын құжат (патент және авторлық құқық туралы куәлік) талап етілді:

Ұсынылған құжаттар негізінде келесі мәліметтер алынды:

7-кесте. «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Ғылыми жобалардың атауы	Балл
1.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	Электронный учебник Задачник-практикум по аналитической геометрии	**5,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

7-кестеде көрсетілген ЖЖОКБҰ-да түлектердің ғылыми жобаларының бар екендігі расталған Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті.

1.2.3 «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі

Қазақстанда Еуропалық жоғары білім беру аймағына (European Higher Education Area (EHEA)) кіре отырып, кадрларды даярлаудың үш деңгейлі моделін: бакалавриат, магистратура және PhD докторантураны енгізуді қамтитын жоғары білім беру жүйесін айтарлықтай қайта құрылымдау жүргізілді. Бакалавриат аяқталғаннан кейін түлектердің одан әрі дамуы үшін әртүрлі мүмкіндіктері бар, мысалы, мамандық бойынша жұмыс іздеу, екінші жоғары білім алу немесе магистратураға түсу.

Магистратура біліктілікті арттыруда және таңдаған мамандығы бойынша білімді тереңдетуде шешуші рөл атқарады, бұл оны кәсіби қалыптасудың маңызды кезеңіне айналдырады. Жыл сайын магистрлік бағдарламалар барған сайын танымал бола бастады, ал магистрлер еңбек нарығында сұранысқа ие бола бастады, бұл қазіргі заманғы экономика жағдайында білім берудің осы деңгейінің өзектілігін көрсетеді.

Бұл критерий бойынша жиналған деректер 8-кестедегідей болды.

8-кесте. «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Магистранттар үлесі			Бал л
		Түлектер саны	Түлектер арасында магистратурада оқуды жалғастырғандар саны	үлес %	
1.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	6	2	33.33%	**5,00**
2.	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	12	3	25%	**3,75**
3.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	14	3	21,43%	**3,21**
4.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	11	1	9,09%	**1,36**
5.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	3	0	0%	**0,00**
6.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	21	0	0%	**0,00**
7.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	7	0	0%	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

8-кестеде осы критерий бойынша 2024 жылғы түлектерді талдау қорытындыларын көруге болады, түлектердің жалпы саны 74 болса, оның ішінде 9 түлек әрі қарай магистратурада оқуын жалғастырған, бұл 12.16% құрайды. Кестеге сәйкес магистратураға түскен түлектердің ең көп үлесі келесі оқу орындарына тиесілі: Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті.

1.2.4 «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі

Ұлттық бірыңғай тестілеу (ҰБТ) – жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарына түсу үшін іріктеу емтихандарының нысандарының бірі.

Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы – жоғары ҰБТ нәтижелерін көрсеткен талапкерлердің көбінесе қай ЖЖОКБҰ таңдайтынын анықтайтын көрсеткіш. Бұл көрсеткіш ЖЖОКБҰ деңгейін және талапкерлер арасында оның сұранысын анықтауға мүмкіндік береді.

9-кесте. «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Талапкерлердің орташа ҰБТ балы	Балл
1.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	110	**3,92**
2.	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	101	**3,60**
3.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	98	**3,49**
4.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	98	**3,48**
5.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	91	**3,25**
6.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	81	**2,88**
7.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	52	**1,86**

Дереккөз: «Ұлттық тестілеу орталығы» РМК

9-кестеде көрсетілгендей, ББ бойынша 2024-2025 оқу жылында жоғары оқу орнына оқуға түскен талапкерлердің орташа балы 90 балды құраған. Салыстырмалы түрде жоғары балл жинаған талапкерлер келесі ЖЖОКБҰ-ны таңдаған: Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті, І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті.

1.2.5 «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі

Шетелдік студенттер өз елдерінде қазақ тілі мен мәдени дәстүрлерінің таралуына ықпал ете отырып, Қазақстандағы заманауи білім беру жүйесінің маңызды бөлігі болып табылады. Олардың еліміздің жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарында оқуы біздің университеттерге деген халықаралық сұраныс деігейін көрсетеді және олардың рейтингінің жоғарылауына тікелей әсер етеді.

«Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі білім беру бағдарламаларының студенттерді шетелден тарту қабілетін көрсетеді. Бұл шетелдік студенттер үшін білім беру бағдарламалары мен жоғары оқу орындарының нақты тартымдылығын объективті бағалауға мүмкіндік береді.

Осы критерийді растау үшін ЖЖОКБҰ келесі құжаттарды ұсыну қажет:

- шетелдік студенттерді қабылдау туралы бұйрықтар;
- шетелдік студенттердің төлқұжаттарының көшірмелері.

10-кесте. «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Шетелдік студенттер үлесі			Бал л
		ББ контингенті	Шетелдік студенттер саны	үлес, %	
1.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	38	24	63,16%	**5,00**
2.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	44	3	6,82%	**0,54**
3.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	67	2	2,99%	**0,24**
4.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	66	1	1,52%	**0,12**
5.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	21	0	0%	**0,00**
6.	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	15	0	0%	**0,00**
7.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	49	0	0%	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

10-кестеде шетелдік студенттердің «Математика-Информатика» ББ жалпы контингентіне қатынасын көруге болады, бұл 10% құрайды. Шетелдік

студенттердің контингентке шаққандағы ең көп үлесі келесі оқу орнында анықталды: М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті.

1.3 «ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.3.1 «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі

Студенттер мен оқытушылардың арақатынасы ЖЖОКБҰ ұсынатын білім сапасына әсер ететін негізгі көрсеткіштердің бірі. Бұл критерий оқытуға жеке көзқарас деңгейін және әр студентке оқытушы тарапынан жеткілікті көңіл бөлінетін қолайлы білім беру ортасын құру мүмкіндігін көрсетеді.

Студенттердің оқытушыларға қатынасының төмендігі оқытушылар құрамы жеке кеңес беруге, жұмыстарды тексеруге, ғылыми зерттеулерді басқаруға және практикалық дайындыққа көбірек уақыт бөле отырып, оқушылармен тиімдірек әрекеттесе алуына көбірек мүмкіндік береді. Бұл әсіресе тәжірибеге бағытталған оқытудың жоғары дәрежесін және тереңдетілген зерттеулерді қажет ететін бағдарламалар үшін өте маңызды.

Ал бір ПОҚ шаққанда білім алушылар санының тым көп болуы оқытушыларға шамадан тыс жүктемелер артылатындығын көрсетуі мүмкін, бұл білім беру процесінің сапасын төмендетуі және студенттердің оқуға қызығушылығына теріс әсер етуі мүмкін. Қазіргі білім беру стандарттары мен еңбек нарығының талаптары жағдайында студенттер мен оқытушылар саны арасындағы оңтайлы тепе-теңдікті сақтау ЖЖОКБҰ бәсекеге қабілеттілігінің маңызды факторына айналады.

Осылайша, осы критерийді талдау оқу орнының оқу жүктемесін ақылға қонымды бөлуді қолдай отырып және оқыту сапасын қамтамасыз ете отырып, білім беру қызметтерінің жоғары деңгейін қаншалықты қамтамасыз ете алатынын бағалауға мүмкіндік береді.

Біздің тарапымыздан ЖЖОКБҰ-да ПОҚ сапасы бойынша берілген мәліметтерді тексеру кезінде мынадай нормативтік құқықтық актілердің іске асырылуы да ескеріледі: Сот төрелігі академиясын, әскери, арнаулы оқу орындарын, мәдениет саласындағы білім беру ұйымдарын қоспағанда, жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдары профессор-оқытушылар құрамының жалпы санын есептеу үшін білім алушылар санының оқытушыларға орташа арақатынасын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 606 бұйрығы (Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2018 жылғы 1 қарашада № 17670 болып тіркелген).

11-кесте. «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	ЖЖОКБҰ контингенті	Бір ПОҚ-қа шаққандағы білім алушылар саны	Балл
1.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	885,00	13916,00	16	**5,00**
2.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1163,00	22327,00	19	**4,10**
3.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	311,00	6524,00	21	**3,75**
4.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	568,00	11964,00	21	**3,73**
5.	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	284,00	6458,00	23	**3,46**
6.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	288,00	7787,00	27	**2,91**
7.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	87,00	2457,00	28	**2,78**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

11-кестеде оқытушылардың ЖЖОКБҰ-ның жалпы контингентіне қатынасын көруге болады. Осы критерий бойынша үздік көрсеткіш Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университетінде тіркелді, ол университетте бір оқытушыға орташа есеппен 16 білім алушы келеді.

1.3.2 «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі

Дәрежелі оқытушылардың үлесі профессор-оқытушылар құрамының академиялық біліктілігі мен кәсібилігінің маңызды көрсеткіші. Ғылыми дәрежесі (ғылыми дәрежесі және (немесе) философия докторы PhD/бейіні бойынша доктор (академиялық) дәрежесі және (немесе) ғылыми атағы және «өнер» кадрларын даярлау үшін «ҚР Еңбек сіңірген жаттықтырушысы» спорттық атағы) бар оқытушылар ЖЖОКБҰ-да білім мен ғылыми қызметтің жоғары деңгейін қамтамасыз етуде маңызды рөл атқарады.

Оқу орнында дәрежелі оқытушылардың едәуір санының болуы оның іргелі және қолданбалы ғылыми зерттеулер жүргізу, ғылыми әзірлемелердің нәтижелерін білім беру процесіне кіріктіру, сондай-ақ халықаралық ғылыми жобаларға қатысу мүмкіндігі туралы куәландырады. Бұл тез өзгеретін кәсіби орта жағдайында жұмысқа дайын жоғары білікті мамандарды қалыптастыру үшін қолайлы жағдай жасайды.

Сонымен қатар, дәрежелі оқытушылар педагогикалық құзыреттіліктің жоғары деңгейіне ие, бұл оларға білімді тиімді жеткізуге, студенттерде сыни ойлау мен аналитикалық дағдыларды дамытуға мүмкіндік береді. Мұндай оқытушылардың жоғары үлесі оқу орнының академиялық стандарттарға бейілділігін және білім беру бағдарламаларының сапасын үздіксіз жетілдіруге ұмтылысын көрсетеді.

Бұл критерий ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының академиялық және кәсіптік даярлықтың қазіргі заманғы талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігі туралы қорытынды жасауға мүмкіндік береді, сондай-ақ оның ғылыми және білім беру орталығы ретіндегі беделін нығайтуға ықпал етеді.

12-кесте. «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	Штаттық дәрежелі ПОҚ саны	Үлес, (%)	Балл
1.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	288,00	180,00	62,5%	**5,00**
2.	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	284,00	144,00	50,7%	**4,06**
3.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	311,00	148,00	47,6%	**3,81**
4.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	568,00	268,00	47,2%	**3,77**
5.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	885,00	366,00	41,3%	**3,31**
6.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1163,00	367,00	31,6%	**2,52**
7.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	87,00	15,00	17,24%	**1,38**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

12-кестеде бұл ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның дәрежелі ПОҚ үлесі орта есеппен 41,48% құрайтынын көруге болады. Дәрежелі ПОҚ-ның ең көп үлесі мынадай ЖЖОКБҰ-да жұмыс істейді:

С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті, І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті.

1.3.3 «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі

«Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі білім беру процесінің қаржылық қамтамасыз етілуін және оқу орнының оқытудың негізгі аспектілеріне қаражат салуға дайындығын бағалауға мүмкіндік беретін маңызды көрсеткіштердің бірі. Бұл критерийде бағдарламалық қамтамасыз ету және кітапхана қорын дамыту шығындары ескеріледі.

Бағдарламалық қамтамасыз ету шығындары әртүрлі пәндерге арналған арнайы бағдарламалар, оқу процесін басқару жүйелері және оқытудың тиімділігі мен интерактивтілігін арттыратын басқа да цифрлық құралдар сияқты оқу процестеріне қажетті лицензиялық бағдарламаларды сатып алу және жаңарту шығындарын қамтиды. Бұл ББ өзектілігін сақтау және студенттерді заманауи технологиялармен жұмыс істеуге дайындау үшін маңызды.

Кітапхана қорын дамыту шығындарына студенттердің өзекті және сапалы оқу және ғылыми ақпаратқа қол жеткізуін қамтамасыз ету үшін қажетті жаңа оқулықтарды, ғылыми әдебиеттерді, электрондық ресурстар мен дерекқорларды сатып алу шығындары кіреді. Кітапхана қорын дамыту білімді тереңдетуге және ғылыми зерттеулер жүргізуге ықпал ететін академиялық ортаның маңызды құрамдас бөлігі.

13-кесте. «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ контингенті	Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындар көлемі (теңге)	Балл
1.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	7787,00	43838,28	**5,00**
2.	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	6458,00	24760,00	**3,09**
3.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	11964,00	13063,14	**1,91**
4.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	22327,00	11075,39	**1,71**
5.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	13916,00	5563,46	**1,16**
6.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	2457,00	4110,00	**1,01**
7.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	6524,00	3965,50	**1,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

13-кестеде көрсетілген 1 студентке бөлінген қаражатты талдау бойынша келесі ЖЖОКБҰ жоғары нәтиже көрсетті: С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті, І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті.

1.3.4 «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі

«Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі оқытушыларды қаржылық қолдау деңгейін және жанама түрде оқу орнындағы білім беру процесінің сапасын көрсететін маңызды көрсеткіш. Медианалық жалақы – оқытушылардың жартысы жалақыны осы деңгейден жоғары, ал екінші жартысы төмен алатын бөліну нүктесі. Бұл көрсеткіштің орташа жалақыдан айырмашылығы, оған өте жоғары немесе өте төмен жалақы сияқты шекті мәндер әсер етпейді.

Медианалық жалақы деңгейі оқытушылардың мотивациясымен және олардың жұмысқа қанағаттануымен тығыз байланысты. Жалақының жоғары деңгейі университетке білікті мамандарды тартуға және ұстап қалуға мүмкіндік береді, ол дегеніміз оқыту мен ғылыми қызметтің сапасына оң әсер етеді. Лайықты жалақы алатын оқытушылар үнемі кәсіби дамуға, ғылыми зерттеулерге қатысуға және студенттермен белсенді қарым-қатынасқа ынталы болады.

Сонымен қатар, медианалық жалақы көрсеткіші ЖЖОКБҰ-ның қаржылық тұрақтылығын және оның басқа оқу орындарымен салыстырғанда бәсекеге қабілетті жалақы деңгейін ұстап тұру қабілетін көрсете алады.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде оқытушы жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

14-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ПОҚ медианалық жалақысы (теңге)	Балл
1.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	668884,4	**5,00**
2.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	595369,0	**3,87**
3.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	497805,0	**3,30**
4.	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	501625,0	**3,29**
5.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	465758,9	**2,52**
6.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	423584,5	**1,74**
7.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	351110,9	**1,00**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтер

14-кестеде «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша талдау нәтижелерін көрсетілген: «Математика-Информатика» ББ бойынша ПОҚ орташа медианалық жалақысы 2025 жылы 500 591,1 теңгені құрады. ББ бойынша рейтингке қатысқан ЖЖОКБҰ арасында Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті – 668 884 теңге, С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті – 595 369 теңге көрсеткіштерін көрсетіп, алғашқы орындарды иеленді.

1.4 «Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.4.1 «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі

«Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін көрсетеді. Топ үш критерийден тұрады: түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы, түлектердің медианалық жалақысы. Бұл критерийлер бойынша білім беру бағдарламаларының 2024 жылғы түлектері талданады. Олардың оқу бітіргеннен кейін, 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңдегі зейнетақы жарналары арқылы талдау жүргізіледі.

«Жұмысқа орналасу деңгейі» көрсеткіші түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін тікелей көрсетеді. Бұл өлшем «тұрақты жұмыспен қамту» және «шартты жұмыспен қамту»болып бөлінеді.

Тұрақты жұмысқа орналасу – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде қатарынан кемінде 3 ай тұрақты зейнетақы жарналарын алған жұмысқа орналастырылған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш.

Шартты жұмыспен қамту – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде тұрақты емес негізде зейнетақы аударымдарын алған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш (яғни тұрақты жұмыспен қамту жағдайларын қоспағанда, тұрақсыз табыс).

Жұмыспен қамтылуды есептеу барысында тұрақты жұмыспен қамтылған түлектердің үлесі жоғары нәтиже береді.

Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін неғұрлым сенімді есептеу үшін жалпы түлектер санынан мынадай санаттар алынып тасталды:

- Магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырған түлектер;
- Шетел азаматтары;
- Декреттік демалыстағы түлектер;
- Мерзімді әскери қызметке шақырылған түлектер;
- Шетелде білім алатын түлектер;
- Шетелде жұмыс істейтін түлектер;
- 1-2 топтағы мүгедектігі бар түлектер;
- Күш құрылымдарының қызметкерлері;
- Жас ерекшелігіне байланысты есептелмейтін түлектер (1996 жылғы және одан үлкен);
- Қайтыс болған түлектер.

Түлектердің саны 5 адамнан аз болатын келесі ЖЖОКБҰ-да есептеулер тек статистикалық деректер бойынша және сараптамалық бөлім бойынша жүргізілді, өйткені «түлектердің мансаптық перспективалары» блогы бойынша есептеу үшін деректердің аздығына байланысты көрсеткіштер дұрыс болмауы мүмкін: Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты.

2-диаграмма. «Математика-Информатика» ББ бойынша түлектердің жалпы саны мен құрамы

2-диаграммаға сәйкес ББ бойынша түлектердің жалпы саны 78 адамды құрады, оның ішінде: декреттік демалыста – 5; мерзімді әскери қызметке шақырылғандар – 1; магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырғандар – 9; 1996 жылғы және одан үлкен – 4.

15-кесте. «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Түлектердің жалпы саны	Жұмысқа орналасу деңгейі, %	Тұрақты жұмыс, %	Шартты жұмыс, %	Балл
1.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	11	100%	91%	9%	**4,73**
2.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	11	91%	91%	0%	**4,55**
3.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	15	93%	80%	13%	**4,27**
4.	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	9	89%	78%	11%	**4,11**
5.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	5	80%	80%	0%	**4,00**

6.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	5	60%	60%	0%	**3,00**
7.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	0				*

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

15-кестеге сәйкес, «Математика-Информатика» ББ бойынша жұмысқа орналасудың орташа деңгейі 86% құрады. Жұмысқа орналасу көрсеткіші жоғары ЖЖОКБҰ: Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті, С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті, Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті. Соңғы позицияда Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті болды.

3-диаграмма. Түлектерің жұмысқа орналасу деңгейі

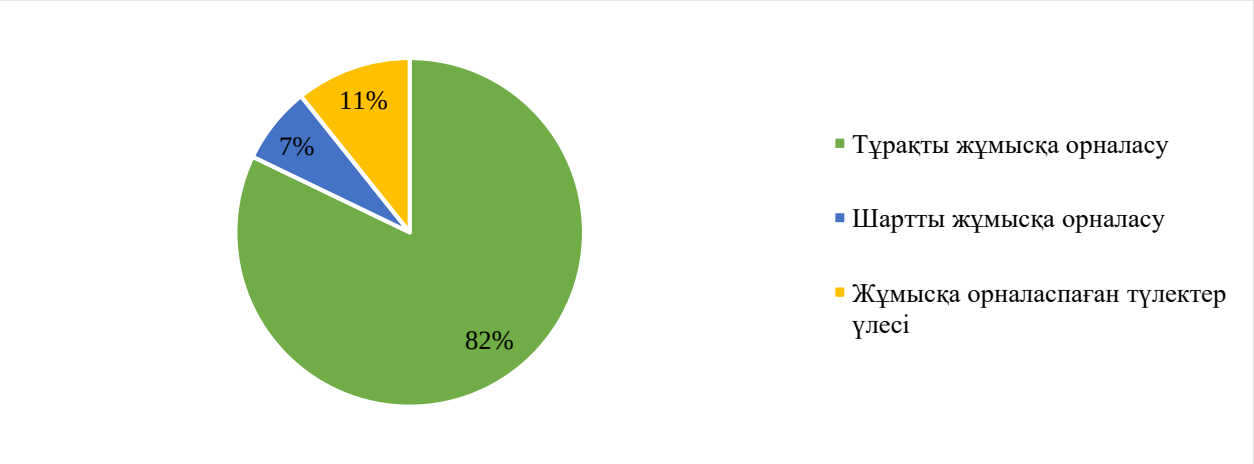

3-диаграммадан ББ бойынша түлектердің 82%-ы тұрақты, ал 7%-ы шартты түрде жұмыс істейтінін көруге болады. Түлектердің 11%-ы жұмысқа орналаспаған.

16-кесте. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмысқа орналасу деңгейі, %		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	100%	85%	*
2	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	100%	86%	93%
3	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	-	-	89%
4	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	-	94%	100%
5	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	95%	100%	80%

6	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	-	50%	60%
7	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	92%	100%	91%

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

— - рейтингке қатыспаған

16-кестедегі салыстырмалы талдауға сәйкес бұл критерий бойынша өткен жылғы көрсеткіштермен салыстырғанда келесі оқу орындарының көрсеткіштері жақсарған: С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті, Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті. Ал көрсеткіштердің нашарлауы мынадай ЖЖОКБҰ-да байқалады: Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті, Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті.

4-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

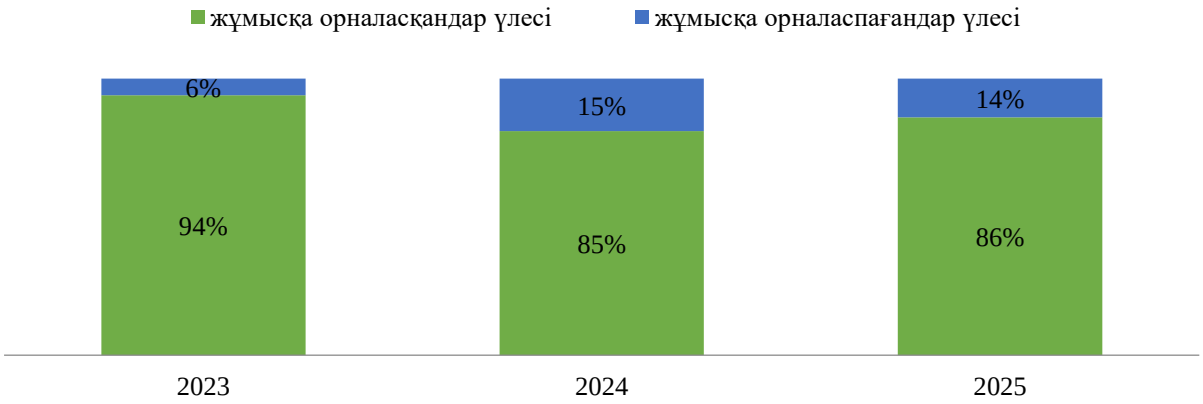

4-диаграмма еңбек нарығында ББ түлектеріне сұраныстың динамикасын көрсетеді. Алдыңғы рейтингтермен салыстырғанда осы критерий көрсеткіштері жақсарды/нашарлады: 2023 жылы жұмысқа орналасудың орташа деңгейі - 94%, 2024 жылы - 85%, ал 2025 жылы - 86% құрады.

1.4.2 «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі

Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы түлектердің оқуды бітіргеннен кейін қаншалықты жылдам жұмыс таба алатынын көрсететін маңызды көрсеткіш. Бұл көрсеткіш нақты білім беру бағдарламасы мен ЖЖОКБҰ дайындаған еңбек нарығындағы мамандардың сұраныс деңгейін көрсетеді.

Жұмыс іздеудің қысқа кезеңі түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін, оқу орнының жақсы беделін және білім беру бағдарламасының жұмыс берушілердің қажеттіліктеріне сәйкестігін көрсетеді. Жұмыс іздеудің

ұзақ кезеңі түлектердің жеткіліксіз дайындығын, олардың дағдыларының еңбек нарығының талаптарына сәйкес келмеуін немесе белгілі бір салада жұмысқа орналасудың жалпы күрделілігін көрсетуі мүмкін.

Жұмыс іздеу ұзақтығын талдау білім беру ұйымдарына өз бағдарламаларының тиімділігін бағалауға және қажет болған жағдайда түлектердің жұмысқа орналасу нәтижелерін жақсарту үшін түзетулер енгізуге мүмкіндік береді.

17-кесте. «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмыс іздеу ұзақтығы (аймен)	Балл
1.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	1,33	**4,85**
2.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	2,00	**4,55**
3.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	2,00	**4,55**
4.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	2,00	**4,55**
5.	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	2,29	**4,42**
6.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	2,85	**4,16**
7.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	-	*

Дерекқөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

17-кестеде түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығының нәтижелері көрсетілген. Келесі ЖЖОКБҰ-да түлектер 2 айдан аз уақыт ішінде жұмысқа орналасқан: С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті.

5-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығын салыстырмалы талдау

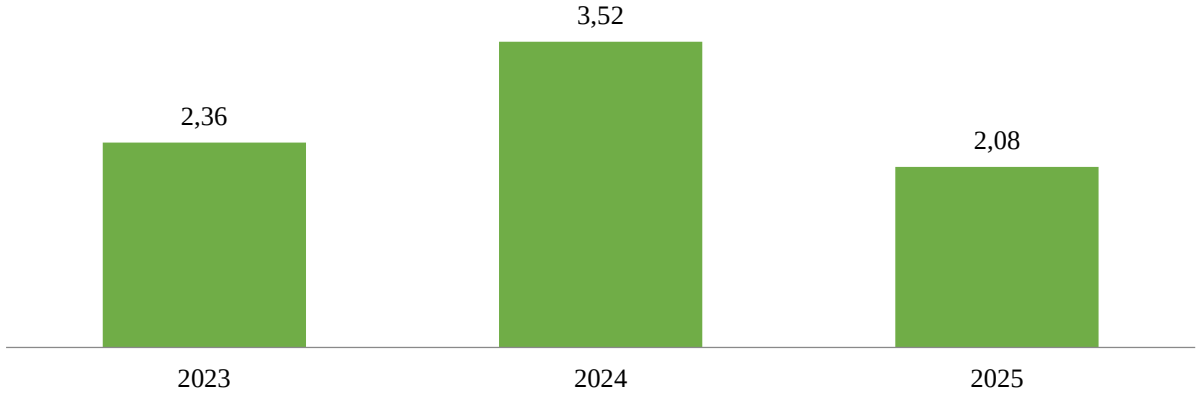

5-диаграмма еңбек нарығында «Математика-Информатика» ББ бойынша түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығындағы өзгерістерді көрсетеді. Өткен жылдармен салыстырғанда осы критерийдің көрсеткіштері жақсарған. Бұл өзгерістер ББ түлектеріне сұраныс динамикасын көрсетеді. 2023 жылы жұмыс іздеудің орташа ұзақтығы 2,36 айды, 2024 жылы 3,52 айды, ал 2025 жылы 2,08 айды құрады.

1.4.3 «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі

Медианалық жалақы оқуды бітіргеннен кейінгі алғашқы жылы жұмысқа орналасқан түлектердің табыс деңгейін көрсетеді. Жоғары бастапқы жалақы көбінесе білім беру бағдарламасының сапасының және оны кәсіби ортаның мойындауының көрсеткіші.

Түлектердің медианалық жалақысы туралы мәліметтер оқу орнын таңдау кезінде талапкерлер үшін бағдар бола алады, өйткені олар осы бағдарламаның түлектерінің жұмысқа орналасу және лайықты жалақы алу үшін жақсы перспективалары бар екеніне сенімді бола алады. Сонымен қатар, медианалық жалақысы жоғары бағдарламалар жұмыс берушілердің де назарын аударады, бұл тез мансаптық өсу мен тұрақты жұмысқа орналасу мүмкіндігін арттырады.

Есепте соңғы үш жылдағы түлектердің медианалық жалақысының динамикасы қарастырылады, бұл еңбек нарығындағы трендтерді анықтауға және белгілі бір білім беру бағдарламаларының түлектерінің қаншалықты табысты екенін бағалауға мүмкіндік береді.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде түлектің жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

18-кесте. «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Медианалық жалақы, теңге	Балл
1.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	360445,6	**5,00**
2.	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	323181,6	**4,93**
3.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	285098,4	**4,30**
4.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	299245,4	**4,29**
5.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	263890,6	**4,24**
6.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	99111,7	**2,17**
7.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	*	**0,00**

Дереккөз: ҚР ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

18-кестеде осы критерий бойынша талдау көрсетілген. Осы көрсеткіш бойынша көшбасшылар: Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті, І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті. Ең төменгі көрсеткішті М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті көрсетті.

2 Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі

Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі білім беру процесінің сапасын, түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін, сондай-ақ жоғары оқу орындары қызметінің жалпы көрсеткіштерін көрсететін барлық критерийлерді жан-жақты талдаудың нәтижесі болып табылады. Бұл бөлімде критерийлердің бірнеше тобы бойынша бағалау негізінде қалыптастырылған «Математика-Информатика» ББ бойынша қорытынды рейтинг ұсынылған: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары.

2025 жылғы рейтинг жоғарыда аталған блоктар бойынша топтастырылған 17 критерий негізінде құрылды. Әрбір критерийдің жалпы бағалау процесінде оның маңыздылығын көрсететін белгілі бір салмағы бар.

Қорытынды рейтингтің негізгі мақсаты – талапкерлерге, жұмыс берушілерге және басқа да мүдделі тараптарға ақпараттандырылған таңдау жасауға көмектесетін білім беру бағдарламаларына объективті баға беру. Сондай-ақ, рейтинг нәтижелері ЖЖОКБҰ үшін өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру және олардың ұлттық және халықаралық деңгейлердегі бәсекеге қабілеттілігін арттыру бағытында бағдар бола алады.

19-кесте. «Математика-Информатика» ББ бойынша қорытынды рейтинг

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы	Жалпы қорытынды	Рейтингтегі орны
1.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	6В01503 Математика-Информатика	**3,668**	1/6
2.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	6В01502 Математика-Информатика	**3,637**	2/6
3.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	6В01511-Математика-Информатика	**3,562**	3/6
4.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	6В01502-Математика-информатика	**3,493**	4/6
5.	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	6В01502-Математика-Информатика	**3,341**	5/6
6.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6В01531 Математика-Информатика	**2,914**	6/6
7.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	6В01508-Математика және информатика	**0,998**	*

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады*

19-кестеде «Математика-Информатика» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингті талдау қорытындылары ұсынылған. Деректерге сәйкес, ТОП-10 құрамына Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті және Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті сияқты ЖЖОКБҰ кірді.

20-кесте. 2023-2025 жылдардағы «Математика-Информатика» ББ бойынша рейтингтегі орындары

№	ЖЖОКБҰ атауы	Рейтингтегі орны		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	2/7	8/11	*
2	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	1/7	5/11	3/6
3	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	-	-	5/6
4	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	-	4/11	2/6
5	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	5/7	1/11	1/6
6	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	-	10/11	6/6
7	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	3/7	2/11	4/6

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады*
— - рейтингке қатыспаған

20-кестеде 2023-2025 жылдары «Математика-Информатика» ББ бойынша рейтингке қатысқан оқу орындарының рейтингте алған орындары салыстырылды. 2023 жылы рейтинг көшбасшылары қатарында С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті, Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты болды. 2024 жылы көшбасшылар тізімі сәл өзгерді: Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті бірінші орын алып, Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті екінші орынға ие болды . 2025 жылы көшбасшы Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті өзгеріссіз бірінші орында қалды, ал Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті көшбасшылар қатарына кіріп, екінші орын алды. М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті соңғы орынға иеленді.

2025 жылғы білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары оқу орындары арасында «Математика-Информатика» саласында мамандар даярлаудың әртүрлілігі мен сапасын көрсетеді. Талдау көрсеткендей, еңбек нарығының талаптары мен халықаралық стандарттарға бейімделе отырып, өз бағдарламаларын белсенді түрде жетілдіретін білім беру мекемелері жетекші орындарға ие болды.

Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті және Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті сияқты университеттердің жоғары нәтижелері олардың бәсекеге қабілеттілігін және түлектерінің сұранысын растайды. Бұл оқу орындары түлектердің жұмысқа орналасу

деңгейі, орташа жалақы және білім беру бағдарламаларының сапасы сияқты бірқатар критерийлер бойынша жоғары нәтижелер көрсетті.

Рейтинг нәтижелері талапкерлер, жұмыс берушілер және жоғары оқу орындары үшін құнды бағдар болып табылады, әрбір білім беру бағдарламасының мықты жақтарын анықтауға көмектеседі. Болашақта білім беру стандарттарын жақсарту және халықаралық ынтымақтастықты арттыру жөніндегі жұмысты жалғастыру Қазақстанның білім беру жүйесін одан әрі дамыту үшін маңызды қадам болады.

Қорытынды

2025 жылғы ББ бойынша білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары білім беру жүйесін жақсарту үшін елеулі жетістіктер мен салаларды анықтауға мүмкіндік берді. Рейтингте жетекші орындарды білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары сияқты критерийлер топтары бойынша жоғары нәтижелер көрсете алған университеттер иеленді.

Талдау көрсеткендей, рейтингтің жоғарғы қатарында тұрған ЖЖОКБҰ студенттерді теориялық біліммен ғана емес, сонымен қатар еңбек нарығында сұранысқа ие практикалық дағдылармен қамтамасыз ете отырып, өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру бойынша белсенді жұмыс істейді. Алдыңғы қатардағы жоғары оқу орындары жұмыс берушілермен өзара іс-қимылға және халықаралық сапа стандарттарын интеграциялауға ерекше назар аударатынын атап өту керек, себебі бұл олардың түлектерінің бәсекеге қабілеттілігін айтарлықтай арттырады.

Сонымен бірге, есеп назар аударуды қажет ететін кейбір кемшіліктерді анықтады. Мысалы, бірқатар ЖЖОКБҰ-да студенттердің академиялық ұтқырлығы мен ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары, шетелдік студенттер үлесі бойынша төмен көрсеткіштер байқалады, бұл осы бағыттарды одан әрі дамыту қажеттігін көрсетеді. Сондай-ақ, оқу орындарының бір студентке шаққандағы қаржылық шығындар көлемінде айтарлықтай айырмашылықтар байқалды.

Рейтинг нәтижелері барлық мүдделі тараптар үшін маңызды құрал. Талапкерлер мен олардың ата-аналары үшін рейтинг оқу орнын таңдау кезінде бағдар, жұмыс берушілер үшін – мамандарды даярлау сапасының индикаторы, ал жоғары оқу орындарының өздері үшін – өз бағдарламаларын жақсартуға және бәсекелестік ортадағы позицияларын нығайтуға ынталандыру ретінде қызмет етеді.

Қорытындыны келесідей жасауға болады: елеулі жетістіктерге қарамастан, Қазақстанның жоғары білім беру жүйесі жаңғыртуды және жаңа сын-тегеуріндерге бейімделуді жалғастыруда. Әр ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының жоғары деңгейін қолдап қана қоймай, еңбек нарығындағы өзгерістер мен қоғамның қажеттіліктерін ескере отырып, оларды үнемі жақсартуға ұмтылуы тиіс. 2025 жылғы қорытынды рейтинг жаһандық аренада қазақстандық білім берудің сапасы мен бәсекеге қабілеттілігін арттыруға ықпал ете отырып, осы мақсаттарға қол жеткізу жолындағы маңызды қадамдардың бірі. Білім беру бағдарламаларын жетілдіруді жалғастыру және түлектерді тез өзгеретін әлемде табысты кәсіби қызмет үшін қажетті білім мен дағдылармен қамтамасыз ету үшін жан-жақты жұмыс жасау өте маңызды.

Қосымша 1

«Математика-Информатика» ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ тізімі

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы
1.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	6В01508 Математика және информатика
2.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	6В01511 Математика Информатика
3.	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	6В01502 Математика Информатика
4.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	6В01502 Математика Информатика
5.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	6В01503 Математика Информатика
6.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6В01531 Математика Информатика
7.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	6В01502 Математика информатика

6В015 Математика-Физика даярлау бағыты
В009 Математика мұғалімдерін даярлау
білім беру бағдарламасы тобы
«Математика-Физика» білім беру бағдарламасы бойынша
рейтингіні қалыптастыру есебі

Кіріспе

Қазақстанның жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру жүйесі экономиканың түрлі салалары үшін жоғары білікті мамандарды даярлауда шешуші рөлдердің бірін атқарады. Еңбек нарығының қарқынды дамуы мен халықаралық интеграция жағдайында білім беру сапасы ғана емес, сонымен қатар білім беру бағдарламаларының қазіргі заманғы сын-қатерлерге бейімделу қабілеті де маңызды. Білім беру мекемелері жұмысының тиімділігін бағалаудың маңызды құралы - мамандарды даярлау деңгейін, түлектердің бәсекеге қабілеттілігін және білім беру бағдарламаларының сапасын объективті бағалауға мүмкіндік беретін рейтингілер жасау.

Бұл есепте 2025 жылғы Қазақстанның жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарындағы (бұдан әрі – ЖЖОКБҰ) білім беру бағдарламаларын (бұдан әрі – ББ) талданады. Осы талдау шеңберінде түлектердің кәсіби құзыреттілігін дамытуға және олардың еңбек нарығындағы сұранысына әсер ететін негізгі көрсеткіштер бойынша ББ кешенді салыстырмалы шолу жүргізілді.

Білім беру бағдарламаларының рейтингін қалыптастыру үшін негіздеме:

1. Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі №319 «Білім туралы» Заңы.

2. «Қазақстан Республикасында жоғары білімді және ғылымды дамытудың 2023-2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 28 наурыздағы №248 қаулысы.

3. «Еңбек нарығының қажеттіліктерін ескере отырып, жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімі бар кадрларды даярлауға жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының дайындық бөлімшелеріне мемлекеттік білім беру тапсырысын орналастыру қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 29 қаңтардағы №122 бұйрығы.

4. «Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру бөлігінде тәуекел дәрежесін бағалау өлшемшарттарын және білім беру жүйесіне тексеру парақтарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрінің 2022 жылғы 1 желтоқсандағы №166 және Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің 2022 жылғы 2 желтоқсандағы №116 бірлескен бұйрығы.

Бұл есептің мақсаты – білім беру бағдарламаларына жан-жақты талдау жүргізу және осы талдау негізінде қорытынды рейтинг жасау. Рейтинг жасау

барысында білім беру процесінің барлық маңызды компоненттерін қамтитын әртүрлі критерийлер тобы ескерілді. Олардың ішінде: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері және түлектердің мансаптық перспективалары. Бұл блоктардың әрқайсысы жалпы рейтингте белгілі бір салмаққа ие, бұл бағалауды мүмкіндігінше объективті және жан-жақты етуге мүмкіндік береді.

Бұл есептің негізгі міндеті – білім беру бағдарламаларының жағдайы туралы нақты және құрылымдық түсінік беру. «Математика-Физика» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингке 13 ЖЖОКБҰ қатысты (1-қосымша). Кейбір ЖЖОКБҰ осы ББ бойынша түлектерінің санының аз болуына байланысты рейтингте орын алған жоқ (ББ бойынша 2024 жылғы түлек саны 5 түлектен аз), олардың ішінде Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті.

1 Жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының білім беру бағдарламаларының деректерін талдау

1.1 «Білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.1.1 «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі

ББ мазмұнын болашақ мамандардың кәсіби құзыреттілігі мен бәсекеге қабілеттілігінің тиімділігін арттыру үшін әлеуетті немесе негізгі жұмыс берушілермен келісу қажет. Жұмыс берушілер білім беру бағдарламаларын әзірлеу кезінде ұсыныстар, пәндердің мазмұнына өзгерістер енгізе алады, сондай-ақ зерттелетін тақырыптар мен материалдардың өзектілігі бойынша ұсыныстар мен ескертулер бере алады. Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен келісу түлектердің табысты жұмысқа орналасуына ықпал ететін негізгі факторлардың бірі болып табылады.

ЖЖОКБҰ бұл критерий бойынша 2024-2025 оқу жылына арналған ББ бойынша құжаттардың мынадай тізбесін ұсыну қажет: модульдік білім беру бағдарламасы (МББ), элективті пәндер каталогы (ЭПД), жұмыс берушіден хат, келісу хаттамасы, жұмыс берушінің рецензиясы, ұсынымдық хат, анықтама-негіздеме, ББ сараптамасы.

Осы критерийді есептеу кезінде ББ келісуге қатысатын жұмыс берушілердің санына басты назар аударылды. Бір мамандықтағы жұмыс берушілер әр түрлі болуы мүмкін, сәйкесінше, жұмыс берушілер саны неғұрлым көп болса, жұмыс ерекшеліктерін ұсыну туралы көзқарастар мен пікірлер соғұрлым көп болады.

1-кесте. «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ келісілген жұмыс берушілер саны	Балл
1.	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	8	**5,00**
2.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	7	**4,50**
3.	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	4	**3,00**
4.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	4	**3,00**
5.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	3	**2,50**
6.	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	3	**2,50**
7.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	3	**2,50**
8.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	2	**2,00**
9.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	2	**2,00**

10.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	2	**2,00**
11.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	2	**2,00**
12.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	1	**1,50**
13.	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-кестеде осы критерий бойынша нәтижелер берілген: Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті мен М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті жетекші орынға ие болды, өйткені олардың білім беру бағдарламалары жұмыс берушілердің ең көп санымен келісілген.

1.1.2 «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі

Профессор-оқытушылар құрамының (ПОҚ) практикалық жұмыс тәжірибесі білім беру үдерісі сапасының маңызды құрамдас бөлігі. Тиісті кәсіби салада нақты тәжірибесі бар оқытушылар студенттерге пән туралы тереңірек және қолданбалы түсінік бере алады. Олар оқу процесіне практикадан, қолданылатын әдістер мен технологиялардан өзекті мысалдар келтіре алады, бұл студенттерді кәсіби қызметке неғұрлым тиімді дайындауға ықпал етеді.

Сонымен қатар, оқытушылардың практикалық тәжірибесі оларға саланың қазіргі тенденцияларын жақсырақ бағдарлауға және оқу бағдарламаларын еңбек нарығының өзгеретін талаптарына бейімдеуге мүмкіндік береді, осылайша түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін қамтамасыз етеді.

ББ бойынша осы көрсеткішті анықтау үшін мынадай құжаттар талап етілді: ЖЖОКБҰ кадрлар бөлімінен оқытушылардың жұмыс өтілі туралы бекітілген анықтама.

2025 жылғы рейтинг әдістемесіне сәйкес 2010 жылғы 1 қаңтар мен 2025 жылғы 1 мамыр аралығында практикалық тәжірибесі бар оқытушылар есепке алынады.

2-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Практикалық жұмыс өтілі бар оқытушылар саны (айлар)		Балл
		саны	өтілі	
1.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	14	696	**3,66**
2.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау	12	831	**2,74**

	университеті			
3.	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	6	634	**2,65**
4.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	5	534	**2,62**
5.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	8	756	**2,55**
6.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	8	585	**2,47**
7.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	9	802	**2,42**
8.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	4	294	**2,23**
9.	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	6	333	**1,44**
10	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	1	52	**1,27**
11	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	6	223	**0,99**
12	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	4	96	**0,69**
13	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	0	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

2-кестеден көріп отырғанымыздай, рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның көпшілігінде ЖЖОКБҰ құрылымынан тыс жұмыс тәжірибесі бар оқытушылар бар. Бұл критерийдің көшбасшылары: М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті, Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті, Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты.

1.1.3 «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі

«Профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктері» критерийі білім беру бағдарламаларының сапасын бағалауда маңызды рөл атқарады, өйткені ол білім беру процесіне қатысатын мұғалімдердің кәсібилігі мен құзыреттілігінің деңгейін көрсетеді. Рейтинг әдіснамасына сәйкес, бұл критерий соңғы жылдардағы профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктерін жан-жақты бағалауға мүмкіндік беретін бірнеше ішкі критерийлерді қамтиды.

Атап айтқанда, 2015-2025 жылдар аралығында «Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атағына ие болған оқытушылар есепке алынады, бұл олардың педагогикалық еңбегін ЖЖОКБҰ деңгейінде мойындағанын көрсетеді. Сол кезеңде «Үздік ғылыми қызметкер» атағын алған ПОҚ да ескеріледі, бұл олардың ғылыми зерттеулерге және академиялық

қоғамдастықтың дамуына қосқан үлесін көрсетеді.

3-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	«Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атанған ПОҚ саны	«Үздік ғылыми қызметкер» сыйлығының иегерлері	Балл
1.	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	3	1	**4,38**
2.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	2	1	**3,75**
3.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	4	0	**2,50**
4.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	3	0	**1,88**
5.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	3	0	**1,88**
6.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	2	0	**1,25**
7.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	2	0	**1,25**
8.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	2	0	**1,25**
9.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	2	0	**1,25**
10.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	0	0	**0,00**
11.	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	0	0	**0,00**
12.	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	0	0	**0,00**
13.	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	0	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

3-кестеден көріп отырғанымыздай, осы критерий бойынша Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті, Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті, Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті жетекші орындарға ие болды.

1.1.4 «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі

Білім беру және кәсіптік ұйымдардың бағдарламаны аккредиттеуі бағдарламаның жоғары сапа стандарттарына сәйкестігінің көрсеткіші және

оны ұлттық және халықаралық деңгейде тану және мойындау ретінде қарастырылады.

Дәл осы себепті ББ-ның мамандандырылған аккредиттеуден өткені туралы сертификаты сұралды. Бұл критерий бойынша балл білім беру бағдарламасы аккредиттеуден өткен мекеме мен аккредиттеуден өткені туралы сертификаттың жарамдылық ұзақтығына байланысты есептелді.

Ұсынылған мәліметтерге сәйкес, «Математика-Физика» ББ бойынша рейтингке қатысатын 13 ЖЖОКБҰ-ның 13-і мамандандырылған аккредиттеуден өткен.

4-кесте. «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Аккредитациялық орган атауы	Балл
1.	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	IAAR	**5,00**
2.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	IAAR	**3,57**
3.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	IAAR	**3,57**
4.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	ARQA	**3,57**
5.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	ARQA	**3,57**
6.	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	IQAA	**3,57**
7.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	IAAR	**3,57**
8.	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	ARQA	**3,57**
9.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	IAAR	**3,57**
10.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	CAAAE	**3,57**
11.	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	IQAA	**3,57**
12.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	IQAA	**3,57**
13.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	CAAAE	**3,57**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

4-кестеге сәйкес, осы критерий бойынша келесі ЖЖОКБҰ алдыңғы қатардан көрінді: Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті.

1-диаграмма. Аккредиттеу органдары бөлінісіндегі аккредиттелген білім беру бағдарламалары

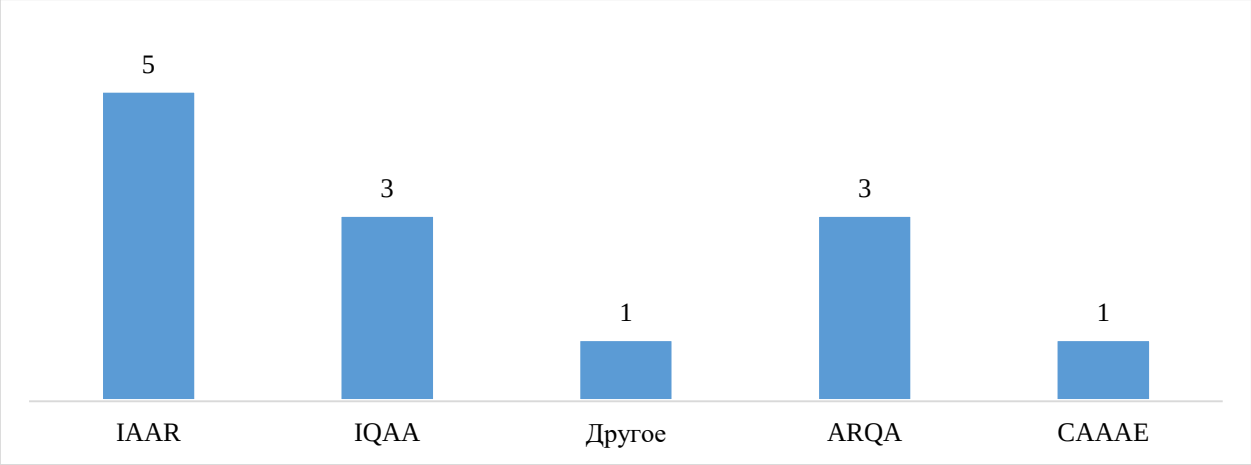

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-диаграммадан көріп отырғанымыздай, 13 ББ-ның 5-і IAAR – Аккредиттеу және рейтингтің тәуелсіз агенттігінде аккредиттеуден өткен.

1.1.5 «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі

Тиісті салалардан сарапшыларды тарту арқылы білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау білім беру сапасын қамтамасыз етудің маңызды құралы болып табылады. Кәсіби саласында терең білімі мен тәжірибесі бар сарапшылар оқу бағдарламаларының еңбек нарығының заманауи талаптары мен кәсіби стандарттарға қаншалықты сәйкес келетінін объективті бағалай алады. Олар мазмұндағы олқылықтарды анықтап, оқу жоспарларын жаңартуды және жаңа пәндерді немесе оқыту әдістерін енгізуді ұсына алады. Мұндай сараптамалық бағалау білім беру мекемелеріне бағдарламаларды өзгермелі жағдайларға бейімдеуге, мамандарды даярлауды жақсартуға және соның салдарынан түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін арттыруға көмектеседі. Сарапшыларды тарту сонымен қатар білім беру жүйесі мен индустрия арасындағы байланысты нығайтады, бұл жұмыс берушілердің қажеттіліктерін жақсы түсінуге және білім беру бағдарламаларының практикалық маңыздылығын арттыруға ықпал етеді.

Сарапшылардың ББ бағалауы мынадай критерийлер бойынша жүргізіледі:

1) ББ-ның тәжірибеге бағдарлануы – ББ-ның білім мен дағдыларды практикалық қолдануға қаншалықты бағытталғанын бағалау;

2) Пәндердің берілген оқу нәтижелеріне логикалық өзара байланысы және сәйкестігі – бағдарлама ішіндегі пәндер бір-бірімен және оқытудың соңғы нәтижелерімен қалай байланысты екенін талдау;

3) Пәндерді оқыту кезегінің мәнділігі/қисындылығы – бағдарламаның логикалық құрылымын, пәндердің қаншалықты материалды жақсы игеруге ықпал ететін ретпен ұйымдастырылғандығын бағалау;

4) ББ мазмұнының кәсіптік стандарттарға және/немесе еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі – ББ-ның осы саладағы қолданыстағы кәсіби стандарттарға (олар бар болған жағдайда) және (немесе) қазіргі еңбек нарығының талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігін бағалау;

5) Элективті пәндер каталогы (ЭПК) және оның мәні – ББ икемділігі мен бейімділігін бағалау: элективті курстардың кеңдігі мен әртүрлілігі, сәйкес бағыттар мен мамандықтарды таңдау мүмкіндігі, студенттердің қажеттіліктері мен еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі, тәжірибеге бағытталған және инновациялық курстардың болуын бағалау.

ББ мазмұнын бағалау жүйесі келесі диапазондар бойынша бөлінеді:

- Өте жақсы – 9-10 балл арасы;
- Жақсы – 6-8 балл арасы;
- Қанағаттанарлық – 4-5 балл арасы;
- Қанағаттанарлықсыз – 0-3 балл арасы.

5-кесте. «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Сарапшының орташа бағасы	Балл
1.	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	7,50	**3,75**
2.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	7,50	**3,75**
3.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	7,42	**3,71**
4.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	7,42	**3,71**
5.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	7,42	**3,71**
6.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	7,42	**3,71**
7.	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	7,33	**3,67**
8.	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	7,33	**3,67**
9.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	7,33	**3,67**
10.	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	7,33	**3,67**
11.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	7,33	**3,67**
12.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	7,25	**3,63**
13.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	7,08	**3,54**

Дереккөз: «Атамекен» ҰКП мәліметтері

5-кестеде ББ мазмұнын сараптамалық бағалаудың қорытындысы ұсынылған, оған сәйкес жетекші орындарды мынадай ЖЖОКБҰ иеленді: Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті, Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті.

1.2 «Білім беру бағдарламасының жетістіктері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.2.1 «Академиялық ұтқырлық» критерийі

ЖЖОКБҰ студенттерінің белгілі бір уақыт кезеңіне елден тыс басқа білім беру немесе ғылыми мекемеге ауысуы студенттің жеке дамуы үшін маңызды және оған мәдени байуға мүмкіндік береді, сондай-ақ ғылыми зерттеулердің тиімділігін, түлектердің отандық және халықаралық еңбек нарықтарындағы бәсекеге қабілеттілігін арттырады, жетекші шетелдік жоғары оқу орындарының тәжірибесін зерделеу және игеру есебінен кәсіби құзыреттіліктерін жетілдіреді және т. б.

ЖЖОКБҰ да академиялық ұтқырлық бағдарламасын іске асыруды талдау мақсатында оқу орындарынан мынадай құжаттар талап етілді:

- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде студенттерді шетелдік оқу орындарына жіберу туралы ректор бұйрығының көшірмесі;
- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде шетелдік оқу орындарының студенттерін қабылдау туралы ректор бұйрығының көшірмесі.

ЖЖОКБҰ академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде ұсынылған құжаттарды «Атамекен» ҰКП менеджерлері талдап, келесі қорытындылар жасады:

6-кесте. «Академиялық ұтқырлық» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ контингенті	Академиялық ұтқырлық бағдарламаларын қолданған білім алушылар саны	Балл
1.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	35	5	**5,00**
2.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	122	12	**3,44**
3.	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	85	1	**0,41**
4.	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	186	2	**0,38**
5.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	137	0	**0,00**
6.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	105	0	**0,00**
7.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	47	0	**0,00**
8.	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	230	0	**0,00**

9.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	25	0	**0,00**
10.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	48	0	**0,00**
11.	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	153	0	**0,00**
12.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	25	0	**0,00**
13.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	191	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

6-кестеде көрсетілген мәліметтерге сәйкес, келесі ЖЖОКБҰ жоғары көрсеткіштерді көрсетті: Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты, М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті.

1.2.2 «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі

Қазіргі уақытта нарықтағы технологиялық даму ЖЖОКБҰ-да тиімді ғылыми-зерттеу процесін ұйымдастыруды талап етеді, тек жаңа білімді дамытуды ғана емес, сонымен қатар нарықта коммерциялық тұрғыдан дамыған, сұранысқа ие бизнес-идеяларды өндіруді талап етеді.

Студенттік бизнес-инкубаторлар мен зертханалар жастар ортасында кәсіпкерлік қызметтің оң бейнесін қалыптастырады, жастар арасында креативті және инновациялық әлеуетті іске асырады, сондай-ақ кәсіпкерлікке және инновациялық қызметке бағдарланған ұйымдар мен жастар қауымдастықтарын қолдайды, жастар кәсіпкерлігін ақпараттық, білім беру, қаржылық және мүліктік қолдаудың бірыңғай жүйесін құрады және қамтамасыз етеді. Бұдан басқа, жастарды кәсіпкерлік қызметке білім беру, әдістемелік және ақпараттық даярлауды көрсетеді, жастар құрған шағын және орта кәсіпкерлік субъектілерінің санын арттырады, жоғары білім, бизнес және өндірістік сала арасындағы өзара іс-қимыл мен әлеуметтік әріптестік үшін жағдайлар жасайды.

Сондықтан «Атамекен» ҰКП зерттеу бағытындағы пункттердің бірі ЖЖОКБҰ студенттерінің шығармашылық жетістіктерін дәріптеу және енгізу болып табылады.

Студенттердің ғылыми зерттеулерін талдау мақсатында оқу орындарынан электрондық форматта растайтын құжат (патент және авторлық құқық туралы куәлік) талап етілді:

ЖЖОКБҰ ұсынған деректерге сәйкес, жоғары оқу орындарының ешқайсысында ғылыми-кәсіпкерлік бастамалардың болу фактісі расталған жоқ.

1.2.3 «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі

Қазақстанда Еуропалық жоғары білім беру аймағына (European Higher Education Area (EHEA)) кіре отырып, кадрларды даярлаудың үш деңгейлі моделін: бакалавриат, магистратура және PhD докторантураны енгізуді қамтитын жоғары білім беру жүйесін айтарлықтай қайта құрылымдау жүргізілді. Бакалавриат аяқталғаннан кейін түлектердің одан әрі дамуы үшін әртүрлі мүмкіндіктері бар, мысалы, мамандық бойынша жұмыс іздеу, екінші жоғары білім алу немесе магистратураға түсу.

Магистратура біліктілікті арттыруда және таңдаған мамандығы бойынша білімді тереңдетуде шешуші рөл атқарады, бұл оны кәсіби қалыптасудың маңызды кезеңіне айналдырады. Жыл сайын магистрлік бағдарламалар барған сайын танымал бола бастады, ал магистрлер еңбек нарығында сұранысқа ие бола бастады, бұл қазіргі заманғы экономика жағдайында білім берудің осы деңгейінің өзектілігін көрсетеді.

Бұл критерий бойынша жиналған деректер 8-кестедегідей болды.

7-кесте. «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Магистранттар үлесі			Балл
		Түлектер саны	Түлектер арасында магистратурада оқуды жалғастырғандар саны	үлес %	
1.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	8	6	75,0%	**5,00**
2.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	13	6	46,2%	**3,08**
3.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	27	9	33,3%	**2,22**
4.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	27	7	25,9%	**1,73**
5.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	33	7	21,2%	**1,41**
6.	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	12	2	16,7%	**1,11**
7.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	48	8	16,7%	**1,11**
8.	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	85	13	15,3%	**1,02**

9.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	34	1	2,9%	**0,20**
10.	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	23	0	0,0%	**0,00**
11.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	15	0	0,0%	**0,00**
12.	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	29	0	0,0%	**0,00**
13.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	14	0	0,0%	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

7-кестеде осы критерий бойынша 2024 жылғы түлектерді талдау қорытындыларын көруге болады, түлектердің жалпы саны 368 болса, оның ішінде 59 түлек әрі қарай магистратурада оқуын жалғастырған, бұл 19,5% құрайды. Кестеге сәйкес магистратураға түскен түлектердің ең көп үлесі келесі оқу орындарына тиесілі: Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті, Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті, Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті.

1.2.4 «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі

Ұлттық бірыңғай тестілеу (ҰБТ) – жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарына түсу үшін іріктеу емтихандарының нысандарының бірі.

Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы – жоғары ҰБТ нәтижелерін көрсеткен талапкерлердің көбінесе қай ЖЖОКБҰ таңдайтынын анықтайтын көрсеткіш. Бұл көрсеткіш ЖЖОКБҰ деңгейін және талапкерлер арасында оның сұранысын анықтауға мүмкіндік береді.

8-кесте. «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Талапкерлердің орташа ҰБТ балы	Балл
1.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	114,4	**4,09**
2.	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	111,5	**3,98**
3.	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	104,7	**3,74**
4.	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	99,6	**3,56**
5.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	99,5	**3,55**

6.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	95,5	**3,41**
7.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	92,5	**3,30**
8.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	91,0	**3,25**
9.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	83,5	**2,98**
10.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	81,5	**2,91**
11.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	77,2	**2,76**
12.	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	61,8	**2,21**
13.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	0,0	**0,00**

Дереккөз: «Ұлттық тестілеу орталығы» РМК

8-кестеде көрсетілгендей, ББ бойынша 2024-2025 оқу жылында жоғары оқу орнына оқуға түскен талапкерлердің орташа балы 86 балды құраған. Салыстырмалы түрде жоғары балл жинаған талапкерлер келесі ЖЖОКБҰ-ны таңдаған: Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті, Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты.

1.2.5 «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі

Шетелдік студенттер өз елдерінде қазақ тілі мен мәдени дәстүрлерінің таралуына ықпал ете отырып, Қазақстандағы заманауи білім беру жүйесінің маңызды бөлігі болып табылады. Олардың еліміздің жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарында оқуы біздің университеттерге деген халықаралық сұраныс деігейін көрсетеді және олардың рейтингінің жоғарылауына тікелей әсер етеді.

«Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі білім беру бағдарламаларының студенттерді шетелден тарту қабілетін көрсетеді. Бұл шетелдік студенттер үшін білім беру бағдарламалары мен жоғары оқу орындарының нақты тартымдылығын объективті бағалауға мүмкіндік береді.

Осы критерийді растау үшін ЖЖОКБҰ келесі құжаттарды ұсыну қажет:

- шетелдік студенттерді қабылдау туралы бұйрықтар;
- шетелдік студенттердің төлқұжаттарының көшірмелері.

9-кесте. «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Шетелдік студенттер үлесі			Бал л
		ББ контингенті	Шетелдік студенттер саны	үлес, %	
1.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	25	20	80.00%	**5,00**
2.	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	230	29	12.61%	**0,79**
3.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	25	1	4.00%	**0,25**
4.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	137	5	3.65%	**0,23**
5.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	47	1	2.13%	**0,13**
6.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	48	1	2.08%	**0,13**
7.	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	153	3	1.96%	**0,12**
8.	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	186	2	1.08%	**0,07**
9.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	105	1	0.95%	**0,06**
10.	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	85	0	0.00%	**0,00**
11.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	122	0	0.00%	**0,00**
12.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	191	0	0.00%	**0,00**
13.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	35	0	0.00%	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

9-кестеде шетелдік студенттердің «Математика-Физика» ББ жалпы контингентіне қатынасын көруге болады, бұл 4.54% құрайды. Шетелдік студенттердің контингентке шаққандағы ең көп үлесі келесі оқу орнында анықталды: М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті.

1.3 «ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.3.1 «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі

Студенттер мен оқытушылардың арақатынасы ЖЖОКБҰ ұсынатын білім сапасына әсер ететін негізгі көрсеткіштердің бірі. Бұл критерий оқытуға жеке көзқарас деңгейін және әр студентке оқытушы тарапынан жеткілікті көңіл бөлінетін қолайлы білім беру ортасын құру мүмкіндігін көрсетеді.

Студенттердің оқытушыларға қатынасының төмендігі оқытушылар құрамы жеке кеңес беруге, жұмыстарды тексеруге, ғылыми зерттеулерді басқаруға және практикалық дайындыққа көбірек уақыт бөле отырып, оқушылармен тиімдірек әрекеттесе алуына көбірек мүмкіндік береді. Бұл әсіресе тәжірибеге бағытталған оқытудың жоғары дәрежесін және тереңдетілген зерттеулерді қажет ететін бағдарламалар үшін өте маңызды.

Ал бір ПОҚ шаққанда білім алушылар санының тым көп болуы оқытушыларға шамадан тыс жүктемелер артылатындығын көрсетуі мүмкін, бұл білім беру процесінің сапасын төмендетуі және студенттердің оқуға қызығушылығына теріс әсер етуі мүмкін. Қазіргі білім беру стандарттары мен еңбек нарығының талаптары жағдайында студенттер мен оқытушылар саны арасындағы оңтайлы тепе-теңдікті сақтау ЖЖОКБҰ бәсекеге қабілеттілігінің маңызды факторына айналады.

Осылайша, осы критерийді талдау оқу орнының оқу жүктемесін ақылға қонымды бөлуді қолдай отырып және оқыту сапасын қамтамасыз ете отырып, білім беру қызметтерінің жоғары деңгейін қаншалықты қамтамасыз ете алатынын бағалауға мүмкіндік береді.

Біздің тарапымыздан ЖЖОКБҰ-да ПОҚ сапасы бойынша берілген мәліметтерді тексеру кезінде мынадай нормативтік құқықтық актілердің іске асырылуы да ескеріледі: Сот төрелігі академиясын, әскери, арнаулы оқу орындарын, мәдениет саласындағы білім беру ұйымдарын қоспағанда, жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдары профессор-оқытушылар құрамының жалпы санын есептеу үшін білім алушылар санының оқытушыларға орташа арақатынасын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 606 бұйрығы (Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2018 жылғы 1 қарашада № 17670 болып тіркелген).

10-кесте. «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	ЖЖОКБҰ контингенті	Бір ПОҚ-қа шаққандағы білім алушылар саны	Балл
1.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	396,00	5806,00	15	**5,00**
2.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	885,00	13916,00	16	**4,66**
3.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	457,00	7979,00	17	**4,20**
4.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1163,00	22327,00	19	**3,82**
5.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	407,00	7975,00	20	**3,74**
6.	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	872,00	17207,00	20	**3,72**
7.	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	395,00	7902,00	20	**3,66**
8.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	568,00	11964,00	21	**3,48**
9.	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	225,00	4939,00	22	**3,34**
10.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	290,00	6458,00	22	**3,29**
11.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	87,00	2457,00	28	**2,60**
12.	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	277,00	8758,00	32	**2,32**
13.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	228,00	7787,00	34	**2,15**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

10-кестеде оқытушылардың ЖЖОКБҰ-ның жалпы контингентіне қатынасын көруге болады. Осы критерий бойынша үздік көрсеткіш М.Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университетінде тіркелді, ол университетте бір оқытушыға орташа есеппен 15 білім алушы келеді.

1.3.2 «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі

Дәрежелі оқытушылардың үлесі профессор-оқытушылар құрамының академиялық біліктілігі мен кәсібилігінің маңызды көрсеткіші. Ғылыми дәрежесі (ғылыми дәрежесі және (немесе) философия докторы PhD/бейіні бойынша доктор (академиялық) дәрежесі және (немесе) ғылыми атағы және «өнер» кадрларын даярлау үшін «ҚР Еңбек сіңірген жаттықтырушысы» спорттық атағы) бар оқытушылар ЖЖОКБҰ-да білім мен ғылыми қызметтің жоғары деңгейін қамтамасыз етуде маңызды рөл атқарады.

Оқу орнында дәрежелі оқытушылардың едәуір санының болуы оның іргелі және қолданбалы ғылыми зерттеулер жүргізу, ғылыми әзірлемелердің нәтижелерін білім беру процесіне кіріктіру, сондай-ақ халықаралық ғылыми жобаларға қатысу мүмкіндігі туралы куәландырады. Бұл тез өзгеретін кәсіби орта жағдайында жұмысқа дайын жоғары білікті мамандарды қалыптастыру үшін қолайлы жағдай жасайды.

Сонымен қатар, дәрежелі оқытушылар педагогикалық құзыреттіліктің жоғары деңгейіне ие, бұл оларға білімді тиімді жеткізуге, студенттерде сыни ойлау мен аналитикалық дағдыларды дамытуға мүмкіндік береді. Мұндай оқытушылардың жоғары үлесі оқу орнының академиялық стандарттарға бейілділігін және білім беру бағдарламаларының сапасын үздіксіз жетілдіруге ұмтылысын көрсетеді.

Бұл критерий ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының академиялық және кәсіптік даярлықтың қазіргі заманғы талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігі туралы қорытынды жасауға мүмкіндік береді, сондай-ақ оның ғылыми және білім беру орталығы ретіндегі беделін нығайтуға ықпал етеді.

11-кесте. «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	Штаттық дәрежелі ПОҚ саны	Үлес, (%)	Бал л
1.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	228,00	180,00	78.95%	**5,00**
2.	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	395,00	231,00	58.48%	**3,70**
3.	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	872,00	502,00	57.57%	**3,65**
4.	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	225,00	113,00	50.22%	**3,18**
5.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	290,00	141,00	48.62%	**3,08**

6.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	568,00	268,00	47.18%	**2,99**
7.	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	277,00	117,00	42.24%	**2,68**
8.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	885,00	366,00	41.36%	**2,62**
9.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	407,00	146,00	35.86%	**2,27**
10.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	396,00	140,00	35.35%	**2,24**
11.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	457,00	158,00	34.58%	**2,19**
12.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1163,00	367,00	31.57%	**2,00**
13.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	87,00	15,00	17.24%	**1,09**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

11-кестеде бұл ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның дәрежелі ПОҚ үлесі орта есеппен 43.90% құрайтынын көруге болады. Дәрежелі ПОҚ-ның ең көп үлесі мынадай ЖЖОКБҰ-да жұмыс істейді: С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті, Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті.

1.3.3 «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі

«Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі білім беру процесінің қаржылық қамтамасыз етілуін және оқу орнының оқытудың негізгі аспектілеріне қаражат салуға дайындығын бағалауға мүмкіндік беретін маңызды көрсеткіштердің бірі. Бұл критерийде бағдарламалық қамтамасыз ету және кітапхана қорын дамыту шығындары ескеріледі.

Бағдарламалық қамтамасыз ету шығындары әртүрлі пәндерге арналған арнайы бағдарламалар, оқу процесін басқару жүйелері және оқытудың тиімділігі мен интерактивтілігін арттыратын басқа да цифрлық құралдар сияқты оқу процестеріне қажетті лицензиялық бағдарламаларды сатып алу және жаңарту шығындарын қамтиды. Бұл ББ өзектілігін сақтау және студенттерді заманауи технологиялармен жұмыс істеуге дайындау үшін маңызды.

Кітапхана қорын дамыту шығындарына студенттердің өзекті және сапалы оқу және ғылыми ақпаратқа қол жеткізуін қамтамасыз ету үшін қажетті жаңа оқулықтарды, ғылыми әдебиеттерді, электрондық ресурстар мен дерекқорларды сатып алу шығындары кіреді. Кітапхана қорын дамыту білімді тереңдетуге және ғылыми зерттеулер жүргізуге ықпал ететін академиялық ортаның маңызды құрамдас бөлігі.

12-кесте. «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ контингенті	Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындар көлемі (теңге)	Балл
1.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	7787,00	43838,28	**5,00**
2.	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	17207,00	13401,00	**1,98**
3.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	11964,00	13063,14	**1,95**
4.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	22327,00	11075,40	**1,75**
5.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	7975,00	10181,00	**1,66**
6.	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	7902,00	9411,04	**1,59**
7.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	7979,00	7358,70	**1,38**
8.	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	8758,00	6854,80	**1,33**
9.	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	4939,00	6557,00	**1,30**
10.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	13916,00	5563,50	**1,20**
11.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	6458,00	4486,00	**1,10**
12.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	2457,00	4110,00	**1,06**
13.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	5806,00	3511,00	**1,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

12-кестеде көрсетілген 1 студентке бөлінген қаражатты талдау бойынша келесі ЖЖОКБҰ жоғары нәтиже көрсетті: С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті.

1.3.4 «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі

«Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі оқытушыларды қаржылық қолдау деңгейін және жанама түрде оқу орнындағы білім беру процесінің сапасын көрсететін маңызды көрсеткіш.

Медианалық жалақы – оқытушылардың жартысы жалақыны осы деңгейден жоғары, ал екінші жартысы төмен алатын бөліну нүктесі. Бұл көрсеткіштің орташа жалақыдан айырмашылығы, оған өте жоғары немесе өте төмен жалақы сияқты шекті мәндер әсер етпейді.

Медианалық жалақы деңгейі оқытушылардың мотивациясымен және олардың жұмысқа қанағаттануымен тығыз байланысты. Жалақының жоғары деңгейі университетке білікті мамандарды тартуға және ұстап қалуға мүмкіндік береді, ол дегеніміз оқыту мен ғылыми қызметтің сапасына оң әсер етеді. Лайықты жалақы алатын оқытушылар үнемі кәсіби дамуға, ғылыми зерттеулерге қатысуға және студенттермен белсенді қарым-қатынасқа ынталы болады.

Сонымен қатар, медианалық жалақы көрсеткіші ЖЖОКБҰ-ның қаржылық тұрақтылығын және оның басқа оқу орындарымен салыстырғанда бәсекеге қабілетті жалақы деңгейін ұстап тұру қабілетін көрсете алады.

13-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ПОҚ медианалық жалақысы (теңге)	Балл
1.	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	707984,0	**5,00**
2.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	668884,4	**4,51**
3.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	518221,1	**3,53**
4.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	595369,0	**3,52**
5.	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	536553,5	**3,28**
6.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	518832,2	**3,14**
7.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	497805,0	**3,01**
8.	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	478746,3	**2,90**
9.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	489515,0	**2,68**
10.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	465758,9	**2,33**
11.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	383676,3	**1,73**
12.	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	390454,0	**1,57**
13.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	351110,9	**1,00**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

13-кестеде «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша талдау нәтижелерін көрсетілген: «Математика-Физика» ББ бойынша ПОҚ орташа медианалық жалақысы

2025 жылы 507 916 теңгені құрады. ББ бойынша рейтингке қатысқан ЖЖОКБҰ арасында Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті – 707 984 теңге, Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті – 668 884 теңге көрсеткіштерін көрсетіп, алғашқы орындарды иеленді.

1.4 «Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.4.1 «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі

«Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін көрсетеді. Топ үш критерийден тұрады: түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы, түлектердің медианалық жалақысы. Бұл критерийлер бойынша білім беру бағдарламаларының 2024 жылғы түлектері талданады. Олардың оқу бітіргеннен кейін, 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңдегі зейнетақы жарналары арқылы талдау жүргізіледі.

«Жұмысқа орналасу деңгейі» көрсеткіші түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін тікелей көрсетеді. Бұл өлшем «тұрақты жұмыспен қамту» және «шартты жұмыспен қамту»болып бөлінеді.

Тұрақты жұмысқа орналасу – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде қатарынан кемінде 3 ай тұрақты зейнетақы жарналарын алған жұмысқа орналастырылған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш.

Шартты жұмыспен қамту – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде тұрақты емес негізде зейнетақы аударымдарын алған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш (яғни тұрақты жұмыспен қамту жағдайларын қоспағанда, тұрақсыз табыс).

Жұмыспен қамтылуды есептеу барысында тұрақты жұмыспен қамтылған түлектердің үлесі жоғары нәтиже береді.

Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін неғұрлым сенімді есептеу үшін жалпы түлектер санынан мынадай санаттар алынып тасталды:

- Магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырған түлектер;
- Шетел азаматтары;
- Декреттік демалыстағы түлектер;
- Мерзімді әскери қызметке шақырылған түлектер;
- Шетелде білім алатын түлектер;
- Шетелде жұмыс істейтін түлектер;
- 1-2 топтағы мүгедектігі бар түлектер;
- Күш құрылымдарының қызметкерлері;
- Жас ерекшелігіне байланысты есептелмейтін түлектер (1996 жылғы және одан үлкен);
- Қайтыс болған түлектер.

Түлектердің саны 5 адамнан аз болатын келесі ЖЖОКБҰ-да есептеулер тек статистикалық деректер бойынша және сараптамалық бөлім бойынша жүргізілді, өйткені «түлектердің мансаптық перспективалары» блогы бойынша есептеу үшін деректердің аздығына байланысты көрсеткіштер дұрыс болмауы мүмкін: Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті.

2-диаграмма. «Математика-Физика» ББ бойынша түлектердің жалпы саны мен құрамы

2-диаграммаға сәйкес ББ бойынша түлектердің жалпы саны 386 адамды құрады, оның ішінде: декреттік демалыста – 21; магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырғандар – 41; шетелде білім алатын түлектер – 18; 1996 жылғы және одан үлкен – 18.

14-кесте. «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Түлектердің жалпы саны	Жұмысқа орналасу деңгейі, %	Тұрақты жұмыс, %	Шартты жұмыс, %	Балл
1.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	13	100%	100%	0%	**5,00**
2.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	29	100%	97%	3%	**4,90**
3.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	24	96%	96%	0%	**4,79**
4.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	10	100%	90%	10%	**4,70**
5.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	9	100%	89%	11%	**4,67**
6.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	20	95%	90%	5%	**4,60**
7.	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	77	90%	90%	0%	**4,48**

8.	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	23	91%	87%	4%	**4,43**
9.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	40	96%	78%	18%	**4,23**
10.	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	15	87%	80%	7%	**4,13**
11.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	26	92%	73%	19%	**4,04**
12.	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	9	100%	67%	33%	**4,00**
13.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті					*

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

14-кестеге сәйкес, «Математика-Физика» ББ бойынша жұмысқа орналасудың орташа деңгейі 96% құрады. Жұмысқа орналасу пайызы жоғары ЖЖОКБҰ: Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті, М.Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті. Олардың түлектерінің жұмысқа орналасу деңгейі 100%.

3-диаграмма. Түлектерің жұмысқа орналасу деңгейі

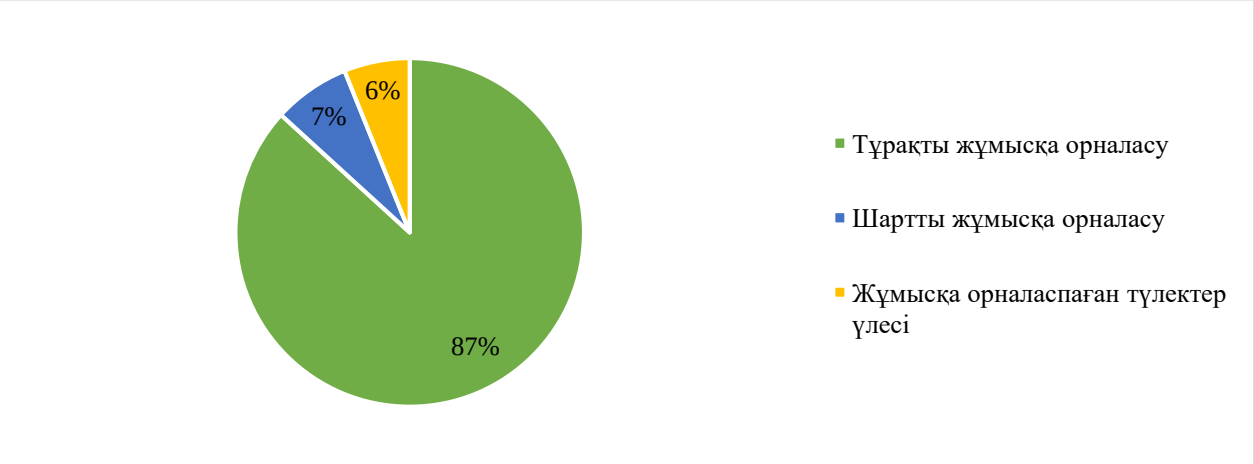

3-диаграммадан ББ бойынша түлектердің 87%-ы тұрақты, ал 7%-ы шартты түрде жұмыс істейтінін көруге болады. Түлектердің 6%-ы жұмысқа орналаспаған.

15-кесте. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмысқа орналасу деңгейі, %		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	100%	100%	100%
2.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	96%	100%	95%
3.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	100%	72%	100%
4.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	-	-	*
5.	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	90%	45%	100%
6.	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	94%	97%	90%
7.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	-	100%	100%
8.	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	96%	77%	91%
9.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	89%	96%	95%
10.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	89%	96%	100%
11.	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	-	-	87%
12.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	-	95%	92%
13.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	83%	89%	96%

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

— - рейтингке қатыспаған

15-кестедегі салыстырмалы талдауға сәйкес бұл критерий бойынша өткен жылғы көрсеткіштермен салыстырғанда келесі оқу орындарының көрсеткіштері үш жыл бойы жақсарған: Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті. Сонымен қатар 2-3 жыл бойы 100% болып тұрған: Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты, М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті. Ал көрсеткіштердің нашарлауы мынадай ЖЖОКБҰ-да байқалады: С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті, М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті.

4-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

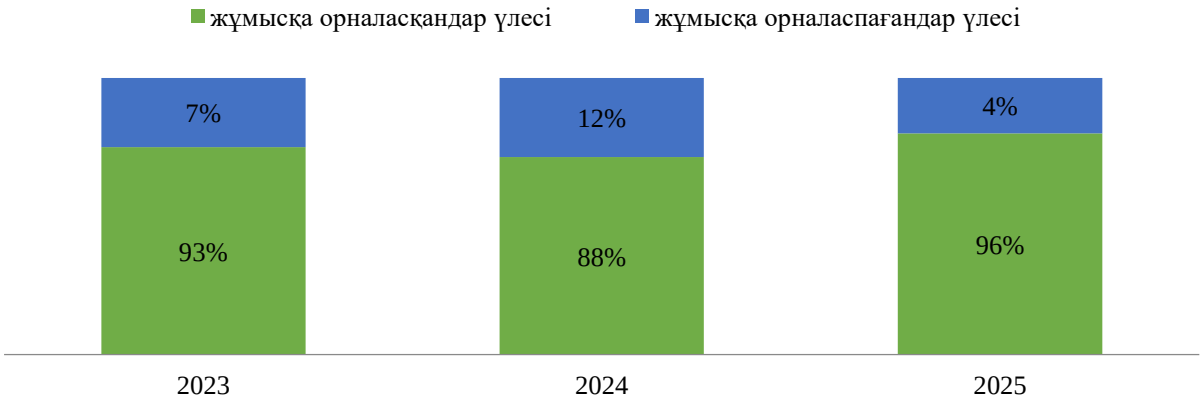

4-диаграмма еңбек нарығында ББ түлектеріне сұраныстың динамикасын көрсетеді. Алдыңғы рейтингтермен салыстырғанда осы критерий көрсеткіштері нашарлады: 2023 жылы жұмысқа орналасудың орташа деңгейі - 93%, 2024 жылы - 88%, ал 2025 жылы - 96% құрады.

1.4.2 «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі

Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы түлектердің оқуды бітіргеннен кейін қаншалықты жылдам жұмыс таба алатынын көрсететін маңызды көрсеткіш. Бұл көрсеткіш нақты білім беру бағдарламасы мен ЖЖОКБҰ дайындаған еңбек нарығындағы мамандардың сұраныс деңгейін көрсетеді.

Жұмыс іздеудің қысқа кезеңі түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін, оқу орнының жақсы беделін және білім беру бағдарламасының жұмыс берушілердің қажеттіліктеріне сәйкестігін көрсетеді. Жұмыс іздеудің ұзақ кезеңі түлектердің жеткіліксіз дайындығын, олардың дағдыларының еңбек нарығының талаптарына сәйкес келмеуін немесе белгілі бір салада жұмысқа орналасудың жалпы күрделілігін көрсетуі мүмкін.

Жұмыс іздеу ұзақтығын талдау білім беру ұйымдарына өз бағдарламаларының тиімділігін бағалауға және қажет болған жағдайда түлектердің жұмысқа орналасу нәтижелерін жақсарту үшін түзетулер енгізуге мүмкіндік береді.

16-кесте. «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмыс іздеу ұзақтығы (аймен)	Балл
1.	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	1,33	**4,85**
2.	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	1,81	**4,63**
3.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	2,00	**4,55**
4.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	2,00	**4,55**
5.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	2,20	**4,45**
6.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	2,23	**4,44**
7.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	2,36	**4,38**
8.	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	2,41	**4,36**
9.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	2,43	**4,35**
10.	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	2,45	**4,34**
11.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	2,49	**4,32**
12.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	3,59	**3,82**
13.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті		**0,00**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

16-кестеде түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығының нәтижелері көрсетілген. Келесі ЖЖОКБҰ-да түлектер 2 айдан аз уақыт ішінде жұмысқа орналасқан: Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты, Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты.

5-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығын салыстырмалы талдау

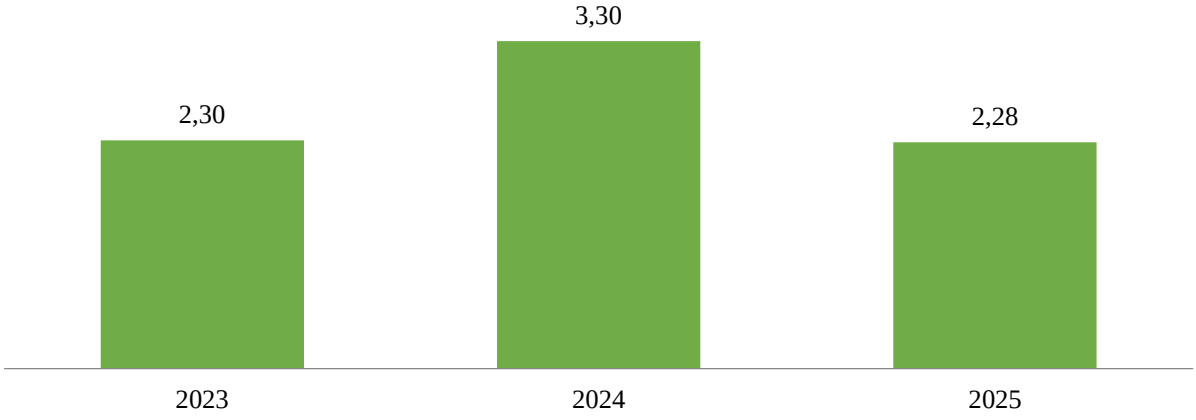

5-диаграмма еңбек нарығында «Математика-Физика» ББ бойынша түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығындағы өзгерістерді көрсетеді. Өткен жылдармен салыстырғанда осы критерийдің көрсеткіштері жақсарған. Бұл өзгерістер ББ түлектеріне сұраныс динамикасын көрсетеді. 2023 жылы жұмыс іздеудің орташа ұзақтығы 2,30 айды, 2024 жылы 3,30 айды, ал 2025 жылы 2,28 айды құрады.

1.4.3 «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі

Медианалық жалақы оқуды бітіргеннен кейінгі алғашқы жылы жұмысқа орналасқан түлектердің табыс деңгейін көрсетеді. Жоғары бастапқы жалақы көбінесе білім беру бағдарламасының сапасының және оны кәсіби ортаның мойындауының көрсеткіші.

Түлектердің медианалық жалақысы туралы мәліметтер оқу орнын таңдау кезінде талапкерлер үшін бағдар бола алады, өйткені олар осы бағдарламаның түлектерінің жұмысқа орналасу және лайықты жалақы алу үшін жақсы перспективалары бар екеніне сенімді бола алады. Сонымен қатар, медианалық жалақысы жоғары бағдарламалар жұмыс берушілердің де назарын аударады, бұл тез мансаптық өсу мен тұрақты жұмысқа орналасу мүмкіндігін арттырады.

Есепте соңғы үш жылдағы түлектердің медианалық жалақысының динамикасы қарастырылады, бұл еңбек нарығындағы трендтерді анықтауға және белгілі бір білім беру бағдарламаларының түлектерінің қаншалықты табысты екенін бағалауға мүмкіндік береді.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде түлектің жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

17-кесте. «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Медианалық жалақы, теңге	Балл
1.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	399953,6	**5,00**
2.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	324020,0	**4,16**
3.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	291993,3	**3,99**
4.	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	304650,0	**3,98**
5.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	312224,3	**3,96**
6.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	313318,3	**3,94**
7.	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	283358,4	**3,81**

8.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	267755,7	**3,59**
9.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	277376,7	**3,41**
10.	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	258246,4	**3,26**
11.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	218360,9	**3,04**
12.	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	182291,9	**2,70**
13.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	*	**0,00**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

17-кестеде осы критерий бойынша талдау көрсетілген. Осы көрсеткіш бойынша көшбасшылар: Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті, Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты, М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті. Ең төменгі көрсеткішті Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті көрсетті.

2 Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі

Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі білім беру процесінің сапасын, түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін, сондай-ақ жоғары оқу орындары қызметінің жалпы көрсеткіштерін көрсететін барлық критерийлерді жан-жақты талдаудың нәтижесі болып табылады. Бұл бөлімде критерийлердің бірнеше тобы бойынша бағалау негізінде қалыптастырылған «Математика-Физика» ББ бойынша қорытынды рейтинг ұсынылған: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары.

2025 жылғы рейтинг жоғарыда аталған блоктар бойынша топтастырылған 17 критерий негізінде құрылды. Әрбір критерийдің жалпы бағалау процесінде оның маңыздылығын көрсететін белгілі бір салмағы бар.

Қорытынды рейтингтің негізгі мақсаты – талапкерлерге, жұмыс берушілерге және басқа да мүдделі тараптарға ақпараттандырылған таңдау жасауға көмектесетін білім беру бағдарламаларына объективті баға беру. Сондай-ақ, рейтинг нәтижелері ЖЖОКБҰ үшін өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру және олардың ұлттық және халықаралық деңгейлердегі бәсекеге қабілеттілігін арттыру бағытында бағдар бола алады.

18-кесте. «Математика-Физика» ББ бойынша қорытынды рейтинг

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы	Жалпы қорытынды	Рейтингтегі орны
1.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	6В01508 Математика және физика мұғалімі	**3,550**	1/12
2.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	6В01502 Математика физика	**3,450**	2/12
3.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	6В01509 Математика Физика	**3,398**	3/12
4.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	6В01508 Математика Физика	**3,309**	4/12
5.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	6В01507 Математика және физика	**3,299**	5/12
6.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	6В01509 Математика Физика	**3,278**	6/12
7.	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	6В01502 Математика физика	**3,276**	7/12
8.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	6В01502 Математика Физика	**3,262**	8/12

9.	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	6В01508 Математики Физика мұғалімдерін даярлау	**3,243**	9/12
10.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6В01521 Математика Физика	**3,240**	10/12
11.	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	6В01511 Математика Физика	**3,164**	11/12
12.	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	6В01502 Математика және физика	**3,035**	12/12
13.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	6В01502 Математика физика	**1,433**	*

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады*

18-кестеде «Математика-Физика» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингті талдау қорытындылары ұсынылған. Деректерге сәйкес, ТОП-3 құрамына Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті, Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті және Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті сияқты ЖЖОКБҰ кірді.

19-кесте. 2023-2025 жылдардағы «Математика-Физика» ББ бойынша рейтингтегі орындары

№	ЖЖОКБҰ атауы	Рейтингтегі орны		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	2/9	8/11	5/12
2.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	1/9	1/11	4/12
3.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	5/9	10/11	3/12
4.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	*	-	*
5.	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	9/9	11/11	9/12
6.	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	3/9	5/11	7/12
7.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	-	7/11	6/12
8.	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	4/9	6/11	11/12
9.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	6/9	2/11	8/12
10.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	8/9	3/11	1/12
11.	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	-	-	12/12

12.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	-	4/11	10/12
13.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	7/9	9/11	2/12

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады*
— - рейтингке қатыспаған

19-кестеде 2023-2025 жылдары «Математика-Физика» ББ бойынша рейтингке қатысқан оқу орындарының рейтингте алған орындары салыстырылды. 2023 жылы рейтинг көшбасшылары С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті, Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты және Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті болды. 2024 жылы көшбасшылар тізімі сәл өзгерді: М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институттың орнын алды. 2025 жылдың жана көшбасшылары: Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті және Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті. Үш жыл бойы Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті және Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты соңғы орындарды иеленді.

2025 жылғы білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары оқу орындары арасында «Математика-Физика» саласында мамандар даярлаудың әртүрлілігі мен сапасын көрсетеді. Талдау көрсеткендей, еңбек нарығының талаптары мен халықаралық стандарттарға бейімделе отырып, өз бағдарламаларын белсенді түрде жетілдіретін білім беру мекемелері жетекші орындарға ие болды.

Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті және Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті сияқты университеттердің жоғары нәтижелері олардың бәсекеге қабілеттілігін және түлектерінің сұранысын растайды. Бұл оқу орындары түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, орташа жалақы және білім беру бағдарламаларының сапасы сияқты бірқатар критерийлер бойынша жоғары нәтижелер көрсетті.

Рейтинг нәтижелері талапкерлер, жұмыс берушілер және жоғары оқу орындары үшін құнды бағдар болып табылады, әрбір білім беру бағдарламасының мықты жақтарын анықтауға көмектеседі. Болашақта білім беру стандарттарын жақсарту және халықаралық ынтымақтастықты арттыру жөніндегі жұмысты жалғастыру Қазақстанның білім беру жүйесін одан әрі дамыту үшін маңызды қадам болады.

Қорытынды

2025 жылғы ББ бойынша білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары білім беру жүйесін жақсарту үшін елеулі жетістіктер мен салаларды анықтауға мүмкіндік берді. Рейтингте жетекші орындарды білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары сияқты критерийлер топтары бойынша жоғары нәтижелер көрсете алған университеттер иеленді.

Талдау көрсеткендей, рейтингтің жоғарғы қатарында тұрған ЖЖОКБҰ студенттерді теориялық біліммен ғана емес, сонымен қатар еңбек нарығында сұранысқа ие практикалық дағдылармен қамтамасыз ете отырып, өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру бойынша белсенді жұмыс істейді. Алдыңғы қатардағы жоғары оқу орындары жұмыс берушілермен өзара іс-қимылға және халықаралық сапа стандарттарын интеграциялауға ерекше назар аударатынын атап өту керек, себебі бұл олардың түлектерінің бәсекеге қабілеттілігін айтарлықтай арттырады.

Сонымен бірге, есеп назар аударуды қажет ететін кейбір кемшіліктерді анықтады. Мысалы, бірқатар ЖЖОКБҰ-да студенттердің академиялық ұтқырлығы мен ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары, шетелдік студенттер үлесі бойынша төмен көрсеткіштер байқалады, бұл осы бағыттарды одан әрі дамыту қажеттігін көрсетеді. Сондай-ақ, оқу орындарының бір студентке шаққандағы қаржылық шығындар көлемінде айтарлықтай айырмашылықтар байқалды.

Рейтинг нәтижелері барлық мүдделі тараптар үшін маңызды құрал. Талапкерлер мен олардың ата-аналары үшін рейтинг оқу орнын таңдау кезінде бағдар, жұмыс берушілер үшін – мамандарды даярлау сапасының индикаторы, ал жоғары оқу орындарының өздері үшін – өз бағдарламаларын жақсартуға және бәсекелестік ортадағы позицияларын нығайтуға ынталандыру ретінде қызмет етеді.

Қорытындыны келесідей жасауға болады: елеулі жетістіктерге қарамастан, Қазақстанның жоғары білім беру жүйесі жаңғыртуды және жаңа сын-тегеуріндерге бейімделуді жалғастыруда. Әр ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының жоғары деңгейін қолдап қана қоймай, еңбек нарығындағы өзгерістер мен қоғамның қажеттіліктерін ескере отырып, оларды үнемі жақсартуға ұмтылуы тиіс. 2025 жылғы қорытынды рейтинг жаһандық аренада қазақстандық білім берудің сапасы мен бәсекеге қабілеттілігін арттыруға ықпал ете отырып, осы мақсаттарға қол жеткізу жолындағы маңызды қадамдардың бірі. Білім беру бағдарламаларын жетілдіруді жалғастыру және түлектерді тез өзгеретін әлемде табысты кәсіби қызмет үшін қажетті білім мен дағдылармен қамтамасыз ету үшін жан-жақты жұмыс жасау өте маңызды.

Қосымша 1

«Математика-Физика» ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ тізімі

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы
1	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	6В01507 Математика және физика
2	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	6В01508 Математика Физика
3	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	6В01509 Математика Физика
4	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	6В01502 Математика Физика
5	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	6В01508 Математики Физика мұғалімдерін даярлау
6	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	6В01502 Математика физика
7	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	6В01509 Математика Физика
8	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	6В01511 Математика Физика
9	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	6В01502 Математика Физика
10	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	6В01508 Математика және физика мұғалімі
11	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	6В01502 Математика және физика
12	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6В01521 Математика Физика
13	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	6В01502 Математика физика

6В016 Тарих даярлау бағыты
В015 Гуманитарлық пәндер мұғалімдерін даярлау
білім беру бағдарламасы тобы
«Тарих (білім)» білім беру бағдарламасы бойынша
рейтингіні қалыптастыру есебі

Кіріспе

Қазақстанның жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру жүйесі экономиканың түрлі салалары үшін жоғары білікті мамандарды даярлауда шешуші рөлдердің бірін атқарады. Еңбек нарығының қарқынды дамуы мен халықаралық интеграция жағдайында білім беру сапасы ғана емес, сонымен қатар білім беру бағдарламаларының қазіргі заманғы сын-қатерлерге бейімделу қабілеті де маңызды. Білім беру мекемелері жұмысының тиімділігін бағалаудың маңызды құралы - мамандарды даярлау деңгейін, түлектердің бәсекеге қабілеттілігін және білім беру бағдарламаларының сапасын объективті бағалауға мүмкіндік беретін рейтингілер жасау.

Бұл есепте 2025 жылғы Қазақстанның жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарындағы (бұдан әрі – ЖЖОКБҰ) білім беру бағдарламаларын (бұдан әрі – ББ) талданады. Осы талдау шеңберінде түлектердің кәсіби құзыреттілігін дамытуға және олардың еңбек нарығындағы сұранысына әсер ететін негізгі көрсеткіштер бойынша ББ кешенді салыстырмалы шолу жүргізілді.

Білім беру бағдарламаларының рейтингін қалыптастыру үшін негіздеме:

1. Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі №319 «Білім туралы» Заңы.

2. «Қазақстан Республикасында жоғары білімді және ғылымды дамытудың 2023-2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 28 наурыздағы №248 қаулысы.

3. «Еңбек нарығының қажеттіліктерін ескере отырып, жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімі бар кадрларды даярлауға жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының дайындық бөлімшелеріне мемлекеттік білім беру тапсырысын орналастыру қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 29 қаңтардағы №122 бұйрығы.

4. «Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру бөлігінде тәуекел дәрежесін бағалау өлшемшарттарын және білім беру жүйесіне тексеру парақтарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрінің 2022 жылғы 1 желтоқсандағы №166 және Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің 2022 жылғы 2 желтоқсандағы №116 бірлескен бұйрығы.

Бұл есептің мақсаты – білім беру бағдарламаларына жан-жақты талдау жүргізу және осы талдау негізінде қорытынды рейтинг жасау. Рейтинг жасау

барысында білім беру процесінің барлық маңызды компоненттерін қамтитын әртүрлі критерийлер тобы ескерілді. Олардың ішінде: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері және түлектердің мансаптық перспективалары. Бұл блоктардың әрқайсысы жалпы рейтингте белгілі бір салмаққа ие, бұл бағалауды мүмкіндігінше объективті және жан-жақты етуге мүмкіндік береді.

Бұл есептің негізгі міндеті – білім беру бағдарламаларының жағдайы туралы нақты және құрылымдық түсінік беру. «Тарих» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингке 30 ЖЖОКБҰ қатысты (1-қосымша). Кейбір ЖЖОКБҰ осы ББ бойынша түлектерінің санының аз болуына байланысты рейтингте орын алған жоқ (ББ бойынша 2024 жылғы түлек саны 5 түлектен аз), олардың ішінде Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті, Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті, Қызылорда «Болашақ» университеті, Астана халықаралық университеті мен З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті.

1 Жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының білім беру бағдарламаларының деректерін талдау

1.1 «Білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.1.1 «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі

ББ мазмұнын болашақ мамандардың кәсіби құзыреттілігі мен бәсекеге қабілеттілігінің тиімділігін арттыру үшін әлеуетті немесе негізгі жұмыс берушілермен келісу қажет. Жұмыс берушілер білім беру бағдарламаларын әзірлеу кезінде ұсыныстар, пәндердің мазмұнына өзгерістер енгізе алады, сондай-ақ зерттелетін тақырыптар мен материалдардың өзектілігі бойынша ұсыныстар мен ескертулер бере алады. Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен келісу түлектердің табысты жұмысқа орналасуына ықпал ететін негізгі факторлардың бірі болып табылады.

ЖЖОКБҰ бұл критерий бойынша 2024-2025 оқу жылына арналған ББ бойынша құжаттардың мынадай тізбесін ұсыну қажет: модульдік білім беру бағдарламасы (МББ), элективті пәндер каталогы (ЭПД), жұмыс берушіден хат, келісу хаттамасы, жұмыс берушінің рецензиясы, ұсынымдық хат, анықтама-негіздеме, ББ сараптамасы.

Осы критерийді есептеу кезінде ББ келісуге қатысатын жұмыс берушілердің санына басты назар аударылды. Бір мамандықтағы жұмыс берушілер әр түрлі болуы мүмкін, сәйкесінше, жұмыс берушілер саны неғұрлым көп болса, жұмыс ерекшеліктерін ұсыну туралы көзқарастар мен пікірлер соғұрлым көп болады.

1-кесте. «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ келісілген жұмыс берушілер саны	Балл
1.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	9	**5,00**
2.	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	9	**5,00**
3.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	8	**4,56**
4.	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	7	**4,11**
5.	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	6	**3,67**
6.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	5	**3,22**
7.	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	5	**3,22**
8.	Шымкент университеті	5	**3,22**
9.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	5	**3,22**

10.	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	4	**2,78**
11.	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	4	**2,78**
12.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	4	**2,78**
13.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	4	**2,78**
14.	Alikhan Bokeikhan University	4	**2,78**
15.	Орталық Азия Инновациялық Университеті	4	**2,78**
16.	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	4	**2,78**
17.	Қызылорда «Болашақ» университеті	3	**2,33**
18.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	3	**2,33**
19.	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	3	**2,33**
20.	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	2	**1,89**
21.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	2	**1,89**
22.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	2	**1,89**
23.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	2	**1,89**
24.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	2	**1,89**
25.	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	2	**1,89**
26.	Астана халықаралық университеті	2	**1,89**
27.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	1	**1,44**
28.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	1	**1,44**
29.	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	0	**0,00**
30.	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-кестеде осы критерий бойынша нәтижелер берілген: М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті, Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті жетекші орынға ие болды, өйткені олардың білім беру бағдарламалары жұмыс берушілердің ең көп санымен келісілген.

1.1.2 «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі

Профессор-оқытушылар құрамының (ПОҚ) практикалық жұмыс тәжірибесі білім беру үдерісі сапасының маңызды құрамдас бөлігі. Тиісті кәсіби салада нақты тәжірибесі бар оқытушылар студенттерге пән туралы тереңірек және қолданбалы түсінік бере алады. Олар оқу процесіне практикадан, қолданылатын әдістер мен технологиялардан өзекті мысалдар келтіре алады, бұл студенттерді кәсіби қызметке неғұрлым тиімді дайындауға ықпал етеді.

Сонымен қатар, оқытушылардың практикалық тәжірибесі оларға саланың қазіргі тенденцияларын жақсырақ бағдарлауға және оқу бағдарламаларын еңбек нарығының өзгеретін талаптарына бейімдеуге мүмкіндік береді, осылайша түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін қамтамасыз етеді.

ББ бойынша осы көрсеткішті анықтау үшін мынадай құжаттар талап етілді: ЖЖОКБҰ кадрлар бөлімінен оқытушылардың жұмыс өтілі туралы бекітілген анықтама.

2025 жылғы рейтинг әдістемесіне сәйкес 2010 жылғы 1 қаңтар мен 2025 жылғы 1 мамыр аралығында практикалық тәжірибесі бар оқытушылар есепке алынады.

2-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Практикалық жұмыс өтілі бар оқытушылар саны (айлар)		Балл
		саны	өтілі	
1.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	19	2760	**3,14**
2.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6	192	**2,94**
3.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	2	360	**2,62**
4.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	1	180	**2,57**
5.	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	5	708	**2,23**
6.	Орталық Азия Инновациялық Университеті	2	276	**2,16**
7.	Шымкент университеті	1	148	**2,11**
8.	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	3	428	**2,10**
9.	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	3	399	**2,05**
10.	Alikhan Bokeikhan University	11	1119	**2,01**
11.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	4	475	**1,87**
12.	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	9	376	**1,86**
13.	Қызылорда «Болашақ» университеті	2	192	**1,51**
14.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	7	687	**1,50**
15.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	4	308	**1,43**
16.	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	8	626	**1,38**
17.	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	3	245	**1,20**
18.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау	5	301	**1,15**

	университеті			
19.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	3	190	**1,08**
20.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	4	267	**1,07**
21.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	3	197	**1,05**
22.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	2	100	**0,78**
23.	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	4	177	**0,74**
24.	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	3	132	**0,71**
25.	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	5	198	**0,71**
26.	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	1	44	**0,68**
27.	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	2	41	**0,37**
28.	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	0	0	**0,00**
29.	Астана халықаралық университеті	0	0	**0,00**
30.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	0	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

2-кестеден көріп отырғанымыздай, рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның көпшілігінде ЖЖОКБҰ құрылымынан тыс жұмыс тәжірибесі бар оқытушылар бар. Бұл критерийдің көшбасшылары: Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті, М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті, Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті.

1.1.3 «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі

«Профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктері» критерийі білім беру бағдарламаларының сапасын бағалауда маңызды рөл атқарады, өйткені ол білім беру процесіне қатысатын мұғалімдердің кәсібилігі мен құзыреттілігінің деңгейін көрсетеді. Рейтинг әдіснамасына сәйкес, бұл критерий соңғы жылдардағы профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктерін жан-жақты бағалауға мүмкіндік беретін бірнеше ішкі критерийлерді қамтиды.

Атап айтқанда, 2015-2025 жылдар аралығында «Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атағына ие болған оқытушылар есепке алынады, бұл олардың педагогикалық еңбегін ЖЖОКБҰ деңгейінде мойындағанын көрсетеді. Сол кезеңде «Үздік ғылыми қызметкер» атағын алған ПОҚ да ескеріледі, бұл олардың ғылыми зерттеулерге және академиялық қоғамдастықтың дамуына қосқан үлесін көрсетеді.

3-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	«Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атанған ПОҚ саны	«Үздік ғылыми қызметкер» сыйлығының иегерлері	Балл
1.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	5	0	**2,50**
2.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	0	1	**2,50**
3.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	4	0	**2,00**
4.	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	3	0	**1,50**
5.	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	2	0	**1,00**
6.	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	2	0	**1,00**
7.	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	2	0	**1,00**
8.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	2	0	**1,00**
9.	Alikhan Bokeikhan University	2	0	**1,00**
10.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	2	0	**1,00**
11.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	1	0	**0,50**
12.	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	1	0	**0,50**
13.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	1	0	**0,50**
14.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	1	0	**0,50**
15.	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	1	0	**0,50**
16.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	0	0	**0,00**
17.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	0	0	**0,00**
18.	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	0	0	**0,00**
19.	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	0	0	**0,00**
20.	Қызылорда «Болашақ» университеті	0	0	**0,00**

21.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	0	0	**0,00**
22.	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	0	0	**0,00**
23.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	0	0	**0,00**
24.	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	0	0	**0,00**
25.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	0	0	**0,00**
26.	Астана халықаралық университеті	0	0	**0,00**
27.	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	0	0	**0,00**
28.	Шымкент университеті	0	0	**0,00**
29.	Орталық Азия Инновациялық Университеті	0	0	**0,00**
30.	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	0	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

3-кестеден көріп отырғанымыздай, осы критерий бойынша А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті, Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті, М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті жетекші орындарға ие болды.

1.1.4 «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі

Білім беру және кәсіптік ұйымдардың бағдарламаны аккредиттеуі бағдарламаның жоғары сапа стандарттарына сәйкестігінің көрсеткіші және оны ұлттық және халықаралық деңгейде тану және мойындау ретінде қарастырылады.

Дәл осы себепті ББ-ның мамандандырылған аккредиттеуден өткені туралы сертификаты сұралды. Бұл критерий бойынша балл білім беру бағдарламасы аккредиттеуден өткен мекеме мен аккредиттеуден өткені туралы сертификаттың жарамдылық ұзақтығына байланысты есептелді.

Ұсынылған мәліметтерге сәйкес, «Тарих (білім)» ББ бойынша рейтингке қатысатын 30 ЖЖОКБҰ-ның 30-ы мамандандырылған аккредиттеуден өткен.

4-кесте. «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Аккредитациялық орган атауы	Балл
1.	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	ACQUIN	**5,00**
2.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	IAAR	**3,57**
3.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	IAAR	**2,55**
4.	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	НКЦА (NKCA)	**2,55**
5.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	IAAR	**2,55**
6.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	IAAR	**2,55**
7.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	ARQA	**2,55**
8.	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	IQAA	**2,55**
9.	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	IAAR	**2,55**
10.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	IAAR	**2,55**
11.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	IAAR	**2,55**
12.	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	ARQA	**2,55**
13.	Қызылорда «Болашақ» университеті	IQAA	**2,55**
14.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	IAAR	**2,55**
15.	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	IQAA	**2,55**
16.	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	IQAA	**2,55**
17.	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	Другое	**2,55**
18.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	IAAR	**2,55**
19.	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	НКЦА (NKCA)	**2,55**
20.	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	ARQA	**2,55**
21.	Астана халықаралық университеті	ARQA	**2,55**
22.	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	IAAR	**2,55**
23.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	IAAR	**2,55**
24.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	НКЦА (NKCA)	**2,55**
25.	Шымкент университеті	НКЦА (NKCA)	**2,55**
26.	Alikhan Bokeikhan University	Другое	**2,55**
27.	Орталық Азия Инновациялық Университеті	НКЦА (NKCA)	**2,55**
28.	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	IQAA	**2,55**

29.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	IQAA	**2,55**
30.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	IQAA	**2,55**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

4-кестеге сәйкес, осы критерий бойынша келесі ЖЖОКБҰ алдыңғы қатардан көрінді: Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті, Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті.

1-диаграмма. Аккредиттеу органдары бөлінісіндегі аккредиттелген білім беру бағдарламалары

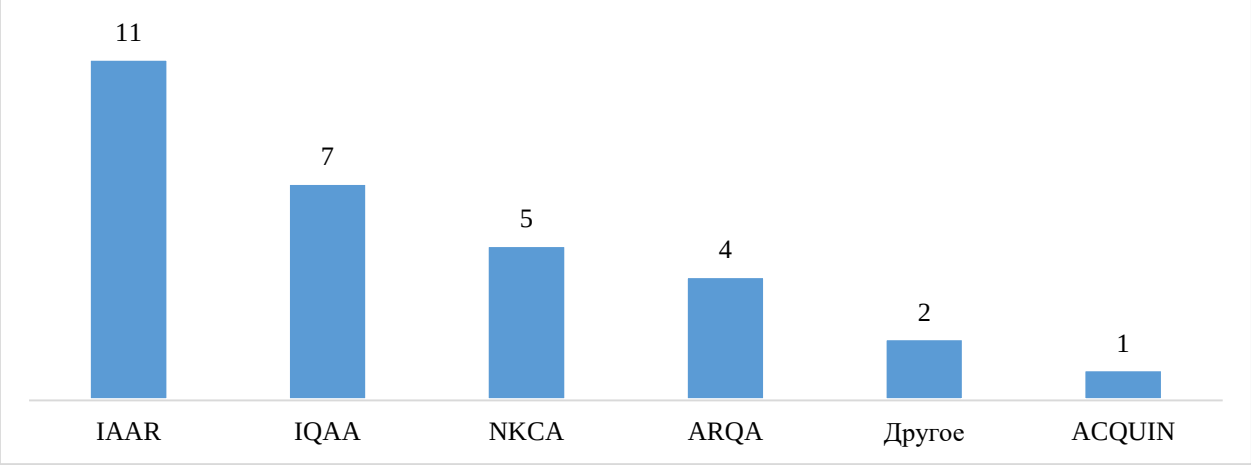

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-диаграммадан көріп отырғанымыздай, 30 ББ-ның 11-і (IAAR – Аккредиттеу және рейтингтің тәуелсіз агенттігінде аккредиттеуден өткен.

1.1.5 «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі

Тиісті салалардан сарапшыларды тарту арқылы білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау білім беру сапасын қамтамасыз етудің маңызды құралы болып табылады. Кәсіби саласында терең білімі мен тәжірибесі бар сарапшылар оқу бағдарламаларының еңбек нарығының заманауи талаптары мен кәсіби стандарттарға қаншалықты сәйкес келетінін объективті бағалай алады. Олар мазмұндағы олқылықтарды анықтап, оқу жоспарларын жаңартуды және жаңа пәндерді немесе оқыту әдістерін енгізуді ұсына алады. Мұндай сараптамалық бағалау білім беру мекемелеріне бағдарламаларды өзгермелі жағдайларға бейімдеуге, мамандарды даярлауды жақсартуға және соның салдарынан түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін арттыруға көмектеседі. Сарапшыларды тарту сонымен қатар білім беру жүйесі мен индустрия арасындағы байланысты нығайтады, бұл жұмыс берушілердің қажеттіліктерін жақсы түсінуге және білім беру бағдарламаларының практикалық маңыздылығын арттыруға ықпал етеді.

Сарапшылардың ББ бағалауы мынадай критерийлер бойынша жүргізіледі:

1) ББ-ның тәжірибеге бағдарлануы – ББ-ның білім мен дағдыларды практикалық қолдануға қаншалықты бағытталғанын бағалау;

2) Пәндердің берілген оқу нәтижелеріне логикалық өзара байланысы және сәйкестігі – бағдарлама ішіндегі пәндер бір-бірімен және оқытудың соңғы нәтижелерімен қалай байланысты екенін талдау;

3) Пәндерді оқыту кезегінің мәнділігі/қисындылығы – бағдарламаның логикалық құрылымын, пәндердің қаншалықты материалды жақсы игеруге ықпал ететін ретпен ұйымдастырылғандығын бағалау;

4) ББ мазмұнының кәсіптік стандарттарға және/немесе еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі – ББ-ның осы саладағы қолданыстағы кәсіби стандарттарға (олар бар болған жағдайда) және (немесе) қазіргі еңбек нарығының талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігін бағалау;

5) Элективті пәндер каталогы (ЭПК) және оның мәні – ББ икемділігі мен бейімділігін бағалау: элективті курстардың кеңдігі мен әртүрлілігі, сәйкес бағыттар мен мамандықтарды таңдау мүмкіндігі, студенттердің қажеттіліктері мен еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі, тәжірибеге бағытталған және инновациялық курстардың болуын бағалау.

ББ мазмұнын бағалау жүйесі келесі диапазондар бойынша бөлінеді:

- Өте жақсы – 9-10 балл арасы;
- Жақсы – 6-8 балл арасы;
- Қанағаттанарлық – 4-5 балл арасы;
- Қанағаттанарлықсыз – 0-3 балл арасы.

5-кесте. «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Сарапшының орташа бағасы	Балл
1.	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	7,42	**3,71**
2.	Шымкент университеті	7,42	**3,71**
3.	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	7,42	**3,71**
4.	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	7,33	**3,67**
5.	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	7,33	**3,67**
6.	Орталық Азия Инновациялық Университеті	7,33	**3,67**
7.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	7,33	**3,67**
8.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	7,33	**3,67**
9.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	7,25	**3,63**
10.	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	7,25	**3,63**

11.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	7,17	**3,59**
12.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	7,17	**3,59**
13.	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	7,17	**3,59**
14.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	7,17	**3,59**
15.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	7,17	**3,59**
16.	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	7,08	**3,54**
17.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	7,08	**3,54**
18.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	7,08	**3,54**
19.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	7,08	**3,54**
20.	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	7,08	**3,54**
21.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	7,08	**3,54**
22.	Астана халықаралық университеті	7,08	**3,54**
23.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	7,08	**3,54**
24.	Alikhan Bokeikhan University	7,08	**3,54**
25.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	7,00	**3,50**
26.	Қызылорда «Болашақ» университеті	6,56	**3,28**
27.	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	6,42	**3,21**
28.	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	6,42	**3,21**
29.	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	6,17	**3,09**
30.	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	6,08	**3,04**

Дереккөз: «Атамекен» ҰКП мәліметтері

5-кестеде ББ мазмұнын сараптамалық бағалаудың қорытындысы ұсынылған, оған сәйкес жетекші орындарды мынадай ЖЖОКБҰ иеленді: Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті, Шымкент университеті, Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты.

1.2 «Білім беру бағдарламасының жетістіктері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.2.1 «Академиялық ұтқырлық» критерийі

ЖЖОКБҰ студенттерінің белгілі бір уақыт кезеңіне елден тыс басқа білім беру немесе ғылыми мекемеге ауысуы студенттің жеке дамуы үшін маңызды және оған мәдени байуға мүмкіндік береді, сондай-ақ ғылыми зерттеулердің тиімділігін, түлектердің отандық және халықаралық еңбек нарықтарындағы бәсекеге қабілеттілігін арттырады, жетекші шетелдік жоғары оқу орындарының тәжірибесін зерделеу және игеру есебінен кәсіби құзыреттіліктерін жетілдіреді және т. б.

ЖЖОКБҰ да академиялық ұтқырлық бағдарламасын іске асыруды талдау мақсатында оқу орындарынан мынадай құжаттар талап етілді:

- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде студенттерді шетелдік оқу орындарына жіберу туралы ректор бұйрығының көшірмесі;
- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде шетелдік оқу орындарының студенттерін қабылдау туралы ректор бұйрығының көшірмесі.

ЖЖОКБҰ академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде ұсынылған құжаттарды «Атамекен» ҰКП менеджерлері талдап, келесі қорытындылар жасады:

6-кесте. «Академиялық ұтқырлық» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ контингенті	Академиялық ұтқырлық бағдарламаларын қолданған білім алушылар саны	Балл
1.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	120	11	**5,00**
2.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	163	8	**2,68**
3.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	107	5	**2,55**
4.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	193	9	**2,54**
5.	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	226	10	**2,41**
6.	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	227	10	**2,40**
7.	Шымкент университеті	142	6	**2,30**
8.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	372	9	**1,32**

9.	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	104	2	**1,05**
10.	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	136	2	**0,80**
11.	Қызылорда «Болашақ» университеті	79	1	**0,69**
12.	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	176	1	**0,31**
13.	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	50	0	**0,00**
14.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	100	0	**0,00**
15.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	79	0	**0,00**
16.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	123	0	**0,00**
17.	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	330	0	**0,00**
18.	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	211	0	**0,00**
19.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	154	0	**0,00**
20.	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	187	0	**0,00**
21.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	127	0	**0,00**
22.	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	124	0	**0,00**
23.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	105	0	**0,00**
24.	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	99	0	**0,00**
25.	Астана халықаралық университеті	261	0	**0,00**
26.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	113	0	**0,00**
27.	Alikhan Bokeikhan University	130	0	**0,00**
28.	Орталық Азия Инновациялық Университеті	58	0	**0,00**
29.	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	193	0	**0,00**
30.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	17	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

6-кестеде көрсетілген мәліметтерге сәйкес, келесі ЖЖОКБҰ көрсеткіші жоғары: Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті.

1.2.2 «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі

Қазіргі уақытта нарықтағы технологиялық даму ЖЖОКБҰ-да тиімді ғылыми-зерттеу процесін ұйымдастыруды талап етеді, тек жаңа білімді

дамытуды ғана емес, сонымен қатар нарықта коммерциялық тұрғыдан дамыған, сұранысқа ие бизнес-идеяларды өндіруді талап етеді.

Студенттік бизнес-инкубаторлар мен зертханалар жастар ортасында кәсіпкерлік қызметтің оң бейнесін қалыптастырады, жастар арасында креативті және инновациялық әлеуетті іске асырады, сондай-ақ кәсіпкерлікке және инновациялық қызметке бағдарланған ұйымдар мен жастар қауымдастықтарын қолдайды, жастар кәсіпкерлігін ақпараттық, білім беру, қаржылық және мүліктік қолдаудың бірыңғай жүйесін құрады және қамтамасыз етеді. Бұдан басқа, жастарды кәсіпкерлік қызметке білім беру, әдістемелік және ақпараттық даярлауды көрсетеді, жастар құрған шағын және орта кәсіпкерлік субъектілерінің санын арттырады, жоғары білім, бизнес және өндірістік сала арасындағы өзара іс-қимыл мен әлеуметтік әріптестік үшін жағдайлар жасайды.

Сондықтан «Атамекен» ҰКП зерттеу бағытындағы пункттердің бірі ЖЖОКБҰ студенттерінің шығармашылық жетістіктерін дәріптеу және енгізу болып табылады.

Студенттердің ғылыми зерттеулерін талдау мақсатында оқу орындарынан электрондық форматта растайтын құжат (патент және авторлық құқық туралы куәлік) талап етілді:

Ұсынылған құжаттар негізінде келесі мәліметтер алынды:

7-кесте. «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Ғылыми жобалардың атауы	Балл
1.	Шымкент университеті	Алаш қайраткерлерінің Қазақстан тарихы пәнін оқытуда қолдану	**5,00**
2.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	Алға ауданының тарихы (1933-2023 ЖЖ.)	**4,36**
3.	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	Наполеон соғыстарының Еуропа аумағындағы саяси жағдайға ықпалы	**2,15**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

7-кестеде көрсетілген ЖЖОКБҰ-да түлектердің ғылыми жобаларының бар екендігі расталған: Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет, Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті, Шымкент университеті.

1.2.3 «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі

Қазақстанда Еуропалық жоғары білім беру аймағына (European Higher Education Area (EHEA)) кіре отырып, кадрларды даярлаудың үш деңгейлі моделін: бакалавриат, магистратура және PhD докторантураны енгізуді қамтитын жоғары білім беру жүйесін айтарлықтай қайта құрылымдау

жүргізілді. Бакалавриат аяқталғаннан кейін түлектердің одан әрі дамуы үшін әртүрлі мүмкіндіктері бар, мысалы, мамандық бойынша жұмыс іздеу, екінші жоғары білім алу немесе магистратураға түсу.

Магистратура біліктілікті арттыруда және таңдаған мамандығы бойынша білімді тереңдетуде шешуші рөл атқарады, бұл оны кәсіби қалыптасудың маңызды кезеңіне айналдырады. Жыл сайын магистрлік бағдарламалар барған сайын танымал бола бастады, ал магистрлер еңбек нарығында сұранысқа ие бола бастады, бұл қазіргі заманғы экономика жағдайында білім берудің осы деңгейінің өзектілігін көрсетеді.

Бұл критерий бойынша жиналған деректер 8-кестедегідей болды.

8-кесте. «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Магистранттар үлесі			Балл
		Түлектер саны	Түлектер арасында магистратурада оқуды жалғастырғандар саны	үлес %	
1.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	6	2	33,3%	**5,00**
2.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	21	7	33,3%	**5,00**
3.	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	15	4	26,7%	**4,00**
4.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	15	4	26,7%	**4,00**
5.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	32	8	25,0%	**3,75**
6.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	17	4	23,5%	**3,53**
7.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	14	3	21,4%	**3,21**
8.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	11	2	18,2%	**2,73**
9.	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	12	2	16,7%	**2,50**
10.	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	12	2	16,7%	**2,50**
11.	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	12	2	16,7%	**2,50**
12.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	19	3	15,8%	**2,37**
13.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	38	6	15,8%	**2,37**

14.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	8	1	12,5%	**1,88**
15.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	35	3	8,6%	**1,29**
16.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	13	1	7,7%	**1,15**
17.	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	19	1	5,3%	**0,79**
18.	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	64	2	3,1%	**0,47**
19.	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	6	0	0,0%	**0,00**
20.	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	40	0	0,0%	**0,00**
21.	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	33	0	0,0%	**0,00**
22.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	12	0	0,0%	**0,00**
23.	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	6	0	0,0%	**0,00**
24.	Қызылорда «Болашақ» университеті	5	0	0,0%	**0,00**
25.	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	35	0	0,0%	**0,00**
26.	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	37	0	0,0%	**0,00**
27.	Астана халықаралық университеті	5	0	0,0%	**0,00**
28.	Шымкент университеті	58	0	0,0%	**0,00**
29.	Alikhan Bokeikhan University	11	0	0,0%	**0,00**
30.	Орталық Азия Инновациялық Университеті	10	0	0,0%	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

8-кестеде осы критерий бойынша 2024 жылғы түлектерді талдау қорытындыларын көруге болады, түлектердің жалпы саны 621 болса, оның ішінде 57 түлек әрі қарай магистратурада оқуын жалғастырған, бұл 10,9% құрайды. Кестеге сәйкес магистратураға түскен түлектердің ең көп үлесі келесі оқу орындарына тиесілі: Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті, Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті, Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті, Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті.

1.2.4 «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі

Ұлттық бірыңғай тестілеу (ҰБТ) – жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарына түсу үшін іріктеу емтихандарының нысандарының бірі.

Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы – жоғары ҰБТ нәтижелерін көрсеткен талапкерлердің көбінесе қай ЖЖОКБҰ таңдайтынын анықтайтын көрсеткіш. Бұл көрсеткіш ЖЖОКБҰ деңгейін және талапкерлер арасында оның сұранысын анықтауға мүмкіндік береді.

9-кесте. «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Талапкерлердің орташа ҰБТ балы	Балл
1.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	112,0	**4,00**
2.	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	98,1	**3,50**
3.	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	97,9	**3,50**
4.	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	97,5	**3,48**
5.	Астана халықаралық университеті	95,0	**3,39**
6.	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	93,3	**3,33**
7.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	92,7	**3,31**
8.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	92,3	**3,30**
9.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	92,0	**3,29**
10.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	91,8	**3,28**
11.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	91,0	**3,25**
12.	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	90,9	**3,25**
13.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	90,8	**3,24**
14.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	89,9	**3,21**
15.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	88,8	**3,17**
16.	Alikhan Bokeikhan University	88,3	**3,15**
17.	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	87,5	**3,12**
18.	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	86,8	**3,10**
19.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	84,0	**3,00**
20.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	84,0	**3,00**
21.	Қызылорда «Болашақ» университеті	81,5	**2,91**

22.	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	81,5	**2,91**
23.	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	80,0	**2,86**
24.	Шымкент университеті	79,0	**2,82**
25.	Орталық Азия Инновациялық Университеті	78,8	**2,81**
26.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	75,4	**2,69**
27.	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	66,5	**2,38**
28.	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	65,6	**2,34**
29.	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	0,0	**0,00**
30.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	0,0	**0,00**

Дереккөз: «Ұлттық тестілеу орталығы» РМК

9-кестеде көрсетілгендей, ББ бойынша 2024-2025 оқу жылында жоғары оқу орнына оқуға түскен талапкерлердің орташа балы 82 балды құраған. Салыстырмалы түрде жоғары балл жинаған талапкерлер келесі ЖЖОКБҰ-ны таңдаған: Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті, Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті.

1.2.5 «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі

Шетелдік студенттер өз елдерінде қазақ тілі мен мәдени дәстүрлерінің таралуына ықпал ете отырып, Қазақстандағы заманауи білім беру жүйесінің маңызды бөлігі болып табылады. Олардың еліміздің жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарында оқуы біздің университеттерге деген халықаралық сұраныс деігейін көрсетеді және олардың рейтингінің жоғарылауына тікелей әсер етеді.

«Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі білім беру бағдарламаларының студенттерді шетелден тарту қабілетін көрсетеді. Бұл шетелдік студенттер үшін білім беру бағдарламалары мен жоғары оқу орындарының нақты тартымдылығын объективті бағалауға мүмкіндік береді.

Осы критерийді растау үшін ЖЖОКБҰ келесі құжаттарды ұсыну қажет:

- шетелдік студенттерді қабылдау туралы бұйрықтар;
- шетелдік студенттердің төлқұжаттарының көшірмелері.

10-кесте. «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Шетелдік студенттер үлесі			Балл
		ББ контингенті	Шетелдік студенттер саны	үлес, %	
1.	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	227	75	33.04%	**5,00**
2.	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	124	38	30.65%	**4,64**
3.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	372	15	4.03%	**0,61**
4.	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	136	3	2.21%	**0,33**
5.	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	226	5	2.21%	**0,33**
6.	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	193	4	2.07%	**0,31**
7.	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	211	2	0.95%	**0,14**
8.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	105	1	0.95%	**0,14**
9.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	127	1	0.79%	**0,12**
10.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	163	1	0.61%	**0,09**
11.	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	50	0	0.00%	**0,00**
12.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	100	0	0.00%	**0,00**
13.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	79	0	0.00%	**0,00**
14.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	123	0	0.00%	**0,00**
15.	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	330	0	0.00%	**0,00**
16.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	120	0	0.00%	**0,00**
17.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	154	0	0.00%	**0,00**
18.	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	187	0	0.00%	**0,00**
19.	Қызылорда «Болашақ» университеті	79	0	0.00%	**0,00**
20.	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	104	0	0.00%	**0,00**
21.	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	99	0	0.00%	**0,00**

22.	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	176	0	0.00%	**0,00**
23.	Астана халықаралық университеті	261	0	0.00%	**0,00**
24.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	193	0	0.00%	**0,00**
25.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	113	0	0.00%	**0,00**
26.	Шымкент университеті	142	0	0.00%	**0,00**
27.	Alikhan Bokeikhan University	130	0	0.00%	**0,00**
28.	Орталық Азия Инновациялық Университеті	58	0	0.00%	**0,00**
29.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	17	0	0.00%	**0,00**
30.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	107	0	0.00%	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

10-кестеде шетелдік студенттердің «Тарих (білім)» ББ жалпы контингентіне қатынасын көруге болады, бұл 3.22% құрайды. Шетелдік студенттердің контингентке шаққандағы ең көп үлесі келесі оқу орындарында анықталды: Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті.

1.3 «ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.3.1 «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі

Студенттер мен оқытушылардың арақатынасы ЖЖОКБҰ ұсынатын білім сапасына әсер ететін негізгі көрсеткіштердің бірі. Бұл критерий оқытуға жеке көзқарас деңгейін және әр студентке оқытушы тарапынан жеткілікті көңіл бөлінетін қолайлы білім беру ортасын құру мүмкіндігін көрсетеді.

Студенттердің оқытушыларға қатынасының төмендігі оқытушылар құрамы жеке кеңес беруге, жұмыстарды тексеруге, ғылыми зерттеулерді басқаруға және практикалық дайындыққа көбірек уақыт бөле отырып, оқушылармен тиімдірек әрекеттесе алуына көбірек мүмкіндік береді. Бұл әсіресе тәжірибеге бағытталған оқытудың жоғары дәрежесін және тереңдетілген зерттеулерді қажет ететін бағдарламалар үшін өте маңызды.

Ал бір ПОҚ шаққанда білім алушылар санының тым көп болуы оқытушыларға шамадан тыс жүктемелер артылатындығын көрсетуі мүмкін, бұл білім беру процесінің сапасын төмендетуі және студенттердің оқуға қызығушылығына теріс әсер етуі мүмкін. Қазіргі білім беру стандарттары мен еңбек нарығының талаптары жағдайында студенттер мен оқытушылар саны арасындағы оңтайлы тепе-теңдікті сақтау ЖЖОКБҰ бәсекеге қабілеттілігінің маңызды факторына айналады.

Осылайша, осы критерийді талдау оқу орнының оқу жүктемесін ақылға қонымды бөлуді қолдай отырып және оқыту сапасын қамтамасыз ете отырып, білім беру қызметтерінің жоғары деңгейін қаншалықты қамтамасыз ете алатынын бағалауға мүмкіндік береді.

Біздің тарапымыздан ЖЖОКБҰ-да ПОҚ сапасы бойынша берілген мәліметтерді тексеру кезінде мынадай нормативтік құқықтық актілердің іске асырылуы да ескеріледі: Сот төрелігі академиясын, әскери, арнаулы оқу орындарын, мәдениет саласындағы білім беру ұйымдарын қоспағанда, жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдары профессор-оқытушылар құрамының жалпы санын есептеу үшін білім алушылар санының оқытушыларға орташа арақатынасын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 606 бұйрығы (Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2018 жылғы 1 қарашада № 17670 болып тіркелген).

11-кесте. «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	ЖЖОКБҰ контингенті	Бір ПОҚ-қа шаққандағы білім алушылар саны	Балл
1.	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	763,00	10978,00	14	**5,00**
2.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	396,00	5806,00	15	**4,91**
3.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	885,00	13916,00	16	**4,58**
4.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	695,00	11391,00	16	**4,39**
5.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	457,00	7979,00	17	**4,12**
6.	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	193,00	3651,00	19	**3,80**
7.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	471,00	9031,00	19	**3,75**
8.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1163,00	22327,00	19	**3,75**
9.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	407,00	7975,00	20	**3,67**
10.	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	872,00	17207,00	20	**3,65**
11.	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	395,00	7902,00	20	**3,60**
12.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	311,00	6524,00	21	**3,43**
13.	Alikhan Bokeikhan University	375,00	7870,00	21	**3,43**
14.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	568,00	11964,00	21	**3,42**
15.	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	107,00	2345,00	22	**3,28**
16.	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	225,00	4939,00	22	**3,28**
17.	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	355,00	7781,00	22	**3,28**
18.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	290,00	6458,00	22	**3,23**
19.	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	508,00	11566,00	23	**3,16**
20.	Шымкент университеті	289,00	6666,00	23	**3,12**

21.	Астана халықаралық университеті	426,00	9888,00	23	**3,10**
22.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	539,00	14379,00	27	**2,70**
23.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	288,00	7787,00	27	**2,66**
24.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	87,00	2457,00	28	**2,55**
25.	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	277,00	8758,00	32	**2,28**
26.	Қызылорда «Болашақ» университеті	142,00	4843,00	34	**2,11**
27.	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	294,00	10645,00	36	**1,99**
28.	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	380,00	13823,00	36	**1,98**
29.	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	270,00	11010,00	41	**1,76**
30.	Орталық Азия Инновациялық Университеті	364,00	16067,00	44	**1,63**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

11-кестеде оқытушылардың ЖЖОКБҰ-ның жалпы контингентіне қатынасын көруге болады. Осы критерий бойынша үздік көрсеткіш Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университетінде тіркелді, ол университетте бір оқытушыға орташа есеппен 14 білім алушы келеді.

1.3.2 «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі

Дәрежелі оқытушылардың үлесі профессор-оқытушылар құрамының академиялық біліктілігі мен кәсібилігінің маңызды көрсеткіші. Ғылыми дәрежесі (ғылыми дәрежесі және (немесе) философия докторы PhD/бейіні бойынша доктор (академиялық) дәрежесі және (немесе) ғылыми атағы және «өнер» кадрларын даярлау үшін «ҚР Еңбек сіңірген жаттықтырушысы» спорттық атағы) бар оқытушылар ЖЖОКБҰ-да білім мен ғылыми қызметтің жоғары деңгейін қамтамасыз етуде маңызды рөл атқарады.

Оқу орнында дәрежелі оқытушылардың едәуір санының болуы оның іргелі және қолданбалы ғылыми зерттеулер жүргізу, ғылыми әзірлемелердің нәтижелерін білім беру процесіне кіріктіру, сондай-ақ халықаралық ғылыми жобаларға қатысу мүмкіндігі туралы куәландырады. Бұл тез өзгеретін кәсіби орта жағдайында жұмысқа дайын жоғары білікті мамандарды қалыптастыру үшін қолайлы жағдай жасайды.

Сонымен қатар, дәрежелі оқытушылар педагогикалық құзыреттіліктің жоғары деңгейіне ие, бұл оларға білімді тиімді жеткізуге, студенттерде сыни ойлау мен аналитикалық дағдыларды дамытуға мүмкіндік береді. Мұндай оқытушылардың жоғары үлесі оқу орнының академиялық стандарттарға

бейілділігін және білім беру бағдарламаларының сапасын үздіксіз жетілдіруге ұмтылысын көрсетеді.

Бұл критерий ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының академиялық және кәсіптік даярлықтың қазіргі заманғы талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігі туралы қорытынды жасауға мүмкіндік береді, сондай-ақ оның ғылыми және білім беру орталығы ретіндегі беделін нығайтуға ықпал етеді.

12-кесте. «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	Штаттық дәрежелі ПОҚ саны	Үлес, (%)	Балл
1.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	288,00	180,00	62.50%	**5,00**
2.	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	395,00	231,00	58.48%	**4,68**
3.	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	872,00	502,00	57.58%	**4,61**
4.	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	193,00	110,00	56.99%	**4,56**
5.	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	355,00	198,00	55.77%	**4,46**
6.	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	107,00	59,00	55.14%	**4,41**
7.	Шымкент университеті	289,00	151,00	52.25%	**4,18**
8.	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	763,00	396,00	51.88%	**4,15**
9.	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	225,00	113,00	50.22%	**4,02**
10.	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	508,00	253,00	49.80%	**3,98**
11.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	290,00	141,00	48.62%	**3,89**
12.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	311,00	148,00	47.59%	**3,81**
13.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	568,00	268,00	47.18%	**3,77**
14.	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	380,00	178,00	46.84%	**3,75**
15.	Орталық Азия Инновациялық Университеті	364,00	163,00	44.78%	**3,58**
16.	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	270,00	119,00	44.07%	**3,53**
17.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	471,00	199,00	42.23%	**3,38**

18.	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	277,00	117,00	42.24%	**3,38**
19.	Қызылорда «Болашақ» университеті	142,00	59,00	41.55%	**3,32**
20.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	885,00	366,00	41.36%	**3,31**
21.	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	294,00	118,00	40.14%	**3,21**
22.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	539,00	207,00	38.40%	**3,07**
23.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	407,00	146,00	35.87%	**2,87**
24.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	396,00	140,00	35.35%	**2,83**
25.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	457,00	158,00	34.57%	**2,77**
26.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	695,00	236,00	33.95%	**2,72**
27.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1163,00	367,00	31.57%	**2,52**
28.	Астана халықаралық университеті	426,00	105,00	24.65%	**1,97**
29.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	87,00	15,00	17.24%	**1,38**
30.	Alikhan Bokeikhan University	375,00	60,00	16.00%	**1,28**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

12-кестеде бұл ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның дәрежелі ПОҚ үлесі орта есеппен 40.4% құрайтынын көруге болады. Дәрежелі ПОҚ-ның ең көп үлесі мынадай ЖЖОКБҰ-да жұмыс істейді: С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті, Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті.

1.3.3 «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі

«Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі білім беру процесінің қаржылық қамтамасыз етілуін және оқу орнының оқытудың негізгі аспектілеріне қаражат салуға дайындығын бағалауға мүмкіндік беретін маңызды көрсеткіштердің бірі. Бұл критерийде бағдарламалық қамтамасыз ету және кітапхана қорын дамыту шығындары ескеріледі.

Бағдарламалық қамтамасыз ету шығындары әртүрлі пәндерге арналған арнайы бағдарламалар, оқу процесін басқару жүйелері және оқытудың тиімділігі мен интерактивтілігін арттыратын басқа да цифрлық құралдар сияқты оқу процестеріне қажетті лицензиялық бағдарламаларды сатып алу және жаңарту шығындарын қамтиды. Бұл ББ өзектілігін сақтау және студенттерді заманауи технологиялармен жұмыс істеуге дайындау үшін

маңызды.

Кітапхана қорын дамыту шығындарына студенттердің өзекті және сапалы оқу және ғылыми ақпаратқа қол жеткізуін қамтамасыз ету үшін қажетті жаңа оқулықтарды, ғылыми әдебиеттерді, электрондық ресурстар мен дерекқорларды сатып алу шығындары кіреді. Кітапхана қорын дамыту білімді тереңдетуге және ғылыми зерттеулер жүргізуге ықпал ететін академиялық ортаның маңызды құрамдас бөлігі.

13-кесте. «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ контингенті	Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындар көлемі (теңге)	Балл
1.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	7787,00	43838,28	**5,00**
2.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	14379,00	23345,00	**3,02**
3.	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	7781,00	15879,00	**2,30**
4.	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	3651,00	14605,00	**2,17**
5.	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	17207,00	13401,00	**2,06**
6.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	11964,00	13063,14	**2,02**
7.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	22327,00	11075,39	**1,83**
8.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	7975,00	10181,00	**1,74**
9.	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	7902,00	9411,04	**1,67**
10.	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	11566,00	9097,00	**1,64**
11.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	7979,00	7358,70	**1,47**
12.	Қызылорда «Болашақ» университеті	4843,00	7287,59	**1,46**
13.	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	8758,00	6854,80	**1,42**
14.	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	4939,00	6557,00	**1,39**
15.	Шымкент университеті	6666,00	6395,00	**1,38**

16.	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	2345,00	6017,00	**1,34**
17.	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	10978,00	5783,29	**1,32**
18.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	13916,00	5563,46	**1,30**
19.	Астана халықаралық университеті	9888,00	5310,00	**1,27**
20.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	6458,00	4486,00	**1,19**
21.	Alikhan Bokeikhan University	7870,00	4375,02	**1,18**
22.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	2457,00	4110,00	**1,16**
23.	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	10645,00	4138,00	**1,16**
24.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	6524,00	3965,50	**1,14**
25.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	9031,00	3800,30	**1,13**
26.	Орталық Азия Инновациялық Университеті	16067,00	3608,39	**1,11**
27.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	5806,00	3511,00	**1,10**
28.	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	13823,00	3077,00	**1,06**
29.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	11391,00	2779,00	**1,03**
30.	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	11010,00	2481,49	**1,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

13-кестеде көрсетілген 1 студентке бөлінген қаражатты талдау бойынша келесі ЖЖОКБҰ жоғары нәтиже көрсетті: С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті, Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті.

1.3.4 «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі

«Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі оқытушыларды қаржылық қолдау деңгейін және жанама түрде оқу орнындағы білім беру процесінің сапасын көрсететін маңызды көрсеткіш. Медианалық жалақы – оқытушылардың жартысы жалақыны осы деңгейден жоғары, ал екінші жартысы төмен алатын бөліну нүктесі. Бұл көрсеткіштің орташа жалақыдан айырмашылығы, оған өте жоғары немесе өте төмен жалақы сияқты шекті мәндер әсер етпейді.

Медианалық жалақы деңгейі оқытушылардың мотивациясымен және олардың жұмысқа қанағаттануымен тығыз байланысты. Жалақының жоғары

деңгейі университетке білікті мамандарды тартуға және ұстап қалуға мүмкіндік береді, ол дегеніміз оқыту мен ғылыми қызметтің сапасына оң әсер етеді. Лайықты жалақы алатын оқытушылар үнемі кәсіби дамуға, ғылыми зерттеулерге қатысуға және студенттермен белсенді қарым-қатынасқа ынталы болады.

Сонымен қатар, медианалық жалақы көрсеткіші ЖЖОКБҰ-ның қаржылық тұрақтылығын және оның басқа оқу орындарымен салыстырғанда бәсекеге қабілетті жалақы деңгейін ұстап тұру қабілетін көрсете алады.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде оқытушы жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

14-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ПОҚ медианалық жалақысы (теңге)	Балл
1.	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	707984,0	**5,00**
2.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	668884,4	**4,64**
3.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	530045,0	**4,09**
4.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	518221,1	**3,92**
5.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	595369,0	**3,91**
6.	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	536553,5	**3,74**
7.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	518832,2	**3,63**
8.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	497805,0	**3,54**
9.	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	478746,3	**3,45**
10.	Астана халықаралық университеті	542465,8	**3,45**
11.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	484686,5	**3,44**
12.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	489515,0	**3,29**
13.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	465758,9	**3,03**
14.	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	428287,3	**3,00**
15.	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	540526,2	**2,87**
16.	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	388153,2	**2,72**
17.	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	425727,2	**2,65**
18.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	403490,2	**2,61**
19.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	383676,3	**2,59**

20.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	423584,5	**2,53**
21.	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	390454,0	**2,47**
22.	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	400289,3	**2,39**
23.	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	349320,9	**2,22**
24.	Орталық Азия Инновациялық Университеті	371175,6	**2,10**
25.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	351110,9	**2,05**
26.	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	339645,0	**1,78**
27.	Шымкент университеті	335211,4	**1,74**
28.	Alikhan Bokeikhan University	306207,0	**1,39**
29.	Қызылорда «Болашақ» университеті	263069,0	**1,33**
30.	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	249371,3	**1,00**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

14-кестеде «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша талдау нәтижелерін көрсетілген: «Тарих (білім)» ББ бойынша ПОҚ орташа медианалық жалақысы 2025 жылы 445 268 теңгені құрады. ББ бойынша рейтингке қатысқан ЖЖОКБҰ арасында Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті – 707 984 теңге, Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті – 668 884 теңге көрсеткіштерін көрсетіп, алғашқы орындарды иеленді.

1.4 «Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.4.1 «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі

«Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін көрсетеді. Топ үш критерийден тұрады: түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы, түлектердің медианалық жалақысы. Бұл критерийлер бойынша білім беру бағдарламаларының 2024 жылғы түлектері талданады. Олардың оқу бітіргеннен кейін, 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңдегі зейнетақы жарналары арқылы талдау жүргізіледі.

«Жұмысқа орналасу деңгейі» көрсеткіші түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін тікелей көрсетеді. Бұл өлшем «тұрақты жұмыспен қамту» және «шартты жұмыспен қамту»болып бөлінеді.

Тұрақты жұмысқа орналасу – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде қатарынан кемінде 3 ай тұрақты зейнетақы жарналарын алған жұмысқа орналастырылған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш.

Шартты жұмыспен қамту – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде тұрақты емес негізде зейнетақы аударымдарын алған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш (яғни тұрақты жұмыспен қамту жағдайларын қоспағанда, тұрақсыз табыс).

Жұмыспен қамтылуды есептеу барысында тұрақты жұмыспен қамтылған түлектердің үлесі жоғары нәтиже береді.

Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін неғұрлым сенімді есептеу үшін жалпы түлектер санынан мынадай санаттар алынып тасталды:

- Магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырған түлектер;
- Шетел азаматтары;
- Декреттік демалыстағы түлектер;
- Мерзімді әскери қызметке шақырылған түлектер;
- Шетелде білім алатын түлектер;
- Шетелде жұмыс істейтін түлектер;
- 1-2 топтағы мүгедектігі бар түлектер;
- Күш құрылымдарының қызметкерлері;
- Жас ерекшелігіне байланысты есептелмейтін түлектер (1996 жылғы және одан үлкен);
- Қайтыс болған түлектер.

Түлектердің саны 5 адамнан аз болатын келесі ЖЖОКБҰ-да есептеулер тек статистикалық деректер бойынша және сараптамалық бөлім бойынша жүргізілді, өйткені «түлектердің мансаптық перспективалары» блогы бойынша есептеу үшін деректердің аздығына байланысты көрсеткіштер дұрыс болмауы мүмкін: З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті, Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті, Батыс

Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті, Қызылорда «Болашақ» университеті, Астана халықаралық университеті.

2-диаграмма. «Тарих (білім)» ББ бойынша түлектердің жалпы саны мен құрамы

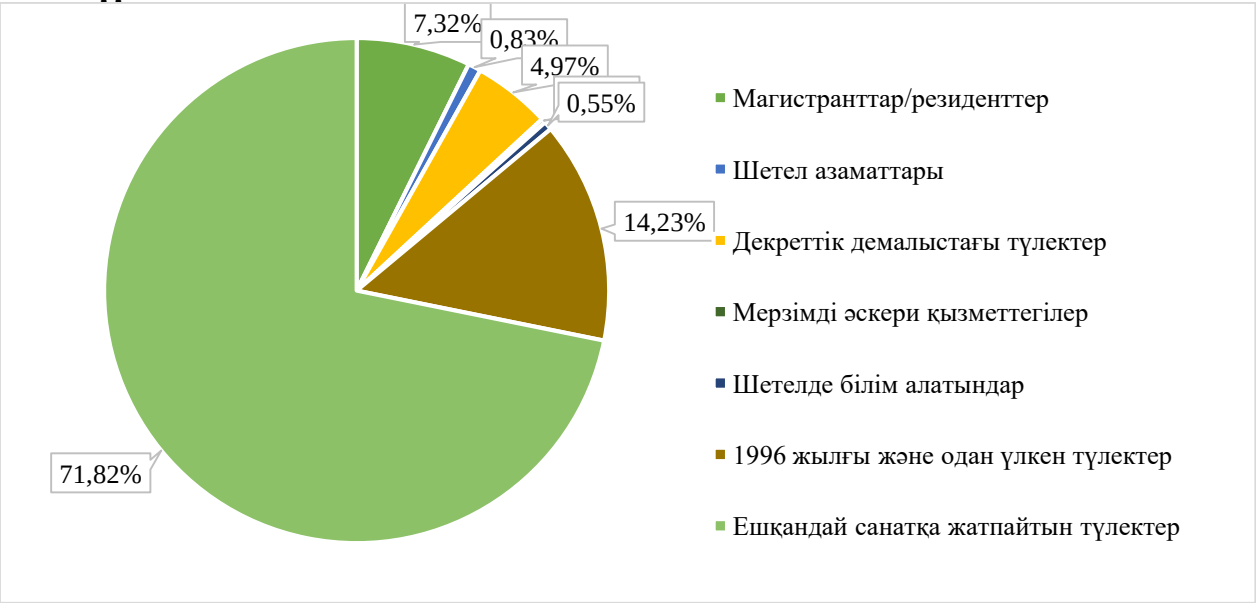

2-диаграммаға сәйкес ББ бойынша түлектердің жалпы саны 724 адамды құрады, оның ішінде: декреттік демалыста – 36; мерзімді әскери қызметке шақырылғандар – 2; магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырғандар – 53; шетелде білім алатын түлектер – 4; шетел азаматтары – 6;; 1996 жылғы және одан үлкен – 103.

15-кесте. «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Түлектердің жалпы саны	Жұмысқа орналасу деңгейі, %	Тұрақты жұмыс, %	Шартты жұмыс, %	Балл
1.	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	10	100%	100%	0%	**5,00**
2.	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	23	95%	91%	4%	**4,65**
3.	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	34	82%	79%	3%	**4,62**
4.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	23	100%	87%	13%	**4,61**

5.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	12	100%	83%	17%	**4,50**
6.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	11	100%	82%	18%	**4,45**
7.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	14	93%	86%	7%	**4,43**
8.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	9	100%	78%	22%	**4,33**
9.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	15	100%	73%	27%	**4,20**
10.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	7	100%	71%	29%	**4,14**
11.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	29	93%	76%	17%	**4,14**
12.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	9	89%	78%	11%	**4,11**
13.	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	12	100%	67%	33%	**4,00**
14.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	15	73%	73%	0%	**3,67**
15.	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	17	83%	65%	18%	**3,59**
16.	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	23	69%	65%	4%	**3,35**
17.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	9	100%	44%	56%	**3,33**
18.	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	9	100%	44%	56%	**3,33**
19.	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	38	71%	63%	8%	**3,32**
20.	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	12	100%	42%	58%	**3,25**
21.	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	22	73%	50%	23%	**2,95**
22.	Орталық Азия Инновациялық Университеті	7	72%	43%	29%	**2,71**
23.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	10	60%	50%	10%	**2,70**
24.	Alikhan Bokeikhan University	10	80%	30%	50%	**2,50**
25.	Шымкент университеті	21	67%	38%	29%	**2,48**
26.	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	*	*	*	*	*
27.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	*	*	*	*	*
28.	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	*	*	*	*	*
29.	Қызылорда «Болашақ» университеті	*	*	*	*	*
30.	Астана халықаралық университеті	*	*	*	*	*

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

15-кестеге сәйкес, «Тарих (білім)» ББ бойынша жұмысқа орналасудың орташа деңгейі 88% құрады. Жұмысқа орналасу көрсеткіші жоғары ЖЖОК Жұмысқа орналасу көрсеткіштері жоғары ЖЖОКБҰ: Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты, Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті. Соңғы позицияларда Шымкент университеті, Alikhan Bokeikhan University, М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті болды.

3-диаграмма. Түлектерің жұмысқа орналасу деңгейі

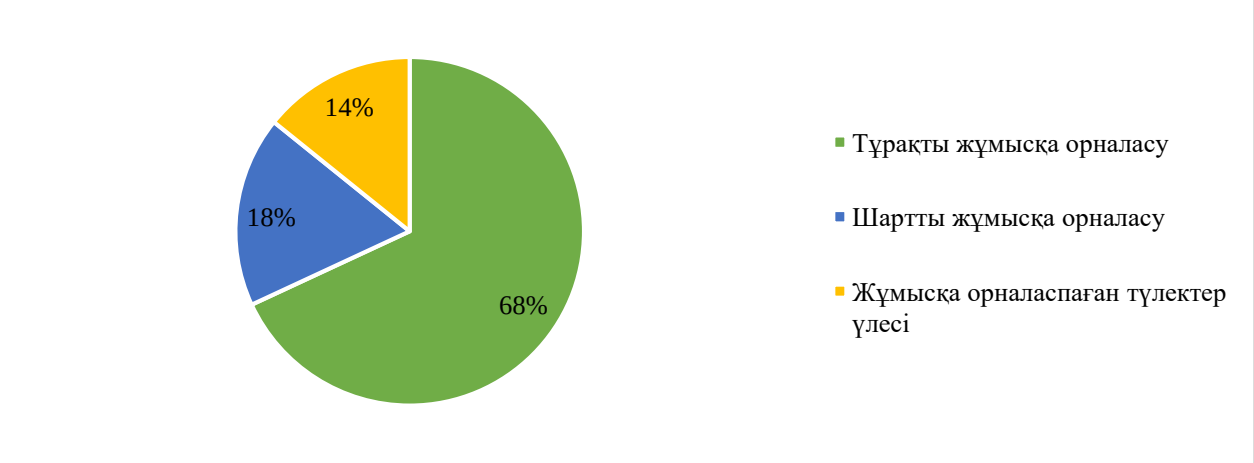

3-диаграммадан ББ бойынша түлектердің 68%-ы тұрақты, ал 18%-ы шартты түрде жұмыс істейтінін көруге болады. Түлектердің 14%-ы жұмысқа орналаспаған.

16-кесте. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмысқа орналасу деңгейі, %		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	100%	-	100%
2.	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	73%	-	*
3.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	86%	60%	60%
4.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	89%	100%	100%
5.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	100%	90%	*
6.	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	87%	27%	73%
7.	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	100%	52%	69%
8.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	90%	100%	100%

9.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	89%	100%	100%
10.	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	100%	86%	*
11.	Қызылорда «Болашақ» университеті	-	-	*
12.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	96%	87%	100%
13.	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	80%	33%	100%
14.	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	86%	63%	100%
15.	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	76%	92%	82%
16.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	85%	93%	93%
17.	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	89%	80%	95%
18.	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	85%	75%	100%
19.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	100%	89%	100%
20.	Астана халықаралық университеті	-	-	*
21.	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	70%	40%	100%
22.	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	92%	100%	83%
23.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	100%	96%	93%
24.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	100%	95%	89%
25.	Шымкент университеті	67%	59%	67%
26.	Alikhan Bokeikhan University	75%	-	80%
27.	Орталық Азия Инновациялық Университеті	47%	-	72%
28.	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	82%	64%	71%
29.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	-	75%	73%
30.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	100%	87%	100%

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

— - рейтингке қатыспаған

16-кестедегі салыстырмалы талдауға сәйкес бұл критерий бойынша өткен жылғы көрсеткіштермен салыстырғанда келесі оқу орындарының көрсеткіштері жақсарған: Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет, Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті, Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті, Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті, Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті, Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті, Ш. Мұртаза атындағы

Халықаралық Тараз инновациялық институты, Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті . Сонымен қатар 2 жыл бойы 100% болып тұрған: С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті, Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті. Ал көрсеткіштердің нашарлауы мынадай ЖЖОКБҰ-да байқалады: Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті, Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті .

4-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

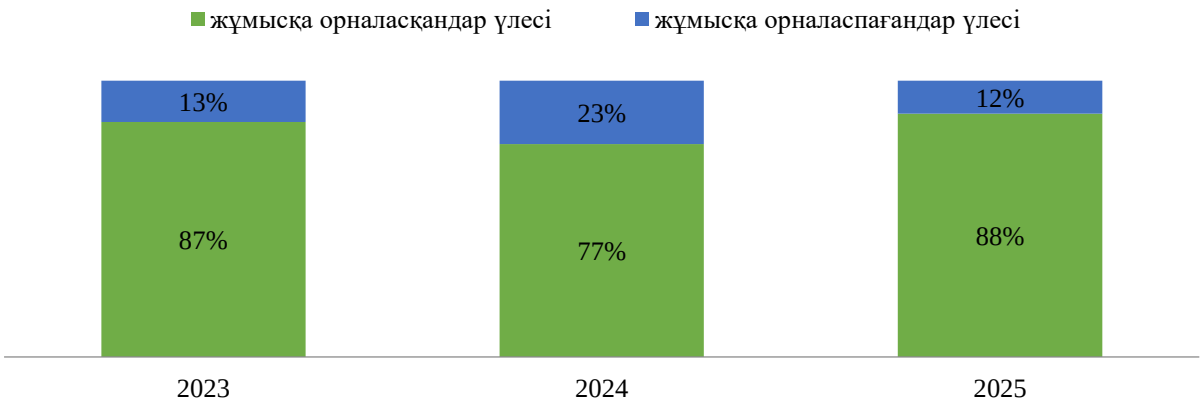

4-диаграмма еңбек нарығында ББ түлектеріне сұраныстың динамикасын көрсетеді. Алдыңғы рейтингтермен салыстырғанда осы критерий көрсеткіштері жақсарды: 2023 жылы жұмысқа орналасудың орташа деңгейі - 87%, 2024 жылы - 77%, ал 2025 жылы - 88% құрады.

1.4.2 «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі

Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы түлектердің оқуды бітіргеннен кейін қаншалықты жылдам жұмыс таба алатынын көрсететін маңызды көрсеткіш. Бұл көрсеткіш нақты білім беру бағдарламасы мен ЖЖОКБҰ дайындаған еңбек нарығындағы мамандардың сұраныс деңгейін көрсетеді.

Жұмыс іздеудің қысқа кезеңі түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін, оқу орнының жақсы беделін және білім беру бағдарламасының жұмыс берушілердің қажеттіліктеріне сәйкестігін көрсетеді. Жұмыс іздеудің ұзақ кезеңі түлектердің жеткіліксіз дайындығын, олардың дағдыларының еңбек нарығының талаптарына сәйкес келмеуін немесе белгілі бір салада жұмысқа орналасудың жалпы күрделілігін көрсетуі мүмкін.

Жұмыс іздеу ұзақтығын талдау білім беру ұйымдарына өз бағдарламаларының тиімділігін бағалауға және қажет болған жағдайда түлектердің жұмысқа орналасу нәтижелерін жақсарту үшін түзетулер енгізуге мүмкіндік береді.

17-кесте. «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмыс іздеу ұзақтығы (аймен)	Балл
1.	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	1,58	**4,74**
2.	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	1,67	**4,70**
3.	Шымкент университеті	1,66	**4,70**
4.	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	1,74	**4,67**
5.	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	1,76	**4,66**
6.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	1,86	**4,61**
7.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	1,88	**4,60**
8.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	2,00	**4,55**
9.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	2,00	**4,55**
10.	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	2,08	**4,51**
11.	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	2,12	**4,49**
12.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	2,18	**4,46**
13.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	2,21	**4,45**
14.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	2,25	**4,43**
15.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	2,32	**4,40**
16.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	2,43	**4,35**
17.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	2,43	**4,35**
18.	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	2,64	**4,26**
19.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	2,70	**4,23**
20.	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	2,69	**4,23**
21.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	2,88	**4,15**
22.	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	3,11	**4,04**
23.	Орталық Азия Инновациялық Университеті	3,14	**4,03**
24.	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	5,09	**3,14**
25.	Alikhan Bokeikhan University	5,38	**3,01**
26.	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	*	**0,00**
27.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	*	**0,00**
28.	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	*	**0,00**
29.	Қызылорда «Болашақ» университеті	*	**0,00**
30.	Астана халықаралық университеті	*	**0,00**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

17-кестеде түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығының нәтижелері көрсетілген. Келесі ЖЖОКБҰ-да түлектер 2 айдан аз уақыт ішінде жұмысқа орналасқан: Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті, Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті, М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті, Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті, Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты, Шымкент университеті, Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты.

5-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығын салыстырмалы талдау

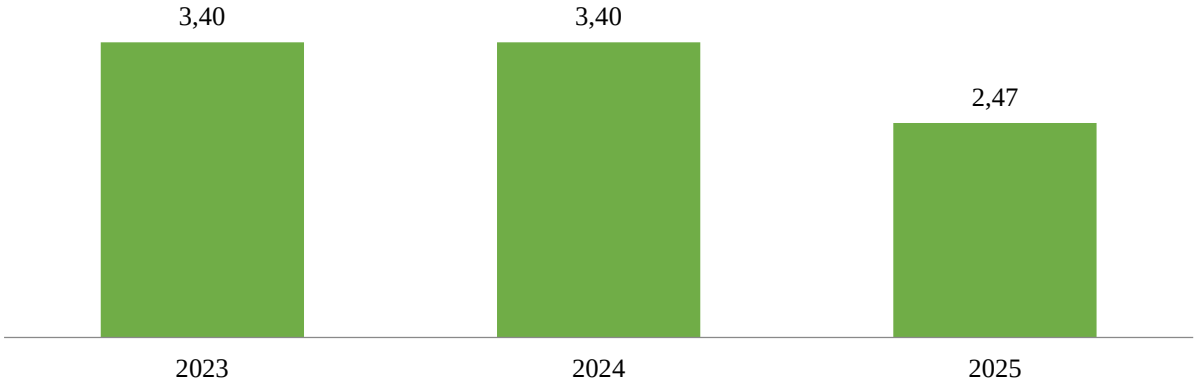

5-диаграмма еңбек нарығында «Тарих (білім)» ББ бойынша түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығындағы өзгерістерді көрсетеді. Өткен жылдармен салыстырғанда осы критерийдің көрсеткіштері жақсарған. Бұл өзгерістер ББ түлектеріне сұраныс динамикасын көрсетеді. 2023 жылы жұмыс іздеудің орташа ұзақтығы 3,40 айды, 2024 жылы 3,40 айды, ал 2025 жылы 2,47 айды құрады.

1.4.3 «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі

Медианалық жалақы оқуды бітіргеннен кейінгі алғашқы жылы жұмысқа орналасқан түлектердің табыс деңгейін көрсетеді. Жоғары бастапқы жалақы көбінесе білім беру бағдарламасының сапасының және оны кәсіби ортаның мойындауының көрсеткіші.

Түлектердің медианалық жалақысы туралы мәліметтер оқу орнын таңдау кезінде талапкерлер үшін бағдар бола алады, өйткені олар осы бағдарламаның түлектерінің жұмысқа орналасу және лайықты жалақы алу үшін жақсы перспективалары бар екеніне сенімді бола алады. Сонымен қатар, медианалық жалақысы жоғары бағдарламалар жұмыс берушілердің де

назарын аударады, бұл тез мансаптық өсу мен тұрақты жұмысқа орналасу мүмкіндігін арттырады.

Есепте соңғы үш жылдағы түлектердің медианалық жалақысының динамикасы қарастырылады, бұл еңбек нарығындағы трендтерді анықтауға және белгілі бір білім беру бағдарламаларының түлектерінің қаншалықты табысты екенін бағалауға мүмкіндік береді.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде түлектің жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

18-кесте. «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Медианалық жалақы, теңге	Балл
1.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	309790,0	**5,00**
2.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	298427,5	**4,88**
3.	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	278841,8	**4,68**
4.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	275923,6	**4,59**
5.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	246915,2	**4,29**
6.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	240526,9	**4,23**
7.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	253213,3	**3,96**
8.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	234030,0	**3,95**
9.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	236044,7	**3,73**
10.	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	202368,2	**3,72**
11.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	220674,0	**3,69**
12.	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	229357,0	**3,68**
13.	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	213469,0	**3,67**
14.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	193912,2	**3,65**
15.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	202437,9	**3,64**
16.	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	206818,3	**3,57**
17.	Alikhan Bokeikhan University	203310,0	**3,48**
18.	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	180971,7	**3,36**
19.	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	185426,1	**2,92**

20.	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	147331,7	**2,83**
21.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	131487,3	**2,64**
22.	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	110057,0	**2,53**
23.	Орталық Азия Инновациялық Университеті	122737,7	**2,53**
24.	Шымкент университеті	101370,3	**2,26**
25.	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	98174,0	**2,22**
26.	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	*	**0,00**
27.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	*	**0,00**
28.	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	*	**0,00**
29.	Қызылорда «Болашақ» университеті	*	**0,00**
30.	Астана халықаралық университеті	*	**0,00**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

18-кестеде осы критерий бойынша талдау көрсетілген. Осы көрсеткіш бойынша көшбасшылар: Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті, Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты, Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты. Ең төменгі көрсеткішті Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті көрсетті.

2 Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі

Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі білім беру процесінің сапасын, түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін, сондай-ақ жоғары оқу орындары қызметінің жалпы көрсеткіштерін көрсететін барлық критерийлерді жан-жақты талдаудың нәтижесі болып табылады. Бұл бөлімде критерийлердің бірнеше тобы бойынша бағалау негізінде қалыптастырылған «Тарих (білім)» ББ бойынша қорытынды рейтинг ұсынылған: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары.

2025 жылғы рейтинг жоғарыда аталған блоктар бойынша топтастырылған 17 критерий негізінде құрылды. Әрбір критерийдің жалпы бағалау процесінде оның маңыздылығын көрсететін белгілі бір салмағы бар.

Қорытынды рейтингтің негізгі мақсаты – талапкерлерге, жұмыс берушілерге және басқа да мүдделі тараптарға ақпараттандырылған таңдау жасауға көмектесетін білім беру бағдарламаларына объективті баға беру. Сондай-ақ, рейтинг нәтижелері ЖЖОКБҰ үшін өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру және олардың ұлттық және халықаралық деңгейлердегі бәсекеге қабілеттілігін арттыру бағытында бағдар бола алады.

19-кесте. «Тарих (білім)» ББ бойынша қорытынды рейтинг

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы	Жалпы қорытынды	Рейтингтегі орны
1.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	6В01601 Тарих	**3,541**	1/25
2.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	6В01601 Тарих	**3,455**	2/25
3.	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	6В01610 Тарих	**3,392**	3/25
4.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	6В01602 Тарих және дінтану	**3,324**	4/25
5.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	6В01602 Тарих және әлеуметтік зерттеулер (IP)	**3,315**	5/25
6.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	6В01601 Тарих	**3,304**	6/25
7.	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	6В01601 Тарих	**3,172**	7/25
8.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	6В01601 Тарих	**3,168**	8/25

9.	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	6В01625 Тарих және әлеуметтік зерттеулер (IP)	**3,167**	9/25
10.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	6В01601 Тарих	**3,149**	10/25
11.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	6В01602 Тарих және әлеуметтік зерттеулер	**3,104**	11/25
12.	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	6В01601 Тарих	**3,065**	12/25
13.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	6В01601 Тарих	**3,060**	13/25
14.	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	6В01635 Тарих және әлеуметтік зерттеулер	**3,026**	14/25
15.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6В01601 Тарих және әлеуметтік зерттеулер (IP)	**2,985**	15/25
16.	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	6В01603 Тарих және әлеуметтік зерттеулер (IP)	**2,958**	16/25
17.	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	6В01601 Тарих мұғалімдерін даярлау	**2,957**	17/25
18.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	6В01603 Тарих әлеуметтік зерттеулер (IP)	**2,956**	18/25
19.	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	6В01602 Тарих	**2,671**	19/25
20.	Шымкент университеті	6В01601 Тарих	**2,546**	20/25
21.	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	6В01601 Тарих мұғалімдерін даярлау	**2,528**	21/25
22.	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	6В01610 Тарих	**2,515**	22/25
23.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	6В01601 Тарих мұғалімдерін даярлау	**2,492**	23/25
24.	Орталық Азия Инновациялық Университеті	6В01601 Тарих	**2,343**	24/25
25.	Alikhan Bokeikhan University	6В01606 Тарих	**2,204**	25/25

26.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	6В01601 Тарих және дінтану	**1,149**	*
27.	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	6В01601 Тарих	**0,937**	*
28.	Қызылорда «Болашақ» университеті	6В01601 Тарих	**0,828**	*
29.	Астана халықаралық университеті	6В01601 Тарих	**0,817**	*
30.	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	6В01612 Тарих	**0,773**	*

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады*

19-кестеде «Тарих (білім)» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингті талдау қорытындылары ұсынылған. Деректерге сәйкес, ТОП-10 құрамына Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті және Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті сияқты ЖЖОКБҰ кірді.

20-кесте. 2023-2025 жылдардағы «Тарих (білім)» ББ бойынша рейтингтегі орындары

№	ЖЖОКБҰ атауы	Рейтингтегі орны		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	19 из 26	*	18/25
2.	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	17 из 26	-	*
3.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	20 из 26	21 / 26	23/25
4.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	2 из 26	2 / 26	5/25
5.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	-	8 / 26	*
6.	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	22 из 26	26 / 26	21/25
7.	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	23 из 26	24 / 26	22/25
8.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	1 из 26	1 / 26	13/25
9.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	6 из 26	10 / 26	10/25
10.	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	14 из 26	17 / 26	*
11.	Қызылорда «Болашақ» университеті	-	-	*
12.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	18 из 26	7 / 26	4/25
13.	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	10 из 26	25 / 26	9/25
14.	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	25 из 26	18 / 26	17/25
15.	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	24 из 26	4 / 26	7/25

16.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	5 из 26	5 / 26	6/25
17.	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	12 из 26	19 / 26	14/25
18.	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	15 из 26	15 / 26	3/25
19.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	4 из 26	9 / 26	1/25
20.	Астана халықаралық университеті	-	-	*
21.	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	9 из 26	22 / 26	16/25
22.	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	7 из 26	11 / 26	12/25
23.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	8 из 26	3 / 26	8/25
24.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	*	14 / 26	11/25
25.	Шымкент университеті	21 из 26	20 / 26	20/25
26.	Alikhan Bokeikhan University	-	*	25/25
27.	Орталық Азия Инновациялық Университеті	*	*	24/25
28.	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	11 из 26	23 / 26	19/25
29.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	-	16 / 26	15/25
30.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	3 из 26	6 / 26	2/25

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады*
— - рейтингке қатыспаған

20-кестеде 2023-2025 жылдары «Тарих (білім)» ББ бойынша рейтингке қатысқан оқу орындарының рейтингте алған орындары салыстырылды. 2023 жылы рейтинг көшбасшылары қатарында Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті, С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті және Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті болды. 2024 жылы көшбасшылар тізімі сәл өзгерді: М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті үшінші орнын алды. Ал 2025 жылы көшбасшылар тізімі: Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті, Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті, Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты. Alikhan Bokeikhan University, Орталық Азия Инновациялық Университеті және М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті соңғы орындарды иеленді.

2025 жылғы білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары оқу орындары арасында «Тарих (білім)» саласында мамандар даярлаудың әртүрлілігі мен сапасын көрсетеді. Талдау көрсеткендей, еңбек нарығының талаптары мен халықаралық стандарттарға бейімделе отырып, өз бағдарламаларын белсенді түрде жетілдіретін білім беру мекемелері жетекші орындарға ие болды.

Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті және Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті сияқты университеттердің жоғары нәтижелері олардың бәсекеге қабілеттілігін және түлектерінің сұранысын растайды. Бұл оқу орындары түлектердің жұмысқа орналасу

деңгейі, орташа жалақы және білім беру бағдарламаларының сапасы сияқты бірқатар критерийлер бойынша жоғары нәтижелер көрсетті.

Рейтинг нәтижелері талапкерлер, жұмыс берушілер және жоғары оқу орындары үшін құнды бағдар болып табылады, әрбір білім беру бағдарламасының мықты жақтарын анықтауға көмектеседі. Болашақта білім беру стандарттарын жақсарту және халықаралық ынтымақтастықты арттыру жөніндегі жұмысты жалғастыру Қазақстанның білім беру жүйесін одан әрі дамыту үшін маңызды қадам болады.

Қорытынды

2025 жылғы ББ бойынша білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары білім беру жүйесін жақсарту үшін елеулі жетістіктер мен салаларды анықтауға мүмкіндік берді. Рейтингте жетекші орындарды білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары сияқты критерийлер топтары бойынша жоғары нәтижелер көрсете алған университеттер иеленді.

Талдау көрсеткендей, рейтингтің жоғарғы қатарында тұрған ЖЖОКБҰ студенттерді теориялық біліммен ғана емес, сонымен қатар еңбек нарығында сұранысқа ие практикалық дағдылармен қамтамасыз ете отырып, өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру бойынша белсенді жұмыс істейді. Алдыңғы қатардағы жоғары оқу орындары жұмыс берушілермен өзара іс-қимылға және халықаралық сапа стандарттарын интеграциялауға ерекше назар аударатынын атап өту керек, себебі бұл олардың түлектерінің бәсекеге қабілеттілігін айтарлықтай арттырады.

Сонымен бірге, есеп назар аударуды қажет ететін кейбір кемшіліктерді анықтады. Мысалы, бірқатар ЖЖОКБҰ-да студенттердің академиялық ұтқырлығы мен ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары, шетелдік студенттер үлесі бойынша төмен көрсеткіштер байқалады, бұл осы бағыттарды одан әрі дамыту қажеттігін көрсетеді. Сондай-ақ, оқу орындарының бір студентке шаққандағы қаржылық шығындар көлемінде айтарлықтай айырмашылықтар байқалды.

Рейтинг нәтижелері барлық мүдделі тараптар үшін маңызды құрал. Талапкерлер мен олардың ата-аналары үшін рейтинг оқу орнын таңдау кезінде бағдар, жұмыс берушілер үшін – мамандарды даярлау сапасының индикаторы, ал жоғары оқу орындарының өздері үшін – өз бағдарламаларын жақсартуға және бәсекелестік ортадағы позицияларын нығайтуға ынталандыру ретінде қызмет етеді.

Қорытындыны келесідей жасауға болады: елеулі жетістіктерге қарамастан, Қазақстанның жоғары білім беру жүйесі жаңғыртуды және жаңа сын-тегеуріндерге бейімделуді жалғастыруда. Әр ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының жоғары деңгейін қолдап қана қоймай, еңбек нарығындағы өзгерістер мен қоғамның қажеттіліктерін ескере отырып, оларды үнемі жақсартуға ұмтылуы тиіс. 2025 жылғы қорытынды рейтинг жаһандық аренада қазақстандық білім берудің сапасы мен бәсекеге қабілеттілігін арттыруға ықпал ете отырып, осы мақсаттарға қол жеткізу жолындағы маңызды қадамдардың бірі. Білім беру бағдарламаларын жетілдіруді жалғастыру және түлектерді тез өзгеретін әлемде табысты кәсіби қызмет үшін қажетті білім мен дағдылармен қамтамасыз ету үшін жан-жақты жұмыс жасау өте маңызды.

Қосымша 1

«Тарих (білім)» ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ тізімі

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы
1	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	6В01603 Тарих әлеуметтік зерттеулер (ІР)
2	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	6В01612 Тарих
3	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	6В01601 Тарих мұғалімдерін даярлау
4	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	6В01602 Тарих және әлеуметтік зерттеулер (ІР)
5	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	6В01601 Тарих және дінтану
6	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	6В01601 Тарих мұғалімдерін даярлау
7	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	6В01610 Тарих
8	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	6В01601 Тарих
9	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	6В01601 Тарих
10	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	6В01601 Тарих
11	Қызылорда «Болашақ» университеті	6В01601 Тарих
12	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	6В01602 Тарих және дінтану
13	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	6В01625 Тарих және әлеуметтік зерттеулер (ІР)
14	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	6В01601 Тарих мұғалімдерін даярлау
15	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	6В01601 Тарих
16	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	6В01601 Тарих
17	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	6В01635 Тарих және әлеуметтік зерттеулер
18	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	6В01610 Тарих
19	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	6В01601 Тарих
20	Астана халықаралық университеті	6В01601 Тарих
21	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	6В01603 Тарих және әлеуметтік зерттеулер (ІР)
22	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	6В01601 Тарих
23	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	6В01601 Тарих
24	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	6В01602 Тарих және әлеуметтік зерттеулер

25	Шымкент университеті	6В01601 Тарих
26	Alikhan Bokeikhan University	6В01606 Тарих
27	Орталық Азия Инновациялық Университеті	6В01601 Тарих
28	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	6В01602 Тарих
29	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6В01601 Тарих және әлеуметтік зерттеулер (IP)
30	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	6В01601 Тарих

6В101 Денсаулық сақтау даярлау бағыты
В084 Мейіргер ісі білім беру бағдарламасы тобы
«Мейіргер ісі» білім беру бағдарламасы бойынша рейтингіні қалыптастыру есебі

Кіріспе

Қазақстанның жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру жүйесі экономиканың түрлі салалары үшін жоғары білікті мамандарды даярлауда шешуші рөлдердің бірін атқарады. Еңбек нарығының қарқынды дамуы мен халықаралық интеграция жағдайында білім беру сапасы ғана емес, сонымен қатар білім беру бағдарламаларының қазіргі заманғы сын-қатерлерге бейімделу қабілеті де маңызды. Білім беру мекемелері жұмысының тиімділігін бағалаудың маңызды құралы - мамандарды даярлау деңгейін, түлектердің бәсекеге қабілеттілігін және білім беру бағдарламаларының сапасын объективті бағалауға мүмкіндік беретін рейтингілер жасау.

Бұл есепте 2025 жылғы Қазақстанның жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарындағы (бұдан әрі – ЖЖОКБҰ) білім беру бағдарламаларын (бұдан әрі – ББ) талданады. Осы талдау шеңберінде түлектердің кәсіби құзыреттілігін дамытуға және олардың еңбек нарығындағы сұранысына әсер ететін негізгі көрсеткіштер бойынша ББ кешенді салыстырмалы шолу жүргізілді.

Білім беру бағдарламаларының рейтингін қалыптастыру үшін негіздеме:

1. Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі №319 «Білім туралы» Заңы.

2. «Қазақстан Республикасында жоғары білімді және ғылымды дамытудың 2023-2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 28 наурыздағы №248 қаулысы.

3. «Еңбек нарығының қажеттіліктерін ескере отырып, жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімі бар кадрларды даярлауға жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының дайындық бөлімшелеріне мемлекеттік білім беру тапсырысын орналастыру қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 29 қаңтардағы №122 бұйрығы.

4. «Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру бөлігінде тәуекел дәрежесін бағалау өлшемшарттарын және білім беру жүйесіне тексеру парақтарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрінің 2022 жылғы 1 желтоқсандағы №166 және Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің 2022 жылғы 2 желтоқсандағы №116 бірлескен бұйрығы.

Бұл есептің мақсаты – білім беру бағдарламаларына жан-жақты талдау жүргізу және осы талдау негізінде қорытынды рейтинг жасау. Рейтинг жасау барысында білім беру процесінің барлық маңызды компоненттерін қамтитын

әртүрлі критерийлер тобы ескерілді. Олардың ішінде: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері және түлектердің мансаптық перспективалары. Бұл блоктардың әрқайсысы жалпы рейтингте белгілі бір салмаққа ие, бұл бағалауды мүмкіндігінше объективті және жан-жақты етуге мүмкіндік береді.

Бұл есептің негізгі міндеті – білім беру бағдарламаларының жағдайы туралы нақты және құрылымдық түсінік беру. «Мейіргер ісі» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингке 5 ЖЖОКБҰ қатысты (1-қосымша). Кейбір ЖЖОКБҰ осы ББ бойынша түлектерінің санының аз болуына байланысты рейтингте орын алған жоқ (ББ бойынша 2024 жылғы түлек саны 5 түлектен аз), олардың ішінде Астана медицина университеті мен Қазақстан-Ресей медициналық университеті бар.

1 Жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының білім беру бағдарламаларының деректерін талдау

1.1 «Білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.1.1 «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі

ББ мазмұнын болашақ мамандардың кәсіби құзыреттілігі мен бәсекеге қабілеттілігінің тиімділігін арттыру үшін әлеуетті немесе негізгі жұмыс берушілермен келісу қажет. Жұмыс берушілер білім беру бағдарламаларын әзірлеу кезінде ұсыныстар, пәндердің мазмұнына өзгерістер енгізе алады, сондай-ақ зерттелетін тақырыптар мен материалдардың өзектілігі бойынша ұсыныстар мен ескертулер бере алады. Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен келісу түлектердің табысты жұмысқа орналасуына ықпал ететін негізгі факторлардың бірі болып табылады.

ЖЖОКБҰ бұл критерий бойынша 2024-2025 оқу жылына арналған ББ бойынша құжаттардың мынадай тізбесін ұсыну қажет: модульдік білім беру бағдарламасы (МББ), элективті пәндер каталогы (ЭПД), жұмыс берушіден хат, келісу хаттамасы, жұмыс берушінің рецензиясы, ұсынымдық хат, анықтама-негіздеме, ББ сараптамасы.

Осы критерийді есептеу кезінде ББ келісуге қатысатын жұмыс берушілердің санына басты назар аударылды. Бір мамандықтағы жұмыс берушілер әр түрлі болуы мүмкін, сәйкесінше, жұмыс берушілер саны неғұрлым көп болса, жұмыс ерекшеліктерін ұсыну туралы көзқарастар мен пікірлер соғұрлым көп болады.

1-кесте. «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ келісілген жұмыс берушілер саны	Балл
1.	С.Д.Асфендияров атындағы Қазақ ұлттық медициналық университеті	16	**5,00**
2.	Қарағанды Медицина Университеті	6	**2,33**
3.	М. Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті	5	**2,07**
4.	Астана медицина университеті	1	**1,00**
5.	Қазақстан-Ресей медициналық университеті	1	**1,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-кестеде осы критерий бойынша нәтижелер берілген: С.Д.Асфендияров атындағы Қазақ ұлттық медициналық университеті жетекші орынға ие болды, өйткені олардың білім беру бағдарламалары жұмыс берушілердің ең көп санымен келісілген.

1.1.2 «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі

Профессор-оқытушылар құрамының (ПОҚ) практикалық жұмыс тәжірибесі білім беру үдерісі сапасының маңызды құрамдас бөлігі. Тиісті кәсіби салада нақты тәжірибесі бар оқытушылар студенттерге пән туралы тереңірек және қолданбалы түсінік бере алады. Олар оқу процесіне практикадан, қолданылатын әдістер мен технологиялардан өзекті мысалдар келтіре алады, бұл студенттерді кәсіби қызметке неғұрлым тиімді дайындауға ықпал етеді.

Сонымен қатар, оқытушылардың практикалық тәжірибесі оларға саланың қазіргі тенденцияларын жақсырақ бағдарлауға және оқу бағдарламаларын еңбек нарығының өзгеретін талаптарына бейімдеуге мүмкіндік береді, осылайша түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін қамтамасыз етеді.

ББ бойынша осы көрсеткішті анықтау үшін мынадай құжаттар талап етілді: ЖЖОКБҰ кадрлар бөлімінен оқытушылардың жұмыс өтілі туралы бекітілген анықтама.

2025 жылғы рейтинг әдістемесіне сәйкес 2010 жылғы 1 қаңтар мен 2025 жылғы 1 мамыр аралығында практикалық тәжірибесі бар оқытушылар есепке алынады.

2-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Практикалық жұмыс өтілі бар оқытушылар саны (айлар)		Балл
		саны	өтілі	
1.	Қазақстан-Ресей медициналық университеті	467	47255	**5,00**
2.	С.Д.Асфендияров атындағы Қазақ ұлттық медициналық университеті	22	1994	**4,40**
3.	Қарағанды Медицина Университеті	3	243	**2,04**
4.	М. Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті	110	5364	**1,18**
5.	Астана медицина университеті	17	893	**0,27**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

2-кестеден көріп отырғанымыздай, рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның көпшілігінде ЖЖОКБҰ құрылымынан тыс жұмыс тәжірибесі бар оқытушылар бар. Бұл критерийдің көшбасшылары: Қазақстан-Ресей медициналық университеті, С.Д.Асфендияров атындағы Қазақ ұлттық медициналық университеті.

1.1.3 «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі

«Профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктері» критерийі білім беру бағдарламаларының сапасын бағалауда маңызды рөл атқарады, өйткені ол білім беру процесіне қатысатын мұғалімдердің кәсібилігі мен құзыреттілігінің деңгейін көрсетеді. Рейтинг әдіснамасына сәйкес, бұл критерий соңғы жылдардағы профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктерін жан-жақты бағалауға мүмкіндік беретін бірнеше ішкі критерийлерді қамтиды.

Атап айтқанда, 2015-2025 жылдар аралығында «Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атағына ие болған оқытушылар есепке алынады, бұл олардың педагогикалық еңбегін ЖЖОКБҰ деңгейінде мойындағанын көрсетеді. Сол кезеңде «Үздік ғылыми қызметкер» атағын алған ПОҚ да ескеріледі, бұл олардың ғылыми зерттеулерге және академиялық қоғамдастықтың дамуына қосқан үлесін көрсетеді.

3-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	«Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атанған ПОҚ саны	«Үздік ғылыми қызметкер» сыйлығының иегерлері	Балл
1.	М. Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті	1	1	**5,00**
2.	С.Д.Асфендияров атындағы Қазақ ұлттық медициналық университеті	0	1	**2,50**
3.	Астана медицина университеті	0	0	**0,00**
4.	Қазақстан-Ресей медициналық университеті	0	0	**0,00**
5.	Қарағанды Медицина Университеті	0	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

3-кестеден көріп отырғанымыздай, осы критерий бойынша М. Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті жетекші орынға ие болды.

1.1.4 «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі

Білім беру және кәсіптік ұйымдардың бағдарламаны аккредиттеуі бағдарламаның жоғары сапа стандарттарына сәйкестігінің көрсеткіші және оны ұлттық және халықаралық деңгейде тану және мойындау ретінде қарастырылады.

Дәл осы себепті ББ-ның мамандандырылған аккредиттеуден өткені туралы сертификаты сұралды. Бұл критерий бойынша балл білім беру бағдарламасы аккредиттеуден өткен мекеме мен аккредиттеуден өткені

туралы сертификаттың жарамдылық ұзақтығына байланысты есептелді.

Ұсынылған мәліметтерге сәйкес, «Мейіргер ісі» ББ бойынша рейтингке қатысатын 5 ЖЖОКБҰ-ның 5-і мамандандырылған аккредиттеуден өткен.

4-кесте. «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Аккредитациялық орган атауы	Балл
1.	С.Д.Асфендияров атындағы Қазақ ұлттық медициналық университеті	IAAR	**5,00**
2.	Астана медицина университеті	IAAR	**5,00**
3.	Қазақстан-Ресей медициналық университеті	ECAQA	**5,00**
4.	М. Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті	IAAR	**5,00**
5.	Қарағанды Медицина Университеті	IAAR	**5,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

4-кестеге сәйкес, осы критерий бойынша барлық ЖЖОКБҰ аккредитациядан өтті.

1-диаграмма. Аккредиттеу органдары бөлінісіндегі аккредиттелген білім беру бағдарламалары

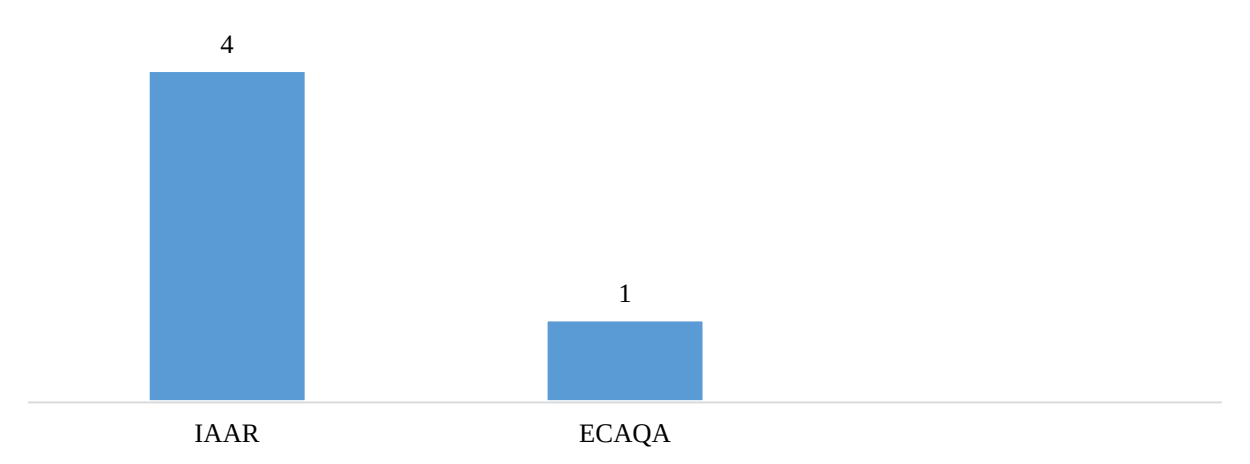

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-диаграммадан көріп отырғанымыздай, 5 ББ-ның 4-і IAAR - Білім сапасын қамтамасыздандыру бойынша тәуелсіз агенттігінде аккредиттеуден өткен.

IAAR – Аккредиттеу және рейтингтің тәуелсіз агенттігі;

1.1.5 «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі

Тиісті салалардан сарапшыларды тарту арқылы білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау білім беру сапасын қамтамасыз етудің маңызды құралы болып табылады. Кәсіби саласында терең білімі мен тәжірибесі бар сарапшылар оқу бағдарламаларының еңбек нарығының заманауи талаптары мен кәсіби стандарттарға қаншалықты сәйкес келетінін объективті бағалай алады. Олар мазмұндағы олқылықтарды анықтап, оқу жоспарларын жаңартуды және жаңа пәндерді немесе оқыту әдістерін енгізуді ұсына алады. Мұндай сараптамалық бағалау білім беру мекемелеріне бағдарламаларды өзгермелі жағдайларға бейімдеуге, мамандарды даярлауды жақсартуға және соның салдарынан түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін арттыруға көмектеседі. Сарапшыларды тарту сонымен қатар білім беру жүйесі мен индустрия арасындағы байланысты нығайтады, бұл жұмыс берушілердің қажеттіліктерін жақсы түсінуге және білім беру бағдарламаларының практикалық маңыздылығын арттыруға ықпал етеді.

Сарапшылардың ББ бағалауы мынадай критерийлер бойынша жүргізіледі:

1) ББ-ның тәжірибеге бағдарлануы – ББ-ның білім мен дағдыларды практикалық қолдануға қаншалықты бағытталғанын бағалау;

2) Пәндердің берілген оқу нәтижелеріне логикалық өзара байланысы және сәйкестігі – бағдарлама ішіндегі пәндер бір-бірімен және оқытудың соңғы нәтижелерімен қалай байланысты екенін талдау;

3) Пәндерді оқыту кезегінің мәнділігі/қисындылығы – бағдарламаның логикалық құрылымын, пәндердің қаншалықты материалды жақсы игеруге ықпал ететін ретпен ұйымдастырылғандығын бағалау;

4) ББ мазмұнының кәсіптік стандарттарға және/немесе еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі – ББ-ның осы саладағы қолданыстағы кәсіби стандарттарға (олар бар болған жағдайда) және (немесе) қазіргі еңбек нарығының талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігін бағалау;

5) Элективті пәндер каталогы (ЭПК) және оның мәні – ББ икемділігі мен бейімділігін бағалау: элективті курстардың кеңдігі мен әртүрлілігі, сәйкес бағыттар мен мамандықтарды таңдау мүмкіндігі, студенттердің қажеттіліктері мен еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі, тәжірибеге бағытталған және инновациялық курстардың болуын бағалау.

ББ мазмұнын бағалау жүйесі келесі диапазондар бойынша бөлінеді:

- Өте жақсы – 9-10 балл арасы;
- Жақсы – 6-8 балл арасы;
- Қанағаттанарлық – 4-5 балл арасы;
- Қанағаттанарлықсыз – 0-3 балл арасы.

5-кесте. «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Сарапшының орташа бағасы	Балл
1.	Астана медицина университеті	7,75	**3,88**
2.	М. Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті	7,75	**3,88**
3.	Қарағанды Медицина Университеті	7,75	**3,88**
4.	Қазақстан-Ресей медициналық университеті	7,42	**3,71**
5.	С.Д.Асфендияров атындағы Қазақ ұлттық медициналық университеті	6,83	**3,42**

Дереккөз: «Атамекен» ҰКП мәліметтері

5-кестеде ББ мазмұнын сараптамалық бағалаудың қорытындысы ұсынылған, оған сәйкес жетекші орындарды мынадай ЖЖОКБҰ иеленді: Астана медицина университеті, М. Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті, Қарағанды Медицина Университеті.

1.2 «Білім беру бағдарламасының жетістіктері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.2.1 «Академиялық ұтқырлық» критерийі

ЖЖОКБҰ студенттерінің белгілі бір уақыт кезеңіне елден тыс басқа білім беру немесе ғылыми мекемеге ауысуы студенттің жеке дамуы үшін маңызды және оған мәдени байуға мүмкіндік береді, сондай-ақ ғылыми зерттеулердің тиімділігін, түлектердің отандық және халықаралық еңбек нарықтарындағы бәсекеге қабілеттілігін арттырады, жетекші шетелдік жоғары оқу орындарының тәжірибесін зерделеу және игеру есебінен кәсіби құзыреттіліктерін жетілдіреді және т. б.

ЖЖОКБҰ да академиялық ұтқырлық бағдарламасын іске асыруды талдау мақсатында оқу орындарынан мынадай құжаттар талап етілді:

- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде студенттерді шетелдік оқу орындарына жіберу туралы ректор бұйрығының көшірмесі;
- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде шетелдік оқу орындарының студенттерін қабылдау туралы ректор бұйрығының көшірмесі.

ЖЖОКБҰ академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде ұсынылған құжаттарды «Атамекен» ҰКП менеджерлері талдап, келесі қорытындылар жасады:

6-кесте. «Академиялық ұтқырлық» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ контингенті	Академиялық ұтқырлық бағдарламаларын қолданған білім алушылар саны	Балл
1.	Қазақстан-Ресей медициналық университеті	184	5	**5,00**
2.	Астана медицина университеті	167	2	**2,20**
3.	Қарағанды Медицина Университеті	306	3	**1,80**
4.	С.Д.Асфендияров атындағы Қазақ ұлттық медициналық университеті	9	0	**0,00**
5.	М. Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті	157	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

6-кестеде көрсетілген мәліметтерге сәйкес, келесі ЖЖОКБҰ жоғары көрсеткіштерді көрсетті: Қазақстан-Ресей медициналық университеті, Қарағанды Медицина Университеті, Қарағанды Медицина Университеті.

1.2.2 «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі

Қазіргі уақытта нарықтағы технологиялық даму ЖЖОКБҰ-да тиімді ғылыми-зерттеу процесін ұйымдастыруды талап етеді, тек жаңа білімді дамытуды ғана емес, сонымен қатар нарықта коммерциялық тұрғыдан дамыған, сұранысқа ие бизнес-идеяларды өндіруді талап етеді.

Студенттік бизнес-инкубаторлар мен зертханалар жастар ортасында кәсіпкерлік қызметтің оң бейнесін қалыптастырады, жастар арасында креативті және инновациялық әлеуетті іске асырады, сондай-ақ кәсіпкерлікке және инновациялық қызметке бағдарланған ұйымдар мен жастар қауымдастықтарын қолдайды, жастар кәсіпкерлігін ақпараттық, білім беру, қаржылық және мүліктік қолдаудың бірыңғай жүйесін құрады және қамтамасыз етеді. Бұдан басқа, жастарды кәсіпкерлік қызметке білім беру, әдістемелік және ақпараттық даярлауды көрсетеді, жастар құрған шағын және орта кәсіпкерлік субъектілерінің санын арттырады, жоғары білім, бизнес және өндірістік сала арасындағы өзара іс-қимыл мен әлеуметтік әріптестік үшін жағдайлар жасайды.

Сондықтан «Атамекен» ҰКП зерттеу бағытындағы пункттердің бірі ЖЖОКБҰ студенттерінің шығармашылық жетістіктерін дәріптеу және енгізу болып табылады.

Студенттердің ғылыми зерттеулерін талдау мақсатында оқу орындарынан электрондық форматта растайтын құжат (патент және авторлық құқық туралы куәлік) талап етілді:

Ұсынылған құжаттар негізінде келесі мәліметтер алынды:

7-кесте. «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Ғылыми жобалардың атауы	Балл
1.	С.Д.Асфендияров атындағы Қазақ ұлттық медициналық университеті	Satisfaction of students with additional and informal education on the basis of the National Scientific Center of Phthisiopulmonology of the Republic of Kazakhstan	**5,00**
		Тренинг развития интегративной компетенции, самосовладания и коммуникации	
2.	Қазақстан-Ресей медициналық университеті	Патент на полезную модель СПОСОБ ИЗМЕРЕНИЯ ПЛОЩАДИ ЭРОЗИВНО-ЯЗВЕННЫХ ПОРАЖЕНИЙ ПРИ ЗАБОЛЕВАНИЯХ СЛИЗИСТОЙ ОБОЛОЧКИ РТА	**0,73**

		Патент на полезную модельУСТРОЙСТВО ДЛЯ ЛЕЧЕНИЯ ДИСТАЛЬНОЙ ОККЛЮЗИИ	
		Патент на полезную модель УСТРОЙСТВО ДЛЯ ИЗМЕРЕНИЯ ГЛУБИНЫ КАРИОЗНОЙ ПОЛОСТИ У ДЕТЕЙ С РАССТРОЙСТВОМ АУТИСТИЧЕСКОГО СПЕКТРА	
		МЕТОДЫ ЛЕЧЕНИЯ ПРИ ВРОЖДЕННОЙ И ПОСТТРАВМАТИЧЕСКОЙ РУБЦОВОЙ СИНДАКТИЛИИ У ДЕТЕЙ: ОПЫТ УНИВЕРСИТЕТСКОЙ КЛИНИКИ «АКСАЙ» и Центральная Детская Неотложная Медицинская Больница г. Алматы (АЛМАТЫ-КАЗАХСТАН)	
		Разработка пациент-ориентированной программы менеджмента реабилитации пациентов с хронической сердечной недостаточностью и сохранной фракцией выброса для медико-социальных организаций и абиотических факторах	
		Качество жизни пожилых в программе активного долголетия и абиотические факторы	
3.	М. Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті	"ВЛИЯНИЕ РАСПРОСТРАНЕННЫХ ФАКТОРОВ РИСКА НА ЗДОРОВЬЕ МЕДИЦИНСКИХ СЕСТЕР. ОБЗОР ЛИТЕРАТУРЫ. The Influence of Common Risk Factors on the Health of Nurses: Literature Review. Мейірбикелердің денсаулығына жалпы қауіп факторларының әсері: әдебиеттерге шолу."	**0,29**
		Алынған медициналық қызметтердің сапасы бойынша пациенттердің пікірі	

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

7-кестеде көрсетілген ЖЖОКБҰ-да түлектердің ғылыми жобаларының бар екендігі расталған: С.Д.Асфендияров атындағы Қазақ ұлттық медициналық университеті, Қазақстан-Ресей медициналық университеті, М. Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті.

1.2.3 «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі

Қазақстанда Еуропалық жоғары білім беру аймағына (European Higher Education Area (EHEA)) кіре отырып, кадрларды даярлаудың үш деңгейлі моделін: бакалавриат, магистратура және PhD докторантураны енгізуді қамтитын жоғары білім беру жүйесін айтарлықтай қайта құрылымдау жүргізілді. Бакалавриат аяқталғаннан кейін түлектердің одан әрі дамуы үшін әртүрлі мүмкіндіктері бар, мысалы, мамандық бойынша жұмыс іздеу, екінші жоғары білім алу немесе магистратураға түсу.

Магистратура біліктілікті арттыруда және таңдаған мамандығы бойынша білімді тереңдетуде шешуші рөл атқарады, бұл оны кәсіби қалыптасудың маңызды кезеңіне айналдырады. Жыл сайын магистрлік бағдарламалар барған сайын танымал бола бастады, ал магистрлер еңбек нарығында сұранысқа ие бола бастады, бұл қазіргі заманғы экономика жағдайында білім берудің осы деңгейінің өзектілігін көрсетеді.

Бұл критерий бойынша жиналған деректер 8-кестедегідей болды.

8-кесте. «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Магистранттар үлесі			Балл
		Түлектер саны	Түлектер арасында магистратурада оқуды	үлес %	
1.	Астана медицина университеті	3	1	33,33%	**5,00**
2.	М. Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті	9	2	22,22%	**3,33**
3.	С.Д.Асфендияров атындағы Қазақ ұлттық медициналық университеті	7	1	14,29%	**2,14**
4.	Қарағанды Медицина Университеті	187	2	1,07%	**0,16**
5.	Қазақстан-Ресей медициналық университеті	22	0	0%	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

8-кестеде осы критерий бойынша 2024 жылғы түлектерді талдау қорытындыларын көруге болады, түлектердің жалпы саны 228 болса, оның ішінде 6 түлек әрі қарай магистратурада оқуын жалғастырған, бұл 2.63% құрайды. Кестеге сәйкес магистратураға түскен түлектердің ең көп үлесі келесі оқу орындарына тиесілі: М. Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті, Астана медицина университеті.

1.2.4 «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі

Ұлттық бірыңғай тестілеу (ҰБТ) – жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарына түсу үшін іріктеу емтихандарының нысандарының бірі.

Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы – жоғары ҰБТ нәтижелерін көрсеткен талапкерлердің көбінесе қай ЖЖОКБҰ таңдайтынын анықтайтын көрсеткіш. Бұл көрсеткіш ЖЖОКБҰ деңгейін және талапкерлер арасында оның сұранысын анықтауға мүмкіндік береді.

9-кесте. «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Талапкерлердің орташа ҰБТ балы	Балл
1.	Қазақстан-Ресей медициналық университеті	91,1	**3,25**
2.	М. Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті	85,0	**3,04**
3.	Астана медицина университеті	84,8	**3,03**
4.	Қарағанды Медицина Университеті	82,2	**2,94**
5.	С.Д.Асфендияров атындағы Қазақ ұлттық медициналық университеті	60,8	**2,17**

Дереккөз: «Ұлттық тестілеу орталығы» РМК

9-кестеде көрсетілгендей, ББ бойынша 2024-2025 оқу жылында жоғары оқу орнына оқуға түскен талапкерлердің орташа балы 80 балды құраған. Салыстырмалы түрде жоғары балл жинаған талапкерлер келесі ЖЖОКБҰ-ны таңдаған: Қазақстан-Ресей медициналық университеті, М. Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті, Астана медицина университеті.

1.2.5 «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі

Шетелдік студенттер өз елдерінде қазақ тілі мен мәдени дәстүрлерінің таралуына ықпал ете отырып, Қазақстандағы заманауи білім беру жүйесінің маңызды бөлігі болып табылады. Олардың еліміздің жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарында оқуы біздің университеттерге деген халықаралық сұраныс деігейін көрсетеді және олардың рейтингінің жоғарылауына тікелей әсер етеді.

«Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі білім беру бағдарламаларының студенттерді шетелден тарту қабілетін көрсетеді. Бұл шетелдік студенттер үшін білім беру бағдарламалары мен жоғары оқу орындарының нақты тартымдылығын объективті бағалауға мүмкіндік береді.

Осы критерийді растау үшін ЖЖОКБҰ келесі құжаттарды ұсыну қажет:

- шетелдік студенттерді қабылдау туралы бұйрықтар;
- шетелдік студенттердің төлқұжаттарының көшірмелері.

10-кесте. «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Шетелдік студенттер үлесі			Бал л
		ББ контингенті	Шетелдік студенттер саны	үлес, %	
1.	Астана медицина университеті	167	14	8.38%	**5,00**
2.	Қарағанды Медицина Университеті	306	2	0.65%	**0,39**
3.	М. Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті	157	1	0.64%	**0,38**
4.	Қазақстан-Ресей медициналық университеті	184	0	0%	**0,00**
5.	С.Д.Асфендияров атындағы Қазақ ұлттық медициналық университеті	9	0	0%	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

10-кестеде шетелдік студенттердің «Мейіргер ісі» ББ жалпы контингентіне қатынасын көруге болады, бұл 2.07% құрайды. Шетелдік студенттердің контингентке шаққандағы ең көп үлесі келесі оқу орнында анықталды: Астана медицина университеті.

1.3 «ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.3.1 «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі

Студенттер мен оқытушылардың арақатынасы ЖЖОКБҰ ұсынатын білім сапасына әсер ететін негізгі көрсеткіштердің бірі. Бұл критерий оқытуға жеке көзқарас деңгейін және әр студентке оқытушы тарапынан жеткілікті көңіл бөлінетін қолайлы білім беру ортасын құру мүмкіндігін көрсетеді.

Студенттердің оқытушыларға қатынасының төмендігі оқытушылар құрамы жеке кеңес беруге, жұмыстарды тексеруге, ғылыми зерттеулерді басқаруға және практикалық дайындыққа көбірек уақыт бөле отырып, оқушылармен тиімдірек әрекеттесе алуына көбірек мүмкіндік береді. Бұл әсіресе тәжірибеге бағытталған оқытудың жоғары дәрежесін және тереңдетілген зерттеулерді қажет ететін бағдарламалар үшін өте маңызды.

Ал бір ПОҚ шаққанда білім алушылар санының тым көп болуы оқытушыларға шамадан тыс жүктемелер артылатындығын көрсетуі мүмкін, бұл білім беру процесінің сапасын төмендетуі және студенттердің оқуға қызығушылығына теріс әсер етуі мүмкін. Қазіргі білім беру стандарттары мен еңбек нарығының талаптары жағдайында студенттер мен оқытушылар саны арасындағы оңтайлы тепе-теңдікті сақтау ЖЖОКБҰ бәсекеге қабілеттілігінің маңызды факторына айналады.

Осылайша, осы критерийді талдау оқу орнының оқу жүктемесін ақылға қонымды бөлуді қолдай отырып және оқыту сапасын қамтамасыз ете отырып, білім беру қызметтерінің жоғары деңгейін қаншалықты қамтамасыз ете алатынын бағалауға мүмкіндік береді.

Біздің тарапымыздан ЖЖОКБҰ-да ПОҚ сапасы бойынша берілген мәліметтерді тексеру кезінде мынадай нормативтік құқықтық актілердің іске асырылуы да ескеріледі: Сот төрелігі академиясын, әскери, арнаулы оқу орындарын, мәдениет саласындағы білім беру ұйымдарын қоспағанда, жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдары профессор-оқытушылар құрамының жалпы санын есептеу үшін білім алушылар санының оқытушыларға орташа арақатынасын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 606 бұйрығы (Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2018 жылғы 1 қарашада № 17670 болып тіркелген).

11-кесте. «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	ЖЖОКБҰ контингенті	Бір ПОҚ-қа шаққандағы білім алушылар саны	Балл
1.	Қазақстан-Ресей медициналық университеті	686	6676	10	**5,00**
2.	Астана медицина университеті	887	11667	13	**3,70**
3.	С.Д.Асфендияров атындағы Қазақ ұлттық медициналық университеті	1097	14540	13	**3,67**
4.	Қарағанды Медицина Университеті	598	8220	14	**3,54**
5.	М. Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті	517	7279	14	**3,46**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

11-кестеде оқытушылардың ЖЖОКБҰ-ның жалпы контингентіне қатынасын көруге болады. Қазақстан-Ресей медициналық университетінде тіркелді, ол университетте бір оқытушыға орташа есеппен 10 білім алушы келеді.

1.3.2 «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі

Дәрежелі оқытушылардың үлесі профессор-оқытушылар құрамының академиялық біліктілігі мен кәсібилігінің маңызды көрсеткіші. Ғылыми дәрежесі (ғылыми дәрежесі және (немесе) философия докторы PhD/бейіні бойынша доктор (академиялық) дәрежесі және (немесе) ғылыми атағы және «өнер» кадрларын даярлау үшін «ҚР Еңбек сіңірген жаттықтырушысы» спорттық атағы) бар оқытушылар ЖЖОКБҰ-да білім мен ғылыми қызметтің жоғары деңгейін қамтамасыз етуде маңызды рөл атқарады.

Оқу орнында дәрежелі оқытушылардың едәуір санының болуы оның іргелі және қолданбалы ғылыми зерттеулер жүргізу, ғылыми әзірлемелердің нәтижелерін білім беру процесіне кіріктіру, сондай-ақ халықаралық ғылыми жобаларға қатысу мүмкіндігі туралы куәландырады. Бұл тез өзгеретін кәсіби орта жағдайында жұмысқа дайын жоғары білікті мамандарды қалыптастыру үшін қолайлы жағдай жасайды.

Сонымен қатар, дәрежелі оқытушылар педагогикалық құзыреттіліктің жоғары деңгейіне ие, бұл оларға білімді тиімді жеткізуге, студенттерде сыни ойлау мен аналитикалық дағдыларды дамытуға мүмкіндік береді. Мұндай оқытушылардың жоғары үлесі оқу орнының академиялық стандарттарға бейілділігін және білім беру бағдарламаларының сапасын үздіксіз жетілдіруге ұмтылысын көрсетеді.

Бұл критерий ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының академиялық және кәсіптік даярлықтың қазіргі заманғы талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігі туралы қорытынды жасауға мүмкіндік береді, сондай-ақ оның ғылыми және білім беру орталығы ретіндегі беделін нығайтуға ықпал етеді.

12-кесте. «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	Штаттық дәрежелі ПОҚ саны	Үлес, (%)	Балл
1.	С.Д.Асфендияров атындағы Қазақ ұлттық медициналық университеті	1097	503	45,9	**5,00**
2.	Қазақстан-Ресей медициналық университеті	686	308	44,9	**4,90**
3.	Қарағанды Медицина Университеті	598	267	44,6	**4,87**
4.	Астана медицина университеті	887	393	44,3	**4,83**
5.	М. Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті	517	217	42,0	**4,58**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

12-кестеде бұл ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның дәрежелі ПОҚ үлесі орта есеппен 44.59% құрайтынын көруге болады. Дәрежелі ПОҚ-ның ең көп үлесі мынадай ЖЖОКБҰ-да жұмыс істейді: С.Д.Асфендияров атындағы Қазақ ұлттық медициналық университеті, Қазақстан-Ресей медициналық университеті.

1.3.3 «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі

«Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі білім беру процесінің қаржылық қамтамасыз етілуін және оқу орнының оқытудың негізгі аспектілеріне қаражат салуға дайындығын бағалауға мүмкіндік беретін маңызды көрсеткіштердің бірі. Бұл критерийде бағдарламалық қамтамасыз ету және кітапхана қорын дамыту шығындары ескеріледі.

Бағдарламалық қамтамасыз ету шығындары әртүрлі пәндерге арналған арнайы бағдарламалар, оқу процесін басқару жүйелері және оқытудың тиімділігі мен интерактивтілігін арттыратын басқа да цифрлық құралдар сияқты оқу процестеріне қажетті лицензиялық бағдарламаларды сатып алу

және жаңарту шығындарын қамтиды. Бұл ББ өзектілігін сақтау және студенттерді заманауи технологиялармен жұмыс істеуге дайындау үшін маңызды.

Кітапхана қорын дамыту шығындарына студенттердің өзекті және сапалы оқу және ғылыми ақпаратқа қол жеткізуін қамтамасыз ету үшін қажетті жаңа оқулықтарды, ғылыми әдебиеттерді, электрондық ресурстар мен дерекқорларды сатып алу шығындары кіреді. Кітапхана қорын дамыту білімді тереңдетуге және ғылыми зерттеулер жүргізуге ықпал ететін академиялық ортаның маңызды құрамдас бөлігі.

13-кесте. «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ контингенті	Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындар көлемі (теңге)	Балл
1.	Қарағанды Медицина Университеті	8220	91318	**5,00**
2.	Астана медицина университеті	11667	43069,3	**2,73**
3.	М. Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті	7279	24798,4	**1,87**
4.	Қазақстан-Ресей медициналық университеті	6676	20670,38	**1,68**
5.	С.Д.Асфендияров атындағы Қазақ ұлттық медициналық университеті	14540	6294	**1,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

13-кестеде көрсетілген 1 студентке бөлінген қаражатты талдау бойынша келесі ЖЖОКБҰ жоғары нәтиже көрсетті: Қарағанды Медицина Университеті, Астана медицина университеті.

1.3.4 «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі

«Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі оқытушыларды қаржылық қолдау деңгейін және жанама түрде оқу орнындағы білім беру процесінің сапасын көрсететін маңызды көрсеткіш. Медианалық жалақы – оқытушылардың жартысы жалақыны осы деңгейден жоғары, ал екінші жартысы төмен алатын бөліну нүктесі. Бұл көрсеткіштің орташа жалақыдан айырмашылығы, оған өте жоғары немесе өте төмен жалақы сияқты шекті мәндер әсер етпейді.

Медианалық жалақы деңгейі оқытушылардың мотивациясымен және олардың жұмысқа қанағаттануымен тығыз байланысты. Жалақының жоғары деңгейі университетке білікті мамандарды тартуға және ұстап қалуға мүмкіндік береді, ол дегеніміз оқыту мен ғылыми қызметтің сапасына оң әсер

етеді. Лайықты жалақы алатын оқытушылар үнемі кәсіби дамуға, ғылыми зерттеулерге қатысуға және студенттермен белсенді қарым-қатынасқа ынталы болады.

Сонымен қатар, медианалық жалақы көрсеткіші ЖЖОКБҰ-ның қаржылық тұрақтылығын және оның басқа оқу орындарымен салыстырғанда бәсекеге қабілетті жалақы деңгейін ұстап тұру қабілетін көрсете алады.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде оқытушы жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

14-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ПОҚ медианалық жалақысы (теңге)	Балл
1.	Қарағанды Медицина Университеті	725310,0	**5,00**
2.	Астана медицина университеті	718566,5	**3,04**
3.	М. Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті	574074,6	**1,74**
4.	С.Д.Асфендияров атындағы Қазақ ұлттық медициналық университеті	658242,8	**1,69**
5.	Қазақстан-Ресей медициналық университеті	628211,1	**1,00**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

14-кестеде «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша талдау нәтижелерін көрсетілген: «Мейіргер ісі» ББ бойынша ПОҚ орташа медианалық жалақысы 2025 жылы 660 881 теңгені құрады. ББ бойынша рейтингке қатысқан ЖЖОКБҰ арасында Қарағанды Медицина Университеті – 725 310 теңге, Астана медицина университеті – 718 566 теңге көрсеткіштерін көрсетіп, алғашқы орындарды иеленді.

1.4 «Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.4.1 «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі

«Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін көрсетеді. Топ үш критерийден тұрады: түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы, түлектердің медианалық жалақысы. Бұл критерийлер бойынша білім беру бағдарламаларының 2024 жылғы түлектері талданады. Олардың оқу бітіргеннен кейін, 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңдегі зейнетақы жарналары арқылы талдау жүргізіледі.

«Жұмысқа орналасу деңгейі» көрсеткіші түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін тікелей көрсетеді. Бұл өлшем «тұрақты жұмыспен қамту» және «шартты жұмыспен қамту»болып бөлінеді.

Тұрақты жұмысқа орналасу – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде қатарынан кемінде 3 ай тұрақты зейнетақы жарналарын алған жұмысқа орналастырылған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш.

Шартты жұмыспен қамту – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде тұрақты емес негізде зейнетақы аударымдарын алған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш (яғни тұрақты жұмыспен қамту жағдайларын қоспағанда, тұрақсыз табыс).

Жұмыспен қамтылуды есептеу барысында тұрақты жұмыспен қамтылған түлектердің үлесі жоғары нәтиже береді.

Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін неғұрлым сенімді есептеу үшін жалпы түлектер санынан мынадай санаттар алынып тасталды:

- Магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырған түлектер;
- Шетел азаматтары;
- Декреттік демалыстағы түлектер;
- Мерзімді әскери қызметке шақырылған түлектер;
- Шетелде білім алатын түлектер;
- Шетелде жұмыс істейтін түлектер;
- 1-2 топтағы мүгедектігі бар түлектер;
- Күш құрылымдарының қызметкерлері;
- Жас ерекшелігіне байланысты есептелмейтін түлектер (1996 жылғы және одан үлкен);
- Қайтыс болған түлектер.

Түлектердің саны 5 адамнан аз болатын келесі ЖЖОКБҰ-да есептеулер тек статистикалық деректер бойынша және сараптамалық бөлім бойынша жүргізілді, өйткені «түлектердің мансаптық перспективалары» блогы бойынша есептеу үшін деректердің аздығына байланысты көрсеткіштер дұрыс болмауы мүмкін: Қарағанды Медицина Университеті, Қазақстан-Ресей медициналық университеті.

2-диаграмма. «Мейіргер ісі» ББ бойынша түлектердің жалпы саны мен құрамы

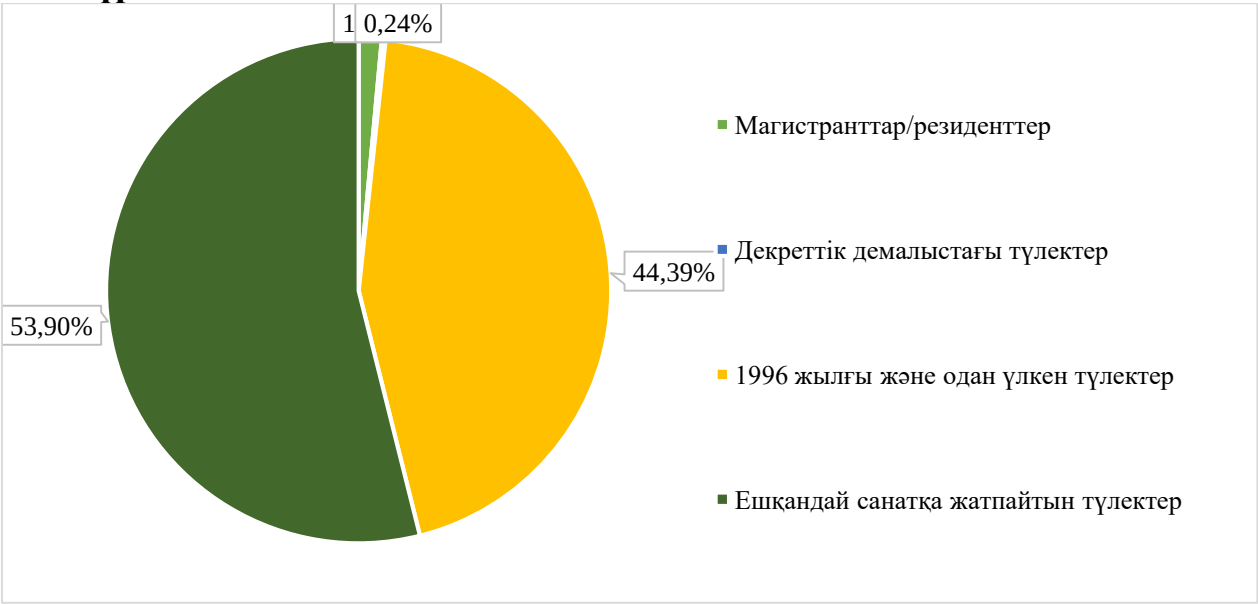

2-диаграммаға сәйкес ББ бойынша түлектердің жалпы саны 410 адамды құрады, оның ішінде: декреттік демалыста – 1; магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырғандар – 6; 1996 жылғы және одан үлкен – 182.

15-кесте. «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Түлектердің жалпы саны	Жұмысқа орналасу деңгейі, %	Тұрақты жұмыс, %	Шартты жұмыс, %	Балл
1.	С.Д.Асфендияров атындағы Қазақ ұлттық медициналық университеті	7	100%	86%	14%	**4,57**
2.	М. Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті	9	100%	71%	29%	**4,14**
3.	Қарағанды Медицина Университеті	187	89%	68%	21%	**3,84**
4.	Астана медицина университеті	*	*	*	*	*
5.	Қазақстан-Ресей медициналық университеті	*	*	*	*	*

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

15-кестеге сәйкес, «Мейіргер ісі» ББ бойынша жұмысқа орналасудың орташа деңгейі 96% құрады. Жұмысқа орналасу пайызы жоғары ЖЖОКБҰ: С.Д.Асфендияров атындағы Қазақ ұлттық медициналық университеті, М. Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті. Олардың түлектерінің жұмысқа орналасу деңгейі 100%.

3-диаграмма. Түлектерің жұмысқа орналасу деңгейі

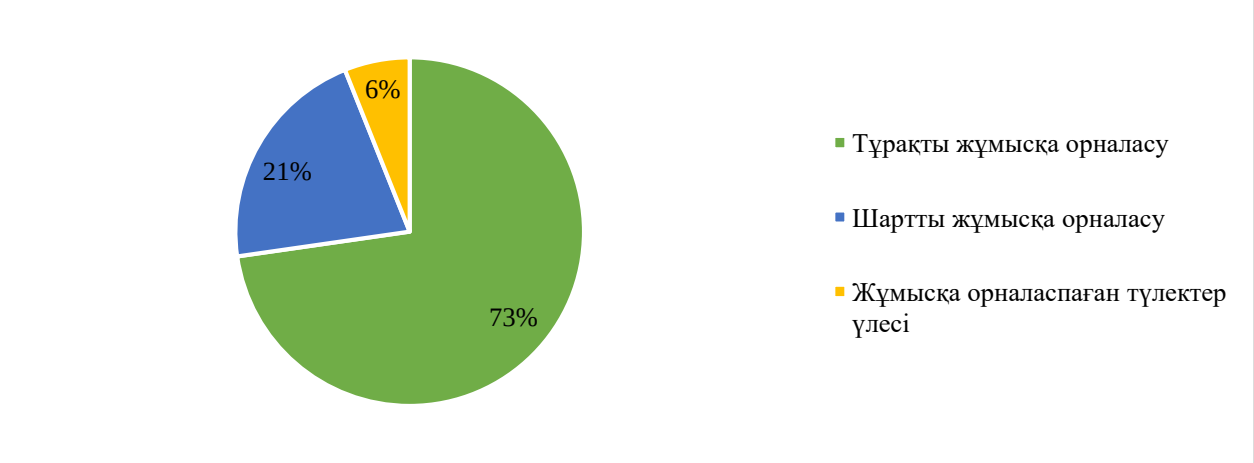

3-диаграммадан ББ бойынша түлектердің 73%-ы тұрақты, ал 21%-ы шартты түрде жұмыс істейтінін көруге болады. Түлектердің 6%-ы жұмысқа орналаспаған.

16-кесте. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмысқа орналасу деңгейі, %		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1.	С.Д.Асфендияров атындағы Қазақ ұлттық медициналық университеті	100%	100%	100%
2.	Астана медицина университеті	63%	100%	*
3.	Қазақстан-Ресей медициналық университеті	-	86%	*
4.	М. Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті	100%	-	100%
5.	Қарағанды Медицина Университеті	82%	93%	89%

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

— - рейтингке қатыспаған

16-кестедегі салыстырмалы талдауға сәйкес бұл критерий бойынша өткен жылғы көрсеткіштермен салыстырғанда келесі оқу орындарының көрсеткіштері нашарлаған - Қарағанды Медицина Университеті.

4-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

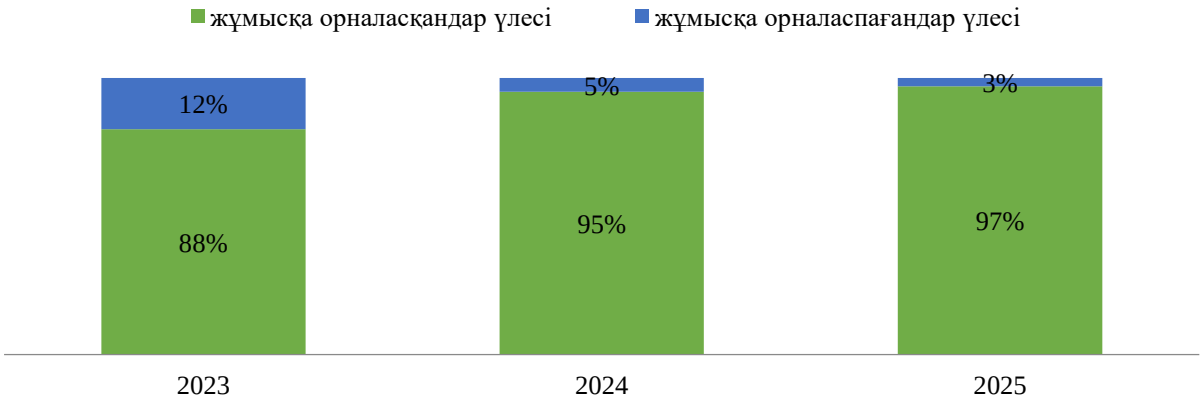

4-диаграмма еңбек нарығында ББ түлектеріне сұраныстың динамикасын көрсетеді. Алдыңғы рейтингтермен салыстырғанда осы критерий көрсеткіштері жақсарды: 2023 жылы жұмысқа орналасудың орташа деңгейі - 88%, 2024 жылы - 95%, ал 2025 жылы - 97% құрады.

1.4.2 «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі

Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы түлектердің оқуды бітіргеннен кейін қаншалықты жылдам жұмыс таба алатынын көрсететін маңызды көрсеткіш. Бұл көрсеткіш нақты білім беру бағдарламасы мен ЖЖОКБҰ дайындаған еңбек нарығындағы мамандардың сұраныс деңгейін көрсетеді.

Жұмыс іздеудің қысқа кезеңі түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін, оқу орнының жақсы беделін және білім беру бағдарламасының жұмыс берушілердің қажеттіліктеріне сәйкестігін көрсетеді. Жұмыс іздеудің ұзақ кезеңі түлектердің жеткіліксіз дайындығын, олардың дағдыларының еңбек нарығының талаптарына сәйкес келмеуін немесе белгілі бір салада жұмысқа орналасудың жалпы күрделілігін көрсетуі мүмкін.

Жұмыс іздеу ұзақтығын талдау білім беру ұйымдарына өз бағдарламаларының тиімділігін бағалауға және қажет болған жағдайда түлектердің жұмысқа орналасу нәтижелерін жақсарту үшін түзетулер енгізуге мүмкіндік береді.

17-кесте. «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмыс іздеу ұзақтығы (аймен)	Балл
1.	Қарағанды Медицина Университеті	1,05	**4,98**
2.	С.Д.Асфендияров атындағы Қазақ ұлттық медициналық университеті	2,00	**4,55**

3.	М. Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті	3,13	**4,03**
4.	Астана медицина университеті	*	**0,00**
5.	Қазақстан-Ресей медициналық университеті	*	**0,00**

Дереккөз: ҚР ЕХӘҚМ «ЕРДО» АҚ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

17-кестеде түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығының нәтижелері көрсетілген. Келесі ЖЖОКБҰ-да түлектер 2 айдан аз уақыт ішінде жұмысқа орналасқан: Қарағанды Медицина Университеті.

5-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығын салыстырмалы талдау

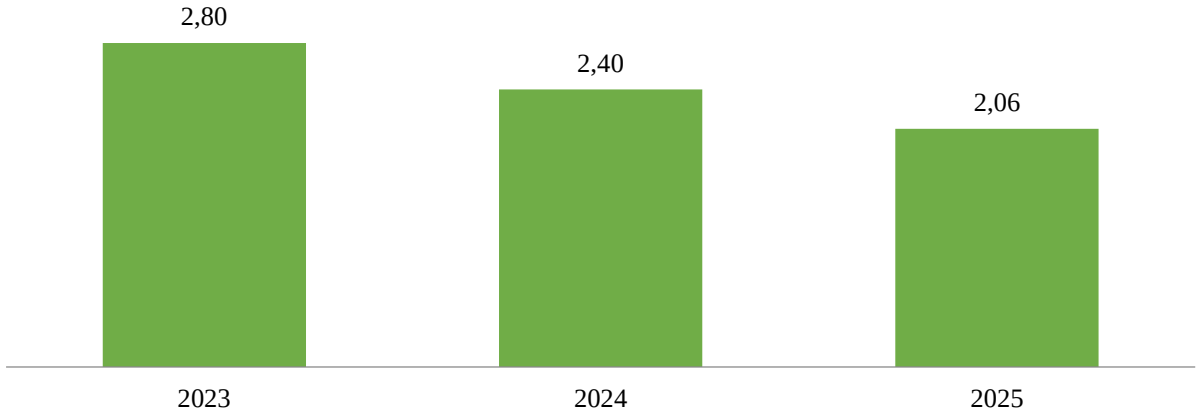

5-диаграмма еңбек нарығында «Мейіргер ісі» ББ бойынша түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығындағы өзгерістерді көрсетеді. Өткен жылдармен салыстырғанда осы критерийдің көрсеткіштері жақсарған. Бұл өзгерістер ББ түлектеріне сұраныс динамикасын көрсетеді. 2023 жылы жұмыс іздеудің орташа ұзақтығы 2,80 айды, 2024 жылы 2,40 айды, ал 2025 жылы 2,06 айды құрады.

1.4.3 «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі

Медианалық жалақы оқуды бітіргеннен кейінгі алғашқы жылы жұмысқа орналасқан түлектердің табыс деңгейін көрсетеді. Жоғары бастапқы жалақы көбінесе білім беру бағдарламасының сапасының және оны кәсіби ортаның мойындауының көрсеткіші.

Түлектердің медианалық жалақысы туралы мәліметтер оқу орнын таңдау кезінде талапкерлер үшін бағдар бола алады, өйткені олар осы бағдарламаның түлектерінің жұмысқа орналасу және лайықты жалақы алу үшін жақсы перспективалары бар екеніне сенімді бола алады. Сонымен қатар, медианалық жалақысы жоғары бағдарламалар жұмыс берушілердің де назарын аударады, бұл тез мансаптық өсу мен тұрақты жұмысқа орналасу мүмкіндігін арттырады.

Есепте соңғы үш жылдағы түлектердің медианалық жалақысының динамикасы қарастырылады, бұл еңбек нарығындағы трендтерді анықтауға және белгілі бір білім беру бағдарламаларының түлектерінің қаншалықты табысты екенін бағалауға мүмкіндік береді.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде түлектің жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

18-кесте. «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Медианалық жалақы, теңге	Балл
1.	М. Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті	361436,9	**5,00**
2.	Қарағанды Медицина Университеті	214504,0	**3,28**
3.	С.Д.Асфендияров атындағы Қазақ ұлттық медициналық университеті	231594,9	**3,23**
4.	Астана медицина университеті	*	**0,00**
5.	Қазақстан-Ресей медициналық университеті	*	**0,00**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

18-кестеде осы критерий бойынша талдау көрсетілген. Осы көрсеткіш бойынша көшбасшы: М. Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті. Ең төменгі көрсеткішті С.Д.Асфендияров атындағы Қазақ ұлттық медициналық университеті көрсетті.

2 Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі

Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі білім беру процесінің сапасын, түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін, сондай-ақ жоғары оқу орындары қызметінің жалпы көрсеткіштерін көрсететін барлық критерийлерді жан-жақты талдаудың нәтижесі болып табылады. Бұл бөлімде критерийлердің бірнеше тобы бойынша бағалау негізінде қалыптастырылған «Мейіргер ісі» ББ бойынша қорытынды рейтинг ұсынылған: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары.

2025 жылғы рейтинг жоғарыда аталған блоктар бойынша топтастырылған 17 критерий негізінде құрылды. Әрбір критерийдің жалпы бағалау процесінде оның маңыздылығын көрсететін белгілі бір салмағы бар.

Қорытынды рейтингтің негізгі мақсаты – талапкерлерге, жұмыс берушілерге және басқа да мүдделі тараптарға ақпараттандырылған таңдау жасауға көмектесетін білім беру бағдарламаларына объективті баға беру. Сондай-ақ, рейтинг нәтижелері ЖЖОКБҰ үшін өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру және олардың ұлттық және халықаралық деңгейлердегі бәсекеге қабілеттілігін арттыру бағытында бағдар бола алады.

19-кесте. «Мейіргер ісі» ББ бойынша қорытынды рейтинг

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы	Жалпы қорытынды	Рейтингтегі орны
1.	С.Д.Асфендияров атындағы Қазақ ұлттық медициналық университеті	6В10101 Мейіргер ісі	**3,672**	1/3
2.	Қарағанды Медицина Университеті	6В10101 Мейіргер ісі	**3,353**	2/3
3.	М. Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті	6В10101 Мейіргер ісі	**3,346**	3/3
4.	Астана медицина университеті	6В10101 Мейіргер ісі	**1,445**	*
5.	Қазақстан-Ресей медициналық университеті	6В10101 Мейіргер ісі	**1,406**	*

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады*

19-кестеде «Мейіргер ісі» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингті талдау қорытындылары ұсынылған. Деректерге сәйкес, ТОП-3 құрамына С.Д.Асфендияров атындағы Қазақ ұлттық медициналық университеті, Қарағанды Медицина Университеті және М. Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті сияқты ЖЖОКБҰ кірді.

20-кесте. 2023-2025 жылдардағы «Мейіргер ісі» ББ бойынша рейтингтегі орындары

№	ЖЖОКБҰ атауы	Рейтингтегі орны		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1.	С.Д.Асфендияров атындағы Қазақ ұлттық медициналық университеті	1/3	1 / 6	1/3
2.	Қарағанды Медицина Университеті	*	3 / 6	2/3
3.	М. Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті	3/3	5 / 6	3/3
4.	Астана медицина университеті	-	*	*
5.	Қазақстан-Ресей медициналық университеті	2/3	2 / 6	*

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады*
— - рейтингке қатыспаған

20-кестеде 2023-2025 жылдары «Мейіргер ісі» ББ бойынша рейтингке қатысқан оқу орындарының рейтингте алған орындары салыстырылды. 2023 жылы рейтинг көшбасшылары қатарында С.Д.Асфендияров атындағы Қазақ ұлттық медициналық университеті және Қазақстан-Ресей медициналық университеті болды. 2024 жылы көшбасшылар тізімі өзгермеді. 2025 жылы көшбасшылар тобын толықтырған ЖЖОКБҰ: Қарағанды Медицина Университеті.

2025 жылғы білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары оқу орындары арасында «Мейіргер ісі» саласында мамандар даярлаудың әртүрлілігі мен сапасын көрсетеді. Талдау көрсеткендей, еңбек нарығының талаптары мен халықаралық стандарттарға бейімделе отырып, өз бағдарламаларын белсенді түрде жетілдіретін білім беру мекемелері жетекші орындарға ие болды.

С.Д.Асфендияров атындағы Қазақ ұлттық медициналық университеті және Қарағанды Медицина Университеті сияқты университеттердің жоғары нәтижелері олардың бәсекеге қабілеттілігін және түлектерінің сұранысын растайды. Бұл оқу орындары түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, орташа жалақы және білім беру бағдарламаларының сапасы сияқты бірқатар критерийлер бойынша жоғары нәтижелер көрсетті.

Рейтинг нәтижелері талапкерлер, жұмыс берушілер және жоғары оқу орындары үшін құнды бағдар болып табылады, әрбір білім беру бағдарламасының мықты жақтарын анықтауға көмектеседі. Болашақта білім беру стандарттарын жақсарту және халықаралық ынтымақтастықты арттыру жөніндегі жұмысты жалғастыру Қазақстанның білім беру жүйесін одан әрі дамыту үшін маңызды қадам болады.

Қорытынды

2025 жылғы ББ бойынша білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары білім беру жүйесін жақсарту үшін елеулі жетістіктер мен салаларды анықтауға мүмкіндік берді. Рейтингте жетекші орындарды білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары сияқты критерийлер топтары бойынша жоғары нәтижелер көрсете алған университеттер иеленді.

Талдау көрсеткендей, рейтингтің жоғарғы қатарында тұрған ЖЖОКБҰ студенттерді теориялық біліммен ғана емес, сонымен қатар еңбек нарығында сұранысқа ие практикалық дағдылармен қамтамасыз ете отырып, өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру бойынша белсенді жұмыс істейді. Алдыңғы қатардағы жоғары оқу орындары жұмыс берушілермен өзара іс-қимылға және халықаралық сапа стандарттарын интеграциялауға ерекше назар аударатынын атап өту керек, себебі бұл олардың түлектерінің бәсекеге қабілеттілігін айтарлықтай арттырады.

Сонымен бірге, есеп назар аударуды қажет ететін кейбір кемшіліктерді анықтады. Мысалы, бірқатар ЖЖОКБҰ-да студенттердің академиялық ұтқырлығы мен ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары, шетелдік студенттер үлесі бойынша төмен көрсеткіштер байқалады, бұл осы бағыттарды одан әрі дамыту қажеттігін көрсетеді. Сондай-ақ, оқу орындарының бір студентке шаққандағы қаржылық шығындар көлемінде айтарлықтай айырмашылықтар байқалды.

Рейтинг нәтижелері барлық мүдделі тараптар үшін маңызды құрал. Талапкерлер мен олардың ата-аналары үшін рейтинг оқу орнын таңдау кезінде бағдар, жұмыс берушілер үшін – мамандарды даярлау сапасының индикаторы, ал жоғары оқу орындарының өздері үшін – өз бағдарламаларын жақсартуға және бәсекелестік ортадағы позицияларын нығайтуға ынталандыру ретінде қызмет етеді.

Қорытындыны келесідей жасауға болады: елеулі жетістіктерге қарамастан, Қазақстанның жоғары білім беру жүйесі жаңғыртуды және жаңа сын-тегеуріндерге бейімделуді жалғастыруда. Әр ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының жоғары деңгейін қолдап қана қоймай, еңбек нарығындағы өзгерістер мен қоғамның қажеттіліктерін ескере отырып, оларды үнемі жақсартуға ұмтылуы тиіс. 2025 жылғы қорытынды рейтинг жаһандық аренада қазақстандық білім берудің сапасы мен бәсекеге қабілеттілігін арттыруға ықпал ете отырып, осы мақсаттарға қол жеткізу жолындағы маңызды қадамдардың бірі. Білім беру бағдарламаларын жетілдіруді жалғастыру және түлектерді тез өзгеретін әлемде табысты кәсіби қызмет үшін қажетті білім мен дағдылармен қамтамасыз ету үшін жан-жақты жұмыс жасау өте маңызды.

Қосымша 1

«Мейіргер ісі» ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ тізімі

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы
1.	С.Д.Асфендияров атындағы Қазақ ұлттық медициналық университеті	6В10101 Мейіргер ісі
2.	Астана медицина университеті	6В10101 Мейіргер ісі
3.	Қазақстан-Ресей медициналық университеті	6В10101 Мейіргер ісі
4.	М. Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті	6В10101 Мейіргер ісі
5.	Қарағанды Медицина Университеті	6В10101 Мейіргер ісі

6В082 Мал шаруашылығы өнімдерін өндіру технологиясының даярлау бағыты
В078 Мал шаруашылығының білім беру бағдарламасы тобы «Мал шаруашылығы» білім беру бағдарламасы бойынша рейтингіні қалыптастыру есебі

Кіріспе

Қазақстанның жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру жүйесі экономиканың түрлі салалары үшін жоғары білікті мамандарды даярлауда шешуші рөлдердің бірін атқарады. Еңбек нарығының қарқынды дамуы мен халықаралық интеграция жағдайында білім беру сапасы ғана емес, сонымен қатар білім беру бағдарламаларының қазіргі заманғы сын-қатерлерге бейімделу қабілеті де маңызды. Білім беру мекемелері жұмысының тиімділігін бағалаудың маңызды құралы - мамандарды даярлау деңгейін, түлектердің бәсекеге қабілеттілігін және білім беру бағдарламаларының сапасын объективті бағалауға мүмкіндік беретін рейтингілер жасау.

Бұл есепте 2025 жылғы Қазақстанның жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарындағы (бұдан әрі – ЖЖОКБҰ) білім беру бағдарламаларын (бұдан әрі – ББ) талданады. Осы талдау шеңберінде түлектердің кәсіби құзыреттілігін дамытуға және олардың еңбек нарығындағы сұранысына әсер ететін негізгі көрсеткіштер бойынша ББ кешенді салыстырмалы шолу жүргізілді.

Білім беру бағдарламаларының рейтингін қалыптастыру үшін негіздеме:

1. Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі №319 «Білім туралы» Заңы.

2. «Қазақстан Республикасында жоғары білімді және ғылымды дамытудың 2023-2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 28 наурыздағы №248 қаулысы.

3. «Еңбек нарығының қажеттіліктерін ескере отырып, жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімі бар кадрларды даярлауға жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының дайындық бөлімшелеріне мемлекеттік білім беру тапсырысын орналастыру қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 29 қаңтардағы №122 бұйрығы.

4. «Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру бөлігінде тәуекел дәрежесін бағалау өлшемшарттарын және білім беру жүйесіне тексеру парақтарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрінің 2022 жылғы 1 желтоқсандағы №166 және Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің 2022 жылғы 2 желтоқсандағы №116 бірлескен бұйрығы.

Бұл есептің мақсаты – білім беру бағдарламаларына жан-жақты талдау жүргізу және осы талдау негізінде қорытынды рейтинг жасау. Рейтинг жасау

барысында білім беру процесінің барлық маңызды компоненттерін қамтитын әртүрлі критерийлер тобы ескерілді. Олардың ішінде: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері және түлектердің мансаптық перспективалары. Бұл блоктардың әрқайсысы жалпы рейтингте белгілі бір салмаққа ие, бұл бағалауды мүмкіндігінше объективті және жан-жақты етуге мүмкіндік береді.

Бұл есептің негізгі міндеті – білім беру бағдарламаларының жағдайы туралы нақты және құрылымдық түсінік беру. «Мал шаруашылығы» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингке 8 ЖЖОКБҰ қатысты (1-қосымша). Кейбір ЖЖОКБҰ осы ББ бойынша түлектерінің санының аз болуына байланысты рейтингте орын алған жоқ (ББ бойынша 2024 жылғы түлек саны 5 түлектен аз), Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университетімен Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті бар.

1 Жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының білім беру бағдарламаларының деректерін талдау

1.1 «Білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.1.1 «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі

ББ мазмұнын болашақ мамандардың кәсіби құзыреттілігі мен бәсекеге қабілеттілігінің тиімділігін арттыру үшін әлеуетті немесе негізгі жұмыс берушілермен келісу қажет. Жұмыс берушілер білім беру бағдарламаларын әзірлеу кезінде ұсыныстар, пәндердің мазмұнына өзгерістер енгізе алады, сондай-ақ зерттелетін тақырыптар мен материалдардың өзектілігі бойынша ұсыныстар мен ескертулер бере алады. Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен келісу түлектердің табысты жұмысқа орналасуына ықпал ететін негізгі факторлардың бірі болып табылады.

ЖЖОКБҰ бұл критерий бойынша 2024-2025 оқу жылына арналған ББ бойынша құжаттардың мынадай тізбесін ұсыну қажет: модульдік білім беру бағдарламасы (МББ), элективті пәндер каталогы (ЭПД), жұмыс берушіден хат, келісу хаттамасы, жұмыс берушінің рецензиясы, ұсынымдық хат, анықтама-негіздеме, ББ сараптамасы.

Осы критерийді есептеу кезінде ББ келісуге қатысатын жұмыс берушілердің санына басты назар аударылды. Бір мамандықтағы жұмыс берушілер әр түрлі болуы мүмкін, сәйкесінше, жұмыс берушілер саны неғұрлым көп болса, жұмыс ерекшеліктерін ұсыну туралы көзқарастар мен пікірлер соғұрлым көп болады.

1-кесте. «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ келісілген жұмыс берушілер саны	Балл
1.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	13	**5,00**
2.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	7	**3,00**
3.	Торайғыров университеті	6	**2,67**
4.	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	5	**2,33**
5.	Алматы технологиялық университеті	3	**1,67**
6.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	2	**1,33**
7.	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	1	**1,00**
8.	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	1	**1,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-кестеде осы критерий бойынша нәтижелер берілген: М. Қозыбаев

атындағы Солтүстік Қазақстан университеті мен М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті жетекші орынға ие болды, өйткені олардың білім беру бағдарламалары жұмыс берушілердің ең көп санымен келісілген.

1.1.2 «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі

Профессор-оқытушылар құрамының (ПОҚ) практикалық жұмыс тәжірибесі білім беру үдерісі сапасының маңызды құрамдас бөлігі. Тиісті кәсіби салада нақты тәжірибесі бар оқытушылар студенттерге пән туралы тереңірек және қолданбалы түсінік бере алады. Олар оқу процесіне практикадан, қолданылатын әдістер мен технологиялардан өзекті мысалдар келтіре алады, бұл студенттерді кәсіби қызметке неғұрлым тиімді дайындауға ықпал етеді.

Сонымен қатар, оқытушылардың практикалық тәжірибесі оларға саланың қазіргі тенденцияларын жақсырақ бағдарлауға және оқу бағдарламаларын еңбек нарығының өзгеретін талаптарына бейімдеуге мүмкіндік береді, осылайша түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін қамтамасыз етеді.

ББ бойынша осы көрсеткішті анықтау үшін мынадай құжаттар талап етілді: ЖЖОКБҰ кадрлар бөлімінен оқытушылардың жұмыс өтілі туралы бекітілген анықтама.

2025 жылғы рейтинг әдістемесіне сәйкес 2010 жылғы 1 қаңтар мен 2025 жылғы 1 мамыр аралығында практикалық тәжірибесі бар оқытушылар есепке алынады.

2-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Практикалық жұмыс өтілі бар оқытушылар саны (айлар)		Балл
		саны	өтілі	
1.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	2	286	**5,00**
2.	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	3	378	**2,10**
3.	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	1	105	**2,07**
4.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	6	471	**1,95**
5.	Торайғыров университеті	4	346	**1,60**
6.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	5	323	**1,54**
7.	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	6	525	**1,40**
8.	Алматы технологиялық университеті	3	121	**0,69**

2-кестеден көріп отырғанымыздай, рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның көпшілігінде ЖЖОКБҰ құрылымынан тыс жұмыс тәжірибесі бар оқытушылар бар. Бұл критерийдің көшбасшысы: М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті.

1.1.3 «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі

«Профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктері» критерийі білім беру бағдарламаларының сапасын бағалауда маңызды рөл атқарады, өйткені ол білім беру процесіне қатысатын мұғалімдердің кәсібилігі мен құзыреттілігінің деңгейін көрсетеді. Рейтинг әдіснамасына сәйкес, бұл критерий соңғы жылдардағы профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктерін жан-жақты бағалауға мүмкіндік беретін бірнеше ішкі критерийлерді қамтиды.

Атап айтқанда, 2015-2025 жылдар аралығында «Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атағына ие болған оқытушылар есепке алынады, бұл олардың педагогикалық еңбегін ЖЖОКБҰ деңгейінде мойындағанын көрсетеді. Сол кезеңде «Үздік ғылыми қызметкер» атағын алған ПОҚ да ескеріледі, бұл олардың ғылыми зерттеулерге және академиялық қоғамдастықтың дамуына қосқан үлесін көрсетеді.

3-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	«Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атанған ПОҚ саны	«Үздік ғылыми қызметкер» сыйлығының иегерлері	Балл
1.	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	2	1	**3,50**
2.	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	5	0	**2,50**
3.	Алматы технологиялық университеті	1	0	**0,50**
4.	Торайғыров университеті	0	0	**0,00**
5.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	0	0	**0,00**
6.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	0	0	**0,00**
7.	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	0	0	**0,00**
8.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	0	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

3-кестеден көріп отырғанымыздай, осы критерий бойынша Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті, С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті жетекші орындарға ие болды.

1.1.4 «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі

Білім беру және кәсіптік ұйымдардың бағдарламаны аккредиттеуі бағдарламаның жоғары сапа стандарттарына сәйкестігінің көрсеткіші және оны ұлттық және халықаралық деңгейде тану және мойындау ретінде қарастырылады.

Дәл осы себепті ББ-ның мамандандырылған аккредиттеуден өткені туралы сертификаты сұралды. Бұл критерий бойынша балл білім беру бағдарламасы аккредиттеуден өткен мекеме мен аккредиттеуден өткені туралы сертификаттың жарамдылық ұзақтығына байланысты есептелді.

Ұсынылған мәліметтерге сәйкес, «Мал шаруашылығы» ББ бойынша рейтингке қатысатын 8 ЖЖОКБҰ-ның 8-і мамандандырылған аккредиттеуден өткен.

4-кесте. «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Аккредитациялық орган атауы	Балл
1.	Торайғыров университеті	CAAAE	**5,00**
2.	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	IQAA	**5,00**
3.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	ARQA	**5,00**
4.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	IAAR	**5,00**
5.	Алматы технологиялық университеті	IQAA	**5,00**
6.	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	IAAR	**5,00**
7.	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	IAAR	**5,00**
8.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	IQAA	**5,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

4-кестеге сәйкес, осы критерий бойынша барлық ЖЖОКБҰ аккредитациядан өткен.

1-диаграмма. Аккредиттеу органдары бөлінісіндегі аккредиттелген білім беру бағдарламалары

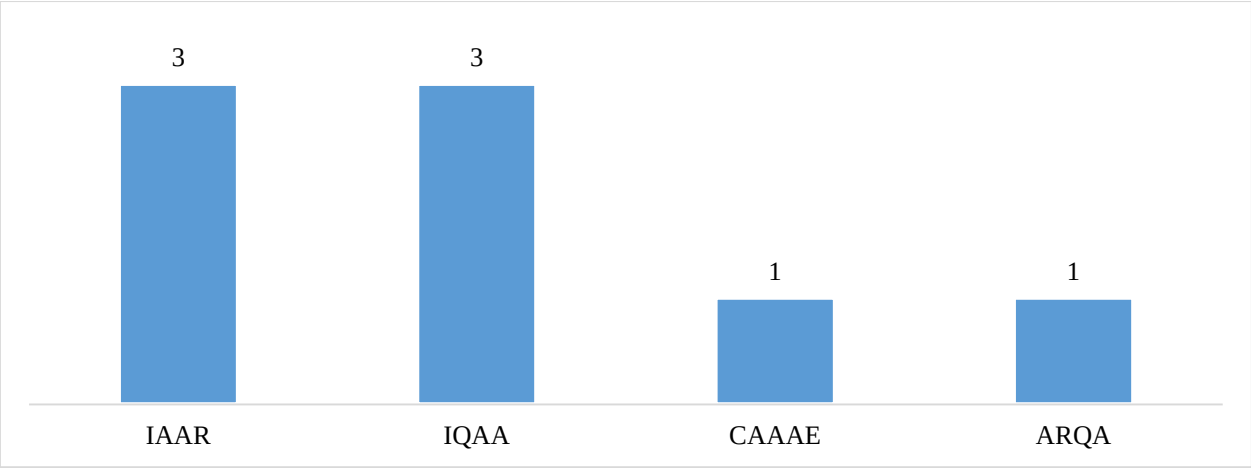

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-диаграммадан көріп отырғанымыздай, 8 ББ-ның 3-і IAAR – Аккредиттеу және рейтингтің тәуелсіз агенттігінде және 3-і IQAA - Білім сапасын қамтамасыздандыру бойынша тәуелсіз агенттігінен аккредиттеуден өткен.

1.1.5 «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі

Тиісті салалардан сарапшыларды тарту арқылы білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау білім беру сапасын қамтамасыз етудің маңызды құралы болып табылады. Кәсіби саласында терең білімі мен тәжірибесі бар сарапшылар оқу бағдарламаларының еңбек нарығының заманауи талаптары мен кәсіби стандарттарға қаншалықты сәйкес келетінін объективті бағалай алады. Олар мазмұндағы олқылықтарды анықтап, оқу жоспарларын жаңартуды және жаңа пәндерді немесе оқыту әдістерін енгізуді ұсына алады. Мұндай сараптамалық бағалау білім беру мекемелеріне бағдарламаларды өзгермелі жағдайларға бейімдеуге, мамандарды даярлауды жақсартуға және соның салдарынан түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін арттыруға көмектеседі. Сарапшыларды тарту сонымен қатар білім беру жүйесі мен индустрия арасындағы байланысты нығайтады, бұл жұмыс берушілердің қажеттіліктерін жақсы түсінуге және білім беру бағдарламаларының практикалық маңыздылығын арттыруға ықпал етеді.

Сарапшылардың ББ бағалауы мынадай критерийлер бойынша жүргізіледі:

1) ББ-ның тәжірибеге бағдарлануы – ББ-ның білім мен дағдыларды практикалық қолдануға қаншалықты бағытталғанын бағалау;

2) Пәндердің берілген оқу нәтижелеріне логикалық өзара байланысы және сәйкестігі – бағдарлама ішіндегі пәндер бір-бірімен және оқытудың соңғы нәтижелерімен қалай байланысты екенін талдау;

3) Пәндерді оқыту кезегінің мәнділігі/қисындылығы – бағдарламаның логикалық құрылымын, пәндердің қаншалықты материалды жақсы игеруге ықпал ететін ретпен ұйымдастырылғандығын бағалау;

4) ББ мазмұнының кәсіптік стандарттарға және/немесе еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі – ББ-ның осы саладағы қолданыстағы кәсіби стандарттарға (олар бар болған жағдайда) және (немесе) қазіргі еңбек нарығының талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігін бағалау;

5) Элективті пәндер каталогы (ЭПК) және оның мәні – ББ икемділігі мен бейімділігін бағалау: элективті курстардың кеңдігі мен әртүрлілігі, сәйкес бағыттар мен мамандықтарды таңдау мүмкіндігі, студенттердің қажеттіліктері мен еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі, тәжірибеге бағытталған және инновациялық курстардың болуын бағалау.

ББ мазмұнын бағалау жүйесі келесі диапазондар бойынша бөлінеді:

- Өте жақсы – 9-10 балл арасы;
- Жақсы – 6-8 балл арасы;
- Қанағаттанарлық – 4-5 балл арасы;
- Қанағаттанарлықсыз – 0-3 балл арасы.

5-кесте. «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Сарапшының орташа бағасы	Балл
1.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	8,67	**4,33**
2.	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	8,58	**4,29**
3.	Алматы технологиялық университеті	8,58	**4,29**
4.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	8,58	**4,29**
5.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	8,25	**4,13**
6.	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	8,25	**4,13**
7.	Торайғыров университеті	7,08	**3,54**
8.	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	7,08	**3,54**

Дерекқөз: «Атамекен» ҰКП мәліметтері

5-кестеде ББ мазмұнын сараптамалық бағалаудың қорытындысы ұсынылған, оған сәйкес жетекші орынды мынадай ЖЖОКБҰ иеленді: М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті.

1.2 «Білім беру бағдарламасының жетістіктері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.2.1 «Академиялық ұтқырлық» критерийі

ЖЖОКБҰ студенттерінің белгілі бір уақыт кезеңіне елден тыс басқа білім беру немесе ғылыми мекемеге ауысуы студенттің жеке дамуы үшін маңызды және оған мәдени байуға мүмкіндік береді, сондай-ақ ғылыми зерттеулердің тиімділігін, түлектердің отандық және халықаралық еңбек нарықтарындағы бәсекеге қабілеттілігін арттырады, жетекші шетелдік жоғары оқу орындарының тәжірибесін зерделеу және игеру есебінен кәсіби құзыреттіліктерін жетілдіреді және т. б.

ЖЖОКБҰ да академиялық ұтқырлық бағдарламасын іске асыруды талдау мақсатында оқу орындарынан мынадай құжаттар талап етілді:

- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде студенттерді шетелдік оқу орындарына жіберу туралы ректор бұйрығының көшірмесі;
- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде шетелдік оқу орындарының студенттерін қабылдау туралы ректор бұйрығының көшірмесі.

ЖЖОКБҰ академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде ұсынылған құжаттарды «Атамекен» ҰКП менеджерлері талдап, келесі қорытындылар жасады:

6-кесте. «Академиялық ұтқырлық» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ контингенті	Академиялық ұтқырлық бағдарламаларын қолданған білім алушылар саны	Балл
1.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	51	13	**5,00**
2.	Торайғыров университеті	58	2	**0,68**
3.	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	38	0	**0,00**
4.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	45	0	**0,00**
5.	Алматы технологиялық университеті	69	0	**0,00**
6.	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	124	0	**0,00**
7.	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	109	0	**0,00**
8.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	8	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

6-кестеде көрсетілген мәліметтерге сәйкес, келесі ЖЖОКБҰ жоғары көрсеткішті көрсетті: М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті.

1.2.2 «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі

Қазіргі уақытта нарықтағы технологиялық даму ЖЖОКБҰ-да тиімді ғылыми-зерттеу процесін ұйымдастыруды талап етеді, тек жаңа білімді дамытуды ғана емес, сонымен қатар нарықта коммерциялық тұрғыдан дамыған, сұранысқа ие бизнес-идеяларды өндіруді талап етеді.

Студенттік бизнес-инкубаторлар мен зертханалар жастар ортасында кәсіпкерлік қызметтің оң бейнесін қалыптастырады, жастар арасында креативті және инновациялық әлеуетті іске асырады, сондай-ақ кәсіпкерлікке және инновациялық қызметке бағдарланған ұйымдар мен жастар қауымдастықтарын қолдайды, жастар кәсіпкерлігін ақпараттық, білім беру, қаржылық және мүліктік қолдаудың бірыңғай жүйесін құрады және қамтамасыз етеді. Бұдан басқа, жастарды кәсіпкерлік қызметке білім беру, әдістемелік және ақпараттық даярлауды көрсетеді, жастар құрған шағын және орта кәсіпкерлік субъектілерінің санын арттырады, жоғары білім, бизнес және өндірістік сала арасындағы өзара іс-қимыл мен әлеуметтік әріптестік үшін жағдайлар жасайды.

Сондықтан «Атамекен» ҰКП зерттеу бағытындағы пункттердің бірі ЖЖОКБҰ студенттерінің шығармашылық жетістіктерін дәріптеу және енгізу болып табылады.

Студенттердің ғылыми зерттеулерін талдау мақсатында оқу орындарынан электрондық форматта растайтын құжат (патент және авторлық құқық туралы куәлік) талап етілді:

Ұсынылған құжаттар негізінде келесі мәліметтер алынды:

7-кесте. «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Ғылыми жобалардың атауы	Балл
1.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	"«Қарасай батыр-2»” ӨК өсірілетін бие және сиыр сүтінің биохимиялық (казеин, лактоза, май) құрамын зерттеу"	**5,00**
		"«Қарасай батыр-2» ӨК өсірілетін қылшық жүнді қой тұқымының қозыларынан ет өндірудің инновациялық технологиясын зерттеу»"	

		"«ЛЕНГЕР-ҚҰС» АӨК ӨНДІРІЛГЕН БИДАЙДЫҢ «АЙБОР -АЙКРЕСС» БАЛАПАНДАРЫНЫҢ ӨНІМДІЛІГІНЕ ЫҚПАЛЫН ЗЕРТТЕУ"	
2.	Алматы технологиялық университеті	«Алматы облысының асыл тұқымды шаруашылықтары жағдайындағы өнімділігі жоғары сиырлардың шаруашылық және биологиялық ерекшеліктерін зерттеу»	**0,19**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

7-кестеде көрсетілген ЖЖОКБҰ-да түлектердің ғылыми жобаларының бар екендігі расталған: Алматы технологиялық университеті, М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті.

1.2.3 «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі

Қазақстанда Еуропалық жоғары білім беру аймағына (European Higher Education Area (EHEA)) кіре отырып, кадрларды даярлаудың үш деңгейлі моделін: бакалавриат, магистратура және PhD докторантураны енгізуді қамтитын жоғары білім беру жүйесін айтарлықтай қайта құрылымдау жүргізілді. Бакалавриат аяқталғаннан кейін түлектердің одан әрі дамуы үшін әртүрлі мүмкіндіктері бар, мысалы, мамандық бойынша жұмыс іздеу, екінші жоғары білім алу немесе магистратураға түсу.

Магистратура біліктілікті арттыруда және таңдаған мамандығы бойынша білімді тереңдетуде шешуші рөл атқарады, бұл оны кәсіби қалыптасудың маңызды кезеңіне айналдырады. Жыл сайын магистрлік бағдарламалар барған сайын танымал бола бастады, ал магистрлер еңбек нарығында сұранысқа ие бола бастады, бұл қазіргі заманғы экономика жағдайында білім берудің осы деңгейінің өзектілігін көрсетеді.

Бұл критерий бойынша жиналған деректер 8-кестедегідей болды.

8-кесте. «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Магистранттар үлесі			Балл
		Түлектер саны	Түлектер арасында магистратурада оқуды жалғастырғандар саны	үлес %	
1.	Торайғыров университеті	9	2	22%	**5,00**
2.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	9	2	22 %	**5,00**
3.	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	13	1	7.69%	**1,73**
4.	Алматы технологиялық университеті	43	2	4.65%	**1,05**
5.	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	5	0	0%	**0,00**
6.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	4	0	0%	**0,00**
7.	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	28	0	0%	**0,00**
8.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6	0	0%	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

8-кестеде осы критерий бойынша 2024 жылғы түлектерді талдау қорытындыларын көруге болады, түлектердің жалпы саны 117 болса, оның ішінде 7 түлек әрі қарай магистратурада оқуын жалғастырған, бұл 6% құрайды. Кестеге сәйкес магистратураға түскен түлектердің ең көп үлесі келесі оқу орындарына тиесілі: Торайғыров университеті, М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті.

1.2.4 «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі

Ұлттық бірыңғай тестілеу (ҰБТ) – жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарына түсу үшін іріктеу емтихандарының нысандарының бірі.

Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы – жоғары ҰБТ нәтижелерін көрсеткен талапкерлердің көбінесе қай ЖЖОКБҰ таңдайтынын анықтайтын көрсеткіш. Бұл көрсеткіш ЖЖОКБҰ деңгейін және талапкерлер арасында оның сұранысын анықтауға мүмкіндік береді.

9-кесте. «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Талапкерлердің орташа ҰБТ балы	Балл
1.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	69	**2,47**
2.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	64	**2,28**
3.	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	63	**2,23**
4.	Торайғыров университеті	62	**2,20**
5.	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	58	**2,08**
6.	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	57	**2,05**
7.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	56	**2,01**
8.	Алматы технологиялық университеті	52	**1,86**

Дереккөз: «Ұлттық тестілеу орталығы» РМК

9-кестеде көрсетілгендей, ББ бойынша 2024-2025 оқу жылында жоғары оқу орнына оқуға түскен талапкерлердің орташа балы 60 балды құраған. Салыстырмалы түрде жоғары балл жинаған талапкерлер келесі ЖЖОКБҰ-ны таңдаған: М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті, Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті, С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті, Торайғыров университеті.

1.2.5 «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі

Шетелдік студенттер өз елдерінде қазақ тілі мен мәдени дәстүрлерінің таралуына ықпал ете отырып, Қазақстандағы заманауи білім беру жүйесінің маңызды бөлігі болып табылады. Олардың еліміздің жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарында оқуы біздің университеттерге деген халықаралық сұраныс деігейін көрсетеді және олардың рейтингінің жоғарылауына тікелей әсер етеді.

«Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі білім беру бағдарламаларының студенттерді шетелден тарту қабілетін көрсетеді. Бұл шетелдік студенттер үшін білім беру бағдарламалары мен жоғары оқу орындарының нақты тартымдылығын объективті бағалауға мүмкіндік береді.

Осы критерийді растау үшін ЖЖОКБҰ келесі құжаттарды ұсыну қажет:

- шетелдік студенттерді қабылдау туралы бұйрықтар;
- шетелдік студенттердің төлқұжаттарының көшірмелері.

10-кесте. «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Шетелдік студенттер үлесі			Балл
		ББ контингенті	Шетелдік студенттер саны	үлес, %	
1.	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	109	6	5.5%	**5,00**
2.	Торайғыров университеті	58	0	0%	**0,00**
3.	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	38	0	0%	**0,00**
4.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	45	0	0%	**0,00**
5.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	51	0	0%	**0,00**
6.	Алматы технологиялық университеті	69	0	0%	**0,00**
7.	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	124	0	0%	**0,00**
8.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	8	0	0%	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

10-кестеде шетелдік студенттердің «Мал шаруашылығы» ББ жалпы контингентіне қатынасын көруге болады, бұл 1.2% құрайды. Шетелдік студенттер тек: Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университетінде бар.

1.3 «ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.3.1 «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі

Студенттер мен оқытушылардың арақатынасы ЖЖОКБҰ ұсынатын білім сапасына әсер ететін негізгі көрсеткіштердің бірі. Бұл критерий оқытуға жеке көзқарас деңгейін және әр студентке оқытушы тарапынан жеткілікті көңіл бөлінетін қолайлы білім беру ортасын құру мүмкіндігін көрсетеді.

Студенттердің оқытушыларға қатынасының төмендігі оқытушылар құрамы жеке кеңес беруге, жұмыстарды тексеруге, ғылыми зерттеулерді басқаруға және практикалық дайындыққа көбірек уақыт бөле отырып, оқушылармен тиімдірек әрекеттесе алуына көбірек мүмкіндік береді. Бұл әсіресе тәжірибеге бағытталған оқытудың жоғары дәрежесін және тереңдетілген зерттеулерді қажет ететін бағдарламалар үшін өте маңызды.

Ал бір ПОҚ шаққанда білім алушылар санының тым көп болуы оқытушыларға шамадан тыс жүктемелер артылатындығын көрсетуі мүмкін, бұл білім беру процесінің сапасын төмендетуі және студенттердің оқуға қызығушылығына теріс әсер етуі мүмкін. Қазіргі білім беру стандарттары мен еңбек нарығының талаптары жағдайында студенттер мен оқытушылар саны арасындағы оңтайлы тепе-теңдікті сақтау ЖЖОКБҰ бәсекеге қабілеттілігінің маңызды факторына айналады.

Осылайша, осы критерийді талдау оқу орнының оқу жүктемесін ақылға қонымды бөлуді қолдай отырып және оқыту сапасын қамтамасыз ете отырып, білім беру қызметтерінің жоғары деңгейін қаншалықты қамтамасыз ете алатынын бағалауға мүмкіндік береді.

Біздің тарапымыздан ЖЖОКБҰ-да ПОҚ сапасы бойынша берілген мәліметтерді тексеру кезінде мынадай нормативтік құқықтық актілердің іске асырылуы да ескеріледі: Сот төрелігі академиясын, әскери, арнаулы оқу орындарын, мәдениет саласындағы білім беру ұйымдарын қоспағанда, жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдары профессор-оқытушылар құрамының жалпы санын есептеу үшін білім алушылар санының оқытушыларға орташа арақатынасын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 606 бұйрығы (Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2018 жылғы 1 қарашада № 17670 болып тіркелген).

11-кесте. «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	ЖЖОКБҰ контингенті	Бір ПОҚ-қа шаққандағы білім алушылар саны	Балл
1.	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	929	12917	14	**5,00**
2.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	396	5806	15	**4,74**
3.	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	291	4666	16	**4,34**
4.	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	436	7147	16	**4,24**
5.	Торайғыров университеті	511	8878	17	**4,00**
6.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1163	22327	19	**3,62**
7.	Алматы технологиялық университеті	395	7979	20	**3,44**
8.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	311	6524	21	**3,31**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

11-кестеде оқытушылардың ЖЖОКБҰ-ның жалпы контингентіне қатынасын көруге болады. Осы критерий бойынша үздік көрсеткіш С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университетінде тіркелді, ол университетте бір оқытушыға орташа есеппен 14 білім алушы келеді.

1.3.2 «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі

Дәрежелі оқытушылардың үлесі профессор-оқытушылар құрамының академиялық біліктілігі мен кәсібилігінің маңызды көрсеткіші. Ғылыми дәрежесі (ғылыми дәрежесі және (немесе) философия докторы PhD/бейіні бойынша доктор (академиялық) дәрежесі және (немесе) ғылыми атағы және «өнер» кадрларын даярлау үшін «ҚР Еңбек сіңірген жаттықтырушысы» спорттық атағы) бар оқытушылар ЖЖОКБҰ-да білім мен ғылыми қызметтің жоғары деңгейін қамтамасыз етуде маңызды рөл атқарады.

Оқу орнында дәрежелі оқытушылардың едәуір санының болуы оның іргелі және қолданбалы ғылыми зерттеулер жүргізу, ғылыми әзірлемелердің нәтижелерін білім беру процесіне кіріктіру, сондай-ақ халықаралық ғылыми жобаларға қатысу мүмкіндігі туралы куәландырады. Бұл тез өзгеретін кәсіби орта жағдайында жұмысқа дайын жоғары білікті мамандарды қалыптастыру үшін қолайлы жағдай жасайды.

Сонымен қатар, дәрежелі оқытушылар педагогикалық құзыреттіліктің жоғары деңгейіне ие, бұл оларға білімді тиімді жеткізуге, студенттерде сыни ойлау мен аналитикалық дағдыларды дамытуға мүмкіндік береді. Мұндай оқытушылардың жоғары үлесі оқу орнының академиялық стандарттарға бейілділігін және білім беру бағдарламаларының сапасын үздіксіз жетілдіруге ұмтылысын көрсетеді.

Бұл критерий ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының академиялық және кәсіптік даярлықтың қазіргі заманғы талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігі туралы қорытынды жасауға мүмкіндік береді, сондай-ақ оның ғылыми және білім беру орталығы ретіндегі беделін нығайтуға ықпал етеді.

12-кесте. «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	Штаттық дәрежелі ПОҚ саны	Үлес, (%)	Балл
1.	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	436	265	60.78%	**5,00**
2.	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	929	548	58.99%	**4,85**
3.	Алматы технологиялық университеті	395	232	58.73%	**4,83**
4.	Торайғыров университеті	511	299	58.51%	**4,81**
5.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	311	148	47.59%	**3,91**
6.	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	291	133	45.70%	**3,76**
7.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	396	140	35.35%	**2,91**
8.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1163	367	31.56%	**2,60**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

12-кестеде бұл ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның дәрежелі ПОҚ үлесі орта есеппен 48.1% құрайтынын көруге болады. Дәрежелі ПОҚ-ның ең көп үлесі мынадай ЖЖОКБҰ-да жұмыс істейді: Қазақ ұлттық

аграрлық зерттеу университеті, С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті, Алматы технологиялық университеті.

1.3.3 «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі

«Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі білім беру процесінің қаржылық қамтамасыз етілуін және оқу орнының оқытудың негізгі аспектілеріне қаражат салуға дайындығын бағалауға мүмкіндік беретін маңызды көрсеткіштердің бірі. Бұл критерийде бағдарламалық қамтамасыз ету және кітапхана қорын дамыту шығындары ескеріледі.

Бағдарламалық қамтамасыз ету шығындары әртүрлі пәндерге арналған арнайы бағдарламалар, оқу процесін басқару жүйелері және оқытудың тиімділігі мен интерактивтілігін арттыратын басқа да цифрлық құралдар сияқты оқу процестеріне қажетті лицензиялық бағдарламаларды сатып алу және жаңарту шығындарын қамтиды. Бұл ББ өзектілігін сақтау және студенттерді заманауи технологиялармен жұмыс істеуге дайындау үшін маңызды.

Кітапхана қорын дамыту шығындарына студенттердің өзекті және сапалы оқу және ғылыми ақпаратқа қол жеткізуін қамтамасыз ету үшін қажетті жаңа оқулықтарды, ғылыми әдебиеттерді, электрондық ресурстар мен дерекқорларды сатып алу шығындары кіреді. Кітапхана қорын дамыту білімді тереңдетуге және ғылыми зерттеулер жүргізуге ықпал ететін академиялық ортаның маңызды құрамдас бөлігі.

13-кесте. «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ контингенті	Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындар көлемі (теңге)	Балл
1.	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	7147	53068	**5,00**
2.	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	4666	31123.2	**3,34**
3.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	22327	11075,4	**1,83**
4.	Торайғыров университеті	8878	5092,2	**1,38**
5.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	6524	3 965,5	**1,29**
6.	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	12917	3998	**1,29**

7.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	5806	3511	**1,26**
8.	Алматы технологиялық университеті	7979	129	**1,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

13-кестеде көрсетілген 1 студентке бөлінген қаражатты талдау бойынша келесі ЖЖОКБҰ жоғары нәтиже көрсетті: Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті, Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті, М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті.

1.3.4 «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі

«Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі оқытушыларды қаржылық қолдау деңгейін және жанама түрде оқу орнындағы білім беру процесінің сапасын көрсететін маңызды көрсеткіш. Медианалық жалақы – оқытушылардың жартысы жалақыны осы деңгейден жоғары, ал екінші жартысы төмен алатын бөліну нүктесі. Бұл көрсеткіштің орташа жалақыдан айырмашылығы, оған өте жоғары немесе өте төмен жалақы сияқты шекті мәндер әсер етпейді.

Медианалық жалақы деңгейі оқытушылардың мотивациясымен және олардың жұмысқа қанағаттануымен тығыз байланысты. Жалақының жоғары деңгейі университетке білікті мамандарды тартуға және ұстап қалуға мүмкіндік береді, ол дегеніміз оқыту мен ғылыми қызметтің сапасына оң әсер етеді. Лайықты жалақы алатын оқытушылар үнемі кәсіби дамуға, ғылыми зерттеулерге қатысуға және студенттермен белсенді қарым-қатынасқа ынталы болады.

Сонымен қатар, медианалық жалақы көрсеткіші ЖЖОКБҰ-ның қаржылық тұрақтылығын және оның басқа оқу орындарымен салыстырғанда бәсекеге қабілетті жалақы деңгейін ұстап тұру қабілетін көрсете алады.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде оқытушы жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

14-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ПОҚ медианалық жалақысы (теңге)	Балл
1.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	518832,2	**5,00**
2.	Алматы технологиялық университеті	546778,9	**4,64**
3.	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	531021,3	**4,25**
4.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	465758,9	**3,38**

5.	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	416974,5	**3,16**
6.	Университет имени Шакарима города Семей	423584,5	**2,02**
7.	Торайғыров университеті	380524,9	**1,72**
8.	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	402483,8	**1,00**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

14-кестеде «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша талдау нәтижелерін көрсетілген: «Мал шаруашылығы» ББ бойынша ПОҚ орташа медианалық жалақысы 2025 жылы 460744,8 теңгені құрады. ББ бойынша рейтингке қатысқан ЖЖОКБҰ арасында М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті – 518832, теңге, Алматы технологиялық университеті – 546778,9 теңге көрсеткіштерін көрсетіп, алғашқы орындарды иеленді.

1.4 «Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.4.1 «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі

«Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін көрсетеді. Топ үш критерийден тұрады: түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы, түлектердің медианалық жалақысы. Бұл критерийлер бойынша білім беру бағдарламаларының 2024 жылғы түлектері талданады. Олардың оқу бітіргеннен кейін, 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңдегі зейнетақы жарналары арқылы талдау жүргізіледі.

«Жұмысқа орналасу деңгейі» көрсеткіші түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін тікелей көрсетеді. Бұл өлшем «тұрақты жұмыспен қамту» және «шартты жұмыспен қамту»болып бөлінеді.

Тұрақты жұмысқа орналасу – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде қатарынан кемінде 3 ай тұрақты зейнетақы жарналарын алған жұмысқа орналастырылған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш.

Шартты жұмыспен қамту – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде тұрақты емес негізде зейнетақы аударымдарын алған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш (яғни тұрақты жұмыспен қамту жағдайларын қоспағанда, тұрақсыз табыс).

Жұмыспен қамтылуды есептеу барысында тұрақты жұмыспен қамтылған түлектердің үлесі жоғары нәтиже береді.

Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін неғұрлым сенімді есептеу үшін жалпы түлектер санынан мынадай санаттар алынып тасталды:

- Магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырған түлектер;
- Шетел азаматтары;
- Декреттік демалыстағы түлектер;
- Мерзімді әскери қызметке шақырылған түлектер;
- Шетелде білім алатын түлектер;
- Шетелде жұмыс істейтін түлектер;
- 1-2 топтағы мүгедектігі бар түлектер;
- Күш құрылымдарының қызметкерлері;
- Жас ерекшелігіне байланысты есептелмейтін түлектер (1996 жылғы және одан үлкен);
- Қайтыс болған түлектер.

Түлектердің саны 5 адамнан аз болатын келесі ЖЖОКБҰ-да есептеулер тек статистикалық деректер бойынша және сараптамалық бөлім бойынша жүргізілді, өйткені «түлектердің мансаптық перспективалары» блогы бойынша есептеу үшін деректердің аздығына байланысты көрсеткіштер дұрыс болмауы мүмкін: Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті, Университет имени Шакарима города Семей.

2-диаграмма. «Мал шаруашылығы» ББ бойынша түлектердің жалпы саны мен құрамы

2-диаграммаға сәйкес ББ бойынша түлектердің жалпы саны 119 адамды құрады, оның ішінде: декреттік демалыста – 10; мерзімді әскери қызметке шақырылғандар – 3; магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырғандар – 5; шетелде білім алатын түлектер – 2; 1996 жылғы және одан үлкен – 2.

15-кесте. «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Түлектердің жалпы саны	Жұмысқа орналасу деңгейі, %	Тұрақты жұмыс, %	Шартты жұмыс, %	Балл
1.	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	25	88%	68%	20%	**4,28**
2.	Алматы технологиялық университеті	34	94%	71%	24%	**4,00**
3.	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	11	91%	73%	18%	**4,00**
4.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	6	84%	67%	17%	**3,67**
5.	Торайғыров университеті	6	84%	67%	17%	**3,67**
6.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6	83%	50%	33%	**3,17**
7.	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	*	*	*	*	*
8.	Университет имени Шакарима города Семей	*	*	*	*	*

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

15-кестеге сәйкес, «Мал шаруашылығы» ББ бойынша жұмысқа орналасудың орташа деңгейі 88% құрады. Жұмысқа орналасу көрсеткіші жоғары ЖЖОКБҰ: С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті, Алматы технологиялық университеті, Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті.

3-диаграмма. Түлектерің жұмысқа орналасу деңгейі

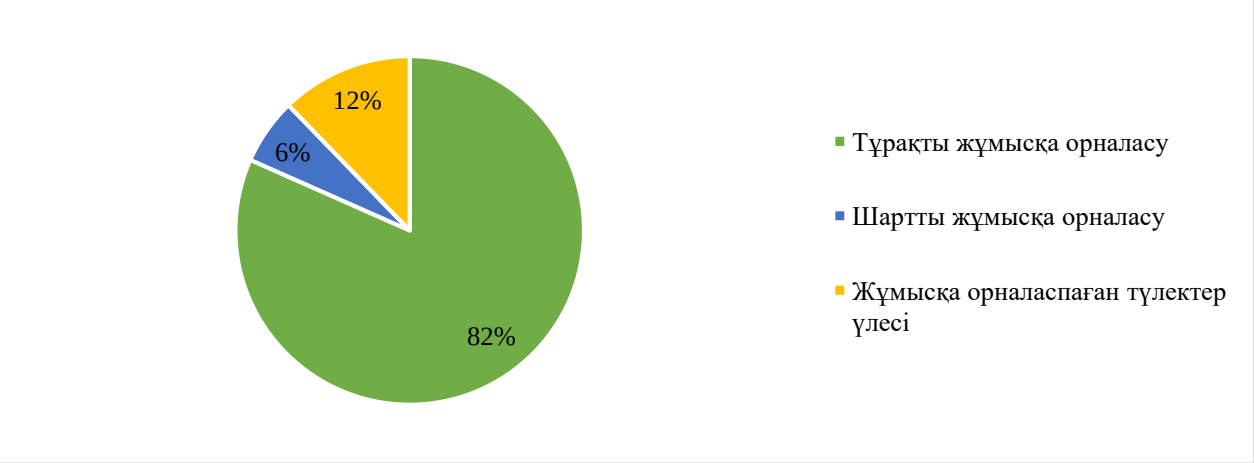

3-диаграммадан ББ бойынша түлектердің 82%-ы тұрақты, ал 6%-ы шартты түрде жұмыс істейтінін көруге болады. Түлектердің 12%-ы жұмысқа орналаспаған.

16-кесте. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмысқа орналасу деңгейі, %		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1.	Торайғыров университеті	86%	70%	84%
2.	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	100%	33%	*
3.	Университет имени Шакарима города Семей	82%	80%	*
4.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	83%	100%	84%
5.	Алматы технологиялық университеті	83%	89%	94%
6.	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	89%	60%	88%
7.	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	86%	75%	91%
8.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	75%	73%	83%

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

— - рейтингке қатыспаған

16-кестедегі салыстырмалы талдауға сәйкес бұл критерий бойынша өткен жылғы көрсеткіштермен салыстырғанда келесі оқу орындарының көрсеткіштері жақсарған: Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті, Торайғыров университеті, Алматы технологиялық университеті Ал көрсеткіштердің нашарлауы мынадай ЖЖОКБҰ-да байқалады: М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті.

4-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

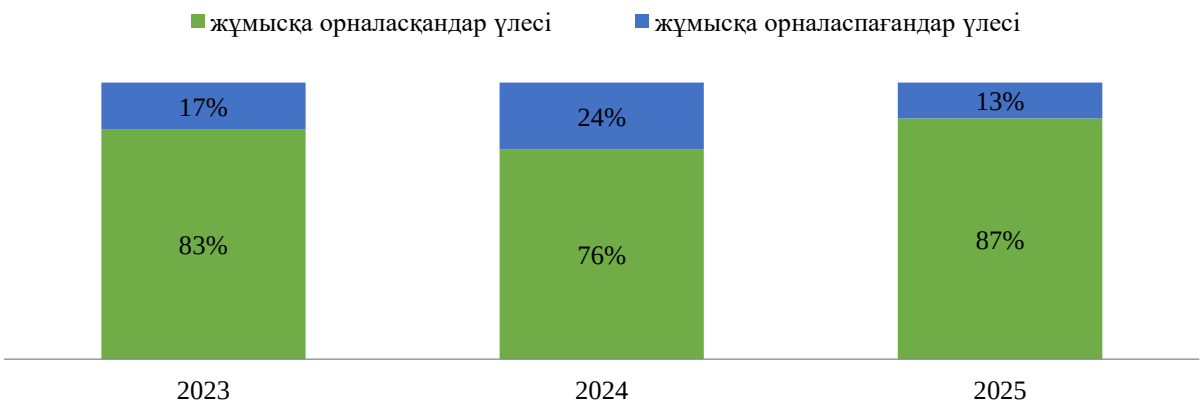

4-диаграмма еңбек нарығында ББ түлектеріне сұраныстың динамикасын көрсетеді. Алдыңғы рейтингтермен салыстырғанда осы критерий көрсеткіштері жақсарды: 2023 жылы жұмысқа орналасудың орташа деңгейі - 83%, 2024 жылы - 76%, ал 2025 жылы - 87% құрады.

1.4.2 «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі

Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы түлектердің оқуды бітіргеннен кейін қаншалықты жылдам жұмыс таба алатынын көрсететін маңызды көрсеткіш. Бұл көрсеткіш нақты білім беру бағдарламасы мен ЖЖОКБҰ дайындаған еңбек нарығындағы мамандардың сұраныс деңгейін көрсетеді.

Жұмыс іздеудің қысқа кезеңі түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін, оқу орнының жақсы беделін және білім беру бағдарламасының жұмыс берушілердің қажеттіліктеріне сәйкестігін көрсетеді. Жұмыс іздеудің ұзақ кезеңі түлектердің жеткіліксіз дайындығын, олардың дағдыларының еңбек нарығының талаптарына сәйкес келмеуін немесе белгілі бір салада жұмысқа орналасудың жалпы күрделілігін көрсетуі мүмкін.

Жұмыс іздеу ұзақтығын талдау білім беру ұйымдарына өз бағдарламаларының тиімділігін бағалауға және қажет болған жағдайда түлектердің жұмысқа орналасу нәтижелерін жақсарту үшін түзетулер енгізуге мүмкіндік береді.

17-кесте. «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмыс іздеу ұзақтығы (аймен)	Балл
1.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	1,50	**4,77**
2.	Алматы технологиялық университеті	2,14	**4,48**
3.	Торайғыров университеті	2,29	**4,42**
4.	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	2,74	**4,21**
5.	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	2,92	**4,13**
6.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	5,00	**3,18**
7.	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	*	**0,00**
8.	Университет имени Шакарима города Семей	*	**0,00**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

17-кестеде түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығының нәтижелері көрсетілген. Келесі ЖЖОКБҰ-да түлектер 2,5 айдан аз уақыт ішінде жұмысқа орналасқан: М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті, Алматы технологиялық университеті, Торайғыров университеті.

5-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығын салыстырмалы талдау

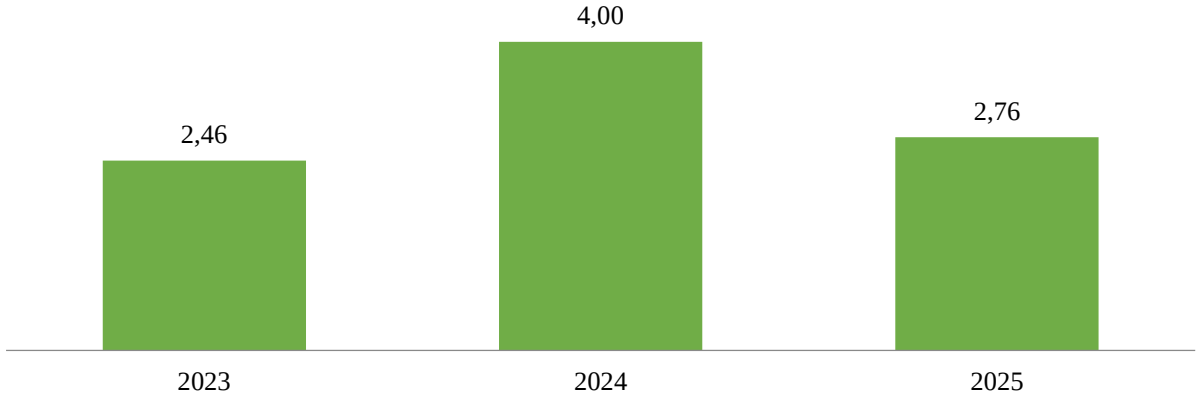

5-диаграмма еңбек нарығында «Мал шаруашылығы» ББ бойынша түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығындағы өзгерістерді көрсетеді. Өткен жылмен салыстырғанда осы критерийдің көрсеткіштері жақсарған. Бұл өзгерістер ББ түлектеріне сұраныс динамикасын көрсетеді. 2023 жылы жұмыс іздеудің орташа ұзақтығы 2,46 айды, 2024 жылы 4,00 айды, ал 2025 жылы 2,76 айды құрады.

1.4.3 «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі

Медианалық жалақы оқуды бітіргеннен кейінгі алғашқы жылы жұмысқа орналасқан түлектердің табыс деңгейін көрсетеді. Жоғары бастапқы жалақы көбінесе білім беру бағдарламасының сапасының және оны кәсіби ортаның мойындауының көрсеткіші.

Түлектердің медианалық жалақысы туралы мәліметтер оқу орнын таңдау кезінде талапкерлер үшін бағдар бола алады, өйткені олар осы бағдарламаның түлектерінің жұмысқа орналасу және лайықты жалақы алу үшін жақсы перспективалары бар екеніне сенімді бола алады. Сонымен қатар, медианалық жалақысы жоғары бағдарламалар жұмыс берушілердің де назарын аударады, бұл тез мансаптық өсу мен тұрақты жұмысқа орналасу мүмкіндігін арттырады.

Есепте соңғы үш жылдағы түлектердің медианалық жалақысының динамикасы қарастырылады, бұл еңбек нарығындағы трендтерді анықтауға және белгілі бір білім беру бағдарламаларының түлектерінің қаншалықты табысты екенін бағалауға мүмкіндік береді.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде түлектің жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

18-кесте. «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Медианалық жалақы, теңге	Балл
1.	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	369986,7	**5,00**
2.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	137279,7	**2,60**
3.	Алматы технологиялық университеті	138722,2	**2,50**
4.	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	117890,0	**2,27**
5.	Торайғыров университеті	102227,0	**2,25**
6.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	85000,0	**1,98**
7.	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	*	**0,00**
8.	Университет имени Шакарима города Семей	*	**0,00**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

18-кестеде осы критерий бойынша талдау көрсетілген. Осы көрсеткіш бойынша көшбасшысы: Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті. Ең төменгі көрсеткішті М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті көрсетті.

2 Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі

Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі білім беру процесінің сапасын, түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін, сондай-ақ жоғары оқу орындары қызметінің жалпы көрсеткіштерін көрсететін барлық критерийлерді жан-жақты талдаудың нәтижесі болып табылады. Бұл бөлімде критерийлердің бірнеше тобы бойынша бағалау негізінде қалыптастырылған «Мал шаруашылығы» ББ бойынша қорытынды рейтинг ұсынылған: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары.

2025 жылғы рейтинг жоғарыда аталған блоктар бойынша топтастырылған 17 критерий негізінде құрылды. Әрбір критерийдің жалпы бағалау процесінде оның маңыздылығын көрсететін белгілі бір салмағы бар.

Қорытынды рейтингтің негізгі мақсаты – талапкерлерге, жұмыс берушілерге және басқа да мүдделі тараптарға ақпараттандырылған таңдау жасауға көмектесетін білім беру бағдарламаларына объективті баға беру. Сондай-ақ, рейтинг нәтижелері ЖЖОКБҰ үшін өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру және олардың ұлттық және халықаралық деңгейлердегі бәсекеге қабілеттілігін арттыру бағытында бағдар бола алады.

19-кесте. «Мал шаруашылығы» ББ бойынша қорытынды рейтинг

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы	Жалпы қорытынды	Рейтингтегі орны
1.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	6В08201 Мал шаруашылығы өнімдерін өндіру технологиясы	**3,520**	1/6
2.	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	6В08201 Мал шаруашылығы өнімдерін өндіру технологиясы	**3,507**	2/6
3.	Алматы технологиялық университеті	6В08201 Мал шаруашылығы өнімдерін өндіру технологиясы	**3,068**	3/6
4.	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	6В08201 Мал шаруашылығы	**3,045**	4/6
5.	Торайғыров университеті	6В08201 Мал шаруашылығы өнімдерін өндіру технологиясы	**2,991**	5/6
6.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6В08210 Мал шаруашылығы өнімдерін өндіру технологиясы	**2,914**	6/6

*	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	6В08201 Мал шаруашылығы өнімдерін өндіру технологиясы	**1,215**	*
*	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	6В08210 Мал шаруашылығы өнімдерін өндіру технологиясы	**0,983**	*

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады*

19-кестеде «Мал шаруашылығы» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингті талдау қорытындылары ұсынылған. Деректерге сәйкес, ТОП-3 құрамына М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті, Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті және Алматы технологиялық университеті сияқты ЖЖОКБҰ кірді.

20-кесте. 2023-2025 жылдардағы «Мал шаруашылығы» ББ бойынша рейтингтегі орындары

№	ЖЖОКБҰ атауы	Рейтингтегі орны		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	3 из 9	1 / 9	1/6
2.	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	7 из 9	7 / 9	2/6
3.	Алматы технологиялық университеті	6 из 9	3 / 9	3/6
4.	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	1 из 9	5 / 9	4/6
5.	Торайғыров университеті	4 из 9	4 / 9	5/6
6.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	5 из 9	6 / 9	6/6
7.	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	2 из 9	9 / 9	*
8.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	8 из 9	2 / 9	*

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады*
— - рейтингке қатыспаған

20-кестеде 2023-2025 жылдары «Мал шаруашылығы» ББ бойынша рейтингке қатысқан оқу орындарының рейтингте алған орындары салыстырылды. 2023 жылы рейтинг көшбасшылары қатарында С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті, Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті және М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті. 2024 жылы көшбасшылар тізімі өзгерді: М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті, Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті, Алматы технологиялық университеті бірінші үштікке кірді. Ал 2025 жылдың көшбасшылары: М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті, Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті, Алматы технологиялық университеті. М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті соңғы орынға иеленді.

2025 жылғы білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары оқу орындары арасында «Мал шаруашылығы» саласында мамандар даярлаудың әртүрлілігі мен сапасын көрсетеді. Талдау

көрсеткендей, еңбек нарығының талаптары мен халықаралық стандарттарға бейімделе отырып, өз бағдарламаларын белсенді түрде жетілдіретін білім беру мекемелері жетекші орындарға ие болды.

М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті және Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті сияқты университеттердің жоғары нәтижелері олардың бәсекеге қабілеттілігін және түлектерінің сұранысын растайды. Бұл оқу орындары түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, орташа жалақы және білім беру бағдарламаларының сапасы сияқты бірқатар критерийлер бойынша жоғары нәтижелер көрсетті.

Рейтинг нәтижелері талапкерлер, жұмыс берушілер және жоғары оқу орындары үшін құнды бағдар болып табылады, әрбір білім беру бағдарламасының мықты жақтарын анықтауға көмектеседі. Болашақта білім беру стандарттарын жақсарту және халықаралық ынтымақтастықты арттыру жөніндегі жұмысты жалғастыру Қазақстанның білім беру жүйесін одан әрі дамыту үшін маңызды қадам болады.

Қорытынды

2025 жылғы ББ бойынша білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары білім беру жүйесін жақсарту үшін елеулі жетістіктер мен салаларды анықтауға мүмкіндік берді. Рейтингте жетекші орындарды білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары сияқты критерийлер топтары бойынша жоғары нәтижелер көрсете алған университеттер иеленді.

Талдау көрсеткендей, рейтингтің жоғарғы қатарында тұрған ЖЖОКБҰ студенттерді теориялық біліммен ғана емес, сонымен қатар еңбек нарығында сұранысқа ие практикалық дағдылармен қамтамасыз ете отырып, өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру бойынша белсенді жұмыс істейді. Алдыңғы қатардағы жоғары оқу орындары жұмыс берушілермен өзара іс-қимылға және халықаралық сапа стандарттарын интеграциялауға ерекше назар аударатынын атап өту керек, себебі бұл олардың түлектерінің бәсекеге қабілеттілігін айтарлықтай арттырады.

Сонымен бірге, есеп назар аударуды қажет ететін кейбір кемшіліктерді анықтады. Мысалы, бірқатар ЖЖОКБҰ-да студенттердің академиялық ұтқырлығы мен ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары, шетелдік студенттер үлесі бойынша төмен көрсеткіштер байқалады, бұл осы бағыттарды одан әрі дамыту қажеттігін көрсетеді. Сондай-ақ, оқу орындарының бір студентке шаққандағы қаржылық шығындар көлемінде айтарлықтай айырмашылықтар байқалды.

Рейтинг нәтижелері барлық мүдделі тараптар үшін маңызды құрал. Талапкерлер мен олардың ата-аналары үшін рейтинг оқу орнын таңдау кезінде бағдар, жұмыс берушілер үшін – мамандарды даярлау сапасының индикаторы, ал жоғары оқу орындарының өздері үшін – өз бағдарламаларын жақсартуға және бәсекелестік ортадағы позицияларын нығайтуға ынталандыру ретінде қызмет етеді.

Қорытындыны келесідей жасауға болады: елеулі жетістіктерге қарамастан, Қазақстанның жоғары білім беру жүйесі жаңғыртуды және жаңа сын-тегеуріндерге бейімделуді жалғастыруда. Әр ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының жоғары деңгейін қолдап қана қоймай, еңбек нарығындағы өзгерістер мен қоғамның қажеттіліктерін ескере отырып, оларды үнемі жақсартуға ұмтылуы тиіс. 2025 жылғы қорытынды рейтинг жаһандық аренада қазақстандық білім берудің сапасы мен бәсекеге қабілеттілігін арттыруға ықпал ете отырып, осы мақсаттарға қол жеткізу жолындағы маңызды қадамдардың бірі. Білім беру бағдарламаларын жетілдіруді жалғастыру және түлектерді тез өзгеретін әлемде табысты кәсіби қызмет үшін қажетті білім мен дағдылармен қамтамасыз ету үшін жан-жақты жұмыс жасау өте маңызды.

Қосымша 1

«Мал шаруашылығы» ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ тізімі

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы
1	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	6В08201 Мал шаруашылығы өнімдерін өндіру технологиясы
2	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	6В08201 Мал шаруашылығы өнімдерін өндіру технологиясы
3	Алматы технологиялық университеті	6В08201 Мал шаруашылығы өнімдерін өндіру технологиясы
4	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	6В08201 Мал шаруашылығы
5	Торайғыров университеті	6В08201 Мал шаруашылығы өнімдерін өндіру технологиясы
6	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6В08210 Мал шаруашылығы өнімдерін өндіру технологиясы
7	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	6В08201 Мал шаруашылығы өнімдерін өндіру технологиясы
8	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	6В08210 Мал шаруашылығы өнімдерін өндіру технологиясы

6В017 Шетел тілі: екі шетел тілі даярлау бағыты
В018 Шет тілі мұғалімдерін даярлау білім беру бағдарламасы тобы
«Шетел тілі: екі шетел тілі» білім беру бағдарламасы бойынша рейтингіні қалыптастыру есебі

Кіріспе

Қазақстанның жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру жүйесі экономиканың түрлі салалары үшін жоғары білікті мамандарды даярлауда шешуші рөлдердің бірін атқарады. Еңбек нарығының қарқынды дамуы мен халықаралық интеграция жағдайында білім беру сапасы ғана емес, сонымен қатар білім беру бағдарламаларының қазіргі заманғы сын-қатерлерге бейімделу қабілеті де маңызды. Білім беру мекемелері жұмысының тиімділігін бағалаудың маңызды құралы - мамандарды даярлау деңгейін, түлектердің бәсекеге қабілеттілігін және білім беру бағдарламаларының сапасын объективті бағалауға мүмкіндік беретін рейтингілер жасау.

Бұл есепте 2025 жылғы Қазақстанның жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарындағы (бұдан әрі – ЖЖОКБҰ) білім беру бағдарламаларын (бұдан әрі – ББ) талданады. Осы талдау шеңберінде түлектердің кәсіби құзыреттілігін дамытуға және олардың еңбек нарығындағы сұранысына әсер ететін негізгі көрсеткіштер бойынша ББ кешенді салыстырмалы шолу жүргізілді.

Білім беру бағдарламаларының рейтингін қалыптастыру үшін негіздеме:

1. Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі №319 «Білім туралы» Заңы.

2. «Қазақстан Республикасында жоғары білімді және ғылымды дамытудың 2023-2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 28 наурыздағы №248 қаулысы.

3. «Еңбек нарығының қажеттіліктерін ескере отырып, жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімі бар кадрларды даярлауға жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының дайындық бөлімшелеріне мемлекеттік білім беру тапсырысын орналастыру қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 29 қаңтардағы №122 бұйрығы.

4. «Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру бөлігінде тәуекел дәрежесін бағалау өлшемшарттарын және білім беру жүйесіне тексеру парақтарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрінің 2022 жылғы 1 желтоқсандағы №166 және Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің 2022 жылғы 2 желтоқсандағы №116 бірлескен бұйрығы.

Бұл есептің мақсаты – білім беру бағдарламаларына жан-жақты талдау жүргізу және осы талдау негізінде қорытынды рейтинг жасау. Рейтинг жасау барысында білім беру процесінің барлық маңызды компоненттерін қамтитын

әртүрлі критерийлер тобы ескерілді. Олардың ішінде: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері және түлектердің мансаптық перспективалары. Бұл блоктардың әрқайсысы жалпы рейтингте белгілі бір салмаққа ие, бұл бағалауды мүмкіндігінше объективті және жан-жақты етуге мүмкіндік береді.

Бұл есептің негізгі міндеті – білім беру бағдарламаларының жағдайы туралы нақты және құрылымдық түсінік беру. «Шетел тілі: екі шетел тілі» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингке 39 ЖЖОКБҰ қатысты (1-қосымша).

Кейбір ЖЖОКБҰ осы ББ бойынша түлектерінің санының аз болуына байланысты рейтингте орын алған жоқ (ББ бойынша 2024 жылғы түлек саны 5 түлектен аз), олардың ішінде Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті бар.

1 Жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының білім беру бағдарламаларының деректерін талдау

1.1 «Білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.1.1 «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі

ББ мазмұнын болашақ мамандардың кәсіби құзыреттілігі мен бәсекеге қабілеттілігінің тиімділігін арттыру үшін әлеуетті немесе негізгі жұмыс берушілермен келісу қажет. Жұмыс берушілер білім беру бағдарламаларын әзірлеу кезінде ұсыныстар, пәндердің мазмұнына өзгерістер енгізе алады, сондай-ақ зерттелетін тақырыптар мен материалдардың өзектілігі бойынша ұсыныстар мен ескертулер бере алады. Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен келісу түлектердің табысты жұмысқа орналасуына ықпал ететін негізгі факторлардың бірі болып табылады.

ЖЖОКБҰ бұл критерий бойынша 2024-2025 оқу жылына арналған ББ бойынша құжаттардың мынадай тізбесін ұсыну қажет: модульдік білім беру бағдарламасы (МББ), элективті пәндер каталогы (ЭПД), жұмыс берушіден хат, келісу хаттамасы, жұмыс берушінің рецензиясы, ұсынымдық хат, анықтама-негіздеме, ББ сараптамасы.

Осы критерийді есептеу кезінде ББ келісуге қатысатын жұмыс берушілердің санына басты назар аударылды. Бір мамандықтағы жұмыс берушілер әр түрлі болуы мүмкін, сәйкесінше, жұмыс берушілер саны неғұрлым көп болса, жұмыс ерекшеліктерін ұсыну туралы көзқарастар мен пікірлер соғұрлым көп болады.

1-кесте. «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ келісілген жұмыс берушілер саны	Балл
1.	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	10	5,00
2.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	9	4,60
3.	SDU University	8	4,20
4.	Қазақстан-Американдық еркін университеті	8	4,20
5.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	7	3,80
6.	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	6	3,40
7.	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	6	3,40
8.	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	6	3,40
9.	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	6	3,40
10.	А.Қ.Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты	5	3,00
11.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды	5	3,00

	университеті		
12.	Alikhan Bokeikhan University	4	2,60
13.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	4	2,60
14.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	4	2,60
15.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	4	2,60
16.	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	4	2,60
17.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	4	2,60
18.	Орталық Азия Инновациялық Университеті	4	2,60
19.	Шымкент университеті	4	2,60
20.	«Bolashaq» академиясы	3	2,20
21.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	3	2,20
22.	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	3	2,20
23.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	3	2,20
24.	Қызылорда «Болашақ» университеті	3	2,20
25.	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	3	2,20
26.	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	3	2,20
27.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	3	2,20
28.	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	3	2,20
29.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	3	2,20
30.	КИМЭП университеті	3	2,20
31.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	2	1,80
32.	Астана халықаралық университеті	2	1,80
33.	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	1	1,40
34.	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	1	1,40
35.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	1	1,40
36.	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	1	1,40
37.	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	1	1,40
38.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	1	1,40
39.	«Мирас» университеті	-	-

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-кестеде осы критерий бойынша нәтижелер берілген: Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті және М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті жетекші орынға ие болды, өйткені олардың білім беру бағдарламалары жұмыс берушілердің ең көп санымен келісілген.

1.1.2 «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі

Профессор-оқытушылар құрамының (ПОҚ) практикалық жұмыс тәжірибесі білім беру үдерісі сапасының маңызды құрамдас бөлігі. Тиісті кәсіби салада нақты тәжірибесі бар оқытушылар студенттерге пән туралы тереңірек және қолданбалы түсінік бере алады. Олар оқу процесіне практикадан, қолданылатын әдістер мен технологиялардан өзекті мысалдар келтіре алады, бұл студенттерді кәсіби қызметке неғұрлым тиімді дайындауға ықпал етеді.

Сонымен қатар, оқытушылардың практикалық тәжірибесі оларға саланың қазіргі тенденцияларын жақсырақ бағдарлауға және оқу бағдарламаларын еңбек нарығының өзгеретін талаптарына бейімдеуге мүмкіндік береді, осылайша түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін қамтамасыз етеді.

ББ бойынша осы көрсеткішті анықтау үшін мынадай құжаттар талап етілді: ЖЖОКБҰ кадрлар бөлімінен оқытушылардың жұмыс өтілі туралы бекітілген анықтама.

2025 жылғы рейтинг әдістемесіне сәйкес 2010 жылғы 1 қаңтар мен 2025 жылғы 1 мамыр аралығында практикалық тәжірибесі бар оқытушылар есепке алынады.

2-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Практикалық жұмыс өтілі бар оқытушылар саны (айлар)		Балл
		саны	өтілі	
1.	КИМЭП университеті	17	1468	4,00
2.	Қазақстан-Американдық еркін университеті	7	998	2,70
3.	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	3	420	2,54
4.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	4	576	2,52
5.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	7	939	2,38
6.	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	3	394	2,30
7.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	1	127	2,23
8.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	12	1326	2,09
9.	Alikhan Bokeikhan University	10	986	1,85
10.	SDU University	25	2248	1,76
11.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	3	294	1,71

12.	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	3	197	1,64
13.	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	9	779	1,62
14.	Қызылорда «Болашақ» университеті	4	348	1,61
15.	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	3	269	1,59
16.	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	3	270	1,59
17.	«Bolashaq» академиясы	10	617	1,57
18.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	5	427	1,54
19.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	5	434	1,53
20.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	8	609	1,51
21.	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	13	1056	1,48
22.	А.Қ.Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты	6	480	1,44
23.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	7	528	1,38
24.	Орталық Азия Инновациялық Университеті	6	458	1,35
25.	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	6	399	1,30
26.	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	10	597	1,19
27.	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	7	446	1,12
28.	Астана халықаралық университеті	6	345	1,07
29.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	8	429	1,06
30.	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	2	85	0,97
31.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	6	278	0,94
32.	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	3	157	0,93
33.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	3	145	0,86
34.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	10	407	0,74
35.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	3	96	0,60
36.	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	6	150	0,53
37.	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	5	132	0,49
38.	Шымкент университеті	4	48	0,26
*	«Мирас» университеті			0,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

2-кестеден көріп отырғанымыздай, рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның көпшілігінде ЖЖОКБҰ құрылымынан тыс жұмыс тәжірибесі бар оқытушылар бар. Бұл критерийдің көшбасшысы: КИМЭП университеті.

1.1.3 «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі

«Профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктері» критерийі білім беру бағдарламаларының сапасын бағалауда маңызды рөл атқарады, өйткені ол білім беру процесіне қатысатын мұғалімдердің кәсібилігі мен құзыреттілігінің деңгейін көрсетеді. Рейтинг әдіснамасына сәйкес, бұл критерий соңғы жылдардағы профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктерін жан-жақты бағалауға мүмкіндік беретін бірнеше ішкі критерийлерді қамтиды.

Атап айтқанда, 2015-2025 жылдар аралығында «Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атағына ие болған оқытушылар есепке алынады, бұл олардың педагогикалық еңбегін ЖЖОКБҰ деңгейінде мойындағанын көрсетеді. Сол кезеңде «Үздік ғылыми қызметкер» атағын алған ПОҚ да ескеріледі, бұл олардың ғылыми зерттеулерге және академиялық қоғамдастықтың дамуына қосқан үлесін көрсетеді.

3-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	«Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атанған ПОҚ саны	«Үздік ғылыми қызметкер» сыйлығының иегерлері	Балл
1.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	4	0	2,50
2.	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	0	1	2,50
3.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	3	0	1,88
4.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	3	0	1,88
5.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	3	0	1,88
6.	Alikhan Bokeikhan University	2	0	1,25
7.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	2	0	1,25
8.	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	2	0	1,25
9.	С.Аманжолов атындағы Шығыс	1	0	0,63

	Қазақстан университеті			
10.	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	1	0	0,63
11.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	1	0	0,63
12.	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	1	0	0,63
13.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	1	0	0,63
14.	SDU University	0	0	0,00
15.	«Bolashaq» академиясы	0	0	0,00
16.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	0	0	0,00
17.	А.Қ.Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты	0	0	0,00
18.	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	0	0	0,00
19.	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	0	0	0,00
20.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	0	0	0,00
21.	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	0	0	0,00
22.	Қазақстан-Американдық еркін университеті	0	0	0,00
23.	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	0	0	0,00
24.	Қызылорда «Болашақ» университеті	0	0	0,00
25.	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	0	0	0,00
26.	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	0	0	0,00
27.	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	0	0	0,00
28.	Астана халықаралық университеті	0	0	0,00
29.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	0	0	0,00
30.	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	0	0	0,00
31.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	0	0	0,00
32.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	0	0	0,00
33.	«Мирас» университеті	0	0	0,00
34.	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	0	0	0,00
35.	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	0	0	0,00
36.	КИМЭП университеті	0	0	0,00
37.	Орталық Азия Инновациялық	0	0	0,00

	Университеті			
38.	Шымкент университеті	0	0	0,00
39.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	0	0	0,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

3-кестеден көріп отырғанымыздай, осы критерий бойынша Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті жетекші орындарға ие болды.

1.1.4 «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі

Білім беру және кәсіптік ұйымдардың бағдарламаны аккредиттеуі бағдарламаның жоғары сапа стандарттарына сәйкестігінің көрсеткіші және оны ұлттық және халықаралық деңгейде тану және мойындау ретінде қарастырылады.

Дәл осы себепті ББ-ның мамандандырылған аккредиттеуден өткені туралы сертификаты сұралды. Бұл критерий бойынша балл білім беру бағдарламасы аккредиттеуден өткен мекеме мен аккредиттеуден өткені туралы сертификаттың жарамдылық ұзақтығына байланысты есептелді.

Ұсынылған мәліметтерге сәйкес, «Шетел тілі: екі шетел тілі» ББ бойынша рейтингке қатысатын 39 ЖЖОКБҰ-ның 38-і мамандандырылған аккредиттеуден өткен.

4-кесте. «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Аккредитациялық орган атауы	Балл
1.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	IAAR	5,00
2.	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	IAAR	5,00
3.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	IQAA	5,00
4.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	IAAR	5,00
5.	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	IAAR	5,00
6.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	IAAR	5,00
7.	КИМЭП университеті	FIBAA	5,00
8.	Alikhan Bokeikhan University	CAAAE	3,57
9.	SDU University	IAAR	3,57
10.	«Bolashaq» академиясы	IQAA	3,57
11.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	IAAR	3,57
12.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	IAAR	3,57
13.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	IAAR	3,57
14.	А.Қ.Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық	IQAA	3,57

	институты		
15.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	ARQA	3,57
16.	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	IQAA	3,57
17.	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	ARQA	3,57
18.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	ARQA	3,57
19.	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	IAAR	3,57
20.	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	CAAAE	3,57
21.	Қазақстан-Американдық еркін университеті	IQAA	3,57
22.	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	IQAA	3,57
23.	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	IAAR	3,57
24.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	IAAR	3,57
25.	Қызылорда «Болашақ» университеті	IQAA	3,57
26.	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	IAAR	3,57
27.	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	IAAR	3,57
28.	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	IQAA	3,57
29.	Астана халықаралық университеті	ARQA	3,57
30.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	IAAR	3,57
31.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	IQAA	3,57
32.	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	IAAR	3,57
33.	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	НКЦА (NKCA)	3,57
34.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	ARQA	3,57
35.	Орталық Азия Инновациялық Университеті	IAAR	3,57
36.	Шымкент университеті	IQAA	3,57
37.	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	IQAA	3,57
38.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	IQAA	3,57
39.	«Мирас» университеті	-	-

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

4-кестеге сәйкес, осы критерий бойынша келесі ЖЖОКБҰ алдыңғы қатардан көрінді: Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті, Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті, Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті, Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті, Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты, М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті, КИМЭП университеті.

1-диаграмма. Аккредиттеу органдары бөлінісіндегі аккредиттелген білім беру бағдарламалары

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-диаграммадан көріп отырғанымыздай, 39 ББ-ның 19-і IAAR - Білім сапасын қамтамасыздандыру бойынша тәуелсіз агенттігінде аккредиттеуден өткен.

1.1.5 «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі

Тиісті салалардан сарапшыларды тарту арқылы білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау білім беру сапасын қамтамасыз етудің маңызды құралы болып табылады. Кәсіби саласында терең білімі мен тәжірибесі бар сарапшылар оқу бағдарламаларының еңбек нарығының заманауи талаптары мен кәсіби стандарттарға қаншалықты сәйкес келетінін объективті бағалай алады. Олар мазмұндағы олқылықтарды анықтап, оқу жоспарларын жаңартуды және жаңа пәндерді немесе оқыту әдістерін енгізуді ұсына алады. Мұндай сараптамалық бағалау білім беру мекемелеріне бағдарламаларды өзгермелі жағдайларға бейімдеуге, мамандарды даярлауды жақсартуға және соның салдарынан түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін арттыруға көмектеседі. Сарапшыларды тарту сонымен қатар білім беру жүйесі мен индустрия арасындағы байланысты нығайтады, бұл жұмыс берушілердің қажеттіліктерін жақсы түсінуге және білім беру бағдарламаларының практикалық маңыздылығын арттыруға ықпал етеді.

Сарапшылардың ББ бағалауы мынадай критерийлер бойынша жүргізіледі:

1) ББ-ның тәжірибеге бағдарлануы – ББ-ның білім мен дағдыларды практикалық қолдануға қаншалықты бағытталғанын бағалау;

2) Пәндердің берілген оқу нәтижелеріне логикалық өзара байланысы және сәйкестігі – бағдарлама ішіндегі пәндер бір-бірімен және оқытудың соңғы нәтижелерімен қалай байланысты екенін талдау;

3) Пәндерді оқыту кезегінің мәнділігі/қисындылығы – бағдарламаның логикалық құрылымын, пәндердің қаншалықты материалды жақсы игеруге ықпал ететін ретпен ұйымдастырылғандығын бағалау;

4) ББ мазмұнының кәсіптік стандарттарға және/немесе еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі – ББ-ның осы саладағы қолданыстағы кәсіби стандарттарға (олар бар болған жағдайда) және (немесе) қазіргі еңбек нарығының талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігін бағалау;

5) Элективті пәндер каталогы (ЭПК) және оның мәні – ББ икемділігі мен бейімділігін бағалау: элективті курстардың кеңдігі мен әртүрлілігі, сәйкес бағыттар мен мамандықтарды таңдау мүмкіндігі, студенттердің қажеттіліктері мен еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі, тәжірибеге бағытталған және инновациялық курстардың болуын бағалау.

ББ мазмұнын бағалау жүйесі келесі диапазондар бойынша бөлінеді:

- Өте жақсы – 9-10 балл арасы;
- Жақсы – 6-8 балл арасы;
- Қанағаттанарлық – 4-5 балл арасы;
- Қанағаттанарлықсыз – 0-3 балл арасы.

5-кесте. «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Сарапшының орташа бағасы	Балл
1.	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	8,25	4,13
2.	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	7,90	3,95
3.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	7,90	3,95
4.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	7,80	3,90
5.	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	7,80	3,90
6.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	7,80	3,90
7.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	7,80	3,90
8.	Alikhan Bokeikhan University	7,75	3,88
9.	SDU University	7,75	3,88
10.	А.Қ.Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты	7,75	3,88
11.	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	7,50	3,75
12.	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	7,50	3,75
13.	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	7,30	3,65
14.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	7,30	3,65
15.	«Bolashaq» академиясы	7,25	3,63
16.	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	7,10	3,55
17.	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және	7,10	3,55

	инжиниринг университеті		
18.	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	7,08	3,54
19.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	7,00	3,50
20.	Қызылорда «Болашақ» университеті	7,00	3,50
21.	Астана халықаралық университеті	7,00	3,50
22.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	6,80	3,40
23.	Орталық Азия Инновациялық Университеті	6,80	3,40
24.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	6,50	3,25
25.	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	6,50	3,25
26.	Қазақстан-Американдық еркін университеті	6,40	3,20
27.	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	6,40	3,20
28.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6,40	3,20
29.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	6,30	3,15
30.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	6,25	3,13
31.	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	6,25	3,13
32.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	6,20	3,10
33.	КИМЭП университеті	6,10	3,05
34.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	6,00	3,00
35.	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	5,70	2,85
36.	Шымкент университеті	5,60	2,80
37.	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	5,50	2,75
38.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	5,25	2,63
39.	«Мирас» университеті	-	0,00

Дереккөз: «Атамекен» ҰКП мәліметтері

5-кестеде ББ мазмұнын сараптамалық бағалаудың қорытындысы ұсынылған, оған сәйкес жетекші орынға мынадай ЖЖОКБҰ иеленді: Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті.

1.2 «Білім беру бағдарламасының жетістіктері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.2.1 «Академиялық ұтқырлық» критерийі

ЖЖОКБҰ студенттерінің белгілі бір уақыт кезеңіне елден тыс басқа білім беру немесе ғылыми мекемеге ауысуы студенттің жеке дамуы үшін маңызды және оған мәдени байуға мүмкіндік береді, сондай-ақ ғылыми зерттеулердің тиімділігін, түлектердің отандық және халықаралық еңбек нарықтарындағы бәсекеге қабілеттілігін арттырады, жетекші шетелдік жоғары оқу орындарының тәжірибесін зерделеу және игеру есебінен кәсіби құзыреттіліктерін жетілдіреді және т. б.

ЖЖОКБҰ да академиялық ұтқырлық бағдарламасын іске асыруды талдау мақсатында оқу орындарынан мынадай құжаттар талап етілді:

- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде студенттерді шетелдік оқу орындарына жіберу туралы ректор бұйрығының көшірмесі;
- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде шетелдік оқу орындарының студенттерін қабылдау туралы ректор бұйрығының көшірмесі.

ЖЖОКБҰ академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде ұсынылған құжаттарды «Атамекен» ҰКП менеджерлері талдап, келесі қорытындылар жасады:

6-кесте. «Академиялық ұтқырлық» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ контингенті	Академиялық ұтқырлық бағдарламаларын қолданған білім алушылар саны	Балл
1.	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	704	86	5,00
2.	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	292	19	2,66
3.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	870	52	2,45
4.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	1146	21	1,79
5.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	369	10	1,77
6.	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	527	22	1,71
7.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	636	23	1,48
8.	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	1224	43	1,44
9.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	504	17	1,38
10.	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	64	2	1,28

11.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	515	14	1,11
12.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	1610	39	0,99
13.	SDU University	942	22	0,96
14.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	217	5	0,94
15.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	311	7	0,92
16.	Қызылорда «Болашақ» университеті	268	5	0,76
17.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	659	9	0,56
18.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	857	11	0,53
19.	А.Қ.Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты	718	9	0,51
20.	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	737	9	0,50
21.	Alikhan Bokeikhan University	534	6	0,46
22.	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	189	2	0,43
23.	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	511	5	0,40
24.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	956	9	0,39
25.	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	1782	15	0,34
26.	Шымкент университеті	485	3	0,25
27.	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	1521	7	0,19
28.	Қазақстан-Американдық еркін университеті	230	1	0,18
29.	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	484	2	0,17
30.	Астана халықаралық университеті	541	2	0,15
31.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	311	1	0,13
32.	Орталық Азия Инновациялық Университеті	1075	1	0,04
33.	«Bolashaq» академиясы	155	0	0,00
34.	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	411	0	0,00
35.	«Мирас» университеті	-	-	0,00
36.	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	589	0	0,00
37.	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	878	0	0,00
38.	КИМЭП университеті	54	0	0,00
39.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	455	0	0,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

6-кестеде көрсетілген мәліметтерге сәйкес, келесі ЖЖОКБҰ жоғары көрсеткіштерді көрсетті: Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті.

1.2.2 «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі

Қазіргі уақытта нарықтағы технологиялық даму ЖЖОКБҰ-да тиімді ғылыми-зерттеу процесін ұйымдастыруды талап етеді, тек жаңа білімді дамытуды ғана емес, сонымен қатар нарықта коммерциялық тұрғыдан дамыған, сұранысқа ие бизнес-идеяларды өндіруді талап етеді.

Студенттік бизнес-инкубаторлар мен зертханалар жастар ортасында кәсіпкерлік қызметтің оң бейнесін қалыптастырады, жастар арасында креативті және инновациялық әлеуетті іске асырады, сондай-ақ кәсіпкерлікке және инновациялық қызметке бағдарланған ұйымдар мен жастар қауымдастықтарын қолдайды, жастар кәсіпкерлігін ақпараттық, білім беру, қаржылық және мүліктік қолдаудың бірыңғай жүйесін құрады және қамтамасыз етеді. Бұдан басқа, жастарды кәсіпкерлік қызметке білім беру, әдістемелік және ақпараттық даярлауды көрсетеді, жастар құрған шағын және орта кәсіпкерлік субъектілерінің санын арттырады, жоғары білім, бизнес және өндірістік сала арасындағы өзара іс-қимыл мен әлеуметтік әріптестік үшін жағдайлар жасайды.

Сондықтан «Атамекен» ҰКП зерттеу бағытындағы пункттердің бірі ЖЖОКБҰ студенттерінің шығармашылық жетістіктерін дәріптеу және енгізу болып табылады.

Студенттердің ғылыми зерттеулерін талдау мақсатында оқу орындарынан электрондық форматта растайтын құжат (патент және авторлық құқық туралы куәлік) талап етілді:

Ұсынылған құжаттар негізінде келесі мәліметтер алынды:

7-кесте. «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Ғылыми жобалардың атауы	Балл
1	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	Peculiarities of teaching english on the basis of the flipped classroom model	5
		Effective techniques for improving students' language proficiency via literature in the efl classroom	
2	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	English writing practice for left-handed students	4,42
		Разработка методических рекомендации для эффективной интеграции подкастов для развития говорения и аудирования на уроках английского языка в старшем звене	

3	Жұмабек Ахметұлы Тәшенев атындағы университет	Cognitive linguistic approaches to stable phrases in world linguistics	3,89
		Modern methods of teaching oral speech in High school	
		Methods for the formation of neologisms in the terminological system of computer technologies of modern English	
4	Шымкент университеті	Әдеби туынды	2,35
5	Академик Ә.Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	«Engineering»	1,93

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

7-кестеде көрсетілген ЖЖОКБҰ-да түлектердің ғылыми жобаларының бар екендігі расталған: М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті, М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті, Жұмабек Ахметұлы Тәшенев атындағы университеті, Шымкент университеті және Академик Ә.Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті.

1.2.3 «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі

Қазақстанда Еуропалық жоғары білім беру аймағына (European Higher Education Area (EHEA)) кіре отырып, кадрларды даярлаудың үш деңгейлі моделін: бакалавриат, магистратура және PhD докторантураны енгізуді қамтитын жоғары білім беру жүйесін айтарлықтай қайта құрылымдау жүргізілді. Бакалавриат аяқталғаннан кейін түлектердің одан әрі дамуы үшін әртүрлі мүмкіндіктері бар, мысалы, мамандық бойынша жұмыс іздеу, екінші жоғары білім алу немесе магистратураға түсу.

Магистратура біліктілікті арттыруда және таңдаған мамандығы бойынша білімді тереңдетуде шешуші рөл атқарады, бұл оны кәсіби қалыптасудың маңызды кезеңіне айналдырады. Жыл сайын магистрлік бағдарламалар барған сайын танымал бола бастады, ал магистрлер еңбек нарығында сұранысқа ие бола бастады, бұл қазіргі заманғы экономика жағдайында білім берудің осы деңгейінің өзектілігін көрсетеді.

Бұл критерий бойынша жиналған деректер 8-кестедегідей болды.

8-кесте. «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Магистранттар үлесі			Балл
		Түлектер саны	Түлектер арасында магистратурада оқуды жалғастырғандар саны	үлес %	
1.	SDU University	127	67	52,8%	5,00
2.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	98	48	49,0%	4,64
3.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	73	33	45,2%	4,28
4.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	124	53	42,7%	4,05
5.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	155	62	40,0%	3,79
6.	Астана халықаралық университеті	248	92	37,1%	3,52
7.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	199	4	2,0%	3,28
8.	«Bolashaq» академиясы	9	3	33,3%	3,16
9.	КИМЭП университеті	214	0	0,0%	3,16
10.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	100	29	29,0%	2,75
11.	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	94	25	26,6%	2,52
12.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	124	32	25,8%	2,45
13.	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	86	22	25,6%	2,42
14.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	52	12	23,1%	2,19
15.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	143	32	22,4%	2,12
16.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	123	26	21,1%	2,00
17.	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	100	14	14,0%	1,33
18.	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	31	0	0,0%	1,32
19.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	196	25	12,8%	1,21
20.	Қазақстан-Американдық еркін университеті	44	5	11,4%	1,08
21.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	249	0	0,0%	0,93
22.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	63	6	9,5%	0,90
23.	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика	268	19	7,1%	0,67

	университеті				
24.	Alikhan Bokeikhan University	101	7	6,9%	0,66
25.	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	80	3	3,8%	0,36
26.	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	381	11	2,9%	0,27
27.	А.Қ.Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты	38	1	2,6%	0,25
28.	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	82	2	2,4%	0,23
29.	Орталық Азия Инновациялық Университеті	122	17	13,9%	0,19
30.	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	129	1	0,8%	0,07
31.	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	4	-	-	-
32.	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	5	-	-	-
33.	Қызылорда «Болашақ» университеті	52	-	-	-
34.	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	93	-	-	-
35.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	166	-	-	-
36.	«Мирас» университеті	230	-	-	-
37.	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	52	18	34,6%	-
38.	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	6	2	33,3%	-
39.	Шымкент университеті	265	26	9,8%	-

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

8-кестеде осы критерий бойынша 2024 жылғы түлектерді талдау қорытындыларын көруге болады, түлектердің жалпы саны 4726 болса, оның ішінде 697 түлек әрі қарай магистратурада оқуын жалғастырған, бұл 14,75% құрайды. Кестеге сәйкес магистратураға түскен түлектердің ең көп үлесі келесі оқу орындарына тиесілі: SDU University, Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті.

1.2.4 «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі

Ұлттық бірыңғай тестілеу (ҰБТ) – жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарына түсу үшін іріктеу емтихандарының нысандарының бірі.

Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы – жоғары ҰБТ нәтижелерін көрсеткен талапкерлердің көбінесе қай ЖЖОКБҰ таңдайтынын анықтайтын көрсеткіш. Бұл көрсеткіш ЖЖОКБҰ деңгейін және талапкерлер арасында оның сұранысын анықтауға мүмкіндік береді.

9-кесте. «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Талапкерлердің орташа ҰБТ балы	Балл
1.	КИМЭП университеті	109,3	3,90
2.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	104,4	3,73
3.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	102,5	3,66
4.	SDU University	101,3	3,62
5.	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	97,0	3,46
6.	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	93,8	3,35
7.	Қызылорда «Болашақ» университеті	92,0	3,29
8.	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	92,1	3,29
9.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	91,6	3,27
10.	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	91,4	3,27
11.	А.Қ.Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты	91,3	3,26
12.	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	91,3	3,26
13.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	91,0	3,25
14.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	90,6	3,23
15.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	90,4	3,23
16.	Астана халықаралық университеті	90,0	3,22
17.	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	89,9	3,21
18.	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	89,8	3,21
19.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	89,1	3,18
20.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	89,0	3,18
21.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	87,4	3,12
22.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	85,5	3,05
23.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	85,1	3,04
24.	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	83,5	2,98
25.	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	83,5	2,98
26.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	83,3	2,98
27.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	83,2	2,97
28.	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	82,6	2,95
29.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	82,1	2,93
30.	Қазақстан-Американдық еркін университеті	79,5	2,84
31.	Орталық Азия Инновациялық Университеті	76,5	2,73
32.	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	74,0	2,64
33.	Alikhan Bokeikhan University	69,3	2,47
34.	Шымкент университеті	62,7	2,24

35.	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	61,1	2,18
36.	«Мирас» университеті	58,1	2,07
37.	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	54,0	1,93
38.	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	52,7	1,88
39.	«Bolashaq» академиясы	34,2	1,22

Дереккөз: «Ұлттық тестілеу орталығы» РМК

9-кестеде көрсетілгендей, ББ бойынша 2024-2025 оқу жылында жоғары оқу орнына оқуға түскен талапкерлердің орташа балы 83,5 балды құраған. Салыстырмалы түрде жоғары балл жинаған талапкерлер келесі ЖЖОКБҰ-ны таңдаған: КИМЭП университеті, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті, SDU University.

1.2.5 «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі

Шетелдік студенттер өз елдерінде қазақ тілі мен мәдени дәстүрлерінің таралуына ықпал ете отырып, Қазақстандағы заманауи білім беру жүйесінің маңызды бөлігі болып табылады. Олардың еліміздің жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарында оқуы біздің университеттерге деген халықаралық сұраныс деігейін көрсетеді және олардың рейтингінің жоғарылауына тікелей әсер етеді.

«Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі білім беру бағдарламаларының студенттерді шетелден тарту қабілетін көрсетеді. Бұл шетелдік студенттер үшін білім беру бағдарламалары мен жоғары оқу орындарының нақты тартымдылығын объективті бағалауға мүмкіндік береді.

Осы критерийді растау үшін ЖЖОКБҰ келесі құжаттарды ұсыну қажет:

- шетелдік студенттерді қабылдау туралы бұйрықтар;
- шетелдік студенттердің төлқұжаттарының көшірмелері.

10-кесте. «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Шетелдік студенттер үлесі			Балл
		ББ контингенті	Шетелдік студенттер саны	үлес, %	
1.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	455	163	35,8	5,00
2.	КИМЭП университеті	54	12	22,2	3,10
3.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	1146	189	16,5	2,30
4.	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	1782	233	13,1	1,82
5.	Астана халықаралық университеті	541	62	11,5	1,60
6.	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	1224	89	7,3	1,01
7.	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	527	31	5,9	0,82
8.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	870	43	4,9	0,69
9.	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	704	34	4,8	0,67
10.	SDU University	942	32	3,4	0,47
11.	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	589	20	3,4	0,47
12.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	311	10	3,2	0,45
13.	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	737	22	3,0	0,42
14.	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	189	4	2,1	0,30
15.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	1610	32	2,0	0,28
16.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	311	6	1,9	0,27
17.	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	1521	27	1,8	0,25
18.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	857	15	1,8	0,24
19.	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	292	5	1,7	0,24
20.	Қазақстан-Американдық еркін университеті	230	4	1,7	0,24
21.	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	64	1	1,6	0,22
22.	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	511	6	1,2	0,16
23.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	956	9	0,9	0,13
24.	Орталық Азия Инновациялық Университеті	1075	10	0,9	0,13

25.	Alikhan Bokeikhan University	534	4	0,7	0,10
26.	«Bolashaq» академиясы	155	1	0,6	0,09
27.	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	484	3	0,6	0,09
28.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	515	3	0,6	0,08
29.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	659	4	0,6	0,08
30.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	504	3	0,6	0,08
31.	Қызылорда «Болашақ» университеті	268	1	0,4	0,05
32.	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	878	3	0,3	0,05
33.	А.Қ.Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты	718	2	0,3	0,04
34.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	369	0	0,0	0,00
35.	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	411	0	0,0	0,00
36.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	636	0	0,0	0,00
37.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	217	0	0,0	0,00
38.	«Мирас» университеті	-	-	-	0,00
39.	Шымкент университеті	485	0	0,0	0,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

10-кестеде шетелдік студенттердің «Шетел тілі: екі шетел тілі» ББ жалпы контингентіне қатынасын көруге болады, бұл 0,5% құрайды. Шетелдік студенттердің контингентке шаққандағы ең көп үлесі келесі оқу орындарында анықталды: М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті, КИМЭП университеті.

1.3 «ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.3.1 «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі

Студенттер мен оқытушылардың арақатынасы ЖЖОКБҰ ұсынатын білім сапасына әсер ететін негізгі көрсеткіштердің бірі. Бұл критерий оқытуға жеке көзқарас деңгейін және әр студентке оқытушы тарапынан жеткілікті көңіл бөлінетін қолайлы білім беру ортасын құру мүмкіндігін көрсетеді.

Студенттердің оқытушыларға қатынасының төмендігі оқытушылар құрамы жеке кеңес беруге, жұмыстарды тексеруге, ғылыми зерттеулерді басқаруға және практикалық дайындыққа көбірек уақыт бөле отырып, оқушылармен тиімдірек әрекеттесе алуына көбірек мүмкіндік береді. Бұл әсіресе тәжірибеге бағытталған оқытудың жоғары дәрежесін және тереңдетілген зерттеулерді қажет ететін бағдарламалар үшін өте маңызды.

Ал бір ПОҚ шаққанда білім алушылар санының тым көп болуы оқытушыларға шамадан тыс жүктемелер артылатындығын көрсетуі мүмкін, бұл білім беру процесінің сапасын төмендетуі және студенттердің оқуға қызығушылығына теріс әсер етуі мүмкін. Қазіргі білім беру стандарттары мен еңбек нарығының талаптары жағдайында студенттер мен оқытушылар саны арасындағы оңтайлы тепе-теңдікті сақтау ЖЖОКБҰ бәсекеге қабілеттілігінің маңызды факторына айналады.

Осылайша, осы критерийді талдау оқу орнының оқу жүктемесін ақылға қонымды бөлуді қолдай отырып және оқыту сапасын қамтамасыз ете отырып, білім беру қызметтерінің жоғары деңгейін қаншалықты қамтамасыз ете алатынын бағалауға мүмкіндік береді.

Біздің тарапымыздан ЖЖОКБҰ-да ПОҚ сапасы бойынша берілген мәліметтерді тексеру кезінде мынадай нормативтік құқықтық актілердің іске асырылуы да ескеріледі: Сот төрелігі академиясын, әскери, арнаулы оқу орындарын, мәдениет саласындағы білім беру ұйымдарын қоспағанда, жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдары профессор-оқытушылар құрамының жалпы санын есептеу үшін білім алушылар санының оқытушыларға орташа арақатынасын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 606 бұйрығы (Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2018 жылғы 1 қарашада № 17670 болып тіркелген).

11-кесте. «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	ЖЖОКБҰ контингенті	Бір ПОҚ-қа шаққандағы білім алушылар саны	Балл
1.	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	763	10978	14	5,00
2.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	396	5806	15	4,91
3.	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	410	6173	15	4,78
4.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	885	13916	16	4,58
5.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	695	11391	16	4,39
6.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	457	7979	18	4,12
7.	«Bolashaq» академиясы	93	1678	18	3,99
8.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	1370	25914	19	3,80
9.	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	193	3651	19	3,80
10.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	471	9031	19	3,75
11.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1163	22327	19	3,75
12.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	407	7975	20	3,67
13.	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	872	17207	20	3,65
14.	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	395	7902	20	3,60
15.	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	67	1382	21	3,49
16.	Alikhan Bokeikhan University	375	7870	21	3,43
17.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	311	6524	21	3,43
18.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	568	11964	21	3,42
19.	КИМЭП университеті	132	2861	22	3,32
20.	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	355	7781	22	3,28
21.	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	225	4939	22	3,28
22.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	290	6458	22	3,23

23.	А.Қ.Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты	100	2246	23	3,20
24.	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	284	6458	23	3,16
25.	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	508	11566	23	3,16
26.	Шымкент университеті	289	6666	23	3,12
27.	Астана халықаралық университеті	426	9888	23	3,10
28.	SDU University	356	9031	25	2,84
29.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	539	14379	27	2,70
30.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	288	7787	27	2,66
31.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	87	2457	28	2,55
32.	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	277	8758	32	2,28
33.	Қызылорда «Болашақ» университеті	142	4843	34	2,11
34.	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	294	10645	36	1,99
35.	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	380	13823	36	1,98
36.	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	270	11010	41	1,76
37.	Орталық Азия Инновациялық Университеті	364	16067	44	1,63
38.	Қазақстан-Американдық еркін университеті	81	4071	50	1,43
39.	«Мирас» университеті	0	0	0	0,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

11-кестеде оқытушылардың ЖЖОКБҰ-ның жалпы контингентіне қатынасын көруге болады. Осы критерий бойынша үздік көрсеткіш Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университетінде тіркелді, ол университетте бір оқытушыға орташа есеппен 14 білім алушы келеді.

1.3.2 «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі

Дәрежелі оқытушылардың үлесі профессор-оқытушылар құрамының академиялық біліктілігі мен кәсібилігінің маңызды көрсеткіші. Ғылыми дәрежесі (ғылыми дәрежесі және (немесе) философия докторы PhD/бейіні бойынша доктор (академиялық) дәрежесі және (немесе) ғылыми атағы және «өнер» кадрларын даярлау үшін «ҚР Еңбек сіңірген жаттықтырушысы» спорттық атағы) бар оқытушылар ЖЖОКБҰ-да білім мен ғылыми қызметтің жоғары деңгейін қамтамасыз етуде маңызды рөл атқарады.

Оқу орнында дәрежелі оқытушылардың едәуір санының болуы оның іргелі және қолданбалы ғылыми зерттеулер жүргізу, ғылыми әзірлемелердің нәтижелерін білім беру процесіне кіріктіру, сондай-ақ халықаралық ғылыми жобаларға қатысу мүмкіндігі туралы куәландырады. Бұл тез өзгеретін кәсіби

орта жағдайында жұмысқа дайын жоғары білікті мамандарды қалыптастыру үшін қолайлы жағдай жасайды.

Сонымен қатар, дәрежелі оқытушылар педагогикалық құзыреттіліктің жоғары деңгейіне ие, бұл оларға білімді тиімді жеткізуге, студенттерде сыни ойлау мен аналитикалық дағдыларды дамытуға мүмкіндік береді. Мұндай оқытушылардың жоғары үлесі оқу орнының академиялық стандарттарға бейілділігін және білім беру бағдарламаларының сапасын үздіксіз жетілдіруге ұмтылысын көрсетеді.

Бұл критерий ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының академиялық және кәсіптік даярлықтың қазіргі заманғы талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігі туралы қорытынды жасауға мүмкіндік береді, сондай-ақ оның ғылыми және білім беру орталығы ретіндегі беделін нығайтуға ықпал етеді.

12-кесте. «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	Штаттық дәрежелі ПОҚ саны	Үлес, (%)	Балл
1.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	1370	1014	74	5,00
2.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	288	180	63	4,22
3.	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	395	231	58	3,95
4.	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	872	502	58	3,89
5.	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	193	110	57	3,85
6.	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	355	198	56	3,77
7.	Шымкент университеті	289	151	52	3,53
8.	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	763	396	52	3,51
9.	Қазақстан-Американдық еркін университеті	81	42	52	3,50
10.	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	284	144	51	3,43
11.	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	225	113	50	3,39
12.	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	508	253	50	3,36
13.	А.Қ.Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты	100	49	49	3,31
14.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	290	141	49	3,28
15.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	311	148	48	3,21
16.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	568	268	47	3,19

17.	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	380	178	47	3,16
18.	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	410	191	47	3,15
19.	Орталық Азия Инновациялық Университеті	364	163	45	3,03
20.	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	270	119	44	2,98
21.	SDU University	356	156	44	2,96
22.	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	67	29	43	2,92
23.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	471	199	42	2,85
24.	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	277	117	42	2,85
25.	Қызылорда «Болашақ» университеті	142	59	42	2,81
26.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	885	366	41	2,79
27.	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	294	118	40	2,71
28.	«Bolashaq» академиясы	93	36	39	2,62
29.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	539	207	38	2,59
30.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	407	146	36	2,42
31.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	396	140	35	2,39
32.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	457	158	35	2,34
33.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	695	236	34	2,29
34.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1163	367	32	2,13
35.	Астана халықаралық университеті	426	105	25	1,67
36.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	87	15	17	1,16
37.	Alikhan Bokeikhan University	375	60	16	1,08
38.	КИМЭП университеті	132	18	14	0,92
*	«Мирас» университеті	0	0	0	0,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

12-кестеде бұл ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның дәрежелі ПОҚ үлесі орта есеппен 44% құрайтынын көруге болады. Дәрежелі ПОҚ-ның ең көп үлесі мынадай ЖЖОКБҰ-да жұмыс істейді: Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті.

1.3.3 «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі

«Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі білім беру процесінің қаржылық қамтамасыз етілуін және оқу орнының оқытудың негізгі аспектілеріне қаражат салуға дайындығын бағалауға мүмкіндік беретін маңызды көрсеткіштердің бірі. Бұл критерийде бағдарламалық қамтамасыз ету және кітапхана қорын дамыту шығындары ескеріледі.

Бағдарламалық қамтамасыз ету шығындары әртүрлі пәндерге арналған арнайы бағдарламалар, оқу процесін басқару жүйелері және оқытудың тиімділігі мен интерактивтілігін арттыратын басқа да цифрлық құралдар сияқты оқу процестеріне қажетті лицензиялық бағдарламаларды сатып алу және жаңарту шығындарын қамтиды. Бұл ББ өзектілігін сақтау және студенттерді заманауи технологиялармен жұмыс істеуге дайындау үшін маңызды.

Кітапхана қорын дамыту шығындарына студенттердің өзекті және сапалы оқу және ғылыми ақпаратқа қол жеткізуін қамтамасыз ету үшін қажетті жаңа оқулықтарды, ғылыми әдебиеттерді, электрондық ресурстар мен дерекқорларды сатып алу шығындары кіреді. Кітапхана қорын дамыту білімді тереңдетуге және ғылыми зерттеулер жүргізуге ықпал ететін академиялық ортаның маңызды құрамдас бөлігі.

13-кесте. «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ контингенті	Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындар көлемі (теңге)	Балл
1.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	7787,00	43838,28	5,00
2.	КИМЭП университеті	2861,00	43873,70	5,00
3.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	25914,00	42419,00	4,86
4.	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	1382,00	26140,00	3,29
5.	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	6458,00	24760,00	3,15
6.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	14379,00	23345,00	3,02
7.	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	6173,00	18761,35	2,57
8.	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	7781,00	15879,00	2,29
9.	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	3651,00	14605,00	2,17
10.	А.Қ.Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты	2246,00	13409,00	2,06
11.	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	17207,00	13401,00	2,06
12.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық	11964,00	13063,14	2,02

	университеті			
13.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	22327,00	11075,39	1,83
14.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	7975,00	10181,00	1,74
15.	SDU University	9031,00	9806,30	1,71
16.	«Bolashaq» академиясы	1678,00	9478,00	1,68
17.	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	7902,00	9411,04	1,67
18.	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	11566,00	9097,00	1,64
19.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	7979,00	7358,70	1,47
20.	Қызылорда «Болашақ» университеті	4843,00	7287,59	1,46
21.	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	8758,00	6854,80	1,42
22.	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	4939,00	6557,00	1,39
23.	Қазақстан-Американдық еркін университеті	4071,00	6364,00	1,38
24.	Шымкент университеті	6666,00	6395,00	1,38
25.	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	10978,00	5783,29	1,32
26.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	13916,00	5563,46	1,30
27.	Астана халықаралық университеті	9888,00	5310,00	1,27
28.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	6458,00	4486,00	1,19
29.	Alikhan Bokeikhan University	7870,00	4375,02	1,18
30.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	2457,00	4110,00	1,16
31.	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	10645,00	4138,00	1,16
32.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	6524,00	3965,50	1,14
33.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	9031,00	3800,30	1,13
34.	Орталық Азия Инновациялық Университеті	16067,00	3608,39	1,11
35.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	5806,00	3511,00	1,10
36.	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	13823,00	3077,00	1,06
37.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	11391,00	2779,00	1,03
38.	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	11010,00	2481,49	1,00
39.	«Мирас» университеті	0,00	0,00	0,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

13-кестеде көрсетілген 1 студентке бөлінген қаражатты талдау бойынша келесі ЖЖОКБҰ жоғары нәтиже көрсетті: С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті, КИМЭП университеті.

1.3.4 «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі

«Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі оқытушыларды қаржылық қолдау деңгейін және жанама түрде оқу орнындағы білім беру процесінің сапасын көрсететін маңызды көрсеткіш. Медианалық жалақы – оқытушылардың жартысы жалақыны осы деңгейден жоғары, ал екінші жартысы төмен алатын бөліну нүктесі. Бұл көрсеткіштің орташа жалақыдан айырмашылығы, оған өте жоғары немесе өте төмен жалақы сияқты шекті мәндер әсер етпейді.

Медианалық жалақы деңгейі оқытушылардың мотивациясымен және олардың жұмысқа қанағаттануымен тығыз байланысты. Жалақының жоғары деңгейі университетке білікті мамандарды тартуға және ұстап қалуға мүмкіндік береді, ол дегеніміз оқыту мен ғылыми қызметтің сапасына оң әсер етеді. Лайықты жалақы алатын оқытушылар үнемі кәсіби дамуға, ғылыми зерттеулерге қатысуға және студенттермен белсенді қарым-қатынасқа ынталы болады.

Сонымен қатар, медианалық жалақы көрсеткіші ЖЖОКБҰ-ның қаржылық тұрақтылығын және оның басқа оқу орындарымен салыстырғанда бәсекеге қабілетті жалақы деңгейін ұстап тұру қабілетін көрсете алады.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде оқытушы жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

14-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ПОҚ медианалық жалақысы (теңге)	Балл
1.	КИМЭП университеті	1691583,6	5,00
2.	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	707984,0	2,15
3.	«Мирас» университеті	650559,4	2,10
4.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	673821,9	2,04
5.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	668884,4	2,03
6.	SDU University	619048,3	1,89
7.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	530045,0	1,86
8.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	518221,1	1,81
9.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	595369,0	1,80
10.	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	536553,5	1,75
11.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	518832,2	1,72

12.	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	501625,0	1,69
13.	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	552466,6	1,69
14.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	497805,0	1,69
15.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	484686,5	1,66
16.	Астана халықаралық университеті	542465,8	1,66
17.	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	478746,3	1,66
18.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	489515,0	1,61
19.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	465758,9	1,53
20.	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	428287,3	1,52
21.	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	540526,2	1,48
22.	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	388153,2	1,43
23.	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	425727,2	1,41
24.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	403490,2	1,40
25.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	383676,3	1,39
26.	Қазақстан-Американдық еркін университеті	444960,4	1,37
27.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	423584,5	1,37
28.	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	390454,0	1,36
29.	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	400289,3	1,33
30.	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	349320,9	1,28
31.	А.Қ.Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты	400172,8	1,25
32.	Орталық Азия Инновациялық Университеті	371175,6	1,24
33.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	351110,9	1,23
34.	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	339645,0	1,14
35.	Шымкент университеті	335211,4	1,13
36.	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	326706,5	1,08
37.	«Bolashaq» академиясы	293558,9	1,03
38.	Alikhan Bokeikhan University	306207,0	1,02
39.	Қызылорда «Болашақ» университеті	263069,0	1,00

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

14-кестеде «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша талдау нәтижелерін көрсетілген: «Шетел тілі: екі шетел тілі» ББ бойынша ПОҚ орташа медианалық жалақысы 2025 жылы 495 000 теңгені құрады. ББ бойынша рейтингке қатысқан ЖЖОКБҰ арасында КИМЭП университеті – 1691583,6 теңге көрсеткіштерін көрсетіп, алғашқы орынды иеленді.

1.4 «Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.4.1 «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі

«Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін көрсетеді. Топ үш критерийден тұрады: түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы, түлектердің медианалық жалақысы. Бұл критерийлер бойынша білім беру бағдарламаларының 2024 жылғы түлектері талданады. Олардың оқу бітіргеннен кейін, 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңдегі зейнетақы жарналары арқылы талдау жүргізіледі.

«Жұмысқа орналасу деңгейі» көрсеткіші түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін тікелей көрсетеді. Бұл өлшем «тұрақты жұмыспен қамту» және «шартты жұмыспен қамту»болып бөлінеді.

Тұрақты жұмысқа орналасу – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде қатарынан кемінде 3 ай тұрақты зейнетақы жарналарын алған жұмысқа орналастырылған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш.

Шартты жұмыспен қамту – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде тұрақты емес негізде зейнетақы аударымдарын алған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш (яғни тұрақты жұмыспен қамту жағдайларын қоспағанда, тұрақсыз табыс).

Жұмыспен қамтылуды есептеу барысында тұрақты жұмыспен қамтылған түлектердің үлесі жоғары нәтиже береді.

Жұмыспен қамтылуды есептеу барысында тұрақты жұмыспен қамтылған түлектердің үлесі жоғары нәтиже береді.

Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін неғұрлым сенімді есептеу үшін жалпы түлектер санынан мынадай санаттар алынып тасталды:

- Магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырған түлектер;
- Шетел азаматтары;
- Декреттік демалыстағы түлектер;
- Мерзімді әскери қызметке шақырылған түлектер;
- Шетелде білім алатын түлектер;
- Шетелде жұмыс істейтін түлектер;
- 1-2 топтағы мүгедектігі бар түлектер;
- Күш құрылымдарының қызметкерлері;
- Жас ерекшелігіне байланысты есептелмейтін түлектер (1996 жылғы және одан үлкен);
- Қайтыс болған түлектер.

Түлектердің саны 5 адамнан аз болатын келесі ЖЖОКБҰ-да есептеулер тек статистикалық деректер бойынша және сараптамалық бөлім бойынша жүргізілді, өйткені «түлектердің мансаптық перспективалары» блогы бойынша есептеу үшін деректердің аздығына байланысты көрсеткіштер дұрыс

болмауы мүмкін: Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті,Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті

2-диаграмма. «Шетел тілі: екі шетел тілі» ББ бойынша түлектердің жалпы саны мен құрамы

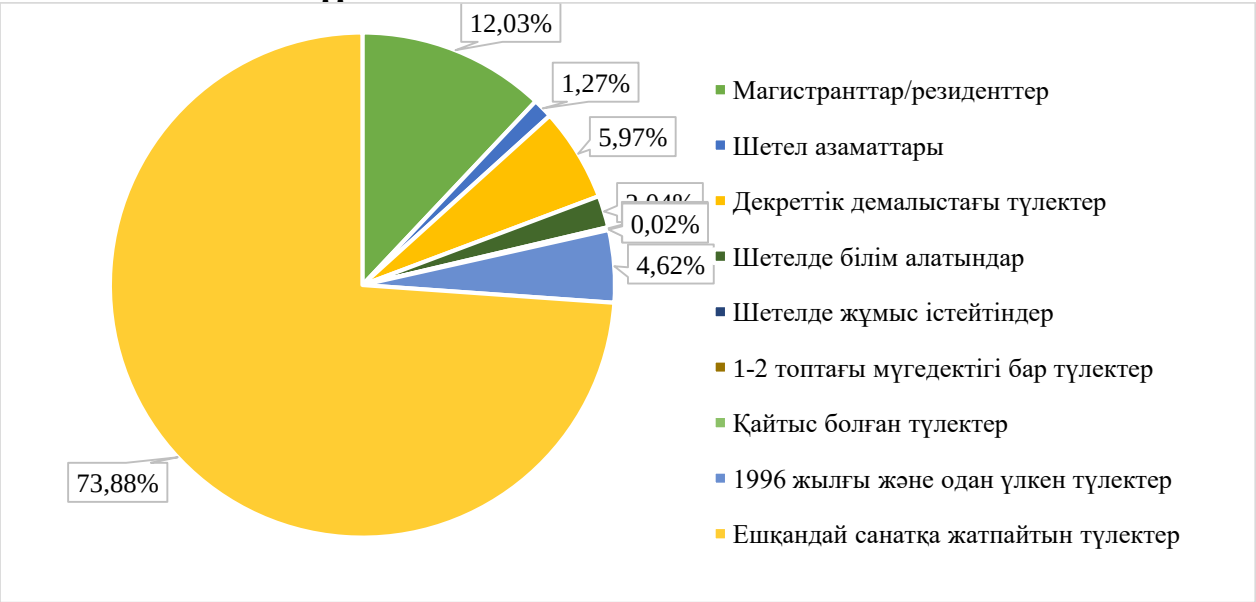

2-диаграммаға сәйкес ББ бойынша түлектердің жалпы саны 4995 адамды құрады, оның ішінде: декреттік демалыста – 296; магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырғандар – 596; шетелде білім алатын түлектер – 101; шетел азаматтары – 63; 1-2 топтағы мүгедектігі бар түлектер – 1; 1995 жылғы және одан үлкен – 229.

15-кесте. «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Түлектердің жалпы саны	Жұмысқа орналасу деңгейі, %	Тұрақты жұмыс, %	Шартты жұмыс, %	Балл
1.	Астана халықаралық университеті	248	97%	92%	5%	4,68
2.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	73	98%	90%	8%	4,66
3.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	124	94%	85%	9%	4,45
4.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	123	95%	85%	10%	4,45

5.	КИМЭП университеті	6	100%	80%	20%	4,40
6.	SDU University	127	95%	82%	13%	4,35
7.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	100	90%	81%	9%	4,25
8.	Alikhan Bokeikhan University	101	92%	78%	14%	4,19
9.	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	268	82%	82%	0%	4,09
10.	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	93	87%	77%	10%	4,05
11.	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	129	92%	73%	19%	4,01
12.	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	94	90%	74%	16%	4,00
13.	«Мирас» университеті	249	96%	69%	27%	3,98
14.	Қазақстан-Американдық еркін университеті	44	91%	71%	20%	3,97
15.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	52	89%	73%	16%	3,97
16.	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	381	79%	78%	1%	3,95
17.	Қызылорда «Болашақ» университеті	52	91%	69%	22%	3,92
18.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	63	93%	67%	26%	3,89
19.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	196	77%	77%	0%	3,86
20.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	124	92%	65%	27%	3,80
21.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	155	86%	69%	17%	3,79
22.	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	100	89%	65%	24%	3,75
23.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	52	86%	66%	20%	3,70
24.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	98	96%	58%	38%	3,68
25.	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	122	80%	66%	14%	3,59
26.	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	230	76%	68%	8%	3,57
27.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	143	78%	65%	13%	3,51
28.	А.Қ.Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты	38	74%	66%	8%	3,45
29.	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	82	87%	57%	30%	3,43
30.	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	86	94%	52%	42%	3,42
31.	Шымкент университеті	214	81%	60%	21%	3,40
32.	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	166	76%	62%	14%	3,36
33.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	31	86%	50%	36%	3,21
34.	Орталық Азия Инновациялық Университеті	199	73%	57%	16%	3,16
35.	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	80	69%	54%	15%	2,99

36.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	265	73%	51%	22%	2,96
37.	«Bolashaq» академиясы	9	57%	57%	0%	2,86
38.	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	5	40%	20%	20%	1,40
*	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	4				*

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

15-кестеге сәйкес, «Шетел тілі: екі шетел тілі» ББ бойынша жұмысқа орналасудың орташа деңгейі 86 % құрады. Жұмысқа орналасу көрсеткіші жоғары ЖЖОКБҰ: Астана халықаралық университеті, М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті. Соңғы позицияларда Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті академиясы болды.

3-диаграмма. Түлектерің жұмысқа орналасу деңгейі

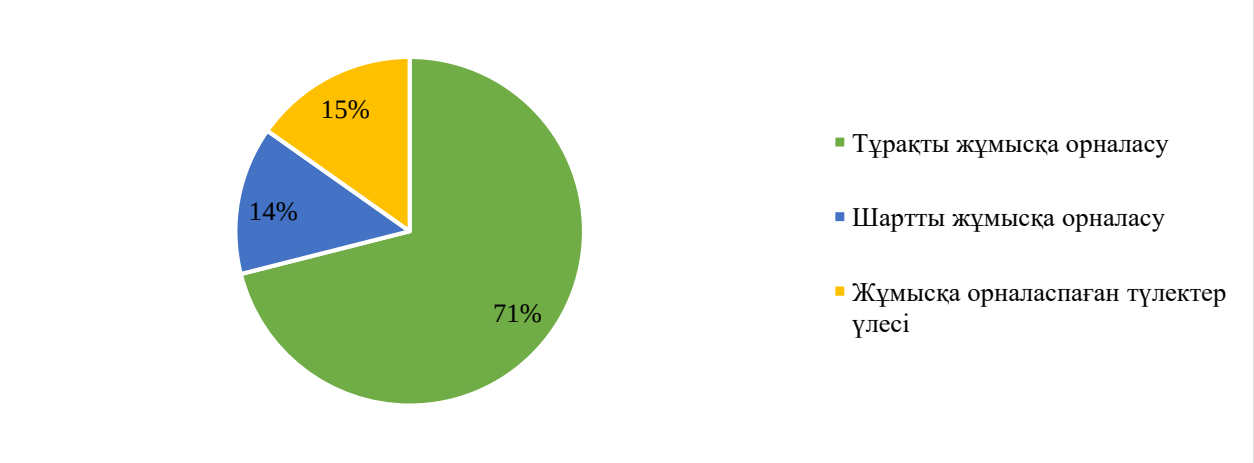

3-диаграммадан ББ бойынша түлектердің 71%-ы тұрақты, ал 14%-ы шартты түрде жұмыс істейтінін көруге болады. Түлектердің 15%-ы жұмысқа орналаспаған.

16-кесте. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмысқа орналасу деңгейі, %		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1.	КИМЭП университеті	75%	86%	100%
2.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	87%	82%	98%
3.	Астана халықаралық университеті	-	81%	97%
4.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	61%	79%	96%
5.	«Мирас» университеті	68%	40%	96%
6.	SDU University	75%	83%	95%

7.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	86%	91%	95%
8.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	85%	84%	94%
9.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	84%	75%	93%
10.	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	81%	81%	94%
11.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	85%	85%	92%
12.	Alikhan Bokeikhan University	79%	89%	92%
13.	Қызылорда «Болашақ» университеті	71%	31%	92%
14.	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	89%	92%	92%
15.	Қазақстан-Американдық еркін университеті	73%	89%	91%
16.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	87%	92%	90%
17.	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	67%	59%	90%
18.	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	76%	51%	89%
19.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	92%	83%	89%
20.	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	81%	75%	87%
21.	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	94%	88%	87%
22.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	70%	85%	86%
23.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	73%	81%	86%
24.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	81%	63%	86%
25.	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	84%	78%	82%
26.	Шымкент университеті	73%	94%	81%
27.	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	71%	68%	80%
28.	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	79%	84%	79%
29.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	81%	83%	78%
30.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	81%	85%	77%
31.	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	75%	30%	76%
32.	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	78%	42%	76%
33.	А.Қ.Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты	81%	81%	74%
34.	Орталық Азия Инновациялық Университеті	68%	44%	73%
35.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	-	61%	73%
36.	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	69%	47%	69%
37.	«Bolashaq» академиясы	75%	94%	57%
38.	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	82%	74%	40%
*	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	89%	94%	*

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*
— - рейтингке қатыспаған

16-кестедегі салыстырмалы талдауға сәйкес бұл критерий бойынша өткен жылғы көрсеткіштермен салыстырғанда оқу орындарының көрсеткіштері едәуір жақсарған, әсіресе КИМЭП университетінде. Ал

көрсеткіштердің нашарлауы мынадай ЖЖОКБҰ-да байқалады: «Bolashaq» академиясы мен Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті.

4-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

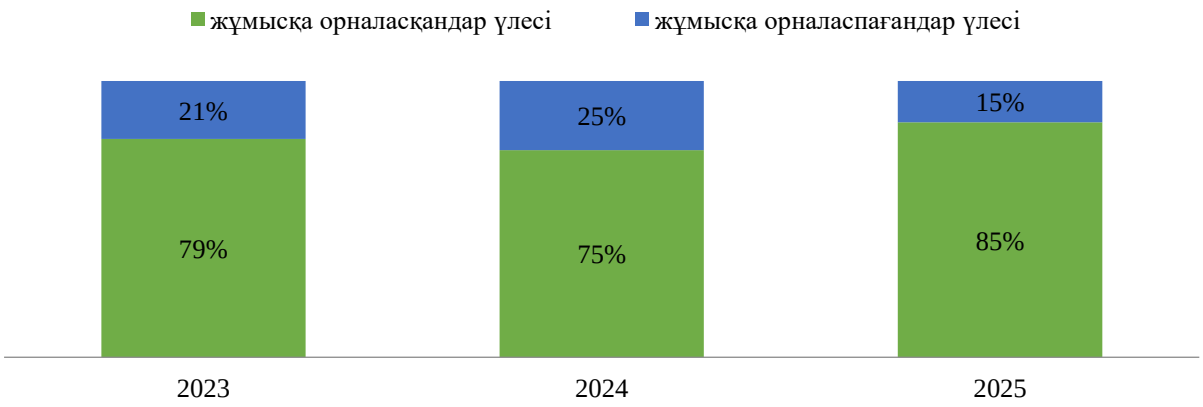

4-диаграмма еңбек нарығында ББ түлектеріне сұраныстың динамикасын көрсетеді. Алдыңғы рейтингтермен салыстырғанда осы критерий көрсеткіштері жақсарды: 2023 жылы жұмысқа орналасудың орташа деңгейі - 79%, 2024 жылы - 75%, ал 2025 жылы - 85% құрады.

1.4.2 «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі

Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы түлектердің оқуды бітіргеннен кейін қаншалықты жылдам жұмыс таба алатынын көрсететін маңызды көрсеткіш. Бұл көрсеткіш нақты білім беру бағдарламасы мен ЖЖОКБҰ дайындаған еңбек нарығындағы мамандардың сұраныс деңгейін көрсетеді.

Жұмыс іздеудің қысқа кезеңі түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін, оқу орнының жақсы беделін және білім беру бағдарламасының жұмыс берушілердің қажеттіліктеріне сәйкестігін көрсетеді. Жұмыс іздеудің ұзақ кезеңі түлектердің жеткіліксіз дайындығын, олардың дағдыларының еңбек нарығының талаптарына сәйкес келмеуін немесе белгілі бір салада жұмысқа орналасудың жалпы күрделілігін көрсетуі мүмкін.

Жұмыс іздеу ұзақтығын талдау білім беру ұйымдарына өз бағдарламаларының тиімділігін бағалауға және қажет болған жағдайда түлектердің жұмысқа орналасу нәтижелерін жақсарту үшін түзетулер енгізуге мүмкіндік береді.

17-кесте. «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмыс іздеу ұзақтығы (аймен)	Балл
1.	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	1,54	4,75
2.	Қызылорда «Болашақ» университеті	1,56	4,74
3.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	1,67	4,69
4.	Alikhan Bokeikhan University	1,72	4,67
5.	Қазақстан-Американдық еркін университеті	1,80	4,64
6.	«Мирас» университеті	1,85	4,62
7.	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	1,89	4,59
8.	Шымкент университеті	2,01	4,54
9.	Астана халықаралық университеті	2,05	4,52
10.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	2,07	4,51
11.	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	2,14	4,48
12.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	2,24	4,44
13.	Орталық Азия Инновациялық Университеті	2,28	4,42
14.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	2,38	4,37
15.	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	2,38	4,37
16.	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	2,45	4,34
17.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	2,48	4,33
18.	«Bolashaq» академиясы	2,50	4,32
19.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	2,49	4,32
20.	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	2,51	4,31
21.	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	2,51	4,31
22.	А.Қ.Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты	2,57	4,29
23.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	2,61	4,27
24.	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	2,62	4,26
25.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	2,70	4,23
26.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	2,70	4,23
27.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	2,71	4,22
28.	SDU University	2,73	4,21
29.	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	2,74	4,21
30.	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	2,77	4,20
31.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	2,77	4,20
32.	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	2,87	4,15
33.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	2,91	4,13
34.	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	3,00	4,09
35.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	3,04	4,07
36.	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	3,04	4,07
37.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	3,25	3,98
38.	КИМЭП университеті	4,80	3,27
*	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	-	-

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

17-кестеде түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығының нәтижелері көрсетілген. Келесі ЖЖОКБҰ-да түлектер 2 айдан аз уақыт ішінде жұмысқа орналасқан: Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті, Қызылорда «Болашақ» университеті, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті, Alikhan Bokeikhan University, Қазақстан-Американдық еркін университеті, «Мирас» университеті және Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті.

5-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығын салыстырмалы талдау

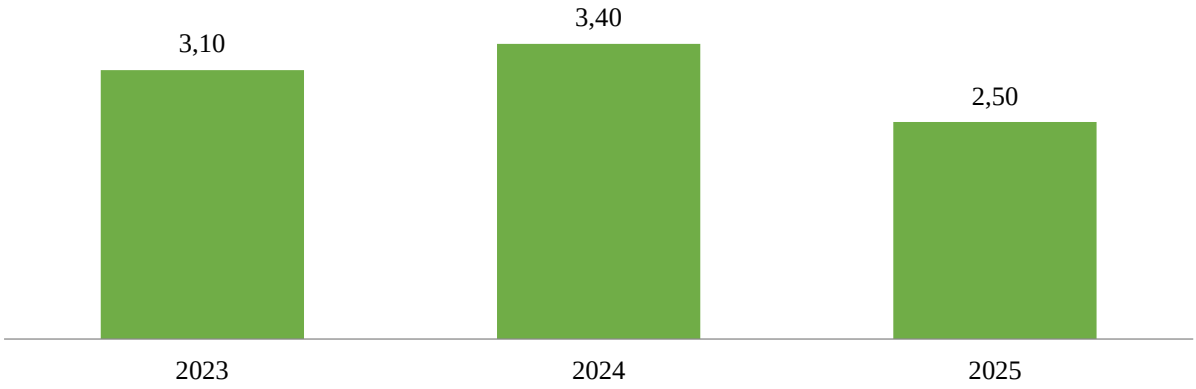

5-диаграмма еңбек нарығында «Шетел тілі: екі шетел тілі» ББ бойынша түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығындағы өзгерістерді көрсетеді. Өткен жылдармен салыстырғанда осы критерийдің көрсеткіштері жақсарған. Бұл өзгерістер ББ түлектеріне сұраныс динамикасын көрсетеді. 2023 жылы жұмыс іздеудің орташа ұзақтығы 3,11 айды, 2024 жылы 3,40 айды, ал 2025 жылы 2,50 айды құрады.

1.4.3 «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі

Медианалық жалақы оқуды бітіргеннен кейінгі алғашқы жылы жұмысқа орналасқан түлектердің табыс деңгейін көрсетеді. Жоғары бастапқы жалақы көбінесе білім беру бағдарламасының сапасының және оны кәсіби ортаның мойындауының көрсеткіші.

Түлектердің медианалық жалақысы туралы мәліметтер оқу орнын таңдау кезінде талапкерлер үшін бағдар бола алады, өйткені олар осы бағдарламаның түлектерінің жұмысқа орналасу және лайықты жалақы алу үшін жақсы перспективалары бар екеніне сенімді бола алады. Сонымен қатар, медианалық жалақысы жоғары бағдарламалар жұмыс берушілердің де назарын аударады, бұл тез мансаптық өсу мен тұрақты жұмысқа орналасу мүмкіндігін арттырады.

Есепте соңғы үш жылдағы түлектердің медианалық жалақысының динамикасы қарастырылады, бұл еңбек нарығындағы трендтерді анықтауға

және белгілі бір білім беру бағдарламаларының түлектерінің қаншалықты табысты екенін бағалауға мүмкіндік береді.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде түлектің жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

18-кесте. «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Медианалық жалақы, теңге	Балл
1.	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	312254,0	5,00
2.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	281491,1	4,43
3.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	273726,2	4,34
4.	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	276016,8	4,24
5.	Alikhan Bokeikhan University	277242,9	4,17
6.	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	249212,9	3,99
7.	Астана халықаралық университеті	269433,3	3,94
8.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	248272,2	3,94
9.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	245325,0	3,88
10.	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	217601,3	3,70
11.	SDU University	245651,9	3,69
12.	Қазақстан-Американдық еркін университеті	241970,0	3,63
13.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	233126,3	3,55
14.	А.Қ.Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты	229671,5	3,51
15.	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	228113,3	3,50
16.	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	211421,7	3,47
17.	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	223893,8	3,45
18.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	222485,6	3,42
19.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	216260,1	3,37
20.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	182870,0	3,31
21.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	197482,5	3,26
22.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	170367,4	3,13
23.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	163834,8	3,10
24.	КИМЭП университеті	180000,0	2,97
25.	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	198532,0	2,93
26.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	158349,4	2,92
27.	Орталық Азия Инновациялық Университеті	161151,1	2,88
28.	Шымкент университеті	155897,3	2,82
29.	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	144538,8	2,69
30.	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	133598,7	2,68
31.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	143797,6	2,68
32.	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы	141341,5	2,65

	университеті		
33.	«Мирас» университеті	131703,6	2,54
34.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	123750,8	2,51
35.	Қызылорда «Болашақ» университеті	108403,0	2,42
36.	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	112597,1	2,38
37.	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	96985,0	2,27
38.	«Bolashaq» академиясы	88317,1	2,07
*	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	-	-

Дереккөз: ҚР ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

18-кестеде осы критерий бойынша талдау көрсетілген. Осы көрсеткіш бойынша көшбасшылар: Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті көрсетті.

2 Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі

Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі білім беру процесінің сапасын, түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін, сондай-ақ жоғары оқу орындары қызметінің жалпы көрсеткіштерін көрсететін барлық критерийлерді жан-жақты талдаудың нәтижесі болып табылады. Бұл бөлімде критерийлердің бірнеше тобы бойынша бағалау негізінде қалыптастырылған «Шетел тілі: екі шетел тілі» ББ бойынша қорытынды рейтинг ұсынылған: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары.

2025 жылғы рейтинг жоғарыда аталған блоктар бойынша топтастырылған 17 критерий негізінде құрылды. Әрбір критерийдің жалпы бағалау процесінде оның маңыздылығын көрсететін белгілі бір салмағы бар.

Қорытынды рейтингтің негізгі мақсаты – талапкерлерге, жұмыс берушілерге және басқа да мүдделі тараптарға ақпараттандырылған таңдау жасауға көмектесетін білім беру бағдарламаларына объективті баға беру. Сондай-ақ, рейтинг нәтижелері ЖЖОКБҰ үшін өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру және олардың ұлттық және халықаралық деңгейлердегі бәсекеге қабілеттілігін арттыру бағытында бағдар бола алады.

19-кесте. «Шетел тілі: екі шетел тілі» ББ бойынша қорытынды рейтинг

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы	Жалпы қорытынды	Рейтингтегі орны
1.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	Шетел тілі: екі шетел тілі	3,579	1/38
2.	КИМЭП университеті	Шетел тілі: екі шетел тілі	3,515	2/38
3.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	Шетел тілі: екі шетел тілі	3,343	3/38
4.	SDU University	Шетел тілі: екі шетел тілі	3,332	4/38
5.	Астана халықаралық университеті	Шетел тілі: екі шетел тілі	3,244	5/38
6.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	Шетел тілі: екі шетел тілі	3,237	6/38
7.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	Шетел тілі: екі шетел тілі	3,204	7/38
8.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	Шетел тілі: екі шетел тілі	3,123	8/38
9.	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	Шетел тілі: екі шетел тілі	3,070	9/38
10.	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	Шетел тілі: екі шетел тілі	3,052	10/38
11.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	Шетел тілі: екі шетел тілі	3,051	11/38

12.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	Шетел тілі: екі шетел тілі	3,050	12/38
13.	Alikhan Bokeikhan University	Шетел тілі: екі шетел тілі	3,041	13/38
14.	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	Шетел тілі: екі шетел тілі	3,039	14/38
15.	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	Шетел тілі: екі шетел тілі	3,022	15/38
16.	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	Шетел тілі: екі шетел тілі	3,021	16/38
17.	Қазақстан-Американдық еркін университеті	Шетел тілі: екі шетел тілі	3,019	17/38
18.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	Шетел тілі: екі шетел тілі	3,009	18/38
19.	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	Шетел тілі: екі шетел тілі	2,988	19/38
20.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	Шетел тілі: екі шетел тілі	2,961	20/38
21.	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	Шетел тілі: екі шетел тілі	2,915	21/38
22.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	Шетел тілі: екі шетел тілі	2,903	22/38
23.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	Шетел тілі: екі шетел тілі	2,893	23/38
24.	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	Шетел тілі: екі шетел тілі	2,871	24/38
25.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	Шетел тілі: екі шетел тілі	2,826	25/38
26.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	Шетел тілі: екі шетел тілі	2,825	26/38
27.	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	Шетел тілі: екі шетел тілі	2,809	27/38
28.	Қызылорда «Болашақ» университеті	Шетел тілі: екі шетел тілі	2,801	28/38
29.	А.Қ.Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты	Шетел тілі: екі шетел тілі	2,746	29/38
30.	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	Шетел тілі: екі шетел тілі	2,693	30/38
31.	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	Шетел тілі: екі шетел тілі	2,657	31/38
32.	Шымкент университеті	Шетел тілі: екі шетел тілі	2,548	32/38
33.	Орталық Азия Инновациялық Университеті	Шетел тілі: екі шетел тілі	2,487	33/38
34.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	Шетел тілі: екі шетел тілі	2,472	34/38
35.	«Bolashaq» академиясы	Шетел тілі: екі шетел тілі	2,423	35/38

36.	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	Шетел тілі: екі шетел тілі	2,400	36/38
37.	«Мирас» университеті	Шетел тілі: екі шетел тілі	2,104	37/38
38.	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	Шетел тілі: екі шетел тілі	1,881	38/38
*	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	Шетел тілі: екі шетел тілі	0,906	*

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады*

19-кестеде «Шетел тілі: екі шетел тілі» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингті талдау қорытындылары ұсынылған. Деректерге сәйкес, ТОП-3 құрамына Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, КИМЭП университеті және М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті сияқты ЖЖОКБҰ кірді.

20-кесте. 2023-2025 жылдардағы «Шетел тілі: екі шетел тілі» ББ бойынша рейтингтегі орындары

№	ЖЖОКБҰ атауы	Рейтингтегі орны		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	1 / 37	3 / 41	1/38
2.	КИМЭП университеті	7 / 37	2 / 41	2/38
3.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	13 / 37	13 / 41	3/38
4.	SDU University	30 / 37	5 / 41	4/38
5.	Астана халықаралық университеті	-	25 / 41	5/38
6.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	8 / 37	4 / 41	6/38
7.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	2 / 37	1 / 41	7/38
8.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	9 / 37	6 / 41	8/38
9.	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	17 / 37	8 / 41	9/38
10.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	21 / 37	18 / 41	10/38
11.	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	22 / 37	7 / 41	11/38
12.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	18 / 37	19 / 41	12/38
13.	Alikhan Bokeikhan University	25 / 37	23 / 41	13/38
14.	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	15 / 37	9 / 41	14/38
15.	Қазақстан-Американдық еркін университеті	33 / 37	10 / 41	15/38
16.	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	24 / 37	34 / 41	16/38
17.	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	28 / 37	35 / 41	17/38
18.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	14 / 37	16 / 41	18/38
19.	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	3 / 37	11 / 41	19/38
20.	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	4 / 37	15 / 41	20/38

21.	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	12 / 37	12 / 41	21/38
22.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	23 / 37	14 / 41	22/38
23.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	6 / 37	26 / 41	23/38
24.	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	31 / 37	30 / 41	24/38
25.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	11 / 37	21 / 41	25/38
26.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	-	27 / 41	26/38
27.	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	5 / 37	28 / 41	27/38
28.	Қызылорда «Болашақ» университеті	36 / 37	40 / 41	28/38
29.	А.Қ.Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты	10 / 37	29 / 41	29/38
30.	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	27 / 37	38 / 41	30/38
31.	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	37 / 37	39 / 41	31/38
32.	Шымкент университеті	26 / 37	20 / 41	32/38
33.	Орталық Азия Инновациялық Университеті	35 / 37	37 / 41	33/38
34.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	20 / 37	31 / 41	34/38
35.	«Bolashaq» академиясы	19 / 37	17 / 41	35/38
36.	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	29 / 37	36 / 41	36/38
37.	«Мирас» университеті	34 / 37	41 / 41	37/38
38.	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	16 / 37	32 / 41	38/38
*	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	32 / 37	33 / 41	-

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады*
— - рейтингке қатыспаған

20-кестеде 2023-2025 жылдары «Шетел тілі: екі шетел тілі» ББ бойынша рейтингке қатысқан оқу орындарының рейтингте алған орындары салыстырылды. 2023 жылы рейтинг көшбасшылары қатарында С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті және Л. Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті болды. 2024 жылы көшбасшылар тізімі сәл өзгерді: С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті, КИМЭП Университеті орнын алды. 2025 жылы көшбасшылар қатарында Л. Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті және КИМЭП Университеті. Үш жыл бойы «Мирас» университеті, Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты және Орталық Азия Инновациялық Университеті соңғы орындарды иеленді.

2025 жылғы білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары оқу орындары арасында «Шетел тілі: екі шетел тілі» саласында мамандар даярлаудың әртүрлілігі мен сапасын көрсетеді. Талдау көрсеткендей, еңбек нарығының талаптары мен халықаралық стандарттарға бейімделе отырып, өз бағдарламаларын белсенді түрде жетілдіретін білім беру мекемелері жетекші орындарға ие болды.

Л. Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті және КИМЭП Университеті сияқты университеттердің жоғары нәтижелері олардың бәсекеге қабілеттілігін және түлектерінің сұранысын растайды. Бұл оқу орындары түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, орташа жалақы және білім беру бағдарламаларының сапасы сияқты бірқатар критерийлер бойынша жоғары нәтижелер көрсетті.

Рейтинг нәтижелері талапкерлер, жұмыс берушілер және жоғары оқу орындары үшін құнды бағдар болып табылады, әрбір білім беру бағдарламасының мықты жақтарын анықтауға көмектеседі. Болашақта білім беру стандарттарын жақсарту және халықаралық ынтымақтастықты арттыру жөніндегі жұмысты жалғастыру Қазақстанның білім беру жүйесін одан әрі дамыту үшін маңызды қадам болады.

Қорытынды

2025 жылғы ББ бойынша білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары білім беру жүйесін жақсарту үшін елеулі жетістіктер мен салаларды анықтауға мүмкіндік берді. Рейтингте жетекші орындарды білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары сияқты критерийлер топтары бойынша жоғары нәтижелер көрсете алған университеттер иеленді.

Талдау көрсеткендей, рейтингтің жоғарғы қатарында тұрған ЖЖОКБҰ студенттерді теориялық біліммен ғана емес, сонымен қатар еңбек нарығында сұранысқа ие практикалық дағдылармен қамтамасыз ете отырып, өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру бойынша белсенді жұмыс істейді. Алдыңғы қатардағы жоғары оқу орындары жұмыс берушілермен өзара іс-қимылға және халықаралық сапа стандарттарын интеграциялауға ерекше назар аударатынын атап өту керек, себебі бұл олардың түлектерінің бәсекеге қабілеттілігін айтарлықтай арттырады.

Сонымен бірге, есеп назар аударуды қажет ететін кейбір кемшіліктерді анықтады. Мысалы, бірқатар ЖЖОКБҰ-да студенттердің академиялық ұтқырлығы мен ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары, шетелдік студенттер үлесі бойынша төмен көрсеткіштер байқалады, бұл осы бағыттарды одан әрі дамыту қажеттігін көрсетеді. Сондай-ақ, оқу орындарының бір студентке шаққандағы қаржылық шығындар көлемінде айтарлықтай айырмашылықтар байқалды.

Рейтинг нәтижелері барлық мүдделі тараптар үшін маңызды құрал. Талапкерлер мен олардың ата-аналары үшін рейтинг оқу орнын таңдау кезінде бағдар, жұмыс берушілер үшін – мамандарды даярлау сапасының индикаторы, ал жоғары оқу орындарының өздері үшін – өз бағдарламаларын жақсартуға және бәсекелестік ортадағы позицияларын нығайтуға ынталандыру ретінде қызмет етеді.

Қорытындыны келесідей жасауға болады: елеулі жетістіктерге қарамастан, Қазақстанның жоғары білім беру жүйесі жаңғыртуды және жаңа сын-тегеуріндерге бейімделуді жалғастыруда. Әр ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының жоғары деңгейін қолдап қана қоймай, еңбек нарығындағы өзгерістер мен қоғамның қажеттіліктерін ескере отырып, оларды үнемі жақсартуға ұмтылуы тиіс. 2025 жылғы қорытынды рейтинг жаһандық аренада қазақстандық білім берудің сапасы мен бәсекеге қабілеттілігін арттыруға ықпал ете отырып, осы мақсаттарға қол жеткізу жолындағы маңызды қадамдардың бірі. Білім беру бағдарламаларын жетілдіруді жалғастыру және түлектерді тез өзгеретін әлемде табысты кәсіби қызмет үшін қажетті білім мен дағдылармен қамтамасыз ету үшін жан-жақты жұмыс жасау өте маңызды.

Қосымша 1

«Шетел тілі: екі шетел тілі» ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ тізімі

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы
1	Alikhan Bokeikhan University	6В01708 Екінші шет тілін қосымша оқумен ағылшын тілі (неміс, түрік)
2	SDU University	6В01702 Шетел тілі: екі шетел тілі
3	«Bolashaq» академиясы	6В01702 Шетел тілі: екі шетел тілі
4	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	6В01706 Шетел тілі: екі шетел тілі
5	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	6В01703 Шетел тілі: екі шетел тілі
6	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	6В01703 Шетел тілі: екі шетел тілі
7	А.Қ.Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты	6В01704 Шетел тілі: екі шетел тілі
8	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	6В01721 Шетел тілі: екі шетел тілі
9	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	6В01702 Шетел тілі: екі шетел тілі
10	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	6В01709 Шет тілдері (IP)
11	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	6В01705 Шетел тілі: екі шетел тілі
12	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	6В01702 Шетел тілі: екі шетел тілі
13	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	6В01706 Шет тілдері (IP)
14	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	6В01703 Шетел тілі: екі шетел тілі
15	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	6В01701 Екі шет тілі мұғалімі
16	Қазақстан-Американдық еркін университеті	6В01703 Шетел тілі: екі шетел тілі (ағылшын)
17	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	6В01705 Шетел тілі: екі шетел тілі (ағылшын)
18	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	6В01705 Шетел тілі: екі шетел тілі
19	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	6В01736 Шет тілдері
20	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	6В01701 Шетел тілі: екі шетел тілі (ағылшын, неміс / қытай)
21	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	6В01705 Шетел тілі: екі шетел тілі
22	Қызылорда «Болашақ» университеті	6В01703 Шетел тілі: екі шетел тілі
23	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	6В01708 Ағылшын тілі (IP)
24	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	6В01729 Шет тілдері (ағылшын түрік (IR))
25	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	6В01702 Шетел тілі: екі шетел тілі
26	Астана халықаралық университеті	6В01701 Шетел тілі: екі шетел тілі

27	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	6В01709 Шет тілдері (ІР)
28	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	6В01730 Шетел тілі: екі шетел тілі
29	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	6В01701 Шетел тілі: екі шетел тілі
30	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	6В01730 Шетел тілі:екі шетел тілі
31	«Мирас» университеті	6В01703 Шет тілі мұғалімдерін даярлау: екі шет тілі
32	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	6В01705 Шетел тілі: екі шетел тілі
33	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	6В01701 Шетел тілі: екі шетел тілі
34	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	6В01703 Шет тілі мұғалімдерін даярлау
35	КИМЭП университеті	6В01704 Шетел тілі: екі шетел тілі
36	Орталық Азия Инновациялық Университеті	6В01703 Шет тілі мұғалімін даярлау: екі шет тілі
37	Шымкент университеті	6В01730 Шетел тілі: екі шетел тілі
38	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	6В01707 Шет тілі мұғалімдерін даярлау
39	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6В01701 Шетел тілі: екі шетел тілі

6В032 Кітапханалық ақпараттық жүйелер даярлау бағыты
В043 Кітапхана ісі, ақпараттарды өңдеу және мұрағат ісі білім беру бағдарламасы тобы
«Кітапхана ісі» білім беру бағдарламасы бойынша рейтингіні қалыптастыру есебі

Кіріспе

Қазақстанның жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру жүйесі экономиканың түрлі салалары үшін жоғары білікті мамандарды даярлауда шешуші рөлдердің бірін атқарады. Еңбек нарығының қарқынды дамуы мен халықаралық интеграция жағдайында білім беру сапасы ғана емес, сонымен қатар білім беру бағдарламаларының қазіргі заманғы сын-қатерлерге бейімделу қабілеті де маңызды. Білім беру мекемелері жұмысының тиімділігін бағалаудың маңызды құралы - мамандарды даярлау деңгейін, түлектердің бәсекеге қабілеттілігін және білім беру бағдарламаларының сапасын объективті бағалауға мүмкіндік беретін рейтингілер жасау.

Бұл есепте 2025 жылғы Қазақстанның жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарындағы (бұдан әрі – ЖЖОКБҰ) білім беру бағдарламаларын (бұдан әрі – ББ) талданады. Осы талдау шеңберінде түлектердің кәсіби құзыреттілігін дамытуға және олардың еңбек нарығындағы сұранысына әсер ететін негізгі көрсеткіштер бойынша ББ кешенді салыстырмалы шолу жүргізілді.

Білім беру бағдарламаларының рейтингін қалыптастыру үшін негіздеме:

1. Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі №319 «Білім туралы» Заңы.

2. «Қазақстан Республикасында жоғары білімді және ғылымды дамытудың 2023-2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 28 наурыздағы №248 қаулысы.

3. «Еңбек нарығының қажеттіліктерін ескере отырып, жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімі бар кадрларды даярлауға жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының дайындық бөлімшелеріне мемлекеттік білім беру тапсырысын орналастыру қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 29 қаңтардағы №122 бұйрығы.

4. «Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру бөлігінде тәуекел дәрежесін бағалау өлшемшарттарын және білім беру жүйесіне тексеру парақтарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрінің 2022 жылғы 1 желтоқсандағы №166 және Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің 2022 жылғы 2 желтоқсандағы №116 бірлескен бұйрығы.

Бұл есептің мақсаты – білім беру бағдарламаларына жан-жақты талдау жүргізу және осы талдау негізінде қорытынды рейтинг жасау. Рейтинг жасау

барысында білім беру процесінің барлық маңызды компоненттерін қамтитын әртүрлі критерийлер тобы ескерілді. Олардың ішінде: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері және түлектердің мансаптық перспективалары. Бұл блоктардың әрқайсысы жалпы рейтингте белгілі бір салмаққа ие, бұл бағалауды мүмкіндігінше объективті және жан-жақты етуге мүмкіндік береді.

Бұл есептің негізгі міндеті – білім беру бағдарламаларының жағдайы туралы нақты және құрылымдық түсінік беру. «Кітапхана ісі» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингке 8 ЖЖОКБҰ қатысты (1-қосымша).

Кейбір ЖЖОКБҰ осы ББ бойынша түлектерінің санының аз болуына байланысты рейтингте орын алған жоқ (ББ бойынша 2024 жылғы түлек саны 5 түлектен аз), олардың ішінде Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті, Торайғыров университеті, Қызылорда ашық университеті.

1 Жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының білім беру бағдарламаларының деректерін талдау

1.1 «Білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.1.1 «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі

ББ мазмұнын болашақ мамандардың кәсіби құзыреттілігі мен бәсекеге қабілеттілігінің тиімділігін арттыру үшін әлеуетті немесе негізгі жұмыс берушілермен келісу қажет. Жұмыс берушілер білім беру бағдарламаларын әзірлеу кезінде ұсыныстар, пәндердің мазмұнына өзгерістер енгізе алады, сондай-ақ зерттелетін тақырыптар мен материалдардың өзектілігі бойынша ұсыныстар мен ескертулер бере алады. Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен келісу түлектердің табысты жұмысқа орналасуына ықпал ететін негізгі факторлардың бірі болып табылады.

ЖЖОКБҰ бұл критерий бойынша 2024-2025 оқу жылына арналған ББ бойынша құжаттардың мынадай тізбесін ұсыну қажет: модульдік білім беру бағдарламасы (МББ), элективті пәндер каталогы (ЭПД), жұмыс берушіден хат, келісу хаттамасы, жұмыс берушінің рецензиясы, ұсынымдық хат, анықтама-негіздеме, ББ сараптамасы.

Осы критерийді есептеу кезінде ББ келісуге қатысатын жұмыс берушілердің санына басты назар аударылды. Бір мамандықтағы жұмыс берушілер әр түрлі болуы мүмкін, сәйкесінше, жұмыс берушілер саны неғұрлым көп болса, жұмыс ерекшеліктерін ұсыну туралы көзқарастар мен пікірлер соғұрлым көп болады.

1-кесте. «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ келісілген жұмыс берушілер саны	Балл
1.	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	5	5,00
2.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	5	5,00
3.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	4	4,00
4.	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	4	4,00
5.	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	4	4,00
6.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	2	2,00
7.	Қызылорда ашық университеті	1	1,00
8.	Торайғыров университеті	1	1,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-кестеде осы критерий бойынша нәтижелер берілген: Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университеті және М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті жетекші орындарға ие болды, өйткені олардың білім беру бағдарламалары жұмыс берушілердің ең көп санымен

келісілген.

1.1.2 «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі

Профессор-оқытушылар құрамының (ПОҚ) практикалық жұмыс тәжірибесі білім беру үдерісі сапасының маңызды құрамдас бөлігі. Тиісті кәсіби салада нақты тәжірибесі бар оқытушылар студенттерге пән туралы тереңірек және қолданбалы түсінік бере алады. Олар оқу процесіне практикадан, қолданылатын әдістер мен технологиялардан өзекті мысалдар келтіре алады, бұл студенттерді кәсіби қызметке неғұрлым тиімді дайындауға ықпал етеді.

Сонымен қатар, оқытушылардың практикалық тәжірибесі оларға саланың қазіргі тенденцияларын жақсырақ бағдарлауға және оқу бағдарламаларын еңбек нарығының өзгеретін талаптарына бейімдеуге мүмкіндік береді, осылайша түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін қамтамасыз етеді.

ББ бойынша осы көрсеткішті анықтау үшін мынадай құжаттар талап етілді: ЖЖОКБҰ кадрлар бөлімінен оқытушылардың жұмыс өтілі туралы бекітілген анықтама.

2025 жылғы рейтинг әдістемесіне сәйкес 2010 жылғы 1 қаңтар мен 2025 жылғы 1 мамыр аралығында практикалық тәжірибесі бар оқытушылар есепке алынады.

2-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Практикалық жұмыс өтілі бар оқытушылар саны (айлар)		Балл
		саны	өтілі	
1.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	5	456	3,77
2.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	1	168	2,89
3.	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	4	480	2,78
4.	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	2	360	2,63
5.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	1	168	2,40
6.	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	3	264	2,11
7.	Қызылорда ашық университеті	3	198	0,98
8.	Торайғыров университеті	0	0	0,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

2-кестеден көріп отырғанымыздай, рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның көпшілігінде ЖЖОКБҰ құрылымынан тыс жұмыс тәжірибесі бар оқытушылар бар. Бұл критерийдің көшбасшысы: М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті.

1.1.3 «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі

«Профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктері» критерийі білім беру бағдарламаларының сапасын бағалауда маңызды рөл атқарады, өйткені ол білім беру процесіне қатысатын мұғалімдердің кәсібилігі мен құзыреттілігінің деңгейін көрсетеді. Рейтинг әдіснамасына сәйкес, бұл критерий соңғы жылдардағы профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктерін жан-жақты бағалауға мүмкіндік беретін бірнеше ішкі критерийлерді қамтиды.

Атап айтқанда, 2015-2025 жылдар аралығында «Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атағына ие болған оқытушылар есепке алынады, бұл олардың педагогикалық еңбегін ЖЖОКБҰ деңгейінде мойындағанын көрсетеді. Сол кезеңде «Үздік ғылыми қызметкер» атағын алған ПОҚ да ескеріледі, бұл олардың ғылыми зерттеулерге және академиялық қоғамдастықтың дамуына қосқан үлесін көрсетеді.

3-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	«Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атанған ПОҚ саны	«Үздік ғылыми қызметкер» сыйлығының иегерлері	Балл
1.	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	2	1	4,17
2.	Торайғыров университеті	3	0	2,50
3.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	2	0	1,67
4.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	0	0	0,00
5.	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	0	0	0,00
6.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	0	0	0,00
7.	Қызылорда ашық университеті	0	0	0,00
8.	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	0	0	0,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

3-кестеден көріп отырғанымыздай, осы критерий бойынша Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті жетекші орынға ие болды.

1.1.4 «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі

Білім беру және кәсіптік ұйымдардың бағдарламаны аккредиттеуі бағдарламаның жоғары сапа стандарттарына сәйкестігінің көрсеткіші және оны ұлттық және халықаралық деңгейде тану және мойындау ретінде қарастырылады.

Дәл осы себепті ББ-ның мамандандырылған аккредиттеуден өткені туралы сертификаты сұралды. Бұл критерий бойынша балл білім беру бағдарламасы аккредиттеуден өткен мекеме мен аккредиттеуден өткені туралы сертификаттың жарамдылық ұзақтығына байланысты есептелді.

Ұсынылған мәліметтерге сәйкес, «Кітапхана ісі» ББ бойынша рейтингке қатысатын 8 ЖЖОКБҰ-ның 7-і мамандандырылған аккредиттеуден өткен.

4-кесте. «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Аккредитациялық орган атауы	Балл
1.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	IAAR	5,00
2.	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	ARQA	5,00
3.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	IAAR	5,00
4.	Қызылорда ашық университеті	CAAAE	5,00
5.	Торайғыров университеті	IAAR	5,00
6.	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	IQAA	5,00
7.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	IQAA	5,00
8.	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	-	-

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

4-кестеге сәйкес, осы критерий бойынша Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетін басқа барлық ЖЖОКБҰ алдыңғы қатардан көрінді.

1-диаграмма. Аккредиттеу органдары бөлінісіндегі аккредиттелген білім беру бағдарламалары

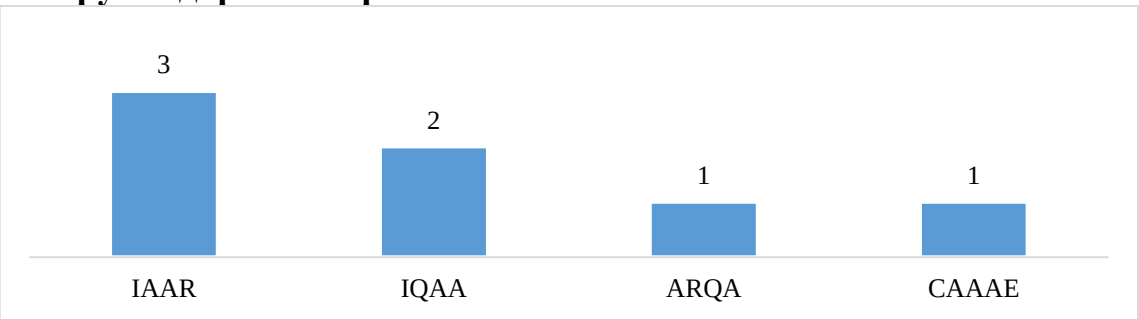

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-диаграммадан көріп отырғанымыздай, 8 ББ-ның 3-і IAAR - Білім сапасын қамтамасыздандыру бойынша тәуелсіз агенттігінде аккредиттеуден өткен.

1.1.5 «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі

Тиісті салалардан сарапшыларды тарту арқылы білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау білім беру сапасын қамтамасыз етудің маңызды құралы болып табылады. Кәсіби саласында терең білімі мен тәжірибесі бар сарапшылар оқу бағдарламаларының еңбек нарығының заманауи талаптары мен кәсіби стандарттарға қаншалықты сәйкес келетінін объективті бағалай алады. Олар мазмұндағы олқылықтарды анықтап, оқу жоспарларын жаңартуды және жаңа пәндерді немесе оқыту әдістерін енгізуді ұсына алады. Мұндай сараптамалық бағалау білім беру мекемелеріне бағдарламаларды өзгермелі жағдайларға бейімдеуге, мамандарды даярлауды жақсартуға және соның салдарынан түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін арттыруға көмектеседі. Сарапшыларды тарту сонымен қатар білім беру жүйесі мен индустрия арасындағы байланысты нығайтады, бұл жұмыс берушілердің қажеттіліктерін жақсы түсінуге және білім беру бағдарламаларының практикалық маңыздылығын арттыруға ықпал етеді.

Сарапшылардың ББ бағалауы мынадай критерийлер бойынша жүргізіледі:

1) ББ-ның тәжірибеге бағдарлануы – ББ-ның білім мен дағдыларды практикалық қолдануға қаншалықты бағытталғанын бағалау;

2) Пәндердің берілген оқу нәтижелеріне логикалық өзара байланысы және сәйкестігі – бағдарлама ішіндегі пәндер бір-бірімен және оқытудың соңғы нәтижелерімен қалай байланысты екенін талдау;

3) Пәндерді оқыту кезегінің мәнділігі/қисындылығы – бағдарламаның логикалық құрылымын, пәндердің қаншалықты материалды жақсы игеруге ықпал ететін ретпен ұйымдастырылғандығын бағалау;

4) ББ мазмұнының кәсіптік стандарттарға және/немесе еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі – ББ-ның осы саладағы қолданыстағы кәсіби стандарттарға (олар бар болған жағдайда) және (немесе) қазіргі еңбек нарығының талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігін бағалау;

5) Элективті пәндер каталогы (ЭПК) және оның мәні – ББ икемділігі мен бейімділігін бағалау: элективті курстардың кеңдігі мен әртүрлілігі, сәйкес бағыттар мен мамандықтарды таңдау мүмкіндігі, студенттердің қажеттіліктері мен еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі, тәжірибеге бағытталған және инновациялық курстардың болуын бағалау.

ББ мазмұнын бағалау жүйесі келесі диапазондар бойынша бөлінеді:

- Өте жақсы – 9-10 балл арасы;
- Жақсы – 6-8 балл арасы;
- Қанағаттанарлық – 4-5 балл арасы;

- Қанағаттанарлықсыз – 0-3 балл арасы.

5-кесте. «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Сарапшының орташа бағасы	Балл
1.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	9,00	4,50
2.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	8,90	4,45
3.	Қызылорда ашық университеті	8,70	4,35
4.	Торайғыров университеті	8,60	4,30
5.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	8,60	4,30
6.	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	8,50	4,25
7.	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	8,50	4,25
8.	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	8,08	4,04

Дереккөз: «Атамекен» ҰКП мәліметтері

5-кестеде ББ мазмұнын сараптамалық бағалаудың қорытындысы ұсынылған, оған сәйкес жетекші орынға мынадай ЖЖОКБҰ иеленді: М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті.

1.2 «Білім беру бағдарламасының жетістіктері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.2.1 «Академиялық ұтқырлық» критерийі

ЖЖОКБҰ студенттерінің белгілі бір уақыт кезеңіне елден тыс басқа білім беру немесе ғылыми мекемеге ауысуы студенттің жеке дамуы үшін маңызды және оған мәдени байуға мүмкіндік береді, сондай-ақ ғылыми зерттеулердің тиімділігін, түлектердің отандық және халықаралық еңбек нарықтарындағы бәсекеге қабілеттілігін арттырады, жетекші шетелдік жоғары оқу орындарының тәжірибесін зерделеу және игеру есебінен кәсіби құзыреттіліктерін жетілдіреді және т. б.

ЖЖОКБҰ да академиялық ұтқырлық бағдарламасын іске асыруды талдау мақсатында оқу орындарынан мынадай құжаттар талап етілді:

- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде студенттерді шетелдік оқу орындарына жіберу туралы ректор бұйрығының көшірмесі;
- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде шетелдік оқу орындарының студенттерін қабылдау туралы ректор бұйрығының көшірмесі.

ЖЖОКБҰ академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде ұсынылған құжаттар бойынша академиялық ұтқырлық бағдарламаларын қолданған білім алушылар анықталған жоқ.

1.2.2 «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі

Қазіргі уақытта нарықтағы технологиялық даму ЖЖОКБҰ-да тиімді ғылыми-зерттеу процесін ұйымдастыруды талап етеді, тек жаңа білімді дамытуды ғана емес, сонымен қатар нарықта коммерциялық тұрғыдан дамыған, сұранысқа ие бизнес-идеяларды өндіруді талап етеді.

Студенттік бизнес-инкубаторлар мен зертханалар жастар ортасында кәсіпкерлік қызметтің оң бейнесін қалыптастырады, жастар арасында креативті және инновациялық әлеуетті іске асырады, сондай-ақ кәсіпкерлікке және инновациялық қызметке бағдарланған ұйымдар мен жастар қауымдастықтарын қолдайды, жастар кәсіпкерлігін ақпараттық, білім беру, қаржылық және мүліктік қолдаудың бірыңғай жүйесін құрады және қамтамасыз етеді. Бұдан басқа, жастарды кәсіпкерлік қызметке білім беру, әдістемелік және ақпараттық даярлауды көрсетеді, жастар құрған шағын және орта кәсіпкерлік субъектілерінің санын арттырады, жоғары білім, бизнес және өндірістік сала арасындағы өзара іс-қимыл мен әлеуметтік әріптестік үшін жағдайлар жасайды.

Сондықтан «Атамекен» ҰКП зерттеу бағытындағы пункттердің бірі ЖЖОКБҰ студенттерінің шығармашылық жетістіктерін дәріптеу және енгізу болып табылады.

Студенттердің ғылыми зерттеулерін талдау мақсатында оқу орындарынан электрондық форматта растайтын құжат (патент және авторлық құқық туралы куәлік) талап етілді:

Ұсынылған құжаттар негізінде келесі мәліметтер алынды:

ЖЖОКБҰ ұсынған деректерге сәйкес, жоғары оқу орындарының ешқайсысында ғылыми-кәсіпкерлік бастамалардың болу фактісі расталған жоқ.

1.2.3 «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі

Қазақстанда Еуропалық жоғары білім беру аймағына (European Higher Education Area (EHEA)) кіре отырып, кадрларды даярлаудың үш деңгейлі моделін: бакалавриат, магистратура және PhD докторантураны енгізуді қамтитын жоғары білім беру жүйесін айтарлықтай қайта құрылымдау жүргізілді. Бакалавриат аяқталғаннан кейін түлектердің одан әрі дамуы үшін әртүрлі мүмкіндіктері бар, мысалы, мамандық бойынша жұмыс іздеу, екінші жоғары білім алу немесе магистратураға түсу.

Магистратура біліктілікті арттыруда және таңдаған мамандығы бойынша білімді тереңдетуде шешуші рөл атқарады, бұл оны кәсіби қалыптасудың маңызды кезеңіне айналдырады. Жыл сайын магистрлік бағдарламалар барған сайын танымал бола бастады, ал магистрлер еңбек нарығында сұранысқа ие бола бастады, бұл қазіргі заманғы экономика жағдайында білім берудің осы деңгейінің өзектілігін көрсетеді.

Бұл критерий бойынша жиналған деректер 6-кестедегідей болды.

6-кесте. «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Магистранттар үлесі			Балл
		Түлектер саны	Түлектер арасында магистратурада оқуды жалғастырғандар саны	үлес %	
1.	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	5	2	40%	5,00
2.	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	30	0	0	0,00
3.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	8	0	0	0,00
4.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	9	0	0	0,00
5.	Қызылорда ашық университеті	4	0	0	0,00

6.	Торайғыров университеті	11	0	0	0,00
7.	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	84	0	0	0,00
8.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	9	0	0	0,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

6-кестеде осы критерий бойынша 2024 жылғы түлектерді талдау қорытындыларын көруге болады, түлектердің жалпы саны 160 болса, оның ішінде 2 түлек әрі қарай магистратурада оқуын жалғастырған, бұл 1% құрайды. Кестеге сәйкес магистратураға түскен түлектер саны Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті оқу орнына тиесілі.

1.2.4 «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі

Ұлттық бірыңғай тестілеу (ҰБТ) – жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарына түсу үшін іріктеу емтихандарының нысандарының бірі.

Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы – жоғары ҰБТ нәтижелерін көрсеткен талапкерлердің көбінесе қай ЖЖОКБҰ таңдайтынын анықтайтын көрсеткіш. Бұл көрсеткіш ЖЖОКБҰ деңгейін және талапкерлер арасында оның сұранысын анықтауға мүмкіндік береді.

7-кесте. «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Талапкерлердің орташа ҰБТ балы	Балл
1.	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	109,7	3,92
2.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	99,1	3,54
3.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	95,4	3,41
4.	Торайғыров университеті	93,5	3,34
5.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	83,0	2,96
6.	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	78,0	2,79
7.	Қызылорда ашық университеті	70,3	2,51
8.	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	57,0	2,04

Дереккөз: «Ұлттық тестілеу орталығы» РМК

7-кестеде көрсетілгендей, ББ бойынша 2024-2025 оқу жылында жоғары оқу орнына оқуға түскен талапкерлердің орташа балы 86 балды құраған. Салыстырмалы түрде жоғары балл жинаған талапкерлер келесі ЖЖОКБҰ-ды таңдаған: Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті.

1.2.5 «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі

Шетелдік студенттер өз елдерінде қазақ тілі мен мәдени дәстүрлерінің таралуына ықпал ете отырып, Қазақстандағы заманауи білім беру жүйесінің маңызды бөлігі болып табылады. Олардың еліміздің жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарында оқуы біздің университеттерге деген халықаралық сұраныс деігейін көрсетеді және олардың рейтингінің жоғарылауына тікелей әсер етеді.

«Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі білім беру бағдарламаларының студенттерді шетелден тарту қабілетін көрсетеді. Бұл шетелдік студенттер үшін білім беру бағдарламалары мен жоғары оқу орындарының нақты тартымдылығын объективті бағалауға мүмкіндік береді.

Осы критерийді растау үшін ЖЖОКБҰ келесі құжаттарды ұсыну қажет:

- шетелдік студенттерді қабылдау туралы бұйрықтар;
- шетелдік студенттердің төлқұжаттарының көшірмелері.

Осы критерий бойынша шетелдік студенттердің контингенті ешбір ЖЖОКБҰ-нда анықталған жоқ.

1.3 «ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.3.1 «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі

Студенттер мен оқытушылардың арақатынасы ЖЖОКБҰ ұсынатын білім сапасына әсер ететін негізгі көрсеткіштердің бірі. Бұл критерий оқытуға жеке көзқарас деңгейін және әр студентке оқытушы тарапынан жеткілікті көңіл бөлінетін қолайлы білім беру ортасын құру мүмкіндігін көрсетеді.

Студенттердің оқытушыларға қатынасының төмендігі оқытушылар құрамы жеке кеңес беруге, жұмыстарды тексеруге, ғылыми зерттеулерді басқаруға және практикалық дайындыққа көбірек уақыт бөле отырып, оқушылармен тиімдірек әрекеттесе алуына көбірек мүмкіндік береді. Бұл әсіресе тәжірибеге бағытталған оқытудың жоғары дәрежесін және тереңдетілген зерттеулерді қажет ететін бағдарламалар үшін өте маңызды.

Ал бір ПОҚ шаққанда білім алушылар санының тым көп болуы оқытушыларға шамадан тыс жүктемелер артылатындығын көрсетуі мүмкін, бұл білім беру процесінің сапасын төмендетуі және студенттердің оқуға қызығушылығына теріс әсер етуі мүмкін. Қазіргі білім беру стандарттары мен еңбек нарығының талаптары жағдайында студенттер мен оқытушылар саны арасындағы оңтайлы тепе-теңдікті сақтау ЖЖОКБҰ бәсекеге қабілеттілігінің маңызды факторына айналады.

Осылайша, осы критерийді талдау оқу орнының оқу жүктемесін ақылға қонымды бөлуді қолдай отырып және оқыту сапасын қамтамасыз ете отырып, білім беру қызметтерінің жоғары деңгейін қаншалықты қамтамасыз ете алатынын бағалауға мүмкіндік береді.

Біздің тарапымыздан ЖЖОКБҰ-да ПОҚ сапасы бойынша берілген мәліметтерді тексеру кезінде мынадай нормативтік құқықтық актілердің іске асырылуы да ескеріледі: Сот төрелігі академиясын, әскери, арнаулы оқу орындарын, мәдениет саласындағы білім беру ұйымдарын қоспағанда, жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдары профессор-оқытушылар құрамының жалпы санын есептеу үшін білім алушылар санының оқытушыларға орташа арақатынасын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 606 бұйрығы (Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2018 жылғы 1 қарашада № 17670 болып тіркелген).

8-кесте. «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	ЖЖОКБҰ контингенті	Бір ПОҚ-қа шаққандағы білім алушылар саны	Балл
1.	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	218	28441	13	5,00
2.	Торайғыров университеті	511	8878	17	3,76
3.	Қызылорда ашық университеті	139	2502	18	3,63
4.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1163	22327	19	3,41
5.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	568	11964	21	3,10
6.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	290	6458	22	2,94
7.	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	294	10645	36	1,81
8.	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	270	11010	41	1,60

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

8-кестеде оқытушылардың ЖЖОКБҰ-ның жалпы контингентіне қатынасын көруге болады. Осы критерий бойынша үздік көрсеткіш Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті тіркелді, ол университетте бір оқытушыға орташа есеппен 13 білім алушы келеді.

1.3.2 «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі

Дәрежелі оқытушылардың үлесі профессор-оқытушылар құрамының академиялық біліктілігі мен кәсібилігінің маңызды көрсеткіші. Ғылыми дәрежесі (ғылыми дәрежесі және (немесе) философия докторы PhD/бейіні бойынша доктор (академиялық) дәрежесі және (немесе) ғылыми атағы және «өнер» кадрларын даярлау үшін «ҚР Еңбек сіңірген жаттықтырушысы» спорттық атағы) бар оқытушылар ЖЖОКБҰ-да білім мен ғылыми қызметтің жоғары деңгейін қамтамасыз етуде маңызды рөл атқарады.

Оқу орнында дәрежелі оқытушылардың едәуір санының болуы оның іргелі және қолданбалы ғылыми зерттеулер жүргізу, ғылыми әзірлемелердің нәтижелерін білім беру процесіне кіріктіру, сондай-ақ халықаралық ғылыми жобаларға қатысу мүмкіндігі туралы куәландырады. Бұл тез өзгеретін кәсіби орта жағдайында жұмысқа дайын жоғары білікті мамандарды қалыптастыру үшін қолайлы жағдай жасайды.

Сонымен қатар, дәрежелі оқытушылар педагогикалық құзыреттіліктің жоғары деңгейіне ие, бұл оларға білімді тиімді жеткізуге, студенттерде сыни ойлау мен аналитикалық дағдыларды дамытуға мүмкіндік береді. Мұндай оқытушылардың жоғары үлесі оқу орнының академиялық стандарттарға бейілділігін және білім беру бағдарламаларының сапасын үздіксіз жетілдіруге ұмтылысын көрсетеді.

Бұл критерий ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының академиялық және кәсіптік даярлықтың қазіргі заманғы талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігі туралы қорытынды жасауға мүмкіндік береді, сондай-ақ оның ғылыми және білім беру орталығы ретіндегі беделін нығайтуға ықпал етеді.

9-кесте. «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	Штаттық дәрежелі ПОҚ саны	Үлес, (%)	Балл
1.	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	2175	1336	61	5,00
2.	Торайғыров университеті	511	299	59	4,76
3.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	290	141	49	3,96
4.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	568	268	47	3,84
5.	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	270	119	44	3,59
6.	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	294	118	40	3,27
7.	Қызылорда ашық университеті	139	44	32	2,58
8.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1163	367	32	2,57

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

9-кестеде бұл ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның дәрежелі ПОҚ үлесі орта есеппен 45,3% құрайтынын көруге болады. Дәрежелі ПОҚ-ның ең көп үлесі мынадай ЖЖОКБҰ-да жұмыс істейді: Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті.

1.3.3 «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі

«Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі білім беру процесінің қаржылық қамтамасыз етілуін және оқу орнының оқытудың негізгі аспектілеріне қаражат салуға дайындығын бағалауға мүмкіндік беретін маңызды көрсеткіштердің бірі. Бұл критерийде бағдарламалық қамтамасыз ету және кітапхана қорын дамыту шығындары

ескеріледі.

Бағдарламалық қамтамасыз ету шығындары әртүрлі пәндерге арналған арнайы бағдарламалар, оқу процесін басқару жүйелері және оқытудың тиімділігі мен интерактивтілігін арттыратын басқа да цифрлық құралдар сияқты оқу процестеріне қажетті лицензиялық бағдарламаларды сатып алу және жаңарту шығындарын қамтиды. Бұл ББ өзектілігін сақтау және студенттерді заманауи технологиялармен жұмыс істеуге дайындау үшін маңызды.

Кітапхана қорын дамыту шығындарына студенттердің өзекті және сапалы оқу және ғылыми ақпаратқа қол жеткізуін қамтамасыз ету үшін қажетті жаңа оқулықтарды, ғылыми әдебиеттерді, электрондық ресурстар мен дерекқорларды сатып алу шығындары кіреді. Кітапхана қорын дамыту білімді тереңдетуге және ғылыми зерттеулер жүргізуге ықпал ететін академиялық ортаның маңызды құрамдас бөлігі.

10-кесте. «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ контингенті	Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындар көлемі (теңге)	Балл
1.	Қызылорда ашық университеті	2502	28826	5,00
2.	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	28441	13547,138	2,68
3.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	11964	13063,14	2,61
4.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	22327	1108,39486	2,30
5.	Торайғыров университеті	8878	5092,18	1,40
6.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	6458	4486	1,30
7.	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	10645	4138	1,25
8.	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	11010	2481,49	1,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

10-кестеде көрсетілген 1 студентке бөлінген қаражатты талдау бойынша келесі ЖЖОКБҰ жоғары нәтиже көрсетті: Қызылорда ашық университеті.

1.3.4 «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі

«Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі оқытушыларды қаржылық қолдау деңгейін және жанама түрде оқу орнындағы білім беру процесінің сапасын көрсететін маңызды көрсеткіш. Медианалық жалақы – оқытушылардың жартысы жалақыны осы деңгейден жоғары, ал екінші жартысы төмен алатын бөліну нүктесі. Бұл көрсеткіштің орташа жалақыдан айырмашылығы, оған өте жоғары немесе өте төмен жалақы сияқты шекті мәндер әсер етпейді.

Медианалық жалақы деңгейі оқытушылардың мотивациясымен және олардың жұмысқа қанағаттануымен тығыз байланысты. Жалақының жоғары деңгейі университетке білікті мамандарды тартуға және ұстап қалуға мүмкіндік береді, ол дегеніміз оқыту мен ғылыми қызметтің сапасына оң әсер етеді. Лайықты жалақы алатын оқытушылар үнемі кәсіби дамуға, ғылыми зерттеулерге қатысуға және студенттермен белсенді қарым-қатынасқа ынталы болады.

Сонымен қатар, медианалық жалақы көрсеткіші ЖЖОКБҰ-ның қаржылық тұрақтылығын және оның басқа оқу орындарымен салыстырғанда бәсекеге қабілетті жалақы деңгейін ұстап тұру қабілетін көрсете алады.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде оқытушы жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

11-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ПОҚ медианалық жалақысы (теңге)	Балл
1.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	668884,4	5,00
2.	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	584038,9	3,97
3.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	465758,9	2,91
4.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	383676,3	2,33
5.	Торайғыров университеті	380524,9	2,11
6.	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	400289,3	2,07
7.	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	349320,9	1,84
8.	Қызылорда ашық университеті	284276,4	1,00

Дереккөз: ҚР ЕХӘҚМ «ЕРДО» АҚ мәліметтері

11-кестеде «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша талдау нәтижелерін көрсетілген: «Кітапхана ісі» ББ бойынша ПОҚ орташа медианалық жалақысы 2025 жылы 439 596 теңгені құрады. ББ бойынша рейтингке қатысқан ЖЖОКБҰ арасында Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті көрсеткіштерін көрсетіп, алғашқы орындарды иеленді.

1.4 «Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.4.1 «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі

«Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін көрсетеді. Топ үш критерийден тұрады: түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы, түлектердің медианалық жалақысы. Бұл критерийлер бойынша білім беру бағдарламаларының 2024 жылғы түлектері талданады. Олардың оқу бітіргеннен кейін, 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңдегі зейнетақы жарналары арқылы талдау жүргізіледі.

«Жұмысқа орналасу деңгейі» көрсеткіші түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін тікелей көрсетеді. Бұл өлшем «тұрақты жұмыспен қамту» және «шартты жұмыспен қамту»болып бөлінеді.

Тұрақты жұмысқа орналасу – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде қатарынан кемінде 3 ай тұрақты зейнетақы жарналарын алған жұмысқа орналастырылған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш.

Шартты жұмыспен қамту – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде тұрақты емес негізде зейнетақы аударымдарын алған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш (яғни тұрақты жұмыспен қамту жағдайларын қоспағанда, тұрақсыз табыс).

Жұмыспен қамтылуды есептеу барысында тұрақты жұмыспен қамтылған түлектердің үлесі жоғары нәтиже береді.

Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін неғұрлым сенімді есептеу үшін жалпы түлектер санынан мынадай санаттар алынып тасталды:

- Магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырған түлектер;
- Шетел азаматтары;
- Декреттік демалыстағы түлектер;
- Мерзімді әскери қызметке шақырылған түлектер;
- Шетелде білім алатын түлектер;
- Шетелде жұмыс істейтін түлектер;
- 1-2 топтағы мүгедектігі бар түлектер;
- Күш құрылымдарының қызметкерлері;
- Жас ерекшелігіне байланысты есептелмейтін түлектер (1996 жылғы және одан үлкен);
- Қайтыс болған түлектер.

Түлектердің саны 5 адамнан аз болатын келесі ЖЖОКБҰ-да есептеулер тек статистикалық деректер бойынша және сараптамалық бөлім бойынша жүргізілді, өйткені «түлектердің мансаптық перспективалары» блогы бойынша есептеу үшін деректердің аздығына байланысты көрсеткіштер дұрыс болмауы мүмкін: Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті, Торайғыров университеті, Қызылорда ашық университеті.

2-диаграмма. «Кітапхана ісі» ББ бойынша түлектердің жалпы саны мен құрамы

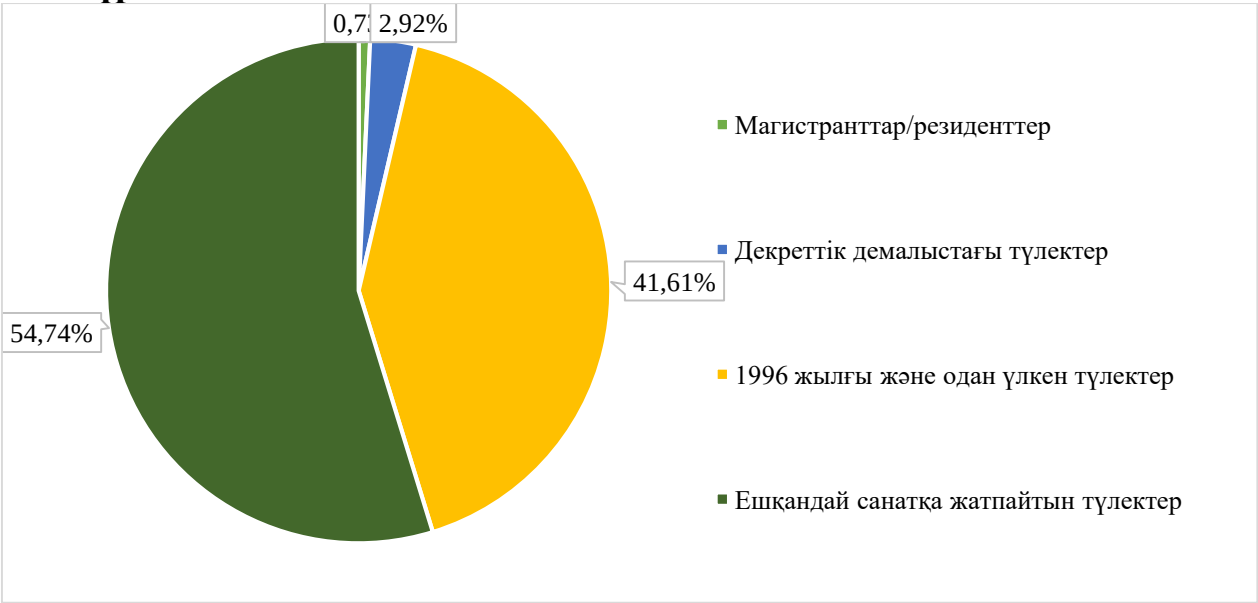

2-диаграммаға сәйкес ББ бойынша түлектердің жалпы саны 274 адамды құрады, оның ішінде: декреттік демалыста – 8; мерзімді ; магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырғандар – 2; 1995 жылғы және одан үлкен – 114.

12-кесте. «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Түлектердің жалпы саны	Жұмысқа орналасу деңгейі, %	Тұрақты жұмыс, %	Шартты жұмыс, %	Балл
1.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	7	100%	100%	0%	5,00
2.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	8	88%	88%	0%	4,38
3.	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	11	82%	64%	18%	3,55
4.	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	5	40%	40%	0%	2,00
*	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	0	0%	0%	0%	0,00
*	Қызылорда ашық университеті	0	0%	0%	0%	0,00

*	Торайғыров университеті	0	0%	0%	0%	0,00
*	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	0	0%	0%	0%	0,00

Дереккөз: ҚР ЕХӘҚМ «ЕРДО» АҚ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

12-кестеге сәйкес, «Кітапхана ісі» ББ бойынша жұмысқа орналасудың орташа деңгейі 77 % құрады. Жұмысқа орналасу көрсеткіші жоғары ЖЖОКБҰ: Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті және М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті. Ал жұмысқа орналасу деңгейі төмен көрсеткіш Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университетінде байқалды. Оның жұмысқа орналасу деңгейі: 40%-ды құрады.

3-диаграмма. Түлектерің жұмысқа орналасу деңгейі

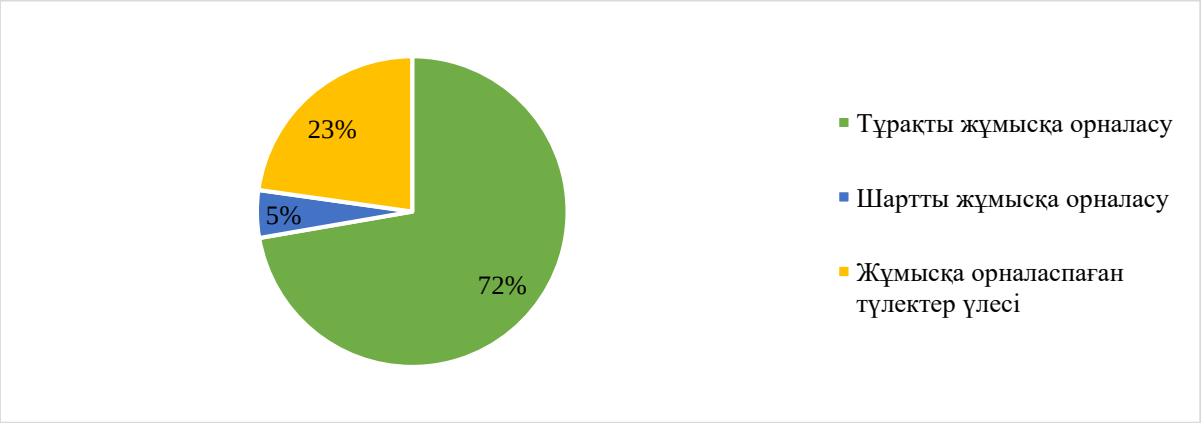

3-диаграммадан ББ бойынша түлектердің 72%-ы тұрақты, ал 5%-ы шартты түрде жұмыс істейтінін көруге болады. Түлектердің 23%-ы жұмысқа орналаспаған.

13-кесте. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмысқа орналасу деңгейі, %		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	80%	94%	100%
2.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	86%	78%	88%
3.	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	-	-	82%
4.	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	-	-	40%
*	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	-	100%	*
*	Қызылорда ашық университеті	-	71%	*
*	Торайғыров университеті	-	-	*
*	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	-	75%	*

Дереккөз: ҚР ЕХӘҚМ «ЕРДО» АҚ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*
— - рейтингке қатыспаған

13-кестедегі салыстырмалы талдауға сәйкес бұл критерий бойынша өткен жылғы көрсеткіштермен салыстырғанда келесі оқу орындарының көрсеткіштері жақсарған: Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті және М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті.

4-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

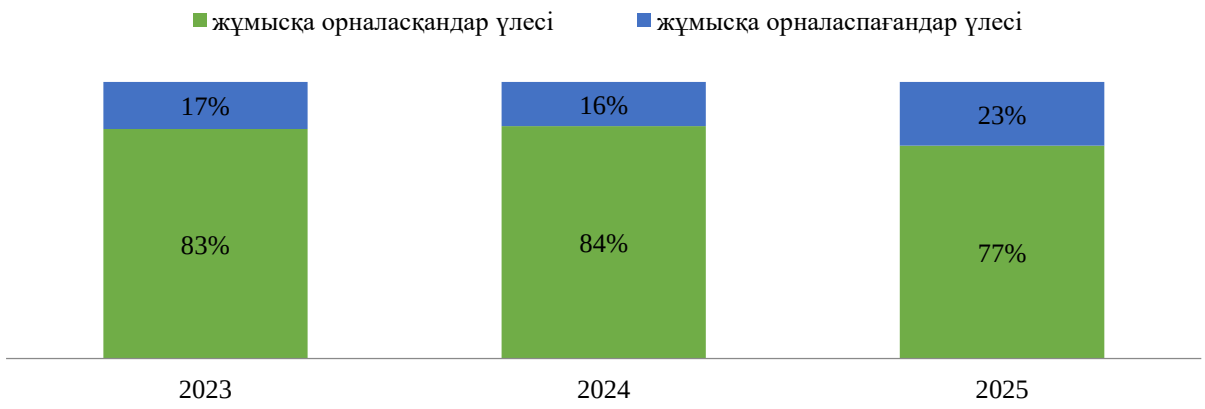

4-диаграмма еңбек нарығында ББ түлектеріне сұраныстың динамикасын көрсетеді. Алдыңғы рейтингтермен салыстырғанда осы критерий көрсеткіштері нашарлады: 2023 жылы жұмысқа орналасудың орташа деңгейі - 83%, 2024 жылы - 84%, ал 2025 жылы - 77% құрады.

1.4.2 «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі

Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы түлектердің оқуды бітіргеннен кейін қаншалықты жылдам жұмыс таба алатынын көрсететін маңызды көрсеткіш. Бұл көрсеткіш нақты білім беру бағдарламасы мен ЖЖОКБҰ дайындаған еңбек нарығындағы мамандардың сұраныс деңгейін көрсетеді.

Жұмыс іздеудің қысқа кезеңі түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін, оқу орнының жақсы беделін және білім беру бағдарламасының жұмыс берушілердің қажеттіліктеріне сәйкестігін көрсетеді. Жұмыс іздеудің ұзақ кезеңі түлектердің жеткіліксіз дайындығын, олардың дағдыларының еңбек нарығының талаптарына сәйкес келмеуін немесе белгілі бір салада жұмысқа орналасудың жалпы күрделілігін көрсетуі мүмкін.

Жұмыс іздеу ұзақтығын талдау білім беру ұйымдарына өз бағдарламаларының тиімділігін бағалауға және қажет болған жағдайда түлектердің жұмысқа орналасу нәтижелерін жақсарту үшін түзетулер енгізуге мүмкіндік береді.

14-кесте. «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмыс іздеу ұзақтығы (аймен)	Балл
1.	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	1,00	5,00
2.	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	1,17	4,92
3.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	1,63	4,72
4.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	2,50	4,32
*	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	*	*
*	Қызылорда ашық университеті	*	*
*	Торайғыров университеті	*	*
*	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	*	*

Дереккөз: ҚР ЕХӘҚМ «ЕРДО» АҚ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

14-кестеде түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығының нәтижелері көрсетілген. Келесі ЖЖОКБҰ-да түлектер 2 айдан аз уақыт ішінде жұмысқа орналасқан: Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет, Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті, Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті.

5-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығын салыстырмалы талдау

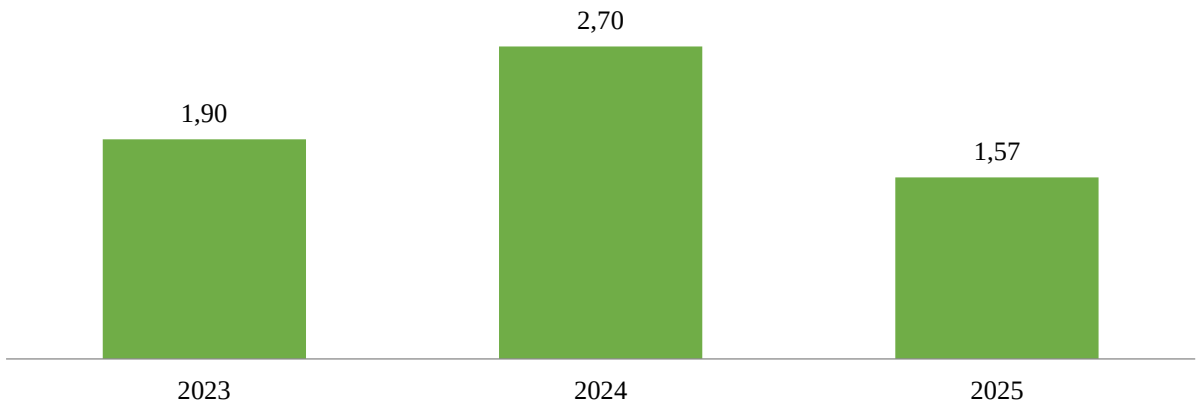

5-диаграмма еңбек нарығында «Кітапхана ісі» ББ бойынша түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығындағы өзгерістерді көрсетеді. Өткен жылдармен салыстырғанда осы критерийдің көрсеткіштері жақсарған. Бұл өзгерістер ББ түлектеріне сұраныс динамикасын көрсетеді. 2023 жылы жұмыс іздеудің орташа ұзақтығы 1,90 айды, 2024 жылы 2,70 айды, ал 2025 жылы 1,57 айды құрады.

1.4.3 «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі

Медианалық жалақы оқуды бітіргеннен кейінгі алғашқы жылы жұмысқа орналасқан түлектердің табыс деңгейін көрсетеді. Жоғары бастапқы жалақы көбінесе білім беру бағдарламасының сапасының және оны кәсіби ортаның мойындауының көрсеткіші.

Түлектердің медианалық жалақысы туралы мәліметтер оқу орнын таңдау кезінде талапкерлер үшін бағдар бола алады, өйткені олар осы бағдарламаның түлектерінің жұмысқа орналасу және лайықты жалақы алу үшін жақсы перспективалары бар екеніне сенімді бола алады. Сонымен қатар, медианалық жалақысы жоғары бағдарламалар жұмыс берушілердің де назарын аударады, бұл тез мансаптық өсу мен тұрақты жұмысқа орналасу мүмкіндігін арттырады.

Есепте соңғы үш жылдағы түлектердің медианалық жалақысының динамикасы қарастырылады, бұл еңбек нарығындағы трендтерді анықтауға және белгілі бір білім беру бағдарламаларының түлектерінің қаншалықты табысты екенін бағалауға мүмкіндік береді.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде түлектің жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

15-кесте. «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Медианалық жалақы, теңге	Балл
1.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	225081,1	5,00
2.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	189779,8	4,94
3.	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	170368,3	4,54
4.	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	103365,0	2,96
*	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	*	*
*	Қызылорда ашық университеті	*	*
*	Торайғыров университеті	*	*
*	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	*	*

Дереккөз: ҚР ЕХӘҚМ «ЕРДО» АҚ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

15-кестеде осы критерий бойынша талдау көрсетілген. Осы көрсеткіш бойынша көшбасшылар: Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті, М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті.

2 Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі

Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі білім беру процесінің сапасын, түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін, сондай-ақ жоғары оқу орындары қызметінің жалпы көрсеткіштерін көрсететін барлық критерийлерді жан-жақты талдаудың нәтижесі болып табылады. Бұл бөлімде критерийлердің бірнеше тобы бойынша бағалау негізінде қалыптастырылған «Кітапхана ісі» ББ бойынша қорытынды рейтинг ұсынылған: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары.

2025 жылғы рейтинг жоғарыда аталған блоктар бойынша топтастырылған 17 критерий негізінде құрылды. Әрбір критерийдің жалпы бағалау процесінде оның маңыздылығын көрсететін белгілі бір салмағы бар.

Қорытынды рейтингтің негізгі мақсаты – талапкерлерге, жұмыс берушілерге және басқа да мүдделі тараптарға ақпараттандырылған таңдау жасауға көмектесетін білім беру бағдарламаларына объективті баға беру. Сондай-ақ, рейтинг нәтижелері ЖЖОКБҰ үшін өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру және олардың ұлттық және халықаралық деңгейлердегі бәсекеге қабілеттілігін арттыру бағытында бағдар бола алады.

16-кесте. «Кітапхана ісі» ББ бойынша қорытынды рейтинг

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы	Жалпы қорытынды	Рейтингтегі орны
1.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	«Кітапхана ісі»	3,712	1/8
2.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	«Кітапхана ісі»	3,390	2/8
3.	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	«Кітапхана ісі»	3,011	3/8
4.	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	«Кітапхана ісі»	2,430	4/8
*	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	«Кітапханалық ақпараттық жүйелер»	1,427	*
*	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	«Кітапхана ісі»	1,397	*
*	Торайғыров университеті	«Кітапхана ісі»	1,027	*
*	Қызылорда ашық университеті	«Кітапхана ісі»	0,959	*

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады*

16-кестеде «Кітапхана ісі» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингті талдау қорытындылары ұсынылған. Деректерге сәйкес, Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті көшбасшылыққа ие болды.

17-кесте. 2023-2025 жылдардағы «Кітапхана ісі» ББ бойынша рейтингтегі орындары

№	ЖЖОКБҰ атауы	Рейтингтегі орны		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	2 / 3	2 / 5	1/8
2.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	1 /3	3 / 5	2/8
3.	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	*	*	3/8
4.	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	*	*	4/8
*	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	*	1 / 5	*
*	Қызылорда ашық университеті	*	5 / 5	*
*	Торайғыров университеті	*	*	*
*	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	*	4 / 5	*

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады*
— - рейтингке қатыспаған

17-кестеде 2023-2025 жылдары «Кітапхана ісі» ББ бойынша рейтингке қатысқан оқу орындарының рейтингте алған орындары салыстырылды. 2023 жылы рейтинг көшбасшылары қатарында М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті болды. 2024 жылы көшбасшылар тізімі сәл өзгерді: Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті. 2025 жылы көшбасшы университеті Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті болды.

2025 жылғы білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары оқу орындары арасында «Кітапхана ісі» саласында мамандар даярлаудың әртүрлілігі мен сапасын көрсетеді. Талдау көрсеткендей, еңбек нарығының талаптары мен халықаралық стандарттарға бейімделе отырып, өз бағдарламаларын белсенді түрде жетілдіретін білім беру мекемелері жетекші орындарға ие болды.

Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті және М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті сияқты университеттердің жоғары нәтижелері олардың бәсекеге қабілеттілігін және түлектерінің сұранысын растайды. Бұл оқу орындары түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, орташа жалақы және білім беру бағдарламаларының сапасы сияқты бірқатар критерийлер бойынша жоғары нәтижелер көрсетті.

Рейтинг нәтижелері талапкерлер, жұмыс берушілер және жоғары оқу орындары үшін құнды бағдар болып табылады, әрбір білім беру бағдарламасының мықты жақтарын анықтауға көмектеседі. Болашақта білім беру стандарттарын жақсарту және халықаралық ынтымақтастықты арттыру жөніндегі жұмысты жалғастыру Қазақстанның білім беру жүйесін одан әрі дамыту үшін маңызды қадам болады.

Қорытынды

2025 жылғы ББ бойынша білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары білім беру жүйесін жақсарту үшін елеулі жетістіктер мен салаларды анықтауға мүмкіндік берді. Рейтингте жетекші орындарды білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары сияқты критерийлер топтары бойынша жоғары нәтижелер көрсете алған университеттер иеленді.

Талдау көрсеткендей, рейтингтің жоғарғы қатарында тұрған ЖЖОКБҰ студенттерді теориялық біліммен ғана емес, сонымен қатар еңбек нарығында сұранысқа ие практикалық дағдылармен қамтамасыз ете отырып, өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру бойынша белсенді жұмыс істейді. Алдыңғы қатардағы жоғары оқу орындары жұмыс берушілермен өзара іс-қимылға және халықаралық сапа стандарттарын интеграциялауға ерекше назар аударатынын атап өту керек, себебі бұл олардың түлектерінің бәсекеге қабілеттілігін айтарлықтай арттырады.

Сонымен бірге, есеп назар аударуды қажет ететін кейбір кемшіліктерді анықтады. Мысалы, бірқатар ЖЖОКБҰ-да студенттердің академиялық ұтқырлығы мен ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары, шетелдік студенттер үлесі бойынша төмен көрсеткіштер байқалады, бұл осы бағыттарды одан әрі дамыту қажеттігін көрсетеді. Сондай-ақ, оқу орындарының бір студентке шаққандағы қаржылық шығындар көлемінде айтарлықтай айырмашылықтар байқалды.

Рейтинг нәтижелері барлық мүдделі тараптар үшін маңызды құрал. Талапкерлер мен олардың ата-аналары үшін рейтинг оқу орнын таңдау кезінде бағдар, жұмыс берушілер үшін – мамандарды даярлау сапасының индикаторы, ал жоғары оқу орындарының өздері үшін – өз бағдарламаларын жақсартуға және бәсекелестік ортадағы позицияларын нығайтуға ынталандыру ретінде қызмет етеді.

Қорытындыны келесідей жасауға болады: елеулі жетістіктерге қарамастан, Қазақстанның жоғары білім беру жүйесі жаңғыртуды және жаңа сын-тегеуріндерге бейімделуді жалғастыруда. Әр ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының жоғары деңгейін қолдап қана қоймай, еңбек нарығындағы өзгерістер мен қоғамның қажеттіліктерін ескере отырып, оларды үнемі жақсартуға ұмтылуы тиіс. 2025 жылғы қорытынды рейтинг жаһандық аренада қазақстандық білім берудің сапасы мен бәсекеге қабілеттілігін арттыруға ықпал ете отырып, осы мақсаттарға қол жеткізу жолындағы маңызды қадамдардың бірі. Білім беру бағдарламаларын жетілдіруді жалғастыру және түлектерді тез өзгеретін әлемде табысты кәсіби қызмет үшін қажетті білім мен дағдылармен қамтамасыз ету үшін жан-жақты жұмыс жасау өте маңызды.

Қосымша 1

«Кітапхана ісі» ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ тізімі

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы
1	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	6В03201 Кітапхана ісі
2	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	6В03201 Кітапхана ісі
3	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	6В03201 Кітапхана ісі
4	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	6В03205 Кітапхана ісі
5	Қызылорда ашық университеті	6В03231- Кітапхана ісі
6	Торайғыров университеті	6В03205 Кітапхана ісі
7	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	6В03201 Кітапхана ісі
8	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6В03210 Кітапхана ісі

6В072 Пайдалы қазбаларды байытубағыты
В071 Тау-кен ісі және пайдалы қазбаларды өндіру білім беру бағдарламасы тобы
«Пайдалы қазбаларды байыту» білім беру бағдарламасы бойынша рейтингіні қалыптастыру есебі

Кіріспе

Қазақстанның жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру жүйесі экономиканың түрлі салалары үшін жоғары білікті мамандарды даярлауда шешуші рөлдердің бірін атқарады. Еңбек нарығының қарқынды дамуы мен халықаралық интеграция жағдайында білім беру сапасы ғана емес, сонымен қатар білім беру бағдарламаларының қазіргі заманғы сын-қатерлерге бейімделу қабілеті де маңызды. Білім беру мекемелері жұмысының тиімділігін бағалаудың маңызды құралы - мамандарды даярлау деңгейін, түлектердің бәсекеге қабілеттілігін және білім беру бағдарламаларының сапасын объективті бағалауға мүмкіндік беретін рейтингілер жасау.

Бұл есепте 2025 жылғы Қазақстанның жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарындағы (бұдан әрі – ЖЖОКБҰ) білім беру бағдарламаларын (бұдан әрі – ББ) талданады. Осы талдау шеңберінде түлектердің кәсіби құзыреттілігін дамытуға және олардың еңбек нарығындағы сұранысына әсер ететін негізгі көрсеткіштер бойынша ББ кешенді салыстырмалы шолу жүргізілді.

Білім беру бағдарламаларының рейтингін қалыптастыру үшін негіздеме:

1. Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі №319 «Білім туралы» Заңы.

2. «Қазақстан Республикасында жоғары білімді және ғылымды дамытудың 2023-2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 28 наурыздағы №248 қаулысы.

3. «Еңбек нарығының қажеттіліктерін ескере отырып, жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімі бар кадрларды даярлауға жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының дайындық бөлімшелеріне мемлекеттік білім беру тапсырысын орналастыру қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 29 қаңтардағы №122 бұйрығы.

4. «Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру бөлігінде тәуекел дәрежесін бағалау өлшемшарттарын және білім беру жүйесіне тексеру парақтарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрінің 2022 жылғы 1 желтоқсандағы №166 және Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің 2022 жылғы 2 желтоқсандағы №116 бірлескен бұйрығы.

Бұл есептің мақсаты – білім беру бағдарламаларына жан-жақты талдау жүргізу және осы талдау негізінде қорытынды рейтинг жасау. Рейтинг жасау

барысында білім беру процесінің барлық маңызды компоненттерін қамтитын әртүрлі критерийлер тобы ескерілді. Олардың ішінде: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері және түлектердің мансаптық перспективалары. Бұл блоктардың әрқайсысы жалпы рейтингте белгілі бір салмаққа ие, бұл бағалауды мүмкіндігінше объективті және жан-жақты етуге мүмкіндік береді.

Бұл есептің негізгі міндеті – білім беру бағдарламаларының жағдайы туралы нақты және құрылымдық түсінік беру. «Тау-кен ісі және пайдалы қазбаларды өндіру» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингке 10 ЖЖОКБҰ қатысты (1-қосымша).

Кейбір ЖЖОКБҰ осы ББ бойынша түлектерінің санының аз болуына байланысты рейтингте орын алған жоқ (ББ бойынша 2024 жылғы түлек саны 5 түлектен аз), олардың ішінде Рудный индустриялық институты бар.

1 Жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының білім беру бағдарламаларының деректерін талдау

1.1 «Білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.1.1 «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі

ББ мазмұнын болашақ мамандардың кәсіби құзыреттілігі мен бәсекеге қабілеттілігінің тиімділігін арттыру үшін әлеуетті немесе негізгі жұмыс берушілермен келісу қажет. Жұмыс берушілер білім беру бағдарламаларын әзірлеу кезінде ұсыныстар, пәндердің мазмұнына өзгерістер енгізе алады, сондай-ақ зерттелетін тақырыптар мен материалдардың өзектілігі бойынша ұсыныстар мен ескертулер бере алады. Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен келісу түлектердің табысты жұмысқа орналасуына ықпал ететін негізгі факторлардың бірі болып табылады.

ЖЖОКБҰ бұл критерий бойынша 2024-2025 оқу жылына арналған ББ бойынша құжаттардың мынадай тізбесін ұсыну қажет: модульдік білім беру бағдарламасы (МББ), элективті пәндер каталогы (ЭПД), жұмыс берушіден хат, келісу хаттамасы, жұмыс берушінің рецензиясы, ұсынымдық хат, анықтама-негіздеме, ББ сараптамасы.

Осы критерийді есептеу кезінде ББ келісуге қатысатын жұмыс берушілердің санына басты назар аударылды. Бір мамандықтағы жұмыс берушілер әр түрлі болуы мүмкін, сәйкесінше, жұмыс берушілер саны неғұрлым көп болса, жұмыс ерекшеліктерін ұсыну туралы көзқарастар мен пікірлер соғұрлым көп болады.

1-кесте. «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ келісілген жұмыс берушілер саны	Балл
1	Рудный индустриялық институты	4	5,00
2	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	3	3,00
3	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	2	1,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-кестеде осы критерий бойынша нәтижелер берілген: Рудный индустриялық институты жетекші орынға ие болды, өйткені олардың білім беру бағдарламалары жұмыс берушілердің ең көп санымен келісілген.

1.1.2 «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі

Профессор-оқытушылар құрамының (ПОҚ) практикалық жұмыс тәжірибесі білім беру үдерісі сапасының маңызды құрамдас бөлігі. Тиісті кәсіби салада нақты тәжірибесі бар оқытушылар студенттерге пән туралы тереңірек және қолданбалы түсінік бере алады. Олар оқу процесіне практикадан, қолданылатын әдістер мен технологиялардан өзекті мысалдар келтіре алады, бұл студенттерді кәсіби қызметке неғұрлым тиімді дайындауға ықпал етеді.

Сонымен қатар, оқытушылардың практикалық тәжірибесі оларға саланың қазіргі тенденцияларын жақсырақ бағдарлауға және оқу бағдарламаларын еңбек нарығының өзгеретін талаптарына бейімдеуге мүмкіндік береді, осылайша түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін қамтамасыз етеді.

ББ бойынша осы көрсеткішті анықтау үшін мынадай құжаттар талап етілді: ЖЖОКБҰ кадрлар бөлімінен оқытушылардың жұмыс өтілі туралы бекітілген анықтама.

2025 жылғы рейтинг әдістемесіне сәйкес 2010 жылғы 1 қаңтар мен 2025 жылғы 1 мамыр аралығында практикалық тәжірибесі бар оқытушылар есепке алынады.

2-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Практикалық жұмыс өтілі бар оқытушылар саны (айлар)		Балл
		саны	өтілі	
1	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	2	235	4,18
2	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	2	160	3,00
3	Рудный индустриялық институты	1	113	2,70

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

2-кестеден көріп отырғанымыздай, рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның көпшілігінде ЖЖОКБҰ құрылымынан тыс жұмыс тәжірибесі бар оқытушылар бар. Бұл критерийдің көшбасшысы: Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті.

1.1.3 «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі

«Профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктері» критерийі білім беру бағдарламаларының сапасын бағалауда маңызды рөл атқарады, өйткені ол білім беру процесіне қатысатын мұғалімдердің кәсібилігі мен құзыреттілігінің деңгейін көрсетеді. Рейтинг әдіснамасына сәйкес, бұл критерий соңғы жылдардағы профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктерін жан-жақты бағалауға мүмкіндік беретін бірнеше ішкі критерийлерді қамтиды.

Атап айтқанда, 2015-2025 жылдар аралығында «Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атағына ие болған оқытушылар есепке алынады, бұл олардың педагогикалық еңбегін ЖЖОКБҰ деңгейінде мойындағанын көрсетеді. Сол кезеңде «Үздік ғылыми қызметкер» атағын алған ПОҚ да ескеріледі, бұл олардың ғылыми зерттеулерге және академиялық қоғамдастықтың дамуына қосқан үлесін көрсетеді.

3-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	«Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атанған ПОҚ саны	«Үздік ғылыми қызметкер» сыйлығының иегерлері	Балл
1	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	1	1	3,13
2	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	4	0	2,50
3	Рудный индустриялық институты	2	0	1,25

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

3-кестеден көріп отырғанымыздай, осы критерий бойынша Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті жетекші орынға ие болды.

1.1.4 «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі

Білім беру және кәсіптік ұйымдардың бағдарламаны аккредиттеуі бағдарламаның жоғары сапа стандарттарына сәйкестігінің көрсеткіші және оны ұлттық және халықаралық деңгейде тану және мойындау ретінде қарастырылады.

Дәл осы себепті ББ-ның мамандандырылған аккредиттеуден өткені туралы сертификаты сұралды. Бұл критерий бойынша балл білім беру бағдарламасы аккредиттеуден өткен мекеме мен аккредиттеуден өткені туралы сертификаттың жарамдылық ұзақтығына байланысты есептелді.

Ұсынылған мәліметтерге сәйкес, «Пайдалы қазбаларды байыту» ББ бойынша рейтингке қатысатын 3 ЖЖОКБҰ-ның 3-і мамандандырылған аккредиттеуден өткен.

4-кесте. «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Аккредитациялық орган атауы	Балл
1	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	CAAAE	5,00
2	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	IQAA	3,57
3	Рудный индустриялық институты	CAAAE	3,57

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

4-кестеге сәйкес, осы критерий бойынша келесі ЖЖОКБҰ алдыңғы қатардан көрінді: Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті.

1-диаграмма. Аккредиттеу органдары бөлінісіндегі аккредиттелген білім беру бағдарламалары

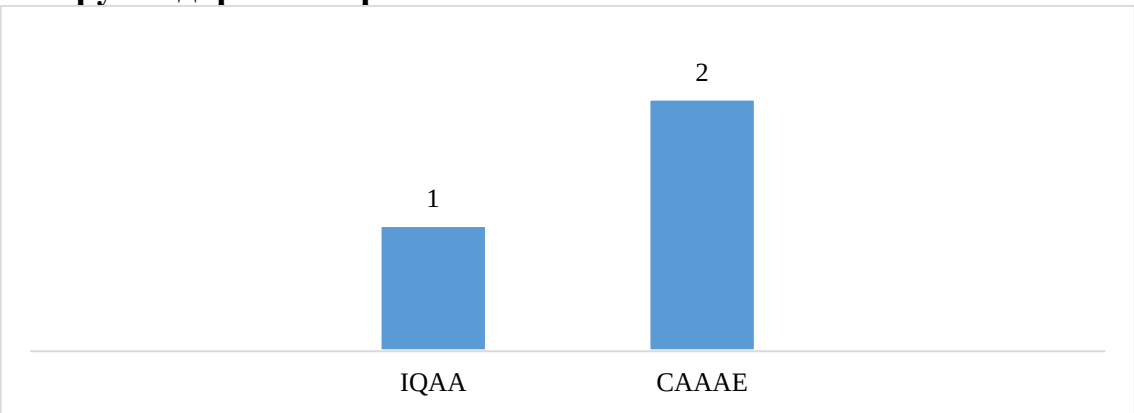

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-диаграммадан көріп отырғанымыздай, 2-і CAAAE - Білім сапасын қамтамасыздандыру бойынша тәуелсіз агенттігінде аккредиттеуден өткен.

1.1.5 «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі

Тиісті салалардан сарапшыларды тарту арқылы білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау білім беру сапасын қамтамасыз етудің маңызды құралы болып табылады. Кәсіби саласында терең білімі мен тәжірибесі бар сарапшылар оқу бағдарламаларының еңбек нарығының заманауи талаптары мен кәсіби стандарттарға қаншалықты сәйкес келетінін объективті бағалай алады. Олар мазмұндағы олқылықтарды анықтап, оқу жоспарларын жаңартуды және жаңа пәндерді немесе оқыту әдістерін енгізуді

ұсына алады. Мұндай сараптамалық бағалау білім беру мекемелеріне бағдарламаларды өзгермелі жағдайларға бейімдеуге, мамандарды даярлауды жақсартуға және соның салдарынан түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін арттыруға көмектеседі. Сарапшыларды тарту сонымен қатар білім беру жүйесі мен индустрия арасындағы байланысты нығайтады, бұл жұмыс берушілердің қажеттіліктерін жақсы түсінуге және білім беру бағдарламаларының практикалық маңыздылығын арттыруға ықпал етеді.

Сарапшылардың ББ бағалауы мынадай критерийлер бойынша жүргізіледі:

1) ББ-ның тәжірибеге бағдарлануы – ББ-ның білім мен дағдыларды практикалық қолдануға қаншалықты бағытталғанын бағалау;

2) Пәндердің берілген оқу нәтижелеріне логикалық өзара байланысы және сәйкестігі – бағдарлама ішіндегі пәндер бір-бірімен және оқытудың соңғы нәтижелерімен қалай байланысты екенін талдау;

3) Пәндерді оқыту кезегінің мәнділігі/қисындылығы – бағдарламаның логикалық құрылымын, пәндердің қаншалықты материалды жақсы игеруге ықпал ететін ретпен ұйымдастырылғандығын бағалау;

4) ББ мазмұнының кәсіптік стандарттарға және/немесе еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі – ББ-ның осы саладағы қолданыстағы кәсіби стандарттарға (олар бар болған жағдайда) және (немесе) қазіргі еңбек нарығының талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігін бағалау;

5) Элективті пәндер каталогы (ЭПК) және оның мәні – ББ икемділігі мен бейімділігін бағалау: элективті курстардың кеңдігі мен әртүрлілігі, сәйкес бағыттар мен мамандықтарды таңдау мүмкіндігі, студенттердің қажеттіліктері мен еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі, тәжірибеге бағытталған және инновациялық курстардың болуын бағалау.

ББ мазмұнын бағалау жүйесі келесі диапазондар бойынша бөлінеді:

- Өте жақсы – 9-10 балл арасы;
- Жақсы – 6-8 балл арасы;
- Қанағаттанарлық – 4-5 балл арасы;
- Қанағаттанарлықсыз – 0-3 балл арасы.

5-кесте. «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Сарапшының орташа бағасы	Балл
1	Рудный индустриялық институты	9,00	4,50
2	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	8,90	4,45
3	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	8,70	4,35

Дереккөз: «Атамекен» ҰКП мәліметтері

5-кестеде ББ мазмұнын сараптамалық бағалаудың қорытындысы ұсынылған, оған сәйкес жетекші орындарды мынадай ЖЖОКБҰ иеленді: Рудный индустриялық институты.

1.2 «Білім беру бағдарламасының жетістіктері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.2.1 «Академиялық ұтқырлық» критерийі

ЖЖОКБҰ студенттерінің белгілі бір уақыт кезеңіне елден тыс басқа білім беру немесе ғылыми мекемеге ауысуы студенттің жеке дамуы үшін маңызды және оған мәдени байуға мүмкіндік береді, сондай-ақ ғылыми зерттеулердің тиімділігін, түлектердің отандық және халықаралық еңбек нарықтарындағы бәсекеге қабілеттілігін арттырады, жетекші шетелдік жоғары оқу орындарының тәжірибесін зерделеу және игеру есебінен кәсіби құзыреттіліктерін жетілдіреді және т. б.

ЖЖОКБҰ да академиялық ұтқырлық бағдарламасын іске асыруды талдау мақсатында оқу орындарынан мынадай құжаттар талап етілді:

- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде студенттерді шетелдік оқу орындарына жіберу туралы ректор бұйрығының көшірмесі;
- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде шетелдік оқу орындарының студенттерін қабылдау туралы ректор бұйрығының көшірмесі.

ЖЖОКБҰ академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде ұсынылған құжаттарды «Атамекен» ҰКП менеджерлері талдап, келесі қорытындылар жасады:

6-кесте. «Академиялық ұтқырлық» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№		ББ контингенті	Академиялық ұтқырлық бағдарламаларын қолданған білім алушылар саны	Балл
1	Рудный индустриялық институты	106	1	5,00
2	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	124	0	0,00
3	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	103	0	0,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

6-кестеде көрсетілген мәліметтерге сәйкес, академиялық ұтқырлық бағдарламаларын қолданған білім алушылар тек Рудный индустриялық институтында анықталды.

1.2.2 «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі

Қазіргі уақытта нарықтағы технологиялық даму ЖЖОКБҰ-да тиімді ғылыми-зерттеу процесін ұйымдастыруды талап етеді, тек жаңа білімді дамытуды ғана емес, сонымен қатар нарықта коммерциялық тұрғыдан дамыған, сұранысқа ие бизнес-идеяларды өндіруді талап етеді.

Студенттік бизнес-инкубаторлар мен зертханалар жастар ортасында кәсіпкерлік қызметтің оң бейнесін қалыптастырады, жастар арасында креативті және инновациялық әлеуетті іске асырады, сондай-ақ кәсіпкерлікке және инновациялық қызметке бағдарланған ұйымдар мен жастар қауымдастықтарын қолдайды, жастар кәсіпкерлігін ақпараттық, білім беру, қаржылық және мүліктік қолдаудың бірыңғай жүйесін құрады және қамтамасыз етеді. Бұдан басқа, жастарды кәсіпкерлік қызметке білім беру, әдістемелік және ақпараттық даярлауды көрсетеді, жастар құрған шағын және орта кәсіпкерлік субъектілерінің санын арттырады, жоғары білім, бизнес және өндірістік сала арасындағы өзара іс-қимыл мен әлеуметтік әріптестік үшін жағдайлар жасайды.

Сондықтан «Атамекен» ҰКП зерттеу бағытындағы пункттердің бірі ЖЖОКБҰ студенттерінің шығармашылық жетістіктерін дәріптеу және енгізу болып табылады.

Студенттердің ғылыми зерттеулерін талдау мақсатында оқу орындарынан электрондық форматта растайтын құжат (патент және авторлық құқық туралы куәлік) талап етілді.

ЖЖОКБҰ ұсынған деректерге сәйкес, жоғары оқу орындарының ешқайсысында ғылыми-кәсіпкерлік бастамалардың болу фактісі расталған жоқ.

1.2.3 «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі

Қазақстанда Еуропалық жоғары білім беру аймағына (European Higher Education Area (EHEA)) кіре отырып, кадрларды даярлаудың үш деңгейлі моделін: бакалавриат, магистратура және PhD докторантураны енгізуді қамтитын жоғары білім беру жүйесін айтарлықтай қайта құрылымдау жүргізілді. Бакалавриат аяқталғаннан кейін түлектердің одан әрі дамуы үшін әртүрлі мүмкіндіктері бар, мысалы, мамандық бойынша жұмыс іздеу, екінші жоғары білім алу немесе магистратураға түсу.

Магистратура біліктілікті арттыруда және таңдаған мамандығы бойынша білімді тереңдетуде шешуші рөл атқарады, бұл оны кәсіби қалыптасудың маңызды кезеңіне айналдырады. Жыл сайын магистрлік бағдарламалар барған сайын танымал бола бастады, ал магистрлер еңбек нарығында сұранысқа ие бола бастады, бұл қазіргі заманғы экономика жағдайында білім берудің осы деңгейінің өзектілігін көрсетеді.

Бұл критерий бойынша жиналған деректер 8-кестедегідей болды.

7-кесте. «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Магистранттар үлесі			Балл
		Түлектер саны	Түлектер арасында магистратурада оқуды жалғастырғандар саны	үлес %	
1	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	27	1	3,7	5,00
2	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	29	1	3,45	4,66
3	Рудный индустриялық институты	3	0	0	0

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

7-кестеде осы критерий бойынша 2024 жылғы түлектерді талдау қорытындыларын көруге болады, түлектердің жалпы саны 59 болса, оның ішінде 2 түлек әрі қарай магистратурада оқуын жалғастырған, бұл 7,1% құрайды. Кестеге сәйкес магистратураға түскен түлектер Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті мен Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті оқу орындарына тиесілі.

1.2.4 «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі

Ұлттық бірыңғай тестілеу (ҰБТ) – жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарына түсу үшін іріктеу емтихандарының нысандарының бірі.

Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы – жоғары ҰБТ нәтижелерін көрсеткен талапкерлердің көбінесе қай ЖЖОКБҰ таңдайтынын анықтайтын көрсеткіш. Бұл көрсеткіш ЖЖОКБҰ деңгейін және талапкерлер арасында оның сұранысын анықтауға мүмкіндік береді.

8-кесте. «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Талапкерлердің орташа ҰБТ балы	Балл
1	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	62	2,20
2	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	60	2,14
3	Рудный индустриялық институты	53	1,89

Дереккөз: «Ұлттық тестілеу орталығы» РМК

8-кестеде көрсетілгендей, ББ бойынша 2024-2025 оқу жылында жоғары оқу орнына оқуға түскен талапкерлердің орташа балы 58 балды құраған. Салыстырмалы түрде жоғары балл жинаған талапкерлер келесі ЖЖОКБҰ-ны таңдаған: Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті.

1.2.5 «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі

Шетелдік студенттер өз елдерінде қазақ тілі мен мәдени дәстүрлерінің таралуына ықпал ете отырып, Қазақстандағы заманауи білім беру жүйесінің маңызды бөлігі болып табылады. Олардың еліміздің жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарында оқуы біздің университеттерге деген халықаралық сұраныс деігейін көрсетеді және олардың рейтингінің жоғарылауына тікелей әсер етеді.

«Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі білім беру бағдарламаларының студенттерді шетелден тарту қабілетін көрсетеді. Бұл шетелдік студенттер үшін білім беру бағдарламалары мен жоғары оқу орындарының нақты тартымдылығын объективті бағалауға мүмкіндік береді.

Осы критерийді растау үшін ЖЖОКБҰ келесі құжаттарды ұсыну қажет:

- шетелдік студенттерді қабылдау туралы бұйрықтар;
- шетелдік студенттердің төлқұжаттарының көшірмелері.

9-кесте. «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Шетелдік студенттер үлесі			Балл
		ББ контингенті	Шетелдік студенттер саны	үлес, %	
1	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	124	3	2,42	5

2	Рудный индустриялық институты	106	3	2,83	5
3	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	103	0	0	0,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

9-кестеде шетелдік студенттердің «Пайдалы қазбаларды байыту» ББ жалпы контингентіне қатынасын көруге болады, бұл 2% құрайды. Шетелдік студенттердің контингенті Рудный индустриялық институты мен Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті оқу орындарында анықталды.

1.3 «ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.3.1 «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі

Студенттер мен оқытушылардың арақатынасы ЖЖОКБҰ ұсынатын білім сапасына әсер ететін негізгі көрсеткіштердің бірі. Бұл критерий оқытуға жеке көзқарас деңгейін және әр студентке оқытушы тарапынан жеткілікті көңіл бөлінетін қолайлы білім беру ортасын құру мүмкіндігін көрсетеді.

Студенттердің оқытушыларға қатынасының төмендігі оқытушылар құрамы жеке кеңес беруге, жұмыстарды тексеруге, ғылыми зерттеулерді басқаруға және практикалық дайындыққа көбірек уақыт бөле отырып, оқушылармен тиімдірек әрекеттесе алуына көбірек мүмкіндік береді. Бұл әсіресе тәжірибеге бағытталған оқытудың жоғары дәрежесін және тереңдетілген зерттеулерді қажет ететін бағдарламалар үшін өте маңызды.

Ал бір ПОҚ шаққанда білім алушылар санының тым көп болуы оқытушыларға шамадан тыс жүктемелер артылатындығын көрсетуі мүмкін, бұл білім беру процесінің сапасын төмендетуі және студенттердің оқуға қызығушылығына теріс әсер етуі мүмкін. Қазіргі білім беру стандарттары мен еңбек нарығының талаптары жағдайында студенттер мен оқытушылар саны арасындағы оңтайлы тепе-теңдікті сақтау ЖЖОКБҰ бәсекеге қабілеттілігінің маңызды факторына айналады.

Осылайша, осы критерийді талдау оқу орнының оқу жүктемесін ақылға қонымды бөлуді қолдай отырып және оқыту сапасын қамтамасыз ете отырып, білім беру қызметтерінің жоғары деңгейін қаншалықты қамтамасыз ете алатынын бағалауға мүмкіндік береді.

Біздің тарапымыздан ЖЖОКБҰ-да ПОҚ сапасы бойынша берілген мәліметтерді тексеру кезінде мынадай нормативтік құқықтық актілердің іске асырылуы да ескеріледі: Сот төрелігі академиясын, әскери, арнаулы оқу орындарын, мәдениет саласындағы білім беру ұйымдарын қоспағанда, жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдары профессор-оқытушылар құрамының жалпы санын есептеу үшін білім алушылар санының оқытушыларға орташа арақатынасын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 606 бұйрығы (Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2018 жылғы 1 қарашада № 17670 болып тіркелген).

10-кесте. «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	ЖЖОКБҰ контингенті	Бір ПОҚ-қа шаққандағы білім алушылар саны	Балл
1	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	626	9112	15	5,00
2	Рудный индустриялық институты	66	1602	24	3,00
3	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	226	5804	26	2,83

ереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

10-кестеде оқытушылардың ЖЖОКБҰ-ның жалпы контингентіне қатынасын көруге болады. Осы критерий бойынша үздік көрсеткіш Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті 15 білім алушы келеді.

1.3.2 «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі

Дәрежелі оқытушылардың үлесі профессор-оқытушылар құрамының академиялық біліктілігі мен кәсібилігінің маңызды көрсеткіші. Ғылыми дәрежесі (ғылыми дәрежесі және (немесе) философия докторы PhD/бейіні бойынша доктор (академиялық) дәрежесі және (немесе) ғылыми атағы және «өнер» кадрларын даярлау үшін «ҚР Еңбек сіңірген жаттықтырушысы» спорттық атағы) бар оқытушылар ЖЖОКБҰ-да білім мен ғылыми қызметтің жоғары деңгейін қамтамасыз етуде маңызды рөл атқарады.

Оқу орнында дәрежелі оқытушылардың едәуір санының болуы оның іргелі және қолданбалы ғылыми зерттеулер жүргізу, ғылыми әзірлемелердің нәтижелерін білім беру процесіне кіріктіру, сондай-ақ халықаралық ғылыми жобаларға қатысу мүмкіндігі туралы куәландырады. Бұл тез өзгеретін кәсіби орта жағдайында жұмысқа дайын жоғары білікті мамандарды қалыптастыру үшін қолайлы жағдай жасайды.

Сонымен қатар, дәрежелі оқытушылар педагогикалық құзыреттіліктің жоғары деңгейіне ие, бұл оларға білімді тиімді жеткізуге, студенттерде сыни ойлау мен аналитикалық дағдыларды дамытуға мүмкіндік береді. Мұндай оқытушылардың жоғары үлесі оқу орнының академиялық стандарттарға бейілділігін және білім беру бағдарламаларының сапасын үздіксіз жетілдіруге ұмтылысын көрсетеді.

Бұл критерий ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының академиялық және кәсіптік даярлықтың қазіргі заманғы талаптарына қаншалықты сәйкес

келетіндігі туралы қорытынды жасауға мүмкіндік береді, сондай-ақ оның ғылыми және білім беру орталығы ретіндегі беделін нығайтуға ықпал етеді.

11-кесте. «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	Штаттық дәрежелі ПОҚ саны	Үлес, (%)	Балл
1	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	226	108	47	5,00
2	Рудный индустриялық институты	66	30	45	4,76
3	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	626	228	36	3,81

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

11-кестеде бұл ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның дәрежелі ПОҚ үлесі орта есеппен 43,12% құрайтынын көруге болады. Дәрежелі ПОҚ-ның ең көп үлесі мынадай ЖЖОКБҰ-да жұмыс істейді: Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті.

1.3.3 «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі

«Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі білім беру процесінің қаржылық қамтамасыз етілуін және оқу орнының оқытудың негізгі аспектілеріне қаражат салуға дайындығын бағалауға мүмкіндік беретін маңызды көрсеткіштердің бірі. Бұл критерийде бағдарламалық қамтамасыз ету және кітапхана қорын дамыту шығындары ескеріледі.

Бағдарламалық қамтамасыз ету шығындары әртүрлі пәндерге арналған арнайы бағдарламалар, оқу процесін басқару жүйелері және оқытудың тиімділігі мен интерактивтілігін арттыратын басқа да цифрлық құралдар сияқты оқу процестеріне қажетті лицензиялық бағдарламаларды сатып алу және жаңарту шығындарын қамтиды. Бұл ББ өзектілігін сақтау және студенттерді заманауи технологиялармен жұмыс істеуге дайындау үшін маңызды.

Кітапхана қорын дамыту шығындарына студенттердің өзекті және сапалы оқу және ғылыми ақпаратқа қол жеткізуін қамтамасыз ету үшін қажетті жаңа оқулықтарды, ғылыми әдебиеттерді, электрондық ресурстар мен дерекқорларды сатып алу шығындары кіреді. Кітапхана қорын дамыту

білімді тереңдетуге және ғылыми зерттеулер жүргізуге ықпал ететін академиялық ортаның маңызды құрамдас бөлігі.

12-кесте. «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ контингенті	Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындар көлемі (теңге)	Балл
1	Рудный индустриялық институты	1602	17301	5,00
2	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	5804	13040	3,66
3	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	9112	4549	1,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

12-кестеде көрсетілген 1 студентке бөлінген қаражатты талдау бойынша келесі ЖЖОКБҰ жоғары нәтиже көрсетті: Рудный индустриялық институты.

1.3.4 «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі

«Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі оқытушыларды қаржылық қолдау деңгейін және жанама түрде оқу орнындағы білім беру процесінің сапасын көрсететін маңызды көрсеткіш. Медианалық жалақы – оқытушылардың жартысы жалақыны осы деңгейден жоғары, ал екінші жартысы төмен алатын бөліну нүктесі. Бұл көрсеткіштің орташа жалақыдан айырмашылығы, оған өте жоғары немесе өте төмен жалақы сияқты шекті мәндер әсер етпейді.

Медианалық жалақы деңгейі оқытушылардың мотивациясымен және олардың жұмысқа қанағаттануымен тығыз байланысты. Жалақының жоғары деңгейі университетке білікті мамандарды тартуға және ұстап қалуға мүмкіндік береді, ол дегеніміз оқыту мен ғылыми қызметтің сапасына оң әсер етеді. Лайықты жалақы алатын оқытушылар үнемі кәсіби дамуға, ғылыми зерттеулерге қатысуға және студенттермен белсенді қарым-қатынасқа ынталы болады.

Сонымен қатар, медианалық жалақы көрсеткіші ЖЖОКБҰ-ның қаржылық тұрақтылығын және оның басқа оқу орындарымен салыстырғанда бәсекеге қабілетті жалақы деңгейін ұстап тұру қабілетін көрсете алады.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде оқытушы жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

13-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ПОҚ медианалық жалақысы (теңге)	Балл
1	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	551412,1	5,00
2	Рудный индустриялық институты	439193,0	1,10
3	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	489887,3	1,00

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

13-кестеде «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша талдау нәтижелерін көрсетілген: «Пайдалы қазбаларды байыту» ББ бойынша ПОҚ орташа медианалық жалақысы 2025 жылы 493 497 теңгені құрады. ББ бойынша рейтингке қатысқан ЖЖОКБҰ арасында Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті – 551 412 теңге көрсеткіштерін көрсетіп, алғашқы орынды иеленді.

1.4 «Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.4.1 «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі

«Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін көрсетеді. Топ үш критерийден тұрады: түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы, түлектердің медианалық жалақысы. Бұл критерийлер бойынша білім беру бағдарламаларының 2024 жылғы түлектері талданады. Олардың оқу бітіргеннен кейін, 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңдегі зейнетақы жарналары арқылы талдау жүргізіледі.

«Жұмысқа орналасу деңгейі» көрсеткіші түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін тікелей көрсетеді. Бұл өлшем «тұрақты жұмыспен қамту» және «шартты жұмыспен қамту»болып бөлінеді.

Тұрақты жұмысқа орналасу – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде қатарынан кемінде 3 ай тұрақты зейнетақы жарналарын алған жұмысқа орналастырылған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш.

Шартты жұмыспен қамту – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде тұрақты емес негізде зейнетақы аударымдарын алған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш (яғни тұрақты жұмыспен қамту жағдайларын қоспағанда, тұрақсыз табыс).

Жұмыспен қамтылуды есептеу барысында тұрақты жұмыспен қамтылған түлектердің үлесі жоғары нәтиже береді.

Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін неғұрлым сенімді есептеу үшін жалпы түлектер санынан мынадай санаттар алынып тасталды:

- Магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырған түлектер;
- Шетел азаматтары;
- Декреттік демалыстағы түлектер;
- Мерзімді әскери қызметке шақырылған түлектер;
- Шетелде білім алатын түлектер;
- Шетелде жұмыс істейтін түлектер;
- 1-2 топтағы мүгедектігі бар түлектер;
- Күш құрылымдарының қызметкерлері;
- Жас ерекшелігіне байланысты есептелмейтін түлектер (1996 жылғы және одан үлкен);
- Қайтыс болған түлектер.

Түлектердің саны 5 адамнан аз болатын келесі ЖЖОКБҰ-да есептеулер тек статистикалық деректер бойынша және сараптамалық бөлім бойынша жүргізілді, өйткені «түлектердің мансаптық перспективалары» блогы бойынша есептеу үшін деректердің аздығына байланысты көрсеткіштер дұрыс болмауы мүмкін: Рудный индустриялық институты

2-диаграмма. «Пайдалы қазбаларды байыту» ББ бойынша түлектердің жалпы саны мен құрамы

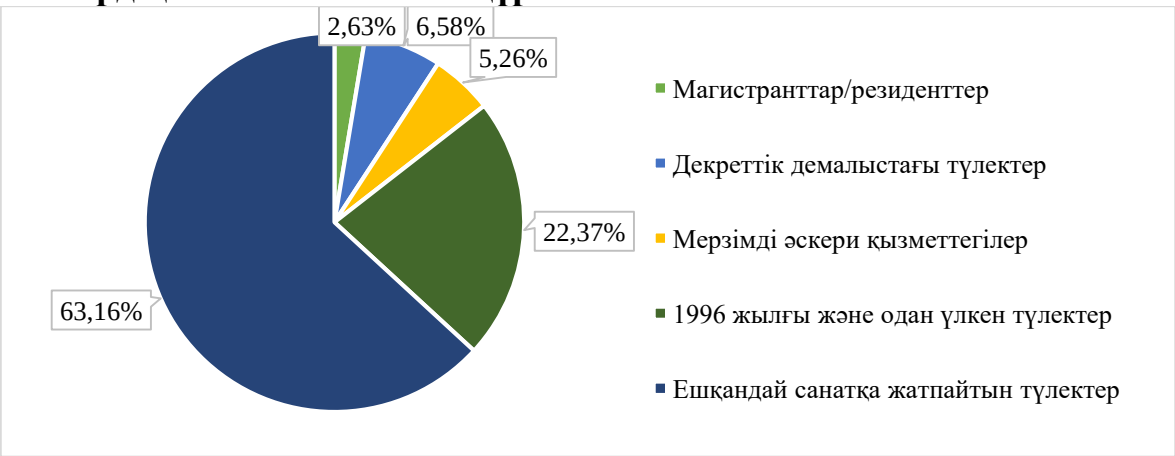

2-диаграммаға сәйкес ББ бойынша түлектердің жалпы саны 76 адамды құрады, оның ішінде: декреттік демалыста – 5; мерзімді әскери қызметке шақырылғандар – 4; магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырғандар – 2; 1995 жылғы және одан үлкен – 17.

14-кесте. «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Түлектердің жалпы саны	Жұмысқа орналасу деңгейі, %	Тұрақты жұмыс, %	Шартты жұмыс, %	Балл
1	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	11	91%	55%	36%	3,45
2	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	19	90%	53%	37%	3,37
*	Рудный индустриялық институты	0	0	0	0	0,00

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

14-кестеге сәйкес, «Пайдалы қазбаларды байыту» ББ бойынша жұмысқа орналасудың орташа деңгейі 90% құрады. Жұмысқа орналасу көрсеткіші жоғары ЖЖОКБҰ тек: Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті.

3-диаграмма. Түлектерің жұмысқа орналасу деңгейі

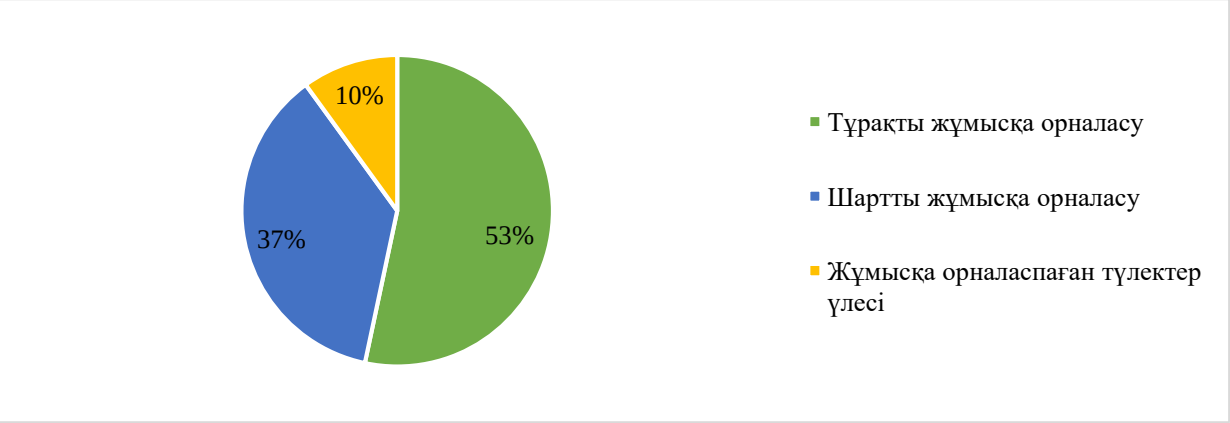

3-диаграммадан ББ бойынша түлектердің 53%-ы тұрақты, ал 37%-ы шартты түрде жұмыс істейтінін көруге болады. Түлектердің 10%-ы жұмысқа орналаспаған.

15-кесте. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмысқа орналасу деңгейі, %		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	100%	95%	91%
2	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	100%	90%	90%
*	Рудный индустриялық институты	*	*	*

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

15-кестедегі салыстырмалы талдауға сәйкес бұл критерий бойынша өткен жылғы көрсеткіштермен салыстырғанда келесі оқу орындарының көрсеткіштері нашарлауы мынадай ЖЖОКБҰ-да байқалады: Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті, Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті.

4-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

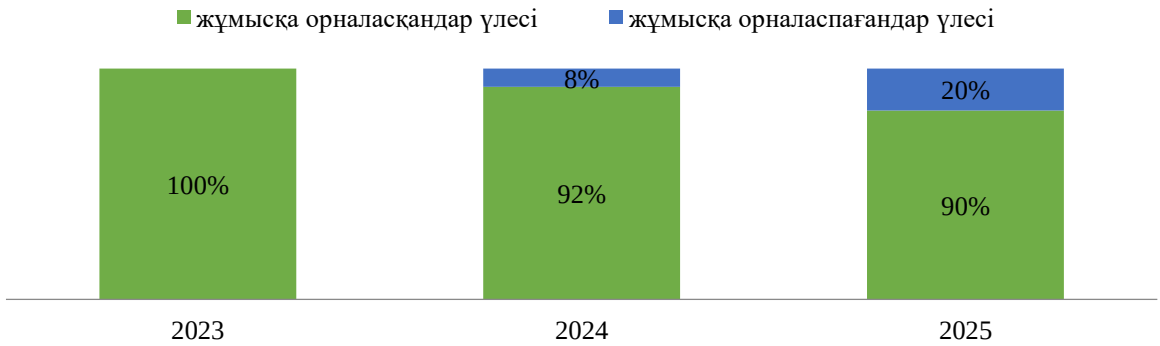

4-диаграмма еңбек нарығында ББ түлектеріне сұраныстың динамикасын көрсетеді. Алдыңғы рейтингтермен салыстырғанда осы критерий көрсеткіштері нашарлады: 2023 жылы жұмысқа орналасудың орташа деңгейі - 100%, 2024 жылы - 92%, ал 2025 жылы - 90% құрады.

1.4.2 «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі

Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы түлектердің оқуды бітіргеннен кейін қаншалықты жылдам жұмыс таба алатынын көрсететін маңызды көрсеткіш. Бұл көрсеткіш нақты білім беру бағдарламасы мен ЖЖОКБҰ дайындаған еңбек нарығындағы мамандардың сұраныс деңгейін көрсетеді.

Жұмыс іздеудің қысқа кезеңі түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін, оқу орнының жақсы беделін және білім беру бағдарламасының жұмыс берушілердің қажеттіліктеріне сәйкестігін көрсетеді. Жұмыс іздеудің ұзақ кезеңі түлектердің жеткіліксіз дайындығын, олардың дағдыларының еңбек нарығының талаптарына сәйкес келмеуін немесе белгілі бір салада жұмысқа орналасудың жалпы күрделілігін көрсетуі мүмкін.

Жұмыс іздеу ұзақтығын талдау білім беру ұйымдарына өз бағдарламаларының тиімділігін бағалауға және қажет болған жағдайда түлектердің жұмысқа орналасу нәтижелерін жақсарту үшін түзетулер енгізуге мүмкіндік береді.

16-кесте. «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмыс іздеу ұзақтығы (аймен)	Балл
1	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	1,33	4,85
2	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	2,90	4,13
*	Рудный индустриялық институты	0	0,00

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

16-кестеде түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығының нәтижелері көрсетілген. Келесі ЖЖОКБҰ-да түлектер 2 айдан аз уақыт ішінде жұмысқа орналасқан: Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті.

5-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығын салыстырмалы талдау

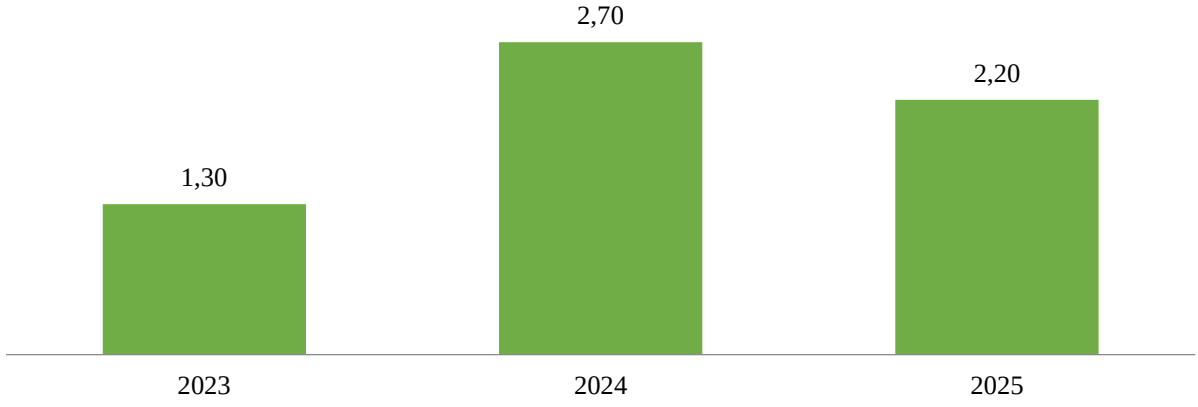

5-диаграмма еңбек нарығында «Пайдалы қазбаларды байыту» ББ бойынша түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығындағы өзгерістерді көрсетеді. Өткен жылдармен салыстырғанда осы критерийдің көрсеткіштері жақсарған. Бұл өзгерістер ББ түлектеріне сұраныс динамикасын көрсетеді. 2023 жылы жұмыс іздеудің орташа ұзақтығы 1,30 айды, 2024 жылы 2,70 айды, ал 2025 жылы 2,20 айды құрады.

1.4.3 «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі

Медианалық жалақы оқуды бітіргеннен кейінгі алғашқы жылы жұмысқа орналасқан түлектердің табыс деңгейін көрсетеді. Жоғары бастапқы жалақы көбінесе білім беру бағдарламасының сапасының және оны кәсіби ортаның мойындауының көрсеткіші.

Түлектердің медианалық жалақысы туралы мәліметтер оқу орнын таңдау кезінде талапкерлер үшін бағдар бола алады, өйткені олар осы бағдарламаның түлектерінің жұмысқа орналасу және лайықты жалақы алу үшін жақсы перспективалары бар екеніне сенімді бола алады. Сонымен қатар, медианалық жалақысы жоғары бағдарламалар жұмыс берушілердің де назарын аударады, бұл тез мансаптық өсу мен тұрақты жұмысқа орналасу мүмкіндігін арттырады.

Есепте соңғы үш жылдағы түлектердің медианалық жалақысының динамикасы қарастырылады, бұл еңбек нарығындағы трендтерді анықтауға және белгілі бір білім беру бағдарламаларының түлектерінің қаншалықты табысты екенін бағалауға мүмкіндік береді.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде түлектің жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

17-кесте. «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Медианалық жалақы, теңге	Балл
1	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	361233,8	5,00
2	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	289322,1	4,57
*	Рудный индустриялық институты	0	0,00

Дереккөз: ҚР ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

17-кестеде осы критерий бойынша талдау көрсетілген. Осы көрсеткіш бойынша көшбасшы: Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті.

2 Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі

Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі білім беру процесінің сапасын, түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін, сондай-ақ жоғары оқу орындары қызметінің жалпы көрсеткіштерін көрсететін барлық критерийлерді жан-жақты талдаудың нәтижесі болып табылады. Бұл бөлімде критерийлердің бірнеше тобы бойынша бағалау негізінде қалыптастырылған «Пайдалы қазбаларды байыту» ББ бойынша қорытынды рейтинг ұсынылған: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары.

2025 жылғы рейтинг жоғарыда аталған блоктар бойынша топтастырылған 17 критерий негізінде құрылды. Әрбір критерийдің жалпы бағалау процесінде оның маңыздылығын көрсететін белгілі бір салмағы бар.

Қорытынды рейтингтің негізгі мақсаты – талапкерлерге, жұмыс берушілерге және басқа да мүдделі тараптарға ақпараттандырылған таңдау жасауға көмектесетін білім беру бағдарламаларына объективті баға беру. Сондай-ақ, рейтинг нәтижелері ЖЖОКБҰ үшін өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру және олардың ұлттық және халықаралық деңгейлердегі бәсекеге қабілеттілігін арттыру бағытында бағдар бола алады.

18-кесте. «Пайдалы қазбаларды байыту» ББ бойынша қорытынды рейтинг

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы	Жалпы қорытынды	Рейтингтегі орны
1	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	6В07202 Пайдалы қазбаларды байыту	3,433	1/2
2	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	6В07205 Пайдалы қазбаларды байыту	3,275	2/2
*	Рудный индустриялық институты	6В07215 - Пайдалы қазбаларды өңдеу	1,615	0/0

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады*

18-кестеде «Пайдалы қазбаларды байыту» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингті талдау қорытындылары ұсынылған. Деректерге сәйкес, алғашқы орынды Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті иеленді.

19-кесте. 2023-2025 жылдардағы «Пайдалы қазбаларды байыту» ББ бойынша рейтингтегі орындары

№	ЖЖОКБҰ атауы	Рейтингтегі орны		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	2/2	2/2	1/2

2	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	1/2	1/2	2/2
*	Рудный индустриялық институты	*	*	*

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады*
— - рейтингке қатыспаған

19-кестеде 2023-2025 жылдары «Пайдалы қазбаларды байыту» ББ бойынша рейтингке қатысқан оқу орындарының рейтингте алған орындары салыстырылды. 2023 жылы рейтинг көшбасшы қатарында Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті болды. 2024 жылы көшбасшылар тізімі өзгеріссіз қалды. 2025 жылы көшбасшы орнын Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті алды.

2025 жылғы білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары оқу орындары арасында «Пайдалы қазбаларды байыту» саласында мамандар даярлаудың әртүрлілігі мен сапасын көрсетеді. Талдау көрсеткендей, еңбек нарығының талаптары мен халықаралық стандарттарға бейімделе отырып, өз бағдарламаларын белсенді түрде жетілдіретін білім беру мекемелері жетекші орындарға ие болды.

Рейтинг нәтижелері талапкерлер, жұмыс берушілер және жоғары оқу орындары үшін құнды бағдар болып табылады, әрбір білім беру бағдарламасының мықты жақтарын анықтауға көмектеседі. Болашақта білім беру стандарттарын жақсарту және халықаралық ынтымақтастықты арттыру жөніндегі жұмысты жалғастыру Қазақстанның білім беру жүйесін одан әрі дамыту үшін маңызды қадам болады.

Қорытынды

2025 жылғы ББ бойынша білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары білім беру жүйесін жақсарту үшін елеулі жетістіктер мен салаларды анықтауға мүмкіндік берді. Рейтингте жетекші орындарды білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары сияқты критерийлер топтары бойынша жоғары нәтижелер көрсете алған университеттер иеленді.

Талдау көрсеткендей, рейтингтің жоғарғы қатарында тұрған ЖЖОКБҰ студенттерді теориялық біліммен ғана емес, сонымен қатар еңбек нарығында сұранысқа ие практикалық дағдылармен қамтамасыз ете отырып, өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру бойынша белсенді жұмыс істейді. Алдыңғы қатардағы жоғары оқу орындары жұмыс берушілермен өзара іс-қимылға және халықаралық сапа стандарттарын интеграциялауға ерекше назар аударатынын атап өту керек, себебі бұл олардың түлектерінің бәсекеге қабілеттілігін айтарлықтай арттырады.

Сонымен бірге, есеп назар аударуды қажет ететін кейбір кемшіліктерді анықтады. Мысалы, бірқатар ЖЖОКБҰ-да студенттердің академиялық ұтқырлығы мен ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары, шетелдік студенттер үлесі бойынша төмен көрсеткіштер байқалады, бұл осы бағыттарды одан әрі дамыту қажеттігін көрсетеді. Сондай-ақ, оқу орындарының бір студентке шаққандағы қаржылық шығындар көлемінде айтарлықтай айырмашылықтар байқалды.

Рейтинг нәтижелері барлық мүдделі тараптар үшін маңызды құрал. Талапкерлер мен олардың ата-аналары үшін рейтинг оқу орнын таңдау кезінде бағдар, жұмыс берушілер үшін – мамандарды даярлау сапасының индикаторы, ал жоғары оқу орындарының өздері үшін – өз бағдарламаларын жақсартуға және бәсекелестік ортадағы позицияларын нығайтуға ынталандыру ретінде қызмет етеді.

Қорытындыны келесідей жасауға болады: елеулі жетістіктерге қарамастан, Қазақстанның жоғары білім беру жүйесі жаңғыртуды және жаңа сын-тегеуріндерге бейімделуді жалғастыруда. Әр ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының жоғары деңгейін қолдап қана қоймай, еңбек нарығындағы өзгерістер мен қоғамның қажеттіліктерін ескере отырып, оларды үнемі жақсартуға ұмтылуы тиіс. 2025 жылғы қорытынды рейтинг жаһандық аренада қазақстандық білім берудің сапасы мен бәсекеге қабілеттілігін арттыруға ықпал ете отырып, осы мақсаттарға қол жеткізу жолындағы маңызды қадамдардың бірі. Білім беру бағдарламаларын жетілдіруді жалғастыру және түлектерді тез өзгеретін әлемде табысты кәсіби қызмет үшін қажетті білім мен дағдылармен қамтамасыз ету үшін жан-жақты жұмыс жасау өте маңызды.

Қосымша 1

«Пайдалы қазбаларды байыту» ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ тізімі

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы
1	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	6В07202 Пайдалы қазбаларды байыту
2	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	6В07205 Пайдалы қазбаларды байыту
3	Рудный индустриялық институты	6В07215 - Пайдалы қазбаларды өңдеу

6В06104 Компьютерлік ғылымдар даярлау бағыты
В057 Ақпараттық технологиялар білім беру бағдарламасы тобы
«Информатика (ғылым)» білім беру бағдарламасы бойынша рейтингіні қалыптастыру есебі

Кіріспе

Қазақстанның жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру жүйесі экономиканың түрлі салалары үшін жоғары білікті мамандарды даярлауда шешуші рөлдердің бірін атқарады. Еңбек нарығының қарқынды дамуы мен халықаралық интеграция жағдайында білім беру сапасы ғана емес, сонымен қатар білім беру бағдарламаларының қазіргі заманғы сын-қатерлерге бейімделу қабілеті де маңызды. Білім беру мекемелері жұмысының тиімділігін бағалаудың маңызды құралы - мамандарды даярлау деңгейін, түлектердің бәсекеге қабілеттілігін және білім беру бағдарламаларының сапасын объективті бағалауға мүмкіндік беретін рейтингілер жасау.

Бұл есепте 2025 жылғы Қазақстанның жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарындағы (бұдан әрі – ЖЖОКБҰ) білім беру бағдарламаларын (бұдан әрі – ББ) талданады. Осы талдау шеңберінде түлектердің кәсіби құзыреттілігін дамытуға және олардың еңбек нарығындағы сұранысына әсер ететін негізгі көрсеткіштер бойынша ББ кешенді салыстырмалы шолу жүргізілді.

Білім беру бағдарламаларының рейтингін қалыптастыру үшін негіздеме:

1. Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі №319 «Білім туралы» Заңы.

2. «Қазақстан Республикасында жоғары білімді және ғылымды дамытудың 2023-2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 28 наурыздағы №248 қаулысы.

3. «Еңбек нарығының қажеттіліктерін ескере отырып, жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімі бар кадрларды даярлауға жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының дайындық бөлімшелеріне мемлекеттік білім беру тапсырысын орналастыру қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 29 қаңтардағы №122 бұйрығы.

4. «Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру бөлігінде тәуекел дәрежесін бағалау өлшемшарттарын және білім беру жүйесіне тексеру парақтарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрінің 2022 жылғы 1 желтоқсандағы №166 және Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің 2022 жылғы 2 желтоқсандағы №116 бірлескен бұйрығы.

Бұл есептің мақсаты – білім беру бағдарламаларына жан-жақты талдау жүргізу және осы талдау негізінде қорытынды рейтинг жасау. Рейтинг жасау барысында білім беру процесінің барлық маңызды компоненттерін қамтитын әртүрлі

критерийлер тобы ескерілді. Олардың ішінде: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері және түлектердің мансаптық перспективалары. Бұл блоктардың әрқайсысы жалпы рейтингте белгілі бір салмаққа ие, бұл бағалауды мүмкіндігінше объективті және жан-жақты етуге мүмкіндік береді.

Бұл есептің негізгі міндеті – білім беру бағдарламаларының жағдайы туралы нақты және құрылымдық түсінік беру. «Информатика (ғылым)» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингке 9 ЖЖОКБҰ қатысты (1-қосымша).

1 Жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының білім беру бағдарламаларының деректерін талдау

1.1 «Білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.1.1 «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі

ББ мазмұнын болашақ мамандардың кәсіби құзыреттілігі мен бәсекеге қабілеттілігінің тиімділігін арттыру үшін әлеуетті немесе негізгі жұмыс берушілермен келісу қажет. Жұмыс берушілер білім беру бағдарламаларын әзірлеу кезінде ұсыныстар, пәндердің мазмұнына өзгерістер енгізе алады, сондай-ақ зерттелетін тақырыптар мен материалдардың өзектілігі бойынша ұсыныстар мен ескертулер бере алады. Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен келісу түлектердің табысты жұмысқа орналасуына ықпал ететін негізгі факторлардың бірі болып табылады.

ЖЖОКБҰ бұл критерий бойынша 2024-2025 оқу жылына арналған ББ бойынша құжаттардың мынадай тізбесін ұсыну қажет: модульдік білім беру бағдарламасы (МББ), элективті пәндер каталогы (ЭПД), жұмыс берушіден хат, келісу хаттамасы, жұмыс берушінің рецензиясы, ұсынымдық хат, анықтама-негіздеме, ББ сараптамасы.

Осы критерийді есептеу кезінде ББ келісуге қатысатын жұмыс берушілердің санына басты назар аударылды. Бір мамандықтағы жұмыс берушілер әр түрлі болуы мүмкін, сәйкесінше, жұмыс берушілер саны неғұрлым көп болса, жұмыс ерекшеліктерін ұсыну туралы көзқарастар мен пікірлер соғұрлым көп болады.

1-кесте. «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ келісілген жұмыс берушілер саны	Балл
1	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	10	**5,00**
2	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	10	**5,00**
3	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	5	**3,00**
4	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	2	**1,80**
5	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	2	**1,80**
6	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	2	**1,80**
7	Astana IT University	0	**0,00**
8	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	0	**0,00**
9	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-кестеде осы критерий бойынша нәтижелер берілген: М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті жетекші орынға ие болды, өйткені олардың білім беру бағдарламалары жұмыс берушілердің ең көп санымен келісілген.

1.1.2 «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі

Профессор-оқытушылар құрамының (ПОҚ) практикалық жұмыс тәжірибесі білім беру үдерісі сапасының маңызды құрамдас бөлігі. Тиісті кәсіби салада нақты тәжірибесі бар оқытушылар студенттерге пән туралы тереңірек және қолданбалы түсінік бере алады. Олар оқу процесіне практикадан, қолданылатын әдістер мен технологиялардан өзекті мысалдар келтіре алады, бұл студенттерді кәсіби қызметке неғұрлым тиімді дайындауға ықпал етеді.

Сонымен қатар, оқытушылардың практикалық тәжірибесі оларға саланың қазіргі тенденцияларын жақсырақ бағдарлауға және оқу бағдарламаларын еңбек нарығының өзгеретін талаптарына бейімдеуге мүмкіндік береді, осылайша түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін қамтамасыз етеді.

ББ бойынша осы көрсеткішті анықтау үшін мынадай құжаттар талап етілді: ЖЖОКБҰ кадрлар бөлімінен оқытушылардың жұмыс өтілі туралы бекітілген анықтама.

2025 жылғы рейтинг әдістемесіне сәйкес 2010 жылғы 1 қаңтар мен 2025 жылғы 1 мамыр аралығында практикалық тәжірибесі бар оқытушылар есепке алынады.

2-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Практикалық жұмыс өтілі бар оқытушылар саны (айлар)		Балл
		саны	өтілі	
1	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	4	146	**3,88**
2	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	23	726	**3,62**
3	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	14	926	**3,23**
4	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	3	192	**2,57**
5	Astana IT University	6	320	**2,13**
6	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	1	21	**0,98**
7	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	1	19	**0,95**
8	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	0	0	**0,00**
9	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	0	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

2-кестеден көріп отырғанымыздай, рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның көпшілігінде ЖЖОКБҰ құрылымынан тыс жұмыс тәжірибесі бар оқытушылар бар. Бұл критерийдің көшбасшылары: Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті.

1.1.3 «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі

«Профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктері» критерийі білім беру бағдарламаларының сапасын бағалауда маңызды рөл атқарады, өйткені ол білім беру процесіне қатысатын мұғалімдердің кәсібилігі мен құзыреттілігінің деңгейін көрсетеді. Рейтинг әдіснамасына сәйкес, бұл критерий соңғы жылдардағы профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктерін жан-жақты бағалауға мүмкіндік беретін бірнеше ішкі критерийлерді қамтиды.

Атап айтқанда, 2015-2025 жылдар аралығында «Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атағына ие болған оқытушылар есепке алынады, бұл олардың педагогикалық еңбегін ЖЖОКБҰ деңгейінде мойындағанын көрсетеді. Сол кезеңде «Үздік ғылыми қызметкер» атағын алған ПОҚ да ескеріледі, бұл олардың ғылыми зерттеулерге және академиялық қоғамдастықтың дамуына қосқан үлесін көрсетеді.

3-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	«Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атанған ПОҚ саны	«Үздік ғылыми қызметкер» сыйлығының иегерлері	Балл
1	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	10	0	**2,50**
2	Astana IT University	6	0	**1,50**
3	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	4	0	**1,00**
4	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	3	0	**0,75**
5	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	1	0	**0,25**
6	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1	0	**0,25**
7	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	1	0	**0,25**
8	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	0	0	**0,00**

9	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	0	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

3-кестеден көріп отырғанымыздай, осы критерий бойынша Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, Astana IT University, Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті жетекші орындарға ие болды.

1.1.4 «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі

Білім беру және кәсіптік ұйымдардың бағдарламаны аккредиттеуі бағдарламаның жоғары сапа стандарттарына сәйкестігінің көрсеткіші және оны ұлттық және халықаралық деңгейде тану және мойындау ретінде қарастырылады.

Дәл осы себепті ББ-ның мамандандырылған аккредиттеуден өткені туралы сертификаты сұралды. Бұл критерий бойынша балл білім беру бағдарламасы аккредиттеуден өткен мекеме мен аккредиттеуден өткені туралы сертификаттың жарамдылық ұзақтығына байланысты есептелді.

Ұсынылған мәліметтерге сәйкес, «Информатика (ғылым)» ББ бойынша рейтингке қатысатын 9 ЖЖОКБҰ-ның 9 мамандандырылған аккредиттеуден өткен.

4-кесте. «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Аккредитациялық орган атауы	Балл
1	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	CAAAE-7 year ENAEE-6 year	**5,00**
2	Astana IT University	ASIIN	**2,83**
3	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	IQAA	**1,92**
4	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	IAAR	**1,92**
5	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	НКЦА (NKCA)	**1,92**
6	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	IAAR	**1,92**
7	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	IQAA	**1,92**
8	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	НКЦА (NKCA)	**1,92**
9	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	ASIIN	**0,54**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

4-кестеге сәйкес, осы критерий бойынша келесі ЖЖОКБҰ алдыңғы қатардан көрінді: Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті,Astana IT University.

1-диаграмма. Аккредиттеу органдары бөлінісіндегі аккредиттелген білім беру бағдарламалары

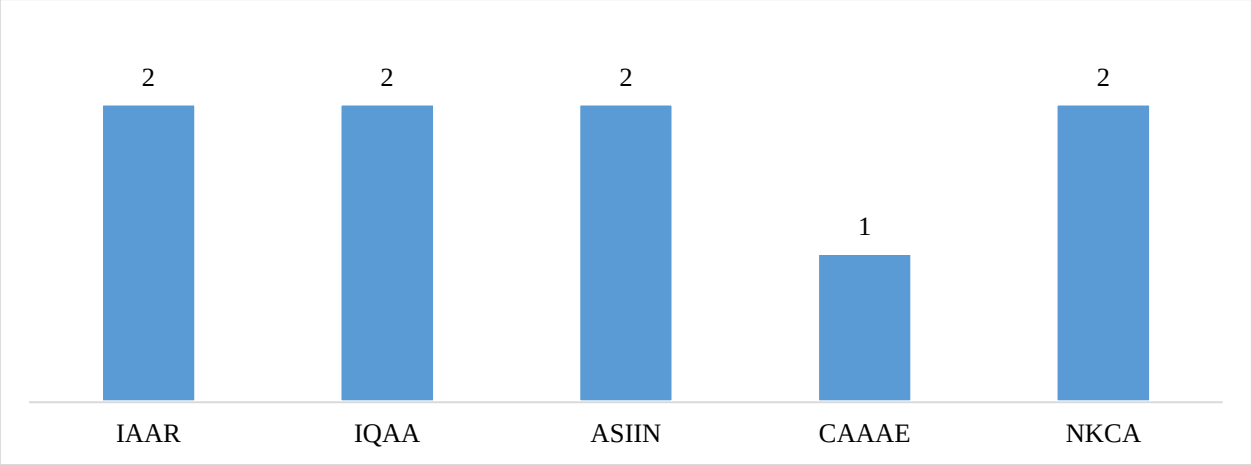

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-диаграммадан көріп отырғанымыздай, 9 ББ-ның 2-уі IQAA, 2-уі IAAR, 2-уі ASIIN, 2-уі NKCA - агенттіктерінде аккредиттеуден өткен.

1.1.5 «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі

Тиісті салалардан сарапшыларды тарту арқылы білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау білім беру сапасын қамтамасыз етудің маңызды құралы болып табылады. Кәсіби саласында терең білімі мен тәжірибесі бар сарапшылар оқу бағдарламаларының еңбек нарығының заманауи талаптары мен кәсіби стандарттарға қаншалықты сәйкес келетінін объективті бағалай алады. Олар мазмұндағы олқылықтарды анықтап, оқу жоспарларын жаңартуды және жаңа пәндерді немесе оқыту әдістерін енгізуді ұсына алады. Мұндай сараптамалық бағалау білім беру мекемелеріне бағдарламаларды өзгермелі жағдайларға бейімдеуге, мамандарды даярлауды жақсартуға және соның салдарынан түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін арттыруға көмектеседі. Сарапшыларды тарту сонымен қатар білім беру жүйесі мен индустрия арасындағы байланысты нығайтады, бұл жұмыс берушілердің қажеттіліктерін жақсы түсінуге және білім беру бағдарламаларының практикалық маңыздылығын арттыруға ықпал етеді.

Сарапшылардың ББ бағалауы мынадай критерийлер бойынша жүргізіледі:

1) ББ-ның тәжірибеге бағдарлануы – ББ-ның білім мен дағдыларды практикалық қолдануға қаншалықты бағытталғанын бағалау;

2) Пәндердің берілген оқу нәтижелеріне логикалық өзара байланысы және сәйкестігі – бағдарлама ішіндегі пәндер бір-бірімен және оқытудың соңғы нәтижелерімен қалай байланысты екенін талдау;

3) Пәндерді оқыту кезегінің мәнділігі/қисындылығы – бағдарламаның логикалық құрылымын, пәндердің қаншалықты материалды жақсы игеруге ықпал ететін ретпен ұйымдастырылғандығын бағалау;

4) ББ мазмұнының кәсіптік стандарттарға және/немесе еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі – ББ-ның осы саладағы қолданыстағы кәсіби стандарттарға (олар бар болған жағдайда) және (немесе) қазіргі еңбек нарығының талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігін бағалау;

5) Элективті пәндер каталогы (ЭПК) және оның мәні – ББ икемділігі мен бейімділігін бағалау: элективті курстардың кеңдігі мен әртүрлілігі, сәйкес бағыттар мен мамандықтарды таңдау мүмкіндігі, студенттердің қажеттіліктері мен еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі, тәжірибеге бағытталған және инновациялық курстардың болуын бағалау.

ББ мазмұнын бағалау жүйесі келесі диапазондар бойынша бөлінеді:

- Өте жақсы – 9-10 балл арасы;
- Жақсы – 6-8 балл арасы;
- Қанағаттанарлық – 4-5 балл арасы;
- Қанағаттанарлықсыз – 0-3 балл арасы.

5-кесте. «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Сарапшының орташа бағасы	Балл
1	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	8,33	**4,17**
2	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	8,08	**4,04**
3	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	7,92	**3,96**
4	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	7,83	**3,92**
5	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	7,58	**3,79**
6	Astana IT University	7,42	**3,71**
7	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	7,42	**3,71**
8	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	7,42	**3,71**
9	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	7,08	**3,54**

Дереккөз: «Атамекен» ҰКП мәліметтері

5-кестеде ББ мазмұнын сараптамалық бағалаудың қорытындысы ұсынылған, оған сәйкес жетекші орынға мынадай ЖЖОКБҰ иеленді: М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті**.**

1.2 «Білім беру бағдарламасының жетістіктері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.2.1 «Академиялық ұтқырлық» критерийі

ЖЖОКБҰ студенттерінің белгілі бір уақыт кезеңіне елден тыс басқа білім беру немесе ғылыми мекемеге ауысуы студенттің жеке дамуы үшін маңызды және оған мәдени байуға мүмкіндік береді, сондай-ақ ғылыми зерттеулердің тиімділігін, түлектердің отандық және халықаралық еңбек нарықтарындағы бәсекеге қабілеттілігін арттырады, жетекші шетелдік жоғары оқу орындарының тәжірибесін зерделеу және игеру есебінен кәсіби құзыреттіліктерін жетілдіреді және т. б.

ЖЖОКБҰ да академиялық ұтқырлық бағдарламасын іске асыруды талдау мақсатында оқу орындарынан мынадай құжаттар талап етілді:

- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде студенттерді шетелдік оқу орындарына жіберу туралы ректор бұйрығының көшірмесі;
- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде шетелдік оқу орындарының студенттерін қабылдау туралы ректор бұйрығының көшірмесі.

ЖЖОКБҰ академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде ұсынылған құжаттарды «Атамекен» ҰКП менеджерлері талдап, келесі қорытындылар жасады:

6-кесте. «Академиялық ұтқырлық» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ контингенті	Академиялық ұтқырлық бағдарламаларын қолданған білім алушылар саны	Балл
1	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	136	6	**5,00**
2	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	277	1	**0,41**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

6-кестеде көрсетілген мәліметтерге сәйкес тек 2 университетте: Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, Халықаралық ақпараттық технологиялар университетерінде академиялық ұтқырлық іске асырылды.

1.2.2 «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі

Қазіргі уақытта нарықтағы технологиялық даму ЖЖОКБҰ-да тиімді ғылыми-зерттеу процесін ұйымдастыруды талап етеді, тек жаңа білімді дамытуды ғана емес, сонымен қатар нарықта коммерциялық тұрғыдан дамыған, сұранысқа ие бизнес-идеяларды өндіруді талап етеді.

Студенттік бизнес-инкубаторлар мен зертханалар жастар ортасында кәсіпкерлік қызметтің оң бейнесін қалыптастырады, жастар арасында креативті және инновациялық әлеуетті іске асырады, сондай-ақ кәсіпкерлікке және инновациялық қызметке бағдарланған ұйымдар мен жастар қауымдастықтарын қолдайды, жастар кәсіпкерлігін ақпараттық, білім беру, қаржылық және мүліктік қолдаудың бірыңғай жүйесін құрады және қамтамасыз етеді. Бұдан басқа, жастарды кәсіпкерлік қызметке білім беру, әдістемелік және ақпараттық даярлауды көрсетеді, жастар құрған шағын және орта кәсіпкерлік субъектілерінің санын арттырады, жоғары білім, бизнес және өндірістік сала арасындағы өзара іс-қимыл мен әлеуметтік әріптестік үшін жағдайлар жасайды.

Сондықтан «Атамекен» ҰКП зерттеу бағытындағы пункттердің бірі ЖЖОКБҰ студенттерінің шығармашылық жетістіктерін дәріптеу және енгізу болып табылады.

Студенттердің ғылыми зерттеулерін талдау мақсатында оқу орындарынан электрондық форматта растайтын құжат (патент және авторлық құқық туралы куәлік) талап етілді:

7-кесте. «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Ғылыми жобалардың атауы	Балл
1	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	Шипажайы әкімшісінің автоматтандырылған жұмыс орнын құру Мекеменің қызметін жақсарту мақсатында ақпараттық жүйесін моделдеу """"Lift Pro Service"" ЖШС-нің лифттерге қызмет көрсетудің ақпараттық ішкі жүйесін құру" "Кәсіпорынның жұмысын тиімділеу мақсатында ақпараттық жүйесіне корреляциялық талдау жасау" "Геном-Лаб" ЖШС қызметкерінің автоматтандырылған жұмыс орнын құру	**5,00**
2	Astana IT University	"Инновационная социальная сеть - Nedid: объединение текстового дискуссионного	**0,73**

		подхода Reddit с визуальным вовлечением TikTok" "Инициализация учебных потоков и групп при распределении педагогической нагрузки вуза " "Инициализация учебных потоков и групп при распределении педагогической нагрузки вуза " Программное обеспечение для классификации транзакций в сети блокчейн TAMAQ "Мультиязычная интеллектуальная образовательная платформа для школьников: Виртуальный преподаватель по информатике" "Мультиязычная интеллектуальная образовательная платформа для школьников: Виртуальный преподаватель по информатике"	

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

7-кестеде көрсетілген ЖЖОКБҰ-да түлектердің ғылыми жобаларының бар екендігі расталған: М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті.

1.2.3 «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі

Қазақстанда Еуропалық жоғары білім беру аймағына (European Higher Education Area (EHEA)) кіре отырып, кадрларды даярлаудың үш деңгейлі моделін: бакалавриат, магистратура және PhD докторантураны енгізуді қамтитын жоғары білім беру жүйесін айтарлықтай қайта құрылымдау жүргізілді. Бакалавриат аяқталғаннан кейін түлектердің одан әрі дамуы үшін әртүрлі мүмкіндіктері бар, мысалы, мамандық бойынша жұмыс іздеу, екінші жоғары білім алу немесе магистратураға түсу.

Магистратура біліктілікті арттыруда және таңдаған мамандығы бойынша білімді тереңдетуде шешуші рөл атқарады, бұл оны кәсіби қалыптасудың маңызды кезеңіне айналдырады. Жыл сайын магистрлік бағдарламалар барған сайын танымал бола бастады, ал магистрлер еңбек

нарығында сұранысқа ие бола бастады, бұл қазіргі заманғы экономика жағдайында білім берудің осы деңгейінің өзектілігін көрсетеді.

Бұл критерий бойынша жиналған деректер 8-кестедегідей болды.

8-кесте. «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Магистранттар үлесі			Балл
		Түлектер саны	Түлектер арасында магистратурада оқуды жалғастырғандар саны	үлес %	
1	Astana IT University	72	46	63.9%	**5,00**
2	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	39	5	12.8%	**1,00**
3	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	43	4	9.3%	**0,73**
4	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	18	1	5.6%	**0,43**
5	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	49	1	2.0%	**0,16**
6	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6	0	0%	**0,00**
7	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	21	0	0%	**0,00**
8	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	6	0	0%	**0,00**
9	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	13	0	0%	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

8-кестеде осы критерий бойынша 2024 жылғы түлектерді талдау қорытындыларын көруге болады, түлектердің жалпы саны 267 болса, оның ішінде 57 түлек әрі қарай магистратурада оқуын жалғастырған, бұл 21.3% құрайды. Кестеге сәйкес магистратураға түскен түлектердің ең көп үлесі: Astana IT University.

1.2.4 «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі

Ұлттық бірыңғай тестілеу (ҰБТ) – жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарына түсу үшін іріктеу емтихандарының нысандарының бірі.

Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы – жоғары ҰБТ нәтижелерін көрсеткен талапкерлердің көбінесе қай ЖЖОКБҰ таңдайтынын анықтайтын көрсеткіш. Бұл көрсеткіш ЖЖОКБҰ

деңгейін және талапкерлер арасында оның сұранысын анықтауға мүмкіндік береді.

9-кесте. «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Талапкерлердің орташа ҰБТ балы	Балл
1	Astana IT University	106	**3,80**
2	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	100	**3,58**
3	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	93	**3,32**
4	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	70	**2,51**
5	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	69	**2,46**
6	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	67	**2,40**
7	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	67	**2,38**
8	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	62	**2,21**
9	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	51	**1,82**

9-кестеде көрсетілгендей, ББ бойынша 2024-2025 оқу жылында жоғары оқу орнына оқуға түскен талапкерлердің орташа балы 76 балды құраған. Салыстырмалы түрде жоғары балл жинаған талапкерлер келесі ЖЖОКБҰ-ны таңдаған: Astana IT University,Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті,Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті.

1.2.5 «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі

Шетелдік студенттер өз елдерінде қазақ тілі мен мәдени дәстүрлерінің таралуына ықпал ете отырып, Қазақстандағы заманауи білім беру жүйесінің маңызды бөлігі болып табылады. Олардың еліміздің жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарында оқуы біздің университеттерге деген халықаралық сұраныс деігейін көрсетеді және олардың рейтингінің жоғарылауына тікелей әсер етеді.

«Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі білім беру бағдарламаларының студенттерді шетелден тарту қабілетін көрсетеді. Бұл шетелдік студенттер үшін білім беру бағдарламалары мен жоғары оқу орындарының нақты тартымдылығын объективті бағалауға мүмкіндік береді.

Осы критерийді растау үшін ЖЖОКБҰ келесі құжаттарды ұсыну қажет:

- шетелдік студенттерді қабылдау туралы бұйрықтар;
- шетелдік студенттердің төлқұжаттарының көшірмелері.

10-кесте. «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Шетелдік студенттер үлесі			Бал л
		ББ контингенті	Шетелдік студенттер саны	үлес, %	
1	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	136	25	18.38 %	**5,00**
2	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	67	6	8.96%	**2,44**
3	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	23	2	8.70%	**2,37**
4	Astana IT University	730	35	4.79%	**1,30**
5	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	63	3	4.76%	**1,30**
6	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	291	13	4.47%	**1,22**
7	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	277	6	2.17%	**0,59**
8	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	79	1	1.27%	**0,34**
9	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	44	0	0%	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

10-кестеде шетелдік студенттердің «Информатика (ғылым)» ББ жалпы контингентіне қатынасын көруге болады, бұл 5,9% құрайды. Шетелдік студенттердің контингентке шаққандағы ең көп үлесі келесі оқу орнында: Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті.

1.3 «ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.3.1 «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі

Студенттер мен оқытушылардың арақатынасы ЖЖОКБҰ ұсынатын білім сапасына әсер ететін негізгі көрсеткіштердің бірі. Бұл критерий оқытуға жеке көзқарас деңгейін және әр студентке оқытушы тарапынан жеткілікті көңіл бөлінетін қолайлы білім беру ортасын құру мүмкіндігін көрсетеді.

Студенттердің оқытушыларға қатынасының төмендігі оқытушылар құрамы жеке кеңес беруге, жұмыстарды тексеруге, ғылыми зерттеулерді басқаруға және практикалық дайындыққа көбірек уақыт бөле отырып, оқушылармен тиімдірек әрекеттесе алуына көбірек мүмкіндік береді. Бұл әсіресе тәжірибеге бағытталған оқытудың жоғары дәрежесін және тереңдетілген зерттеулерді қажет ететін бағдарламалар үшін өте маңызды.

Ал бір ПОҚ шаққанда білім алушылар санының тым көп болуы оқытушыларға шамадан тыс жүктемелер артылатындығын көрсетуі мүмкін, бұл білім беру процесінің сапасын төмендетуі және студенттердің оқуға қызығушылығына теріс әсер етуі мүмкін. Қазіргі білім беру стандарттары мен еңбек нарығының талаптары жағдайында студенттер мен оқытушылар саны арасындағы оңтайлы тепе-теңдікті сақтау ЖЖОКБҰ бәсекеге қабілеттілігінің маңызды факторына айналады.

Осылайша, осы критерийді талдау оқу орнының оқу жүктемесін ақылға қонымды бөлуді қолдай отырып және оқыту сапасын қамтамасыз ете отырып, білім беру қызметтерінің жоғары деңгейін қаншалықты қамтамасыз ете алатынын бағалауға мүмкіндік береді.

Біздің тарапымыздан ЖЖОКБҰ-да ПОҚ сапасы бойынша берілген мәліметтерді тексеру кезінде мынадай нормативтік құқықтық актілердің іске асырылуы да ескеріледі: Сот төрелігі академиясын, әскери, арнаулы оқу орындарын, мәдениет саласындағы білім беру ұйымдарын қоспағанда, жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдары профессор-оқытушылар құрамының жалпы санын есептеу үшін білім алушылар санының оқытушыларға орташа арақатынасын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 606 бұйрығы (Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2018 жылғы 1 қарашада № 17670 болып тіркелген).

11-кесте. «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	ЖЖОКБҰ контингенті	Бір ПОҚ-қа шаққандағы білім алушылар саны	Балл
1	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	2175,0	28441	13,08	**5,00**
2	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	929	12917	13,90	**4,70**
3	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	695	11391	16,39	**3,99**
4	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1163	22327	19,20	**3,41**
5	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	407	7975	19,59	**3,34**
6	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	244	5963	24,44	**2,68**
7	Astana IT University	286	8284	28,97	**2,26**
8	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	277	8758	31,62	**2,07**
9	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	278	9352	33,64	**1,94**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

11-кестеде оқытушылардың ЖЖОКБҰ-ның жалпы контингентіне қатынасын көруге болады. Осы критерий бойынша үздік көрсеткіш Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті тіркелді, ол университетте бір оқытушыға орташа есеппен 13 білім алушы келеді.

1.3.2 «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі

Дәрежелі оқытушылардың үлесі профессор-оқытушылар құрамының академиялық біліктілігі мен кәсібилігінің маңызды көрсеткіші. Ғылыми дәрежесі (ғылыми дәрежесі және (немесе) философия докторы PhD/бейіні бойынша доктор (академиялық) дәрежесі және (немесе) ғылыми атағы және «өнер» кадрларын даярлау үшін «ҚР Еңбек сіңірген жаттықтырушысы» спорттық атағы) бар оқытушылар ЖЖОКБҰ-да білім мен ғылыми қызметтің жоғары деңгейін қамтамасыз етуде маңызды рөл атқарады.

Оқу орнында дәрежелі оқытушылардың едәуір санының болуы оның іргелі және қолданбалы ғылыми зерттеулер жүргізу, ғылыми әзірлемелердің нәтижелерін білім беру процесіне кіріктіру, сондай-ақ халықаралық ғылыми жобаларға қатысу мүмкіндігі туралы куәландырады. Бұл тез өзгеретін кәсіби орта жағдайында жұмысқа дайын жоғары білікті мамандарды қалыптастыру үшін қолайлы жағдай жасайды.

Сонымен қатар, дәрежелі оқытушылар педагогикалық құзыреттіліктің жоғары деңгейіне ие, бұл оларға білімді тиімді жеткізуге, студенттерде сыни

ойлау мен аналитикалық дағдыларды дамытуға мүмкіндік береді. Мұндай оқытушылардың жоғары үлесі оқу орнының академиялық стандарттарға бейілділігін және білім беру бағдарламаларының сапасын үздіксіз жетілдіруге ұмтылысын көрсетеді.

Бұл критерий ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының академиялық және кәсіптік даярлықтың қазіргі заманғы талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігі туралы қорытынды жасауға мүмкіндік береді, сондай-ақ оның ғылыми және білім беру орталығы ретіндегі беделін нығайтуға ықпал етеді.

12-кесте. «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	Штаттық дәрежелі ПОҚ саны	Үлес, (%)	Балл
1	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	278	175	62,95%	**5,00**
2	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	2175	1336	61,43%	**4.88**
3	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	929	548	58,99%	**4,69**
4	Astana IT University	286	131	45,80%	**3,64**
5	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	277	117	42,24%	**3,35**
6	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	244	99	40,57%	**3,22**
7	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	407	146	35,87%	**2,85**
8	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	695	236	33,96%	**2,70**
9	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1163	367	31,56%	**2,51**

12-кестеде бұл ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның дәрежелі ПОҚ үлесі орта есеппен 45,8% құрайтынын көруге болады. Дәрежелі ПОҚ-ның ең көп үлесі мынадай ЖЖОКБҰ-да жұмыс істейді: Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті.

1.3.3 «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі

«Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі білім беру процесінің қаржылық қамтамасыз етілуін және оқу орнының оқытудың негізгі аспектілеріне қаражат салуға дайындығын

бағалауға мүмкіндік беретін маңызды көрсеткіштердің бірі. Бұл критерийде бағдарламалық қамтамасыз ету және кітапхана қорын дамыту шығындары ескеріледі.

Бағдарламалық қамтамасыз ету шығындары әртүрлі пәндерге арналған арнайы бағдарламалар, оқу процесін басқару жүйелері және оқытудың тиімділігі мен интерактивтілігін арттыратын басқа да цифрлық құралдар сияқты оқу процестеріне қажетті лицензиялық бағдарламаларды сатып алу және жаңарту шығындарын қамтиды. Бұл ББ өзектілігін сақтау және студенттерді заманауи технологиялармен жұмыс істеуге дайындау үшін маңызды.

Кітапхана қорын дамыту шығындарына студенттердің өзекті және сапалы оқу және ғылыми ақпаратқа қол жеткізуін қамтамасыз ету үшін қажетті жаңа оқулықтарды, ғылыми әдебиеттерді, электрондық ресурстар мен дерекқорларды сатып алу шығындары кіреді. Кітапхана қорын дамыту білімді тереңдетуге және ғылыми зерттеулер жүргізуге ықпал ететін академиялық ортаның маңызды құрамдас бөлігі.

13-кесте. «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ контингенті	Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындар көлемі (теңге)	Балл
1	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	5963	32105	**5,00**
2	Astana IT University	8284	28264	**4,50**
3	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	28441	13547	**2,56**
4	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	22327	11075	**2,24**
5	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	7975	10181	**2,12**
6	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	8758	6854	**1,69**
7	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	12917	3998	**1,31**
8	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	11397	2779	**1,15**
9	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	9352	1625	**1,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

13-кестеде көрсетілген 1 студентке бөлінген қаражатты талдау бойынша келесі ЖЖОКБҰ жоғары нәтиже көрсетті: Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті,Astana IT University.

1.3.4 «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі

«Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі оқытушыларды қаржылық қолдау деңгейін және жанама түрде оқу орнындағы білім беру процесінің сапасын көрсететін маңызды көрсеткіш. Медианалық жалақы – оқытушылардың жартысы жалақыны осы деңгейден жоғары, ал екінші жартысы төмен алатын бөліну нүктесі. Бұл көрсеткіштің орташа жалақыдан айырмашылығы, оған өте жоғары немесе өте төмен жалақы сияқты шекті мәндер әсер етпейді.

Медианалық жалақы деңгейі оқытушылардың мотивациясымен және олардың жұмысқа қанағаттануымен тығыз байланысты. Жалақының жоғары деңгейі университетке білікті мамандарды тартуға және ұстап қалуға мүмкіндік береді, ол дегеніміз оқыту мен ғылыми қызметтің сапасына оң әсер етеді. Лайықты жалақы алатын оқытушылар үнемі кәсіби дамуға, ғылыми зерттеулерге қатысуға және студенттермен белсенді қарым-қатынасқа ынталы болады.

Сонымен қатар, медианалық жалақы көрсеткіші ЖЖОКБҰ-ның қаржылық тұрақтылығын және оның басқа оқу орындарымен салыстырғанда бәсекеге қабілетті жалақы деңгейін ұстап тұру қабілетін көрсете алады.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде оқытушы жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

14-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ПОҚ медианалық жалақысы (теңге)	Балл
1	Astana IT University	994985,7	**5,00**
2	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	518221,11	**2,58**
3	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	588542,2	**2,56**
4	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	584038,85	**2,53**
5	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	465758,8	**2,00**
6	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	403490,2	**1,72**
7	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	390454	**1,63**
8	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	402483,8	**1,42**
9	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	331408,35	**1,00**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

14-кестеде «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша талдау нәтижелерін көрсетілген: «Информатика (ғылым)» ББ бойынша ПОҚ орташа медианалық жалақысы 2025 жылы 519

931,4 теңгені құрады. ББ бойынша рейтингке қатысқан ЖЖОКБҰ арасында Astana IT University – 994985,7 теңге, алғашқы орындарды иеленді.

1.4 «Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.4.1 «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі

«Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін көрсетеді. Топ үш критерийден тұрады: түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы, түлектердің медианалық жалақысы. Бұл критерийлер бойынша білім беру бағдарламаларының 2024 жылғы түлектері талданады. Олардың оқу бітіргеннен кейін, 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңдегі зейнетақы жарналары арқылы талдау жүргізіледі.

«Жұмысқа орналасу деңгейі» көрсеткіші түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін тікелей көрсетеді. Бұл өлшем «тұрақты жұмыспен қамту» және «шартты жұмыспен қамту»болып бөлінеді.

Тұрақты жұмысқа орналасу – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде қатарынан кемінде 3 ай тұрақты зейнетақы жарналарын алған жұмысқа орналастырылған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш.

Шартты жұмыспен қамту – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде тұрақты емес негізде зейнетақы аударымдарын алған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш (яғни тұрақты жұмыспен қамту жағдайларын қоспағанда, тұрақсыз табыс).

Жұмыспен қамтылуды есептеу барысында тұрақты жұмыспен қамтылған түлектердің үлесі жоғары нәтиже береді.

Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін неғұрлым сенімді есептеу үшін жалпы түлектер санынан мынадай санаттар алынып тасталды:

- Магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырған түлектер;
- Шетел азаматтары;
- Декреттік демалыстағы түлектер;
- Мерзімді әскери қызметке шақырылған түлектер;
- Шетелде білім алатын түлектер;
- Шетелде жұмыс істейтін түлектер;
- 1-2 топтағы мүгедектігі бар түлектер;
- Күш құрылымдарының қызметкерлері;
- Жас ерекшелігіне байланысты есептелмейтін түлектер (1996 жылғы және одан үлкен);
- Қайтыс болған түлектер.

2-диаграмма. «Информатика (ғылым)» ББ бойынша түлектердің жалпы саны мен құрамы

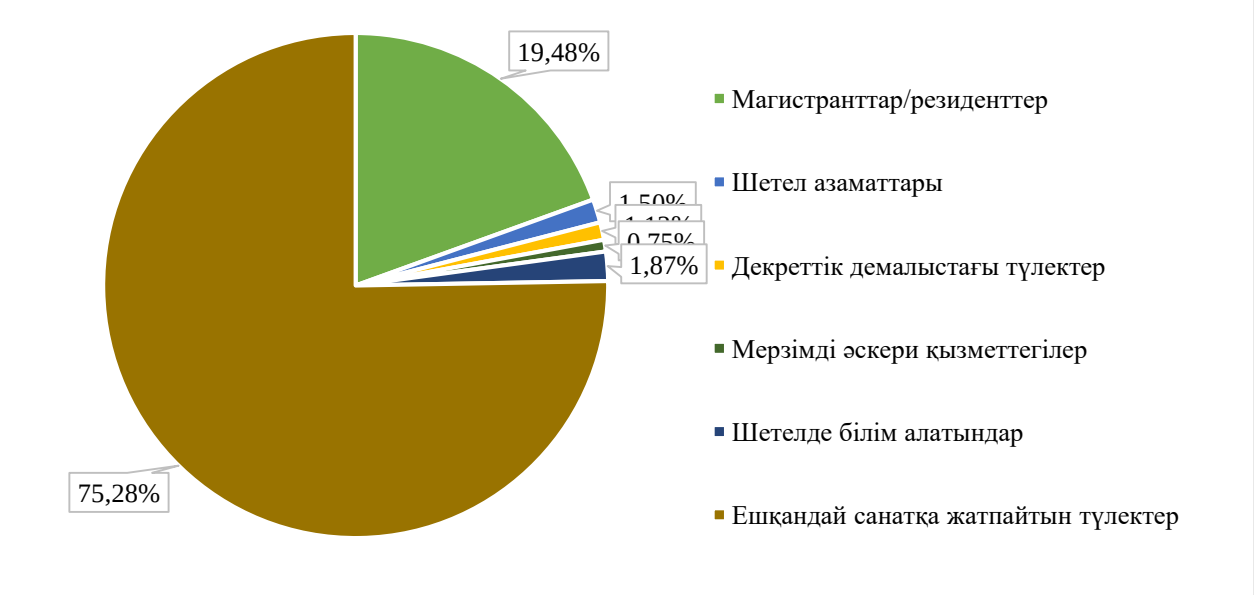

2-диаграммаға сәйкес ББ бойынша түлектердің жалпы саны 260 адамды құрады, оның ішінде: декреттік демалыста – 3; мерзімді әскери қызметке шақырылғандар – 2; магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырғандар – 52; шетелде білім алатын түлектер – 5; шетел азаматтары – 4;

15-кесте. «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Түлектердің жалпы саны	Жұмысқа орналасу деңгейі, %	Тұрақты жұмыс, %	Шартты жұмыс, %	Балл
1	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	18	94%	88%	6%	**4,50**
2	Astana IT University	72	97%	74%	23%	**4,17**
3	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	39	89%	71%	18%	**3,88**
4	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	49	83%	55%	28%	**3,32**

5	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	6	67%	56%	11%	**3,00**
6	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	6	80%	40%	40%	**2,80**
7	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6	80%	40%	40%	**2,80**
8	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	21	66%	44%	22%	**2,67**
9	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	43	82%	5%	77%	**1,77**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

15-кестеге сәйкес, «Информатика (ғылым)» ББ бойынша жұмысқа орналасудың орташа деңгейі 82% құрады. Жұмысқа орналасу пайызы жоғары ЖЖОКБҰ: Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті,Astana IT University олардың түлектерінің жұмысқа орналасу деңгейі 93%-дан асады. Соңғы позицияларда М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті,Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты болды, онда жұмысқа орналасудың жалпы пайызы 66%-дан төмен.

3-диаграмма. Түлектерің жұмысқа орналасу деңгейі

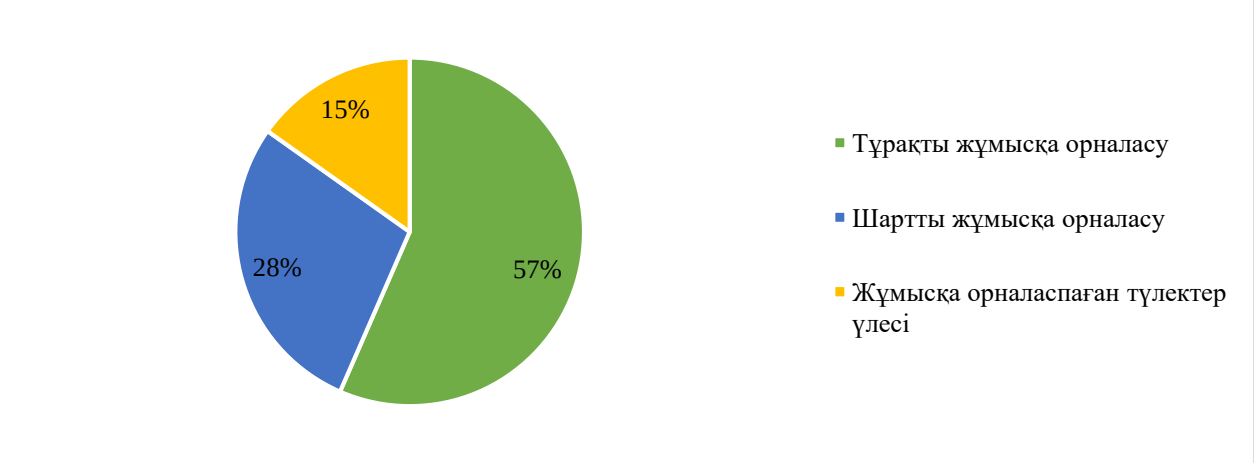

3-диаграммадан ББ бойынша түлектердің 57%-ы тұрақты, ал 28%-ы шартты түрде жұмыс істейтінін көруге болады. Түлектердің 15%-ы жұмысқа орналаспаған.

16-кесте. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмысқа орналасу деңгейі, %		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	70%	80%	66%
2	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	90%	94%	89%
3	Astana IT University	90%	90%	97%
4	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	80%	64%	94%

5	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	-	64%	83%
6	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	100%	56%	80%
7	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	-	-	67%
8	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	80%	58%	82%
9	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	-	-	80%

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

16-кестедегі салыстырмалы талдауға сәйкес бұл критерий бойынша өткен жылғы көрсеткіштермен салыстырғанда келесі оқу орындарының көрсеткіштері жақсарған: Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті. Ал көрсеткіштердің нашарлауы мынадай ЖЖОКБҰ-да байқалады: М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті

4-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

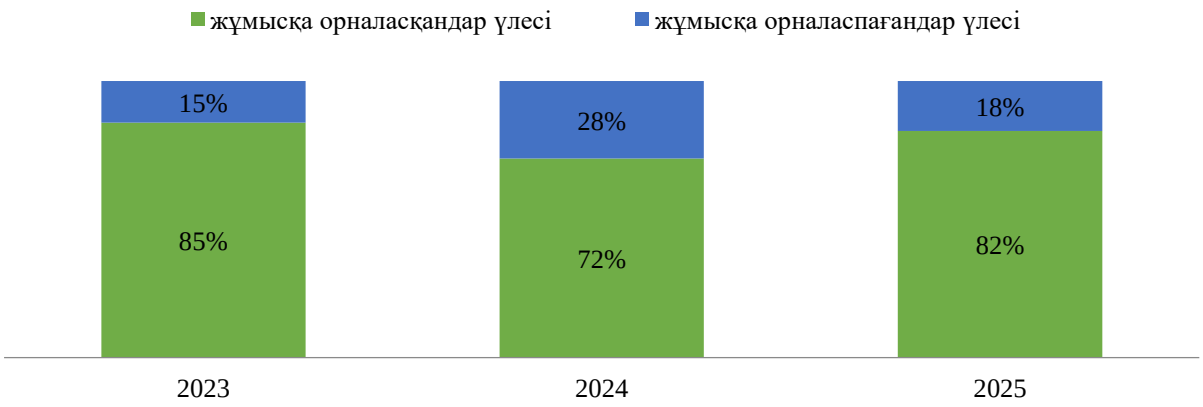

4-диаграмма еңбек нарығында ББ түлектеріне сұраныстың динамикасын көрсетеді. Алдыңғы рейтингтермен салыстырғанда осы критерий көрсеткіштері нашарлады: 2023 жылы жұмысқа орналасудың орташа деңгейі - 85%, 2024 жылы - 72%, ал 2025 жылы - 82% құрады.

1.4.2 «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі

Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы түлектердің оқуды бітіргеннен кейін қаншалықты жылдам жұмыс таба алатынын көрсететін маңызды көрсеткіш. Бұл көрсеткіш нақты білім беру бағдарламасы мен ЖЖОКБҰ дайындаған еңбек нарығындағы мамандардың сұраныс деңгейін көрсетеді.

Жұмыс іздеудің қысқа кезеңі түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін, оқу орнының жақсы беделін және білім беру бағдарламасының жұмыс берушілердің қажеттіліктеріне сәйкестігін көрсетеді. Жұмыс іздеудің ұзақ кезеңі түлектердің жеткіліксіз дайындығын, олардың дағдыларының

еңбек нарығының талаптарына сәйкес келмеуін немесе белгілі бір салада жұмысқа орналасудың жалпы күрделілігін көрсетуі мүмкін.

Жұмыс іздеу ұзақтығын талдау білім беру ұйымдарына өз бағдарламаларының тиімділігін бағалауға және қажет болған жағдайда түлектердің жұмысқа орналасу нәтижелерін жақсарту үшін түзетулер енгізуге мүмкіндік береді.

17-кесте. «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмыс іздеу ұзақтығы (аймен)	Балл
1	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	1,00	**5,00**
2	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	1,00	**5,00**
3	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	1,40	**4,82**
4	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	2,25	**4,43**
5	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	2,47	**4,33**
6	Astana IT University	2,77	**4,20**
7	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	2,93	**4,12**
8	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	3,44	**3,89**
9	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	4,00	**3,64**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

17-кестеде түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығының нәтижелері көрсетілген. Келесі ЖЖОКБҰ-да түлектер 2 айдан аз уақыт ішінде жұмысқа орналасқан: Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті, Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті, Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты

5-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығын салыстырмалы талдау

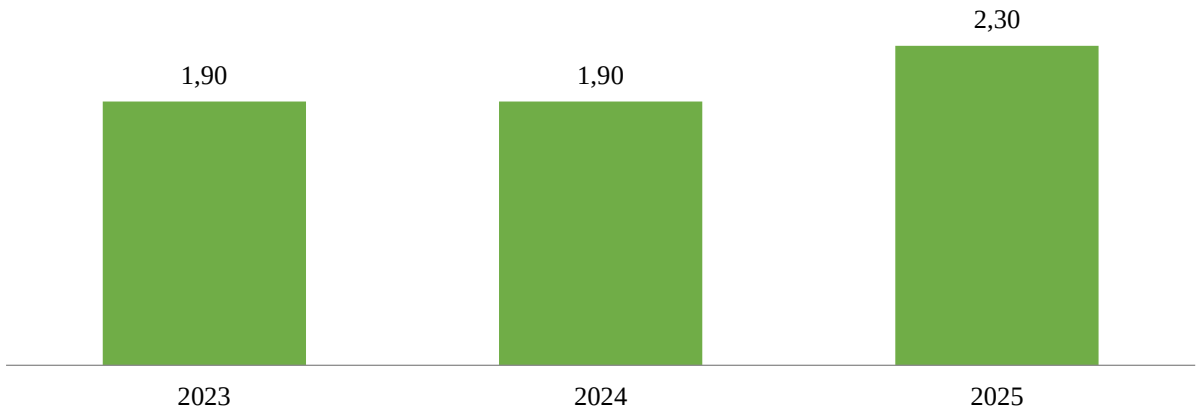

5-диаграмма еңбек нарығында «Информатика (ғылым)» ББ бойынша түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығындағы өзгерістерді көрсетеді. Өткен жылдармен салыстырғанда осы критерийдің көрсеткіштері нашарлаған. Бұл өзгерістер ББ түлектеріне сұраныс динамикасын көрсетеді. 2023 жылы жұмыс

іздеудің орташа ұзақтығы 1,90 айды, 2024 жылы 1,90 айды, ал 2025 жылы 2,30 айды құрады.

1.4.3 «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі

Медианалық жалақы оқуды бітіргеннен кейінгі алғашқы жылы жұмысқа орналасқан түлектердің табыс деңгейін көрсетеді. Жоғары бастапқы жалақы көбінесе білім беру бағдарламасының сапасының және оны кәсіби ортаның мойындауының көрсеткіші.

Түлектердің медианалық жалақысы туралы мәліметтер оқу орнын таңдау кезінде талапкерлер үшін бағдар бола алады, өйткені олар осы бағдарламаның түлектерінің жұмысқа орналасу және лайықты жалақы алу үшін жақсы перспективалары бар екеніне сенімді бола алады. Сонымен қатар, медианалық жалақысы жоғары бағдарламалар жұмыс берушілердің де назарын аударады, бұл тез мансаптық өсу мен тұрақты жұмысқа орналасу мүмкіндігін арттырады.

Есепте соңғы үш жылдағы түлектердің медианалық жалақысының динамикасы қарастырылады, бұл еңбек нарығындағы трендтерді анықтауға және белгілі бір білім беру бағдарламаларының түлектерінің қаншалықты табысты екенін бағалауға мүмкіндік береді.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде түлектің жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

18-кесте. «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Медианалық жалақы, теңге	Балл
1	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	419644,1	5,00
2	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	268102,5	3,34
3	Astana IT University	292356	3,24
4	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	259527	2,79
5	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	193955,5	2,27
6	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	150500,2	1,53
7	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	167038,9	1,51
8	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	156100,0	1,37
9	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	121466,5	1,00

Дереккөз: ҚР ҚР ҒЖБМ мәліметтері

18-кестеде осы критерий бойынша талдау көрсетілген. Осы көрсеткіш бойынша көшбасшылар: Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті. Ең төменгі көрсеткішті М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті көрсетті.

2 Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі

Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі білім беру процесінің сапасын, түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін, сондай-ақ жоғары оқу орындары қызметінің жалпы көрсеткіштерін көрсететін барлық критерийлерді жан-жақты талдаудың нәтижесі болып табылады. Бұл бөлімде критерийлердің бірнеше тобы бойынша бағалау негізінде қалыптастырылған «Информатика (ғылым)» ББ бойынша қорытынды рейтинг ұсынылған: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары.

2025 жылғы рейтинг жоғарыда аталған блоктар бойынша топтастырылған 17 критерий негізінде құрылды. Әрбір критерийдің жалпы бағалау процесінде оның маңыздылығын көрсететін белгілі бір салмағы бар.

Қорытынды рейтингтің негізгі мақсаты – талапкерлерге, жұмыс берушілерге және басқа да мүдделі тараптарға ақпараттандырылған таңдау жасауға көмектесетін білім беру бағдарламаларына объективті баға беру. Сондай-ақ, рейтинг нәтижелері ЖЖОКБҰ үшін өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру және олардың ұлттық және халықаралық деңгейлердегі бәсекеге қабілеттілігін арттыру бағытында бағдар бола алады.

19-кесте. «Информатика (ғылым)» ББ бойынша қорытынды рейтинг

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы	Жалпы қорытынды	Рейтингтегі орны
1	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	6В06104 Компьютерлік ғылымдар	3,890	1/9
2	Astana IT University	6В06101 Computer Science	3,325	2/9
3	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	6В06101 Компьютерлік ғылымдар	2,882	3/9
4	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	6В06102 Бизнес информатика	2,550	4/9
5	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	6В06101 Дизайндағы қолданбалы информатика	2,410	5/9
6	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6В06111 Компьютерлік ғылымдар и бағдарламалық инженерия	2,410	6/9
7	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	6В06105 Computer science	2,394	7/9

8	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	6В06111 Информатика және компьютерлік ғылымдар	2,325	**8/9**
9	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	6В06101 Информатика	2,189	**9/9**

19-кестеде «Информатика (ғылым)» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингті талдау қорытындылары ұсынылған. Деректерге сәйкес, ТОП-3 құрамына Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, Astana IT University, Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті сияқты ЖЖОКБҰ кірді.

20-кесте. 2023-2025 жылдардағы «Информатика (ғылым)» ББ бойынша рейтингтегі орындары

№	ЖЖОКБҰ атауы	Рейтингтегі орны		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	10/10	3 / 7	8/9
2	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	2/10	2 / 7	3/9
3	Astana IT University	1/10	1 / 7	2/9
4	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	6/10	4 / 7	1/9
5	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	-	5 / 7	4/9
6	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	3/10	6 / 7	5/9
7	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	*	-	9/9
8	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	7/10	7 / 7	7/9
9	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	-	-	6/9

20-кестеде 2023-2025 жылдары «Информатика (ғылым)» ББ бойынша рейтингке қатысқан оқу орындарының рейтингте алған орындары салыстырылды. 2023 жылы рейтинг көшбасшылары қатарында Astana IT University болды. 2024 жылы көшбасшылар тізім өзгермеді: Astana IT University орнын алды. 2025 жылы көшбасшылар: Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті орнын алды. Үш жыл бойы Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты соңғы орындарды иеленді.

2025 жылғы білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары оқу орындары арасында «Информатика (ғылым)» саласында мамандар даярлаудың әртүрлілігі мен сапасын көрсетеді. Талдау көрсеткендей, еңбек нарығының талаптары мен халықаралық стандарттарға бейімделе отырып, өз бағдарламаларын белсенді түрде жетілдіретін білім беру мекемелері жетекші орындарға ие болды.

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті және Astana IT University сияқты университеттердің жоғары нәтижелері олардың бәсекеге қабілеттілігін және түлектерінің сұранысын растайды. Бұл оқу орындары

Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы, ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы сияқты бірқатар критерийлер бойынша жоғары нәтижелер көрсетті.

Рейтинг нәтижелері талапкерлер, жұмыс берушілер және жоғары оқу орындары үшін құнды бағдар болып табылады, әрбір білім беру бағдарламасының мықты жақтарын анықтауға көмектеседі. Болашақта білім беру стандарттарын жақсарту және халықаралық ынтымақтастықты арттыру жөніндегі жұмысты жалғастыру Қазақстанның білім беру жүйесін одан әрі дамыту үшін маңызды қадам болады.

Қорытынды

2025 жылғы ББ бойынша білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары білім беру жүйесін жақсарту үшін елеулі жетістіктер мен салаларды анықтауға мүмкіндік берді. Рейтингте жетекші орындарды білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары сияқты критерийлер топтары бойынша жоғары нәтижелер көрсете алған университеттер иеленді.

Талдау көрсеткендей, рейтингтің жоғарғы қатарында тұрған ЖЖОКБҰ студенттерді теориялық біліммен ғана емес, сонымен қатар еңбек нарығында сұранысқа ие практикалық дағдылармен қамтамасыз ете отырып, өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру бойынша белсенді жұмыс істейді. Алдыңғы қатардағы жоғары оқу орындары жұмыс берушілермен өзара іс-қимылға және халықаралық сапа стандарттарын интеграциялауға ерекше назар аударатынын атап өту керек, себебі бұл олардың түлектерінің бәсекеге қабілеттілігін айтарлықтай арттырады.

Сонымен бірге, есеп назар аударуды қажет ететін кейбір кемшіліктерді анықтады. Мысалы, бірқатар ЖЖОКБҰ-да студенттердің академиялық ұтқырлығы мен ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары, шетелдік студенттер үлесі бойынша төмен көрсеткіштер байқалады, бұл осы бағыттарды одан әрі дамыту қажеттігін көрсетеді. Сондай-ақ, оқу орындарының бір студентке шаққандағы қаржылық шығындар көлемінде айтарлықтай айырмашылықтар байқалды.

Рейтинг нәтижелері барлық мүдделі тараптар үшін маңызды құрал. Талапкерлер мен олардың ата-аналары үшін рейтинг оқу орнын таңдау кезінде бағдар, жұмыс берушілер үшін – мамандарды даярлау сапасының индикаторы, ал жоғары оқу орындарының өздері үшін – өз бағдарламаларын жақсартуға және бәсекелестік ортадағы позицияларын нығайтуға ынталандыру ретінде қызмет етеді.

Қорытындыны келесідей жасауға болады: елеулі жетістіктерге қарамастан, Қазақстанның жоғары білім беру жүйесі жаңғыртуды және жаңа сын-тегеуріндерге бейімделуді жалғастыруда. Әр ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының жоғары деңгейін қолдап қана қоймай, еңбек нарығындағы өзгерістер мен қоғамның қажеттіліктерін ескере отырып, оларды үнемі жақсартуға ұмтылуы тиіс. 2025 жылғы қорытынды рейтинг жаһандық аренада қазақстандық білім берудің сапасы мен бәсекеге қабілеттілігін арттыруға ықпал ете отырып, осы мақсаттарға қол жеткізу жолындағы маңызды қадамдардың бірі. Білім беру бағдарламаларын жетілдіруді жалғастыру және түлектерді тез өзгеретін әлемде табысты кәсіби қызмет үшін қажетті білім мен дағдылармен қамтамасыз ету үшін жан-жақты жұмыс жасау өте маңызды.

Қосымша 1

«Информатика (ғылым)» ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ тізімі

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы
1	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	6В06104 Компьютерлік ғылымдар
2	Astana IT University	6В06101 Computer Science
3	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	6В06101 Компьютерлік ғылымдар
4	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	6В06102 Бизнес информатика
5	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6В06111 Компьютерлік ғылымдар и бағдарламалық инженерия
6	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	6В06101 Дизайндағы қолданбалы информатика
7	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	6В06101 Информатика
8	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	6В06105 Computer science
9	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	6В06111 Информатика және компьютерлік ғылымдар

6В06101 Ақпараттық жүйелер даярлау бағыты
В057 Ақпараттық технологиялар білім беру бағдарламасы тобы
«Ақпараттық жүйелер» білім беру бағдарламасы бойынша рейтингіні қалыптастыру есебі

Кіріспе

Қазақстанның жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру жүйесі экономиканың түрлі салалары үшін жоғары білікті мамандарды даярлауда шешуші рөлдердің бірін атқарады. Еңбек нарығының қарқынды дамуы мен халықаралық интеграция жағдайында білім беру сапасы ғана емес, сонымен қатар білім беру бағдарламаларының қазіргі заманғы сын-қатерлерге бейімделу қабілеті де маңызды. Білім беру мекемелері жұмысының тиімділігін бағалаудың маңызды құралы - мамандарды даярлау деңгейін, түлектердің бәсекеге қабілеттілігін және білім беру бағдарламаларының сапасын объективті бағалауға мүмкіндік беретін рейтингілер жасау.

Бұл есепте 2025 жылғы Қазақстанның жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарындағы (бұдан әрі – ЖЖОКБҰ) білім беру бағдарламаларын (бұдан әрі – ББ) талданады. Осы талдау шеңберінде түлектердің кәсіби құзыреттілігін дамытуға және олардың еңбек нарығындағы сұранысына әсер ететін негізгі көрсеткіштер бойынша ББ кешенді салыстырмалы шолу жүргізілді.

Білім беру бағдарламаларының рейтингін қалыптастыру үшін негіздеме:

1. Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі №319 «Білім туралы» Заңы.

2. «Қазақстан Республикасында жоғары білімді және ғылымды дамытудың 2023-2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 28 наурыздағы №248 қаулысы.

3. «Еңбек нарығының қажеттіліктерін ескере отырып, жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімі бар кадрларды даярлауға жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының дайындық бөлімшелеріне мемлекеттік білім беру тапсырысын орналастыру қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 29 қаңтардағы №122 бұйрығы.

4. «Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру бөлігінде тәуекел дәрежесін бағалау өлшемшарттарын және білім беру жүйесіне тексеру парақтарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрінің 2022 жылғы 1 желтоқсандағы №166 және Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің 2022 жылғы 2 желтоқсандағы №116 бірлескен бұйрығы.

Бұл есептің мақсаты – білім беру бағдарламаларына жан-жақты талдау жүргізу және осы талдау негізінде қорытынды рейтинг жасау. Рейтинг жасау барысында білім беру процесінің барлық маңызды компоненттерін қамтитын

әртүрлі критерийлер тобы ескерілді. Олардың ішінде: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері және түлектердің мансаптық перспективалары. Бұл блоктардың әрқайсысы жалпы рейтингте белгілі бір салмаққа ие, бұл бағалауды мүмкіндігінше объективті және жан-жақты етуге мүмкіндік береді.

Бұл есептің негізгі міндеті – білім беру бағдарламаларының жағдайы туралы нақты және құрылымдық түсінік беру. «Ақпараттық жүйелер» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингке 60 ЖЖОКБҰ қатысты (1-қосымша).

1 Жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының білім беру бағдарламаларының деректерін талдау

1.1 «Білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.1.1 «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі

ББ мазмұнын болашақ мамандардың кәсіби құзыреттілігі мен бәсекеге қабілеттілігінің тиімділігін арттыру үшін әлеуетті немесе негізгі жұмыс берушілермен келісу қажет. Жұмыс берушілер білім беру бағдарламаларын әзірлеу кезінде ұсыныстар, пәндердің мазмұнына өзгерістер енгізе алады, сондай-ақ зерттелетін тақырыптар мен материалдардың өзектілігі бойынша ұсыныстар мен ескертулер бере алады. Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен келісу түлектердің табысты жұмысқа орналасуына ықпал ететін негізгі факторлардың бірі болып табылады.

ЖЖОКБҰ бұл критерий бойынша 2024-2025 оқу жылына арналған ББ бойынша құжаттардың мынадай тізбесін ұсыну қажет: модульдік білім беру бағдарламасы (МББ), элективті пәндер каталогы (ЭПД), жұмыс берушіден хат, келісу хаттамасы, жұмыс берушінің рецензиясы, ұсынымдық хат, анықтама-негіздеме, ББ сараптамасы.

Осы критерийді есептеу кезінде ББ келісуге қатысатын жұмыс берушілердің санына басты назар аударылды. Бір мамандықтағы жұмыс берушілер әр түрлі болуы мүмкін, сәйкесінше, жұмыс берушілер саны неғұрлым көп болса, жұмыс ерекшеліктерін ұсыну туралы көзқарастар мен пікірлер соғұрлым көп болады.

1-кесте. «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ келісілген жұмыс берушілер саны	Балл
1	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	11	**5,00**
2	Торайғыров университеті	10	**4,64**
3	«Тұран-Астана» университеті	10	**4,64**
4	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	9	**4,27**
5	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	9	**4,27**
6	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	8	**3,91**
7	Алматы менеджмент университеті	8	**3,91**
8	Алматы технологиялық университеті	8	**3,91**
9	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	8	**3,91**
10	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	8	**3,91**
11	Esil University	8	**3,91**
12	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы	8	**3,91**

	университеті		
13	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	7	**3,55**
14	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	7	**3,55**
15	Alikhan Bokeikhan University	6	**3,18**
16	Гуманитарлық-техникалық академия	6	**3,18**
17	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	6	**3,18**
18	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	5	**2,82**
19	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	5	**2,82**
20	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	4	**2,45**
21	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	4	**2,45**
22	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	4	**2,45**
23	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	4	**2,45**
24	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	4	**2,45**
25	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	4	**2,45**
26	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	3	**2,09**
27	«Тұран» университеті	3	**2,09**
28	Қазақстан-Американдық еркін университеті	3	**2,09**
29	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	3	**2,09**
30	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	3	**2,09**
31	Л.Б.Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясы	3	**2,09**
32	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	3	**2,09**
33	Рудный индустриялық институты	3	**2,09**
34	С. Өтебаев атындағы Атырау мұнай және газ университеті	3	**2,09**
35	Қызылорда «Болашақ» университеті	3	**2,09**
36	Инновациялық Еуразия университеті	2	**1,73**
37	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	2	**1,73**
38	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	2	**1,73**
39	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	2	**1,73**
40	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	2	**1,73**
41	Астана халықаралық университеті	2	**1,73**
42	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	2	**1,73**
43	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	2	**1,73**
44	Еуразия технологиялық университеті	2	**1,73**
45	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	2	**1,73**
46	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	1	**1,36**
47	Баишев университеті	1	**1,36**
48	Q University	1	**1,36**
49	Қазақстан-Британ техникалық университеті	1	**1,36**

50	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	1	**1,36**
51	SDU University	1	**1,36**
52	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	1	**1,36**
53	Қазақстан-Неміс университеті	1	**1,36**
54	КИМЭП университеті	0	**0,00**
55	Astana IT University	0	**0,00**
56	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	0	**0,00**
57	Ғ. Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті	0	**0,00**
58	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	0	**0,00**
59	«Мирас» университеті	0	**0,00**
60	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-кестеде осы критерий бойынша нәтижелер берілген Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, Торайғыров университеті, «Тұран-Астана» университеті жетекші орынға ие болды, өйткені олардың білім беру бағдарламалары жұмыс берушілердің ең көп санымен келісілген.

1.1.2 «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі

Профессор-оқытушылар құрамының (ПОҚ) практикалық жұмыс тәжірибесі білім беру үдерісі сапасының маңызды құрамдас бөлігі. Тиісті кәсіби салада нақты тәжірибесі бар оқытушылар студенттерге пән туралы тереңірек және қолданбалы түсінік бере алады. Олар оқу процесіне практикадан, қолданылатын әдістер мен технологиялардан өзекті мысалдар келтіре алады, бұл студенттерді кәсіби қызметке неғұрлым тиімді дайындауға ықпал етеді.

Сонымен қатар, оқытушылардың практикалық тәжірибесі оларға саланың қазіргі тенденцияларын жақсырақ бағдарлауға және оқу бағдарламаларын еңбек нарығының өзгеретін талаптарына бейімдеуге мүмкіндік береді, осылайша түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін қамтамасыз етеді.

ББ бойынша осы көрсеткішті анықтау үшін мынадай құжаттар талап етілді: ЖЖОКБҰ кадрлар бөлімінен оқытушылардың жұмыс өтілі туралы бекітілген анықтама.

2025 жылғы рейтинг әдістемесіне сәйкес 2010 жылғы 1 қаңтар мен 2025 жылғы 1 мамыр аралығында практикалық тәжірибесі бар оқытушылар есепке алынады.

2-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Практикалық жұмыс өтілі бар оқытушылар саны (айлар)		Балл
		саны	өтілі	
1	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	4	300	**3,65**
2	Alikhan Bokeikhan University	5	167	**2,78**
3	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	3	491	**2,73**
4	Гуманитарлық-техникалық академия	2	300	**2,56**
5	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	17	1517	**2,56**
6	КИМЭП университеті	7	713	**2,34**
7	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	5	487	**2,13**
8	«Тұран» университеті	10	1023	**1,85**
9	Инновациялық Еуразия университеті	2	125	**1,78**
10	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	4	432	**1,76**
11	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	8	511	**1,71**
12	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	2	207	**1,69**
13	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	5	434	**1,68**
14	Торайғыров университеті	4	371	**1,63**
15	Баишев университеті	4	387	**1,60**
16	Q University	4	362	**1,55**
17	Алматы менеджмент университеті	10	435	**1,47**
18	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	7	575	**1,45**
19	Қазақстан-Британ техникалық университеті	45	3288	**1,43**
20	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	4	246	**1,38**
21	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	6	413	**1,37**
22	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	2	160	**1,28**
23	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	3	223	**1,27**
24	Қазақстан-Американдық еркін университеті	3	217	**1,25**
25	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	10	713	**1,21**
26	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	5	288	**1,21**
27	Алматы технологиялық университеті	20	1081	**1,20**
28	«Тұран-Астана» университеті	4	269	**1,17**
29	Astana IT University	9	541	**1,15**

30	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	3	111	**1,13**
31	Астана халықаралық университеті	6	285	**1,04**
32	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	3	147	**1,04**
33	Ғ. Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті	2	119	**0,99**
34	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	5	246	**0,99**
35	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	4	152	**0,92**
36	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	2	98	**0,85**
37	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	2	125	**0,83**
38	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	8	266	**0,79**
39	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	3	103	**0,72**
40	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	6	227	**0,71**
41	Еуразия технологиялық университеті	2	76	**0,71**
42	Esil University	3	111	**0,68**
43	SDU University	5	200	**0,67**
44	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	4	146	**0,67**
45	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	4	100	**0,62**
46	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	1	36	**0,59**
47	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	1	31	**0,54**
48	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	1	24	**0,47**
49	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	1	20	**0,36**
50	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	0	0	**0,00**
51	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	0	0	**0,00**
52	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	0	0	**0,00**
53	Л.Б.Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясы	0	0	**0,00**
54	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	0	0	**0,00**
55	Рудный индустриялық институты	0	0	**0,00**
56	С. Өтебаев атындағы Атырау мұнай және газ университеті	0	0	**0,00**
57	Қызылорда «Болашақ» университеті	0	0	**0,00**
58	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	0	0	**0,00**

59	Қазақстан-Неміс университеті	0	0	**0,00**
60	«Мирас» университеті	0	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

2-кестеден көріп отырғанымыздай, рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның көпшілігінде ЖЖОКБҰ құрылымынан тыс жұмыс тәжірибесі бар оқытушылар бар. Бұл критерийдің көшбасшылары: М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті, Alikhan Bokeikhan University, Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті**.**

1.1.3 «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі

«Профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктері» критерийі білім беру бағдарламаларының сапасын бағалауда маңызды рөл атқарады, өйткені ол білім беру процесіне қатысатын мұғалімдердің кәсібилігі мен құзыреттілігінің деңгейін көрсетеді. Рейтинг әдіснамасына сәйкес, бұл критерий соңғы жылдардағы профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктерін жан-жақты бағалауға мүмкіндік беретін бірнеше ішкі критерийлерді қамтиды.

Атап айтқанда, 2015-2025 жылдар аралығында «Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атағына ие болған оқытушылар есепке алынады, бұл олардың педагогикалық еңбегін ЖЖОКБҰ деңгейінде мойындағанын көрсетеді. Сол кезеңде «Үздік ғылыми қызметкер» атағын алған ПОҚ да ескеріледі, бұл олардың ғылыми зерттеулерге және академиялық қоғамдастықтың дамуына қосқан үлесін көрсетеді.

3-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	«Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атанған ПОҚ саны	«Үздік ғылыми қызметкер» сыйлығының иегерлері	Балл
1	Алматы технологиялық университеті	8	2	**4,50**
2	КИМЭП университеті	0	2	**2,50**
3	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	10	0	**2,50**
4	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	4	1	**2,25**
5	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	8	0	**2,00**
6	Қазақстан-Британ техникалық университеті	3	1	**2,00**
7	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	3	1	**2,00**
8	Astana IT University	7	0	**1,75**

9	Ғ. Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті	5	0	**1,25**
10	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	4	0	**1,00**
11	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	4	0	**1,00**
12	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	3	0	**0,75**
13	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	3	0	**0,75**
14	«Тұран» университеті	2	0	**0,50**
15	Торайғыров университеті	2	0	**0,50**
16	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	2	0	**0,50**
17	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	2	0	**0,50**
18	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	1	0	**0,25**
19	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	1	0	**0,25**
20	Астана халықаралық университеті	1	0	**0,25**
21	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	1	0	**0,25**
22	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	1	0	**0,25**
23	Еуразия технологиялық университеті	1	0	**0,25**
24	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	1	0	**0,25**
25	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	1	0	**0,25**
26	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	0	0	**0,00**
27	Alikhan Bokeikhan University	0	0	**0,00**
28	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	0	0	**0,00**
29	Гуманитарлық-техникалық академия	0	0	**0,00**
30	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	0	0	**0,00**
31	Инновациялық Еуразия университеті	0	0	**0,00**
32	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	0	0	**0,00**
33	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	0	0	**0,00**
34	Баишев университеті	0	0	**0,00**
35	Q University	0	0	**0,00**
36	Алматы менеджмент университеті	0	0	**0,00**
37	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	0	0	**0,00**

38	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	0	0	**0,00**
39	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	0	0	**0,00**
40	Қазақстан-Американдық еркін университеті	0	0	**0,00**
41	«Тұран-Астана» университеті	0	0	**0,00**
42	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	0	0	**0,00**
43	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	0	0	**0,00**
44	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	0	0	**0,00**
45	Esil University	0	0	**0,00**
46	SDU University	0	0	**0,00**
47	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	0	0	**0,00**
48	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	0	0	**0,00**
49	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	0	0	**0,00**
50	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	0	0	**0,00**
51	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	0	0	**0,00**
52	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	0	0	**0,00**
53	Л.Б.Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясы	0	0	**0,00**
54	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	0	0	**0,00**
55	Рудный индустриялық институты	0	0	**0,00**
56	С. Өтебаев атындағы Атырау мұнай және газ университеті	0	0	**0,00**
57	Қызылорда «Болашақ» университеті	0	0	**0,00**
58	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	0	0	**0,00**
59	Қазақстан-Неміс университеті	0	0	**0,00**
60	«Мирас» университеті	0	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

3-кестеден көріп отырғанымыздай, осы критерий Алматы технологиялық университеті, КИМЭП университеті, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті жетекші орындарға ие болды.

1.4.1 «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі

Білім беру және кәсіптік ұйымдардың бағдарламаны аккредиттеуі

бағдарламаның жоғары сапа стандарттарына сәйкестігінің көрсеткіші және оны ұлттық және халықаралық деңгейде тану және мойындау ретінде қарастырылады.

Дәл осы себепті ББ-ның мамандандырылған аккредиттеуден өткені туралы сертификаты сұралды. Бұл критерий бойынша балл білім беру бағдарламасы аккредиттеуден өткен мекеме мен аккредиттеуден өткені туралы сертификаттың жарамдылық ұзақтығына байланысты есептелді.

Ұсынылған мәліметтерге сәйкес, «Ақпараттық жүйелер» ББ бойынша рейтингке қатысатын 60 ЖЖОКБҰ-ның 58-і мамандандырылған аккредиттеуден өткен.

4-кесте. «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Аккредитациялық орган атауы	Балл
1	«Тұран» университеті	IAAR ACQUIN	**5,00**
2	Қазақстан-Американдық еркін университеті	ACBSP	**4,17**
3	«Тұран-Астана» университеті	ACQUIN	**3,33**
4	Қазақстан-Неміс университеті	ACQUIN	**3,33**
5	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	ASIIN	**2,92**
6	Қазақстан-Британ техникалық университеті	ABET	**2,92**
7	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	ACQUIN	**2,92**
8	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	ACQUIN	**2,50**
9	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	CAAAE	**2,08**
10	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	IAAR	**2,08**
11	КИМЭП университеті	FIBAA	**2,08**
12	Astana IT University	ASIIN	**2,08**
13	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	ARQA CAAAE	**1,64**
14	Торайғыров университеті	CAAAE	**1,49**
15	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	IQAA	**1,49**
16	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	IAAR	**1,49**
17	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	IQAA	**1,49**
18	Алматы менеджмент университеті	IAAR	**1,49**
19	Алматы технологиялық университеті	CAAAE	**1,49**
20	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	IAAR	**1,49**
21	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	НКЦА (NKCA)	**1,49**
22	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	IQAA	**1,49**
23	Alikhan Bokeikhan University	CAAAE	**1,49**

24	Гуманитарлық-техникалық академия	НКЦА (NKCA)	**1,49**
25	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	CAAAE	**1,49**
26	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	IQAA	**1,49**
27	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	IAAR	**1,49**
28	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	IQAA	**1,49**
29	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	IAAR	**1,49**
30	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	IQAA	**1,49**
31	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	IQAA	**1,49**
32	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	CAAAE	**1,49**
33	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	НКЦА (NKCA)	**1,49**
34	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	IAAR	**1,49**
35	Л.Б.Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясы	НКЦА (NKCA)	**1,49**
36	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	НКЦА (NKCA)	**1,49**
37	Рудный индустриялық институты	CAAAE	**1,49**
38	С. Өтебаев атындағы Атырау мұнай және газ университеті	CAAAE	**1,49**
39	Қызылорда «Болашақ» университеті	НКЦА (NKCA)	**1,49**
40	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	CAAAE	**1,49**
41	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	ARQA	**1,49**
42	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	IAAR	**1,49**
43	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	IAAR	**1,49**
44	Астана халықаралық университеті	IQAA	**1,49**
45	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	IQAA	**1,49**
46	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	IAAR	**1,49**
47	Еуразия технологиялық университеті	CAAAE	**1,49**
48	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	НКЦА (NKCA)	**1,49**
49	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	ARQA	**1,49**
50	Баишев университеті	CAAAE	**1,49**
51	Q University	НКЦА (NKCA)	**1,49**
52	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	IQAA	**1,49**
53	SDU University	IAAR	**1,49**
54	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	IQAA	**1,49**
55	Ғ. Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті	IAAR	**1,49**
56	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	IAAR	**1,49**
57	Esil University	IAAR	**0,89**

58	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	ASIIN	**0,42**
59	Инновациялық Еуразия университеті	0	**0,00**
60	«Мирас» университеті	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

4-кестеге сәйкес, осы критерий бойынша келесі ЖЖОКБҰ алдыңғы қатардан көрінді: «Тұран» университеті, Қазақстан-Американдық еркін университеті

1-диаграмма. Аккредиттеу органдары бөлінісіндегі аккредиттелген білім беру бағдарламалары

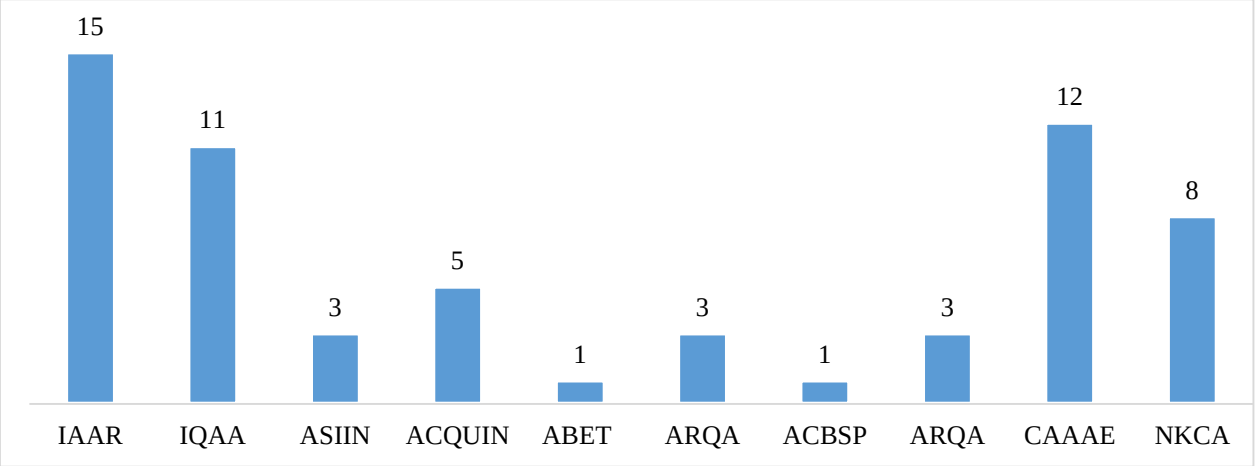

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-диаграммадан көріп отырғанымыздай, 60 ББ-ның 15-і IAAR,12-і CAAAE,11-і IQAA – агенттіктерінде аккредиттеуден өткен.

1.4.2 «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі

Тиісті салалардан сарапшыларды тарту арқылы білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау білім беру сапасын қамтамасыз етудің маңызды құралы болып табылады. Кәсіби саласында терең білімі мен тәжірибесі бар сарапшылар оқу бағдарламаларының еңбек нарығының заманауи талаптары мен кәсіби стандарттарға қаншалықты сәйкес келетінін объективті бағалай алады. Олар мазмұндағы олқылықтарды анықтап, оқу жоспарларын жаңартуды және жаңа пәндерді немесе оқыту әдістерін енгізуді ұсына алады. Мұндай сараптамалық бағалау білім беру мекемелеріне бағдарламаларды өзгермелі жағдайларға бейімдеуге, мамандарды даярлауды жақсартуға және соның салдарынан түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін арттыруға көмектеседі. Сарапшыларды тарту сонымен қатар білім беру жүйесі мен индустрия арасындағы байланысты нығайтады, бұл жұмыс берушілердің қажеттіліктерін жақсы түсінуге және білім беру бағдарламаларының практикалық маңыздылығын арттыруға ықпал етеді.

Сарапшылардың ББ бағалауы мынадай критерийлер бойынша жүргізіледі:

1) ББ-ның тәжірибеге бағдарлануы – ББ-ның білім мен дағдыларды практикалық қолдануға қаншалықты бағытталғанын бағалау;

2) Пәндердің берілген оқу нәтижелеріне логикалық өзара байланысы және сәйкестігі – бағдарлама ішіндегі пәндер бір-бірімен және оқытудың соңғы нәтижелерімен қалай байланысты екенін талдау;

3) Пәндерді оқыту кезегінің мәнділігі/қисындылығы – бағдарламаның логикалық құрылымын, пәндердің қаншалықты материалды жақсы игеруге ықпал ететін ретпен ұйымдастырылғандығын бағалау;

4) ББ мазмұнының кәсіптік стандарттарға және/немесе еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі – ББ-ның осы саладағы қолданыстағы кәсіби стандарттарға (олар бар болған жағдайда) және (немесе) қазіргі еңбек нарығының талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігін бағалау;

5) Элективті пәндер каталогы (ЭПК) және оның мәні – ББ икемділігі мен бейімділігін бағалау: элективті курстардың кеңдігі мен әртүрлілігі, сәйкес бағыттар мен мамандықтарды таңдау мүмкіндігі, студенттердің қажеттіліктері мен еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі, тәжірибеге бағытталған және инновациялық курстардың болуын бағалау.

ББ мазмұнын бағалау жүйесі келесі диапазондар бойынша бөлінеді:

- Өте жақсы – 9-10 балл арасы;
- Жақсы – 6-8 балл арасы;
- Қанағаттанарлық – 4-5 балл арасы;
- Қанағаттанарлықсыз – 0-3 балл арасы.

5-кесте. «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Сарапшының орташа бағасы	Балл
1	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	9,75	**4,88**
2	SDU University	9,33	**4,67**
3	Қазақстан-Американдық еркін университеті	9,33	**4,67**
4	Қазақстан-Британ техникалық университеті	9,25	**4,63**
5	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	9,25	**4,63**
6	Еуразия технологиялық университеті	9,25	**4,63**
7	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	9,25	**4,59**
8	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	9,17	**4,59**
9	Алматы менеджмент университеті	9,17	**4,55**
10	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	9,09	**4,55**
11	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	9,09	**4,54**
12	Торайғыров университеті	9,08	**4,54**
13	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	9,08	**4,54**
14	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	9,08	**4,54**

15	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	9,08	**4,50**
16	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	9,00	**4,50**
17	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	9,00	**4,50**
18	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	9,00	**4,50**
19	Астана халықаралық университеті	9,00	**4,50**
20	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	9,00	**4,46**
21	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	8,92	**4,46**
22	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	8,92	**4,46**
23	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	8,92	**4,46**
24	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	8,92	**4,46**
25	Alikhan Bokeikhan University	8,92	**4,46**
26	Esil University	8,92	**4,46**
27	Баишев университеті	8,92	**4,46**
28	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	8,92	**4,41**
29	Ғ. Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті	8,82	**4,38**
30	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	8,75	**4,38**
31	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	8,75	**4,38**
32	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	8,75	**4,38**
33	Рудный индустриялық институты	8,75	**4,38**
34	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	8,75	**4,38**
35	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	8,75	**4,38**
36	Q University	8,75	**4,34**
37	Қазақстан-Неміс университеті	8,67	**4,29**
38	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	8,58	**4,29**
39	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	8,58	**4,29**
40	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	8,58	**4,29**
41	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	8,58	**4,29**
42	Л.Б.Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясы	8,58	**4,29**
43	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	8,58	**4,29**
44	Инновациялық Еуразия университеті	8,58	**4,29**
45	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	8,58	**4,21**
46	Гуманитарлық-техникалық академия	8,42	**4,21**
47	КИМЭП университеті	8,42	**4,17**
48	Astana IT University	8,33	**4,09**
49	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	8,17	**4,09**
50	Қызылорда «Болашақ» университеті	8,17	**4,09**
51	«Тұран» университеті	8,17	**3,79**

52	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	7,58	**3,79**
53	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	7,58	**3,75**
54	Алматы технологиялық университеті	7,50	**3,75**
55	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	7,50	**3,75**
56	С. Өтебаев атындағы Атырау мұнай және газ университеті	7,50	**3,75**
57	«Тұран-Астана» университеті	7,50	**3,75**
58	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	7,50	**3,71**
59	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	7,42	**3,71**
60	«Мирас» университеті	0	**0,00**

Дереккөз: «Атамекен» ҰКП мәліметтері

5-кестеде ББ мазмұнын сараптамалық бағалаудың қорытындысы ұсынылған, оған сәйкес жетекші орындарды мынадай ЖЖОКБҰ иеленді: Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті**.**

1.2 «Білім беру бағдарламасының жетістіктері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.2.1 «Академиялық ұтқырлық» критерийі

ЖЖОКБҰ студенттерінің белгілі бір уақыт кезеңіне елден тыс басқа білім беру немесе ғылыми мекемеге ауысуы студенттің жеке дамуы үшін маңызды және оған мәдени байуға мүмкіндік береді, сондай-ақ ғылыми зерттеулердің тиімділігін, түлектердің отандық және халықаралық еңбек нарықтарындағы бәсекеге қабілеттілігін арттырады, жетекші шетелдік жоғары оқу орындарының тәжірибесін зерделеу және игеру есебінен кәсіби құзыреттіліктерін жетілдіреді және т. Б.

ЖЖОКБҰ да академиялық ұтқырлық бағдарламасын іске асыруды талдау мақсатында оқу орындарынан мынадай құжаттар талап етілді:

- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде студенттерді шетелдік оқу орындарына жіберу туралы ректор бұйрығының көшірмесі;
- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде шетелдік оқу орындарының студенттерін қабылдау туралы ректор бұйрығының көшірмесі.

ЖЖОКБҰ академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде ұсынылған құжаттарды «Атамекен» ҰКП менеджерлері талдап, келесі қорытындылар жасады:

6-кесте. «Академиялық ұтқырлық» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ контингенті	Академиялық ұтқырлық бағдарламаларын қолданған білім алушылар саны	Балл
1	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	308	60	**5,00**
2	Alikhan Bokeikhan University	33	3	**2,33**
3	Қазақстан-Неміс университеті	66	3	**1,17**
4	Алматы технологиялық университеті	802	21	**0,67**
5	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	164	4	**0,63**
6	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	227	5	**0,57**
7	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	523	10	**0,49**
8	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	179	3	**0,43**
9	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	375	6	**0,41**

10	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	1271	20	**0,40**
11	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	157	2	**0,33**
12	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	319	4	**0,32**
13	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	368	6	**0,28**
14	Алматы менеджмент университеті	186	2	**0,28**
15	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	326	3	**0,24**
16	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	135	1	**0,19**
17	«Тұран-Астана» университеті	425	3	**0,18**
18	SDU University	1293	9	**0,18**
19	«Тұран» университеті	525	3	**0,15**
20	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	230	1	**0,11**
21	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	253	1	**0,10**
22	Астана халықаралық университеті	289	1	**0,09**
23	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	482	1	**0,05**
24	КИМЭП университеті	0	0	**0,00**
25	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	0	0	**0,00**
26	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	0	0	**0,00**
27	Қазақстан-Британ техникалық университеті	0	0	**0,00**
28	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	0	0	**0,00**
29	Astana IT University	0	0	**0,00**
30	Ғ. Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті	0	0	**0,00**
31	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	0	0	**0,00**
32	Торайғыров университеті	0	0	**0,00**
33	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	0	0	**0,00**
34	Еуразия технологиялық университеті	0	0	**0,00**
35	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	0	0	**0,00**
36	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	0	0	**0,00**
37	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	0	0	**0,00**
38	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	0	0	**0,00**
39	Гуманитарлық-техникалық академия	0	0	**0,00**
40	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	0	0	**0,00**
41	Инновациялық Еуразия университеті	0	0	**0,00**
42	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	0	0	**0,00**
43	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	0	0	**0,00**
44	Баишев университеті	0	0	**0,00**
45	Q University	0	0	**0,00**

46	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	0	0	**0,00**
47	Қазақстан-Американдық еркін университеті	0	0	**0,00**
48	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	0	0	**0,00**
49	Esil University	0	0	**0,00**
50	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	0	0	**0,00**
51	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	0	0	**0,00**
52	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	0	0	**0,00**
53	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	0	0	**0,00**
54	Л.Б.Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясы	0	0	**0,00**
55	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	0	0	**0,00**
56	Рудный индустриялық институты	0	0	**0,00**
57	С. Өтебаев атындағы Атырау мұнай және газ университеті	0	0	**0,00**
58	Қызылорда «Болашақ» университеті	0	0	**0,00**
59	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	0	0	**0,00**
60	«Мирас» университеті	0	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

6-кестеде көрсетілген мәліметтерге сәйкес, келесі ЖЖОКБҰ жоғары көрсеткіштерді көрсетті: Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті, Alikhan Bokeikhan University, Қазақстан-Неміс университеті

1.4.3 «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі

Қазіргі уақытта нарықтағы технологиялық даму ЖЖОКБҰ-да тиімді ғылыми-зерттеу процесін ұйымдастыруды талап етеді, тек жаңа білімді дамытуды ғана емес, сонымен қатар нарықта коммерциялық тұрғыдан дамыған, сұранысқа ие бизнес-идеяларды өндіруді талап етеді.

Студенттік бизнес-инкубаторлар мен зертханалар жастар ортасында кәсіпкерлік қызметтің оң бейнесін қалыптастырады, жастар арасында креативті және инновациялық әлеуетті іске асырады, сондай-ақ кәсіпкерлікке және инновациялық қызметке бағдарланған ұйымдар мен жастар қауымдастықтарын қолдайды, жастар кәсіпкерлігін ақпараттық, білім беру, қаржылық және мүліктік қолдаудың бірыңғай жүйесін құрады және қамтамасыз етеді. Бұдан басқа, жастарды кәсіпкерлік қызметке білім беру, әдістемелік және ақпараттық даярлауды көрсетеді, жастар құрған шағын және орта кәсіпкерлік субъектілерінің санын арттырады, жоғары білім, бизнес және

өндірістік сала арасындағы өзара іс-қимыл мен әлеуметтік әріптестік үшін жағдайлар жасайды.

Сондықтан «Атамекен» ҰКП зерттеу бағытындағы пункттердің бірі ЖЖОКБҰ студенттерінің шығармашылық жетістіктерін дәріптеу және енгізу болып табылады.

Студенттердің ғылыми зерттеулерін талдау мақсатында оқу орындарынан электрондық форматта растайтын құжат (патент және авторлық құқық туралы куәлік) талап етілді:

7-кесте. «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Ғылыми жобалардың атауы	Балл
1	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	Программа для ЭВМ Телемедицина ақпараттық жүйесі «MediCare», Программа для ЭВМ «Qualifyup.kz біліктілікті арттыру онлайн платформасы», Программа для ЭВМ «Интернет заттар технологиясына арналған білім беру платформасын жасау», Программа для ЭВМ «Бағдарламалау тілдерін үйренуге арналған веб-сайтқа білім беру ресурстарын біріктіру», Программа для ЭВМ «Волонтерлік орталыққа арналған ақпараттық жүйе құру», Программа для ЭВМ «Интерактивный обучающий программный курс по казахскому языку «Ертегілер»», Программа для ЭВМ «Компьютерная игра для развития интеллектуальных навыков детей дошкольного возраста», Программа для ЭВМ «Қазақстан аймақтары бойынша тұрмыстық диалект сөздердің қолданылу аясына ақпараттық жүйе құру», Программа для ЭВМ «Пилоттық қызмет шешімдерін қабылдауды қолдаудың ақпараттық жүйесін құру», Программа для ЭВМ «Бағдарламалау тілдеріндегі ресурстарға оңай қол жеткізу үшін веб-сайт интерфейсін жобалау», Программа для ЭВМ «Ерекше білім беруді қажет ететін балаларға арналған бейімделген білім беру бағдарламаларын әзірлеуге арналған деректер базасы», Программа для ЭВМ «Студенттерді жатақханаға орналастыруға арналған ақпараттық жүйесі e-zhataqana», Программа для ЭВМ	**5,00**

		«Шетелдік сөздерді үйренуге арналған мобильді қосымшаны әзірлеу», Программа для ЭВМ «Материалдарды модерациялау мүмкіндігі бар веб-сайт үшін контентті басқару жүйесін әзірлеу», Программа для ЭВМ «Приложение для определение эмоционального состояния человека с помощью видеоанализа его лица», Программа для ЭВМ «Медициналық бейнелер негізінде көз торының ауруларын диагностикалау үшін терең оқыту моделдерін қолдану және талдау», Программа для ЭВМ «Балалардың ой-өрісін дамытуға арналған мультимедиялық білім беру қосымшасын әзірлеу», Программа для ЭВМ «Кітап дүкеніне арналған төлем жүйесі бар мобильді қосымша мен Web-сайтты әзірлеу», Программа для ЭВМ «Алпамыс батыр» ертегісі бойынша ойынын әзірлеу, Программа для ЭВМ «Ғылыми мақалаларда қазақ тіліндегі кілттік сөздерді табу арқылы семантикалық деректерді талдау алгоритмдерін әзірлеу», Программа для ЭВМ «Тілдер мен бағдарламалау жүйелері туралы деректерді визуализациялау жүйесін құру», Программа для ЭВМ «Мобильное приложение для оптимизации тренировок и контроля питания», Программа для ЭВМ «Разработка WEB-приложения для оценки скрининга пациентов», Программа для ЭВМ «Бағдарламалау тілінің деректер қорын біріктіру үшін веб-сайт архитектурасы», Программа для ЭВМ «Сөйлеу бұзылысы бар балаларға арналған логопедия қосымшасын әзірлеу», Программа для ЭВМ «Bilim» веб-қосымшасын құру, Программа для ЭВМ «Компьютерлік терминдердің ағылшын тілінен қазақ тіліне аударудың құрылымдық – семантикалық ерекшеліктерінің моделін құру», Программа для ЭВМ «1С:Кәсіпорын 8.3» платформасында қонақ үй нөмірлерін есепке алуға арналған бағдарламалық қамсыздандыру, Программа для ЭВМ «Разработка	

		приложения для сбора данных о пользователе социальной сети», Программа для ЭВМ «Онлайн-платформа для фотографов и их клиентов «PlatformPHOTO», Программа для ЭВМ «Қазақстан тарихын оқытуға арналған 2D “Tez Tarikh” ойынын жобала», Программа для ЭВМ «Қазақ лингвистикасының негізіне айналған дәстүрлердің бала дамуына әсері» ақпараттық жүйесін әзірлеу», Программа для ЭВМ «Медициналық бейнелер негізінде көз торының ауруларын диагностикалау үшін терең оқыту моделдерін қолдану және талдау»	
2	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	Самоучитель игры на домбре, Разработка мобильного приложения для организации и поиска спортивных мероприятий, Разработка интерактивного обучающего приложения по аппаратному и сетевому обеспечению компьютерных систем, ДК қуат көзінің қуатын есептеу бағдарламасын әзірлеу, Система управления ТБО, Приложение – робот для автоматизации сбора и размещения данных в социальных сетях, Разработка мобильного приложения по психологии и медитациям на базе среды разработки Android Studio, Электронная плащадка для развития АПК региона, Әйелдер киімінің онлайн дүкеніне аргналған мобильді қосымша, Электронды спорт жаңалықтары порталының web-сайтын құру, Стоматология мобильді қосымшасын әзірлеу, Разработка интегрированной платформы для заказчиков и фрилансеров, Сайт pryazha-shnur.kz, Разработка библиотек клип для показа статичных и динамичных жестов анимированным персонажем	**3,38**
3	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	Автоматизированная пропускная система распознавания лиц людей, проходящих через пропускной пункт, Инструментарий обеспечения функционирования инновационной модели совершенствования научно-исследовательской работы студентов ВУЗов, Электронный учебник «Решения Big Data», Интеллектуальная самообучающаяся программа «Нейронная сеть – мозг змейки»,	**2,66**

		Программа для ЭВМ «Информационная система по проведению публичных электронных торгов на блокчейне»	
4	«Тұран» университеті	Мобильное приложение для моделирования случайных событий и дискретных случайных величин, Комплекс программ для моделирования непрерывных случайных величин с заданными законами распределения, Мобильное приложение Canvas Turan для применения в образовательном процессе Веб-приложение “Meet”, Информационно-образовательный портал для людей серебряного возраста Разработка web-приложения «ServiceDesk» для контроля выполнения заявок, Web-технологиялар курсы бойынша студенттердің өзіндік жұмысы үшін электрондық білім беру контентін құру Веб-сайт “Event Space Turan”	**2,49**
5	Ғ. Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті	Проектирование и разработка виртуальной экскурсий по Кок-Тобе, Разработка информационной системы для распознавания речи на основе алгоритма нейронной сети, Разработка моделей оценки рисков отказа ПО в информационной системе с помощью Data Mining, Разработка ядра информационной системы на базе микросервисов для отельного бизнеса, Дұрыс тамақтанудың интеллектуалды жүйесін әзірлеу, Big data технологияларын пайдалана отырып жұмыс жасайтын, қр ғылыми басылымдарын жинау және талдаудың ақпараттық жүйесі, VR/AR технологияларын қолданып, офтальмология отралығының виртуалды турын жобалау және әзірлеу, Қолжазба мәтінін имитациялауға арналған бағдарламалық модулін әзірлеу, Көшірмелеу қызметтерінің желісінің веб-қосымшасын әзірлеу, 3d studio max көмегімен жеке меншік үйдің 3d моделін құру және мобильді қосымшасын әзірлеу, АЭжБУ талапкерлері үшін электронды кезек өтінімін әзірлеу	**2,14**

6	Astana IT University	«Инновационная социальная сеть – Nedid: объединение текстового дискуссионного подхода Reddit с визуальным вовлечением TikTok» Электронное учебник «Компьютерные сети» TAMAQ «Интеллектуальная адаптивная образовательная платформа на основе машинного обучения и когнитивной аналитики – AIKA: Artificial Intelligence Knowledge Assistant” Электронный учебник «Алгоритм тілдерінде бағдарламалау пәні» Электронный учебник «С++ Бағдарламалау тілі» Система распознавания лиц на основе нейронной сети « Мультиязычная интеллектуальная образовательная платформа для школьников: Виртуальный преподаватель по информатике»	**1,01**
7	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	АВТОНОМНАЯ МЕТЕОСТАНЦИЯ С БЕСПРОВОДНОЙ ПЕРЕДАЧЕЙ ДАННЫХ НА СЕРВЕР И ДИНАМИЧЕСКОЙ ВИЗУАЛИЗАЦИЕЙ Распределенная система обработки финансовых транзакций Программа для мобильного приложения на платформе Android «Оптимизация питания лиц пожилого и старческого возраста с помощью искусственного интеллекта» Web приложение для мониторинга и классификации сетевых угроз	**0,77**
8	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	Разработка интернет-магазина «Медицинские товары» для ТОО «САПА Мед Астана» Компьютерная программа «Разработка веб-приложения обработки геномных данных Кітапхана жұмысын басқару жүйесін әзірлеу	**0,67**
9	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	«Предвидение и масштабное исследование воздействия климатических факторов на экологические процессы с использованием данных о погоде, полученных со спутников, и их обработкой при помощи методов	**0,44**

		искусственного интеллекта на языке программирования Python, направленное на прогнозирование и изменение» Моделирование колеса наземного дрона для прохождения в труднодоступных местах, Моделирование мелодии Гимн Республики Казахстан на Arduino Допты баскетбол сақинасына дәл лақтыру траекториясын модельдеу // IT-технологии в науке и образовании: Сб. Науч. Тр. На материалах VII Междунар. Конкурса науч. Работ и творч. Проектов студ. И магистрантов по использованию ИКТ: науч. Электрон. Изд. – Караганда: Издательство Карагандинского университета имени академика Е.А. Букетова, 2024. С. 310-317., Заманауи әлемдегі жеткізу сервисі және курьерлік қызметтің маңызы және жеткізу құрылғысын модельдеу // IX Международная научная конференция студентов и молодых ученых «GYLYM JÁNE BILIM 2024» – Астана: ЕНУ имени Л.Н. Гумилева. С.872-876, Моделирование на Arduino некоторых прикладных задач // IT-технологии в науке и образовании: Сб. Науч. Тр. На материалах VII Междунар. Конкурса науч. Работ и творч. Проектов студ. И магистрантов по использованию ИКТ: науч. Электрон. Изд. – Караганда: Издательство Карагандинского университета имени академика Е.А. Букетова, 2024. С. 304-310. Конкурс стартап проектов «Nuris hardware challenge 2.0» Февраль 2024 г. Республиканский ежегодный конкурс научно-исследовательских работ среди студентов высших учебных заведений РК по образовательной программе 6В07104 Роботы и робототехничекие системы «Ustaz tilegi» республикалық ғылыми-әдістемелік орталығы ұйымдастырған Информатика пәнінен Республикалық блиц-турнир. Қараша, 2023 жыл Республиканская олимпиада, веб-сайт “kko.kz” Международная научно-практическая конференция «Современная наука: актуальные проблемы и пути их решения»	

10	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	ПАЙДАЛЫ МОДЕЛЬ	**0,23**
11	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	Программа “KazGeoWarning” для прогнозирования пожаров на территории Казахстана Программный продукт мониторинга состояния здоровья людей MedWise	**0,11**
12	Қазақстан-Британ техникалық университеті	Программа для ЭВМ «Legal Wiki QA»	**0,10**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

7-кестеде көрсетілген ЖЖОКБҰ-да түлектердің ғылыми жобаларының бар екендігі расталған: Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті және А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті, Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті, «Тұран» университеті, Ғ. Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті, Astana IT University, Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті, С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті, Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті, Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті, Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті, Қазақстан-Британ техникалық университеті.

1.4.4 «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі

Қазақстанда Еуропалық жоғары білім беру аймағына (European Higher Education Area (EHEA)) кіре отырып, кадрларды даярлаудың үш деңгейлі моделін: бакалавриат, магистратура және PhD докторантураны енгізуді қамтитын жоғары білім беру жүйесін айтарлықтай қайта құрылымдау жүргізілді. Бакалавриат аяқталғаннан кейін түлектердің одан әрі дамуы үшін әртүрлі мүмкіндіктері бар, мысалы, мамандық бойынша жұмыс іздеу, екінші жоғары білім алу немесе магистратураға түсу.

Магистратура біліктілікті арттыруда және таңдаған мамандығы бойынша білімді тереңдетуде шешуші рөл атқарады, бұл оны кәсіби қалыптасудың маңызды кезеңіне айналдырады. Жыл сайын магистрлік бағдарламалар барған сайын танымал бола бастады, ал магистрлер еңбек нарығында сұранысқа ие бола бастады, бұл қазіргі заманғы экономика жағдайында білім берудің осы деңгейінің өзектілігін көрсетеді.

Бұл критерий бойынша жиналған деректер 8-кестедегідей болды.

8-кесте. «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Магистранттар үлесі			Балл
		Түлектер саны	Түлектер арасында магистратурада оқуды жалғастырғандар саны	үлес %	
1	Қазақстан-Британ техникалық университеті	124	48	38,7%	**5,00**
2	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	29	10	34,5%	**4,45**
3	Astana IT University	88	30	34,1%	**4,40**
4	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	29	8	27,6%	**3,56**
5	Торайғыров университеті	36	7	19,4%	**2,51**
6	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	59	10	16,9%	**2,19**
7	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	30	5	16,7%	**2,15**
8	Қазақстан-Неміс университеті	37	6	16,2%	**2,09**
9	SDU University	319	51	16,0%	**2,07**
10	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	141	20	14,2%	**1,83**
11	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	51	7	13,7%	**1,77**
12	КИМЭП университеті	15	2	13,3%	**1,72**
13	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	30	4	13,3%	**1,72**
14	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	313	41	13,1%	**1,69**
15	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	51	5	9,8%	**1,27**
16	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	28	2	7,1%	**0,92**
17	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	113	8	7,1%	**0,91**
18	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	60	4	6,7%	**0,86**
19	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	30	2	6,7%	**0,86**
20	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	48	3	6,3%	**0,81**
21	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	16	1	6,3%	**0,81**
22	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	71	4	5,6%	**0,73**
23	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	38	2	5,3%	**0,68**

24	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	20	1	5,0%	**0,65**
25	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	123	6	4,9%	**0,63**
26	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	41	2	4,9%	**0,63**
27	Алматы технологиялық университеті	123	6	4,9%	**0,63**
28	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	64	3	4,7%	**0,61**
29	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	49	2	4,1%	**0,53**
30	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	191	7	3,7%	**0,47**
31	Esil University	62	2	3,2%	**0,42**
32	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	35	1	2,9%	**0,37**
33	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	35	1	2,9%	**0,37**
34	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	41	1	2,4%	**0,32**
35	Қазақстан-Американдық еркін университеті	50	1	2,0%	**0,26**
36	«Тұран» университеті	58	1	1,7%	**0,22**
37	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	80	1	1,3%	**0,16**
38	Alikhan Bokeikhan University	0	0	0%	**0,00**
39	Алматы менеджмент университеті	0	0	0%	**0,00**
40	«Тұран-Астана» университеті	0	0	0%	**0,00**
41	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	0	0	0%	**0,00**
42	Астана халықаралық университеті	0	0	0%	**0,00**
43	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	0	0	0%	**0,00**
44	Ғ. Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті	0	0	0%	**0,00**
45	Еуразия технологиялық университеті	0	0	0%	**0,00**
46	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	0	0	0%	**0,00**
47	Гуманитарлық-техникалық академия	0	0	0%	**0,00**
48	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	0	0	0%	**0,00**
49	Инновациялық Еуразия университеті	0	0	0%	**0,00**
50	Баишев университеті	0	0	0%	**0,00**
51	Q University	0	0	0%	**0,00**
52	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	0	0	0%	**0,00**
53	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	0	0	0%	**0,00**
54	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	0	0	0%	**0,00**
55	Л.Б.Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясы	0	0	0%	**0,00**
56	Рудный индустриялық институты	0	0	0%	**0,00**

57	С. Өтебаев атындағы Атырау мұнай және газ университеті	0	0	0%	**0,00**
58	Қызылорда «Болашақ» университеті	0	0	0%	**0,00**
59	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	0	0	0%	**0,00**
60	«Мирас» университеті	0	0	0%	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

8-кестеде осы критерий бойынша 2024 жылғы түлектерді талдау қорытындыларын көруге болады, түлектердің жалпы саны 2728 болса, оның ішінде 315 түлек әрі қарай магистратурада оқуын жалғастырған, бұл 11,55 % құрайды. Кестеге сәйкес магистратураға түскен түлектердің ең көп үлесі келесі оқу орындарына тиесілі: Қазақстан-Британ техникалық университеті, Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті, Astana IT University

1.4.5 «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі

Ұлттық бірыңғай тестілеу (ҰБТ) – жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарына түсу үшін іріктеу емтихандарының нысандарының бірі.

Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы – жоғары ҰБТ нәтижелерін көрсеткен талапкерлердің көбінесе қай ЖЖОКБҰ таңдайтынын анықтайтын көрсеткіш. Бұл көрсеткіш ЖЖОКБҰ деңгейін және талапкерлер арасында оның сұранысын анықтауға мүмкіндік береді.

9-кесте. «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Талапкерлердің орташа ҰБТ балы	Балл
1	SDU University	121,6	**4,34**
2	Қазақстан-Британ техникалық университеті	115,7	**4,13**
3	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	109,0	**3,89**
4	Astana IT University	108,5	**3,88**
5	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	96,6	**3,45**
6	Қазақстан-Неміс университеті	91,6	**3,27**
7	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	84,8	**3,03**
8	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	81,9	**2,92**
9	КИМЭП университеті	80,8	**2,89**
10	Астана халықаралық университеті	79,2	**2,83**
11	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	75,1	**2,68**
12	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	75,0	**2,68**
13	Алматы менеджмент университеті	74,6	**2,67**
14	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	74,4	**2,66**

15	Қызылорда «Болашақ» университеті	73,8	**2,64**
16	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	73,5	**2,63**
17	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	72,2	**2,58**
18	Еуразия технологиялық университеті	71,8	**2,56**
19	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	71,5	**2,55**
20	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	71,3	**2,55**
21	Ғ. Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті	70,8	**2,53**
22	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	70,3	**2,51**
23	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	69,6	**2,48**
24	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	69,3	**2,48**
25	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	69,2	**2,47**
26	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	68,5	**2,45**
27	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	67,6	**2,41**
28	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	66,3	**2,37**
29	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	66,0	**2,36**
30	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	66,0	**2,36**
31	Л.Б.Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясы	65,5	**2,34**
32	«Тұран» университеті	65,3	**2,33**
33	Қазақстан-Американдық еркін университеті	64,7	**2,31**
34	«Тұран-Астана» университеті	64,4	**2,30**
35	Алматы технологиялық университеті	64,1	**2,29**
36	Инновациялық Еуразия университеті	63,5	**2,27**
37	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	63,5	**2,27**
38	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	63,2	**2,26**
39	Esil University	63,1	**2,25**
40	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	62,8	**2,24**
41	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	62,1	**2,22**
42	Q University	61,6	**2,20**
43	Alikhan Bokeikhan University	61,1	**2,18**
44	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	59,6	**2,13**
45	С. Өтебаев атындағы Атырау мұнай және газ университеті	59,3	**2,12**
46	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	59,0	**2,11**
47	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	58,2	**2,08**
48	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	57,7	**2,06**
49	Гуманитарлық-техникалық академия	55,3	**1,98**
50	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	55,3	**1,97**

51	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	55,0	**1,96**
52	Рудный индустриялық институты	54,3	**1,94**
53	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	53,7	**1,92**
54	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	53,3	**1,90**
55	Торайғыров университеті	53,2	**1,90**
56	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	51,8	**1,85**
57	«Мирас» университеті	50,6	**1,81**
58	Баишев университеті	48,3	**1,73**
59	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	45,0	**1,61**
60	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	21,0	**0,75**

Дереккөз: «Ұлттық тестілеу орталығы» РМК

9-кестеде көрсетілгендей, ББ бойынша 2024-2025 оқу жылында жоғары оқу орнына оқуға түскен талапкерлердің орташа балы 66 балды құраған. Салыстырмалы түрде жоғары балл жинаған талапкерлер келесі ЖЖОКБҰ-ны таңдаған: SDU University, Қазақстан-Британ техникалық университеті, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Astana IT University.

1.4.6 «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі

Шетелдік студенттер өз елдерінде қазақ тілі мен мәдени дәстүрлерінің таралуына ықпал ете отырып, Қазақстандағы заманауи білім беру жүйесінің маңызды бөлігі болып табылады. Олардың еліміздің жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарында оқуы біздің университеттерге деген халықаралық сұраныс деігейін көрсетеді және олардың рейтингінің жоғарылауына тікелей әсер етеді.

«Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі білім беру бағдарламаларының студенттерді шетелден тарту қабілетін көрсетеді. Бұл шетелдік студенттер үшін білім беру бағдарламалары мен жоғары оқу орындарының нақты тартымдылығын объективті бағалауға мүмкіндік береді.

Осы критерийді растау үшін ЖЖОКБҰ келесі құжаттарды ұсыну қажет:

- шетелдік студенттерді қабылдау туралы бұйрықтар;
- шетелдік студенттердің төлқұжаттарының көшірмелері.

10-кесте. «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Шетелдік студенттер үлесі			Бал л
		ББ контингенті	Шетелдік студенттер саны	үлес, %	
1	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	24	23	95,8%	**5,00**
2	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	287	170	59,2%	**3,09**
3	КИМЭП университеті	134	26	19,4%	**1,01**
4	Алматы технологиялық университеті	802	110	13,7%	**0,72**
5	Рудный индустриялық институты	78	7	8,9%	**0,47**
6	Торайғыров университеті	281	24	8,5%	**0,45**
7	Қазақстан-Неміс университеті	66	5	7,5%	**0,40**
8	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	368	41	11,1%	**0,39**
9	Q University	350	25	7,1%	**0,37**
10	Alikhan Bokeikhan University	33	2	6,06%	**0,32**
11	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	157	8	5,09%	**0,27**
12	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	319	16	5,01%	**0,26**
13	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	308	15	4,8%	**0,25**
14	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	190	8	4,2%	**0,22**
15	Esil University	376	12	3,1%	**0,17**
16	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	196	6	3,06%	**0,16**
17	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	104	3	2,8%	**0,15**
18	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	140	4	2,8%	**0,15**
19	Инновациялық Еуразия университеті	36	1	2,7%	**0,14**
20	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	482	13	2,7%	**0,14**
21	Қазақстан-Британ техникалық университеті	2126	49	2,3%	**0,12**
22	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	230	5	2,1%	**0,11**
23	Алматы менеджмент университеті	186	4	2,1%	**0,11**
24	«Тұран» университеті	525	11	2,1%	**0,11**
25	Баишев университеті	485	10	2,06%	**0,11**
26	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	156	3	1,92%	**0,10**
27	Astana IT University	576	11	1,90%	**0,10**
28	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	227	4	1,76%	**0,09**
29	Еуразия технологиялық университеті	229	4	1,75%	**0,09**
30	Астана халықаралық университеті	289	5	1,73%	**0,09**
31	Ғ. Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті	374	6	1,60%	**0,08**

32	«Тұран-Астана» университеті	425	6	1,41%	**0,07**
33	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	213	3	1,41%	**0,07**
34	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	375	5	1,33%	**0,07**
35	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	555	7	1,26%	**0,07**
36	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	179	2	1,12%	**0,06**
37	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	301	3	1,00%	**0,05**
38	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	214	2	0,93%	**0,05**
39	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	326	3	0,92%	**0,05**
40	Гуманитарлық-техникалық академия	110	1	0,91%	**0,05**
41	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	117	1	0,85%	**0,04**
42	SDU University	1293	11	0,85%	**0,04**
43	Қызылорда «Болашақ» университеті	131	1	0,76%	**0,04**
44	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	1271	9	0,71%	**0,04**
45	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	284	2	0,70%	**0,04**
46	Қазақстан-Американдық еркін университеті	307	2	0,65%	**0,03**
47	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	160	1	0,63%	**0,03**
48	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	163	1	0,61%	**0,03**
49	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	164	1	0,61%	**0,03**
50	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	339	2	0,59%	**0,03**
51	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	657	3	0,46%	**0,02**
52	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	253	1	0,40%	**0,02**
53	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	523	2	0,38%	**0,02**
54	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	291	1	0,34%	**0,02**
55	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	230	0	0%	**0,00**
56	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	135	0	0%	**0,00**
57	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	79	0	0%	**0,00**
58	С. Өтебаев атындағы Атырау мұнай және газ университеті	166	0	0%	**0,00**
59	«Мирас» университеті	0	0	0%	**0,00**
60	Л.Б.Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясы	1170	0	0%	**0,00**

10-кестеде шетелдік студенттердің «Ақпараттық жүйелер» ББ жалпы контингентіне қатынасын көруге болады, бұл 5,7% құрайды. Шетелдік студенттердің контингентке шаққандағы ең көп үлесі келесі оқу орындарында анықталды: М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті, Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті, КИМЭП университеті.

1.3 «ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.3.1 «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі

Студенттер мен оқытушылардың арақатынасы ЖЖОКБҰ ұсынатын білім сапасына әсер ететін негізгі көрсеткіштердің бірі. Бұл критерий оқытуға жеке көзқарас деңгейін және әр студентке оқытушы тарапынан жеткілікті көңіл бөлінетін қолайлы білім беру ортасын құру мүмкіндігін көрсетеді.

Студенттердің оқытушыларға қатынасының төмендігі оқытушылар құрамы жеке кеңес беруге, жұмыстарды тексеруге, ғылыми зерттеулерді басқаруға және практикалық дайындыққа көбірек уақыт бөле отырып, оқушылармен тиімдірек әрекеттесе алуына көбірек мүмкіндік береді. Бұл әсіресе тәжірибеге бағытталған оқытудың жоғары дәрежесін және тереңдетілген зерттеулерді қажет ететін бағдарламалар үшін өте маңызды.

Ал бір ПОҚ шаққанда білім алушылар санының тым көп болуы оқытушыларға шамадан тыс жүктемелер артылатындығын көрсетуі мүмкін, бұл білім беру процесінің сапасын төмендетуі және студенттердің оқуға қызығушылығына теріс әсер етуі мүмкін. Қазіргі білім беру стандарттары мен еңбек нарығының талаптары жағдайында студенттер мен оқытушылар саны арасындағы оңтайлы тепе-теңдікті сақтау ЖЖОКБҰ бәсекеге қабілеттілігінің маңызды факторына айналады.

Осылайша, осы критерийді талдау оқу орнының оқу жүктемесін ақылға қонымды бөлуді қолдай отырып және оқыту сапасын қамтамасыз ете отырып, білім беру қызметтерінің жоғары деңгейін қаншалықты қамтамасыз ете алатынын бағалауға мүмкіндік береді.

Біздің тарапымыздан ЖЖОКБҰ-да ПОҚ сапасы бойынша берілген мәліметтерді тексеру кезінде мынадай нормативтік құқықтық актілердің іске асырылуы да ескеріледі: Сот төрелігі академиясын, әскери, арнаулы оқу орындарын, мәдениет саласындағы білім беру ұйымдарын қоспағанда, жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдары профессор-оқытушылар құрамының жалпы санын есептеу үшін білім алушылар санының оқытушыларға орташа арақатынасын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 606 бұйрығы (Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2018 жылғы 1 қарашада № 17670 болып тіркелген).

11-кесте. «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	ЖЖОКБҰ контингенті	Бір ПОҚ-қа шаққандағы білім алушылар саны	Балл
1	Қазақстан-Неміс университеті	72	713	10	**5,00**
2	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	2175	28441	13	**3,79**
3	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	929	12917	13	**3,56**
4	Гуманитарлық-техникалық академия	36	516	14	**3,45**
5	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	763	10978	14	**3,44**
6	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	626	9112	14	**3,40**
7	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	396	5806	14	**3,38**
8	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	307	4570	15	**3,33**
9	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	885	5563	15	**3,15**
10	Ғ. Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті	324	5098	16	**3,15**
11	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	4666	291	16	**3,09**
12	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	695	11391	16	**3,02**
13	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	436	7147	16	**3,02**
14	Л.Б.Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясы	71	1170	16	**3,00**
15	Еуразия технологиялық университеті	100	1693	17	**2,92**
16	«Тұран» университеті	374	6356	17	**2,91**
17	Торайғыров университеті	511	8878	17	**2,85**
18	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	457	7979	17	**2,84**
19	Инновациялық Еуразия университеті	80	1410	17	**2,81**
20	Q University	144	2639	18	**2,70**
21	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	1370	25914	19	**2,62**
22	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	193	3651	19	**2,62**
23	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	471	9031	19	**2,58**
24	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1163	22327	19	**2,58**

25	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	82	1593	19	**2,55**
26	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	407	7975	19	**2,53**
27	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	214	4214	19	**2,51**
28	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	872	17207	20	**2,51**
29	Алматы технологиялық университеті	388	7979	20	**2,41**
30	Alikhan Bokeikhan University	375	7870	21	**2,36**
31	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	568	11964	21	**2,35**
32	КИМЭП университеті	132	2861	22	**2,28**
33	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	107	2345	22	**2,26**
34	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	355	7781	22	**2,26**
35	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	290	6458	22	**2,22**
36	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	284	6458	23	**2,18**
37	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	508	11566	23	**2,17**
38	Астана халықаралық университеті	426	9888	23	**2,13**
39	Рудный индустриялық институты	66	1602	24	**2,04**
40	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	244	5953	24	**2,03**
41	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	209	5106	24	**2,03**
42	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	191	4760	25	**1,99**
43	«Тұран-Астана» университеті	165	4115	25	**1,99**
44	SDU University	356	9031	25	**1,95**
45	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	226	5804	26	**1,93**
46	Баишев университеті	120	3141	26	**1,89**
47	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	539	14379	27	**1,86**
48	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	186	5020	27	**1,83**
49	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	288	7787	27	**1,83**
50	Esil University	162	4562	28	**1,76**
51	С. Өтебаев атындағы Атырау мұнай және газ университеті	103	2979	29	**1,71**
52	Astana IT University	286	8284	29	**1,71**
53	Алматы менеджмент университеті	151	4629	31	**1,62**
54	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	277	8785	32	**1,57**

55	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	278	9352	33	**1,47**
56	Қызылорда «Болашақ» университеті	142	4843	34	**1,45**
57	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	380	13823	36	**1,36**
58	Қазақстан-Американдық еркін университеті	81	4071	50	**0,99**
59	Қазақстан-Британ техникалық университеті	157	8825	56	**0,88**
60	«Мирас» университеті	0	0	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

11-кестеде оқытушылардың ЖЖОКБҰ-ның жалпы контингентіне қатынасын көруге болады. Осы критерий бойынша үздік көрсеткіш Қазақстан-Неміс университеті тіркелді, ол университетте бір оқытушыға орташа есеппен 10 білім алушы келеді.

1.4.7 «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі

Дәрежелі оқытушылардың үлесі профессор-оқытушылар құрамының академиялық біліктілігі мен кәсібилігінің маңызды көрсеткіші. Ғылыми дәрежесі (ғылыми дәрежесі және (немесе) философия докторы PhD/бейіні бойынша доктор (академиялық) дәрежесі және (немесе) ғылыми атағы және «өнер» кадрларын даярлау үшін «ҚР Еңбек сіңірген жаттықтырушысы» спорттық атағы) бар оқытушылар ЖЖОКБҰ-да білім мен ғылыми қызметтің жоғары деңгейін қамтамасыз етуде маңызды рөл атқарады.

Оқу орнында дәрежелі оқытушылардың едәуір санының болуы оның іргелі және қолданбалы ғылыми зерттеулер жүргізу, ғылыми әзірлемелердің нәтижелерін білім беру процесіне кіріктіру, сондай-ақ халықаралық ғылыми жобаларға қатысу мүмкіндігі туралы куәландырады. Бұл тез өзгеретін кәсіби орта жағдайында жұмысқа дайын жоғары білікті мамандарды қалыптастыру үшін қолайлы жағдай жасайды.

Сонымен қатар, дәрежелі оқытушылар педагогикалық құзыреттіліктің жоғары деңгейіне ие, бұл оларға білімді тиімді жеткізуге, студенттерде сыни ойлау мен аналитикалық дағдыларды дамытуға мүмкіндік береді. Мұндай оқытушылардың жоғары үлесі оқу орнының академиялық стандарттарға бейілділігін және білім беру бағдарламаларының сапасын үздіксіз жетілдіруге ұмтылысын көрсетеді.

Бұл критерий ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының академиялық және кәсіптік даярлықтың қазіргі заманғы талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігі туралы қорытынды жасауға мүмкіндік береді, сондай-ақ оның ғылыми және білім беру орталығы ретіндегі беделін нығайтуға ықпал етеді.

12-кесте. «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	Штаттық дәрежелі ПОҚ саны	Үлес, (%)	Бал л
1	Инновациялық Еуразия университеті	80,00	77,00	96%	**5,00**
2	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	1370,00	1014,00	74%	**3,84**
3	Л.Б.Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясы	71,00	50,00	70%	**3,66**
4	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	209,00	133,00	64%	**3,31**
5	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	278,00	175,00	63%	**3,27**
6	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	288,00	180,00	63%	**3,25**
7	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	2175,00	1336,00	61%	**3,19**
8	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	436,00	265,00	61%	**3,16**
9	Алматы технологиялық университеті	388,00	232,00	60%	**3,11**
10	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	929,00	548,00	59%	**3,06**
11	Торайғыров университеті	511,00	299,00	59%	**3,04**
12	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	872,00	502,00	58%	**2,99**
13	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	193,00	110,00	57%	**2,96**
14	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	191,00	108,00	57%	**2,94**
15	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	355,00	198,00	56%	**2,90**
16	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	107,00	59,00	55%	**2,86**
17	Esil University	162,00	88,00	54%	**2,82**
18	Баишев университеті	120,00	65,00	54%	**2,81**
19	Гуманитарлық-техникалық академия	36,00	19,00	53%	**2,74**
20	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	763,00	396,00	52%	**2,70**
21	Қазақстан-Американдық еркін университеті	81,00	42,00	52%	**2,69**
22	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	284,00	144,00	51%	**2,63**

23	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	307,00	155,00	50%	**2,62**
24	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	508,00	253,00	50%	**2,59**
25	«Тұран» университеті	374,00	186,00	50%	**2,58**
26	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	72,00	35,00	49%	**2,53**
27	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	290,00	141,00	49%	**2,53**
28	Қазақстан-Неміс университеті	82,00	40,00	49%	**2,53**
29	«Тұран-Астана» университеті	165,00	79,00	48%	**2,49**
30	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	151,00	72,00	48%	**2,48**
31	Алматы менеджмент университеті	226,00	108,00	48%	**2,48**
32	С. Өтебаев атындағы Атырау мұнай және газ университеті	103,00	49,00	48%	**2,47**
33	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	186,00	88,00	47%	**2,46**
34	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	568,00	268,00	47%	**2,45**
35	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	380,00	178,00	47%	**2,43**
36	Astana IT University	286,00	131,00	46%	**2,38**
37	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	291,00	133,00	46%	**2,37**
38	Рудный индустриялық институты	66,00	30,00	45%	**2,36**
39	Еуразия технологиялық университеті	100,00	45,00	45%	**2,34**
40	SDU University	356,00	156,00	44%	**2,28**
41	Ғ. Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті	324,00	141,00	44%	**2,26**
42	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	471,00	199,00	42%	**2,19**
43	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	277,00	117,00	42%	**2,19**
44	Қызылорда «Болашақ» университеті	142,00	59,00	42%	**2,16**
45	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	885,00	366,00	41%	**2,15**
46	Қазақстан-Британ техникалық университеті	157,00	64,00	41%	**2,12**
47	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	244,00	99,00	41%	**2,11**
48	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	214,00	87,00	41%	**2,11**
49	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	539,00	207,00	38%	**2,00**
50	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	626,00	228,00	36%	**1,89**

51	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	407,00	146,00	36%	**1,86**
52	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	396,00	140,00	35%	**1,84**
53	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	457,00	158,00	35%	**1,80**
54	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	695,00	236,00	34%	**1,76**
55	Q University	144,00	48,00	33%	**1,73**
56	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1163,00	367,00	32%	**1,64**
57	Астана халықаралық университеті	426,00	105,00	25%	**1,28**
58	Alikhan Bokeikhan University	375,00	60,00	16%	**0,83**
59	КИМЭП университеті	132,00	18,00	14%	**0,71**
60	«Мирас» университеті	0	0	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

12-кестеде бұл ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның дәрежелі ПОҚ үлесі орта есеппен 47,5% құрайтынын көруге болады. Дәрежелі ПОҚ-ның ең көп үлесі мынадай ЖЖОКБҰ-да жұмыс істейді Инновациялық Еуразия университеті, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Л.Б.Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясы.

1.4.8 «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі

«Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі білім беру процесінің қаржылық қамтамасыз етілуін және оқу орнының оқытудың негізгі аспектілеріне қаражат салуға дайындығын бағалауға мүмкіндік беретін маңызды көрсеткіштердің бірі. Бұл критерийде бағдарламалық қамтамасыз ету және кітапхана қорын дамыту шығындары ескеріледі.

Бағдарламалық қамтамасыз ету шығындары әртүрлі пәндерге арналған арнайы бағдарламалар, оқу процесін басқару жүйелері және оқытудың тиімділігі мен интерактивтілігін арттыратын басқа да цифрлық құралдар сияқты оқу процестеріне қажетті лицензиялық бағдарламаларды сатып алу және жаңарту шығындарын қамтиды. Бұл ББ өзектілігін сақтау және студенттерді заманауи технологиялармен жұмыс істеуге дайындау үшін маңызды.

Кітапхана қорын дамыту шығындарына студенттердің өзекті және сапалы оқу және ғылыми ақпаратқа қол жеткізуін қамтамасыз ету үшін қажетті жаңа оқулықтарды, ғылыми әдебиеттерді, электрондық ресурстар мен дерекқорларды сатып алу шығындары кіреді. Кітапхана қорын дамыту білімді тереңдетуге және ғылыми зерттеулер жүргізуге ықпал ететін академиялық ортаның маңызды құрамдас бөлігі.

13-кесте. «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ контингенті	Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындар көлемі (теңге)	Балл
1	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	7147,00	53068,00	**5,00**
2	Қазақстан-Неміс университеті	713,00	50416,00	**4,80**
3	КИМЭП университеті	2861,00	43874,00	**4,31**
4	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	7787,00	43838,00	**4,30**
5	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	25914,00	42419,00	**4,20**
6	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	5953,00	32105,00	**3,42**
7	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	4666,00	31123,00	**3,35**
8	Astana IT University	8284,00	28264,30	**3,13**
9	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	6458,00	24760,00	**2,87**
10	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	14379,00	23345,00	**2,76**
11	Қазақстан-Британ техникалық университеті	8825,00	22720,00	**2,71**
12	«Тұран-Астана» университеті	4115,00	21353,00	**2,61**
13	Инновациялық Еуразия университеті	1410,00	17596,00	**2,33**
14	Рудный индустриялық институты	1602,00	17301,00	**2,30**
15	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	7781,00	15879,00	**2,20**
16	Л.Б.Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясы	1170,00	14782,00	**2,11**
17	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	3651,00	14605,00	**2,10**
18	Ғ. Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті	5098,00	14230,00	**2,07**
19	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	28441,00	13547,00	**2,02**
20	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	17207,00	13401,00	**2,01**
21	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	11964,00	13063,14	**1,98**
22	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	5804,00	13040,00	**1,98**
23	Алматы менеджмент университеті	4629,00	11956,00	**1,90**

24	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	4214,00	11830,00	**1,89**
25	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	22327,00	11075,39	**1,83**
26	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	7975,00	10181,00	**1,77**
27	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	1593,00	10030,00	**1,76**
28	SDU University	9031,00	9806,30	**1,74**
29	Еуразия технологиялық университеті	1693,00	9110,00	**1,69**
30	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	11566,00	9097,00	**1,69**
31	Esil University	376,00	8958,00	**1,68**
32	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	4562,00	7359,00	**1,55**
33	Q University	2639,00	7343,00	**1,55**
34	Қызылорда «Болашақ» университеті	4843,00	7287,59	**1,55**
35	«Тұран» университеті	6356,00	6890,00	**1,52**
36	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	8758,00	6854,80	**1,52**
37	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	5020,00	6715,55	**1,51**
38	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	5106,00	6467,00	**1,49**
39	Қазақстан-Американдық еркін университеті	4071,00	6364,00	**1,48**
40	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	2345,00	6017,00	**1,45**
41	Баишев университеті	3141,00	5839,00	**1,44**
42	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	10978,00	5783,29	**1,44**
43	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	4760,00	5655,82	**1,43**
44	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	13916,00	5563,00	**1,42**
45	Астана халықаралық университеті	9888,00	5310,00	**1,40**
46	Гуманитарлық-техникалық академия	516,00	5197,00	**1,39**
47	Торайғыров университеті	8878,00	5092,00	**1,38**
48	С. Өтебаев атындағы Атырау мұнай және газ университеті	2979,00	4989,00	**1,38**
49	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	9112,00	4549,00	**1,34**
50	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	6458,00	4486,00	**1,34**
51	Alikhan Bokeikhan University	7870,00	4375,02	**1,33**
52	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	12917,00	3998,00	**1,30**

53	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	4570,00	3847,40	**1,29**
54	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	9031,00	3800,00	**1,29**
55	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	5806,00	3511,00	**1,26**
56	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	13823,00	3077,00	**1,23**
57	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	11391,00	2779,00	**1,21**
58	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	9352,00	1625,57	**1,12**
59	Алматы технологиялық университеті	7979,00	129,00	**1,01**
60	«Мирас» университеті		0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

13-кестеде көрсетілген 1 студентке бөлінген қаражатты талдау бойынша келесі ЖЖОКБҰ жоғары нәтиже көрсетті: Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті.

1.4.9 «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі

«Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі оқытушыларды қаржылық қолдау деңгейін және жанама түрде оқу орнындағы білім беру процесінің сапасын көрсететін маңызды көрсеткіш. Медианалық жалақы – оқытушылардың жартысы жалақыны осы деңгейден жоғары, ал екінші жартысы төмен алатын бөліну нүктесі. Бұл көрсеткіштің орташа жалақыдан айырмашылығы, оған өте жоғары немесе өте төмен жалақы сияқты шекті мәндер әсер етпейді.

Медианалық жалақы деңгейі оқытушылардың мотивациясымен және олардың жұмысқа қанағаттануымен тығыз байланысты. Жалақының жоғары деңгейі университетке білікті мамандарды тартуға және ұстап қалуға мүмкіндік береді, ол дегеніміз оқыту мен ғылыми қызметтің сапасына оң әсер етеді. Лайықты жалақы алатын оқытушылар үнемі кәсіби дамуға, ғылыми зерттеулерге қатысуға және студенттермен белсенді қарым-қатынасқа ынталы болады.

Сонымен қатар, медианалық жалақы көрсеткіші ЖЖОКБҰ-ның қаржылық тұрақтылығын және оның басқа оқу орындарымен салыстырғанда бәсекеге қабілетті жалақы деңгейін ұстап тұру қабілетін көрсете алады.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде оқытушы жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

14-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ПОҚ медианалық жалақысы (теңге)	Балл
1	КИМЭП университеті	1691583	**5,00**
2	Astana IT University	994985	**3,04**
3	Қазақстан-Британ техникалық университеті	907291	**2,81**
4	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	707984	**2,25**
5	«Мирас» университеті	650559	**2,21**
6	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	673822	**2,15**
7	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	668884	**2,14**
8	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	624955	**2,02**
9	SDU University	619048	**2,00**
10	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	530045	**1,97**
11	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	551412	**1,97**
12	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	518221	**1,92**
13	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	595369	**1,92**
14	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	588542	**1,91**
15	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	584039	**1,90**
16	Алматы менеджмент университеті	576139	**1,88**
17	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	518832	**1,84**
18	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	497805	**1,81**
19	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	501625	**1,81**
20	Алматы технологиялық университеті	546779	**1,80**
21	Астана халықаралық университеті	542466	**1,78**
22	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	484686	**1,78**
23	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	531021	**1,75**
24	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	489515	**1,73**
25	С. Өтебаев атындағы Атырау мұнай және газ университеті	451598	**1,71**
26	Ғ. Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті	515401	**1,71**
27	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	465759	**1,66**
28	«Тұран» университеті	495742	**1,65**
29	Л.Б.Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясы	494770	**1,65**
30	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	428287	**1,65**

31	Рудный индустриялық институты	439193	**1,64**
32	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	416975	**1,63**
33	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	489887	**1,63**
34	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	481000	**1,61**
35	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	540526	**1,61**
36	Қазақстан-Неміс университеті	474001	**1,59**
37	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	388153	**1,56**
38	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	425727	**1,54**
39	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	403490	**1,53**
40	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	383676	**1,52**
41	Қазақстан-Американдық еркін университеті	444960	**1,50**
42	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	390454	**1,49**
43	Торайғыров университеті	380525	**1,47**
44	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	371851	**1,42**
45	Esil University	410392	**1,41**
46	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	402484	**1,39**
47	«Тұран-Астана» университеті	400864	**1,39**
48	Еуразия технологиялық университеті	394231	**1,37**
49	Q University	384870	**1,34**
50	Инновациялық Еуразия университеті	320549	**1,28**
51	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	339645	**1,28**
52	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	313149	**1,26**
53	Баишев университеті	297014	**1,22**
54	Гуманитарлық-техникалық академия	314065	**1,21**
55	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	331408	**1,19**
56	Alikhan Bokeikhan University	306207	**1,16**
57	Қызылорда «Болашақ» университеті	263069	**1,14**
58	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	290590	**1,08**
59	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	249371	**1,04**
60	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	224036	**1,00**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

14-кестеде «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша талдау нәтижелерін көрсетілген: «Ақпараттық жүйелер» ББ бойынша ПОҚ орташа медианалық жалақысы 2025 жылы 495 325 теңгені құрады. ББ бойынша рейтингке қатысқан ЖЖОКБҰ арасында КИМЭП университеті– 1691583,6 теңге, Astana IT University – 994985,7 теңге

Қазақстан-Британ техникалық университеті – 907291,1 көрсеткіштерін көрсетіп, алғашқы орындарды иеленді.

1.4 «Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.4.1 «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі

«Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін көрсетеді. Топ үш критерийден тұрады: түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы, түлектердің медианалық жалақысы. Бұл критерийлер бойынша білім беру бағдарламаларының 2024 жылғы түлектері талданады. Олардың оқу бітіргеннен кейін, 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңдегі зейнетақы жарналары арқылы талдау жүргізіледі.

«Жұмысқа орналасу деңгейі» көрсеткіші түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін тікелей көрсетеді. Бұл өлшем «тұрақты жұмыспен қамту» және «шартты жұмыспен қамту»болып бөлінеді.

Тұрақты жұмысқа орналасу – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде қатарынан кемінде 3 ай тұрақты зейнетақы жарналарын алған жұмысқа орналастырылған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш.

Шартты жұмыспен қамту – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде тұрақты емес негізде зейнетақы аударымдарын алған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш (яғни тұрақты жұмыспен қамту жағдайларын қоспағанда, тұрақсыз табыс).

Жұмыспен қамтылуды есептеу барысында тұрақты жұмыспен қамтылған түлектердің үлесі жоғары нәтиже береді.

Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін неғұрлым сенімді есептеу үшін жалпы түлектер санынан мынадай санаттар алынып тасталды:

- Магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырған түлектер;
- Шетел азаматтары;
- Декреттік демалыстағы түлектер;
- Мерзімді әскери қызметке шақырылған түлектер;
- Шетелде білім алатын түлектер;
- Шетелде жұмыс істейтін түлектер;
- 1-2 топтағы мүгедектігі бар түлектер;
- Күш құрылымдарының қызметкерлері;
- Жас ерекшелігіне байланысты есептелмейтін түлектер (1996 жылғы және одан үлкен);
- Қайтыс болған түлектер.

2-диаграмма. «Ақпараттық жүйелер» ББ бойынша түлектердің жалпы саны мен құрамы

2-диаграммаға сәйкес ББ бойынша түлектердің жалпы саны 3759 адамды құрады, оның ішінде: декреттік демалыста – 44; мерзімді әскери қызметке шақырылғандар – 21; магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырғандар – 296; шетелде білім алатын түлектер – 19; шетел азаматтары – 47; 1-2 топтағы мүгедектігі бар түлектер – 3; 1995 жылғы және одан үлкен – 119; Шетелде жұмыс істейтіндер – 3.

15-кесте. «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Түлектердің жалпы саны	Жұмысқа орналасу деңгейі, %	Тұрақты жұмыс, %	Шартты жұмыс, %	Балл
1	Алматы менеджмент университеті	12	100%	92%	8%	**4,75**
2	Astana IT University	88	93%	92%	1%	**4,61**
3	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	313	94%	91%	3%	**4,60**
4	Ғ. Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті	122	91%	91%	0%	**4,53**
5	SDU University	319	91%	89%	2%	**4,52**
6	«Мирас» университеті	126	99%	84%	15%	**4,47**

7	Қазақстан-Британ техникалық университеті	124	95%	82%	13%	**4,35**
8	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	41	87%	87%	0%	**4,34**
9	Қазақстан-Неміс университеті	37	88%	82%	6%	**4,21**
10	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	59	89%	81%	8%	**4,19**
11	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	141	95%	76%	19%	**4,16**
12	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	29	94%	75%	19%	**4,13**
13	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	20	100%	71%	29%	**4,12**
14	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	48	95%	73%	22%	**4,10**
15	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	29	92%	75%	17%	**4,08**
16	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	38	87%	73%	14%	**3,92**
17	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	27	81%	76%	5%	**3,90**
18	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	51	89%	68%	21%	**3,84**
19	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	113	86%	71%	15%	**3,83**
20	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	30	79%	75%	4%	**3,82**
21	Қазақстан-Американдық еркін университеті	50	78%	73%	5%	**3,76**
22	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	51	90%	65%	25%	**3,75**
23	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	35	86%	68%	18%	**3,74**
24	Л.Б.Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясы	28	88%	65%	23%	**3,73**
25	Торайғыров университеті	36	93%	62%	31%	**3,72**
26	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	30	84%	68%	16%	**3,72**
27	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	71	82%	69%	13%	**3,71**
28	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	16	93%	62%	31%	**3,69**
29	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	41	89%	63%	26%	**3,68**
30	Алматы технологиялық университеті	123	85%	63%	22%	**3,61**
31	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	22	80%	65%	15%	**3,55**
32	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	80	80%	63%	17%	**3,52**
33	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	49	85%	61%	24%	**3,52**
34	Esil University	62	80%	64%	16%	**3,50**

35	Alikhan Bokeikhan University	23	86%	59%	27%	**3,50**
36	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	30	79%	63%	16%	**3,47**
37	Рудный индустриялық институты	9	89%	56%	33%	**3,44**
38	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	62	78%	63%	15%	**3,42**
39	Астана халықаралық университеті	11	100%	44%	56%	**3,33**
40	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	35	82%	56%	26%	**3,32**
41	КИМЭП университеті	15	82%	55%	27%	**3,27**
42	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	60	82%	53%	29%	**3,26**
43	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	191	75%	58%	17%	**3,25**
44	Гуманитарлық-техникалық академия	41	66%	63%	3%	**3,23**
45	С. Өтебаев атындағы Атырау мұнай және газ университеті	15	86%	50%	36%	**3,21**
46	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	28	79%	54%	25%	**3,21**
47	Инновациялық Еуразия университеті	6	83%	50%	33%	**3,17**
48	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	123	73%	57%	16%	**3,16**
49	Q University	30	75%	54%	21%	**3,13**
50	«Тұран» университеті	58	75%	54%	21%	**3,12**
51	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	79	73%	54%	19%	**3,07**
52	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	64	78%	48%	30%	**3,02**
53	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	29	71%	50%	21%	**2,93**
54	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	74	70%	50%	20%	**2,91**
55	Еуразия технологиялық университеті	75	69%	49%	20%	**2,84**
56	Баишев университеті	16	63%	50%	13%	**2,75**
57	«Тұран-Астана» университеті	55	63%	38%	25%	**2,38**
58	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	47	54%	43%	11%	**2,37**
59	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	*	*	*	*	*
60	Қызылорда «Болашақ» университеті	*	*	*	*	*

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті
Қызылорда «Болашақ» университеті - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды

15-кестеге сәйкес, «Ақпараттық жүйелер» ББ бойынша жұмысқа орналасудың орташа деңгейі 84% құрады. Жұмысқа орналасу көрсеткіші жоғары ЖЖОКБҰ: Алматы менеджмент университеті, Astana IT University,

Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті. Соңғы позицияларда Баишев университеті, «Тұран-Астана» университеті, Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті болды.

3-диаграмма. Түлектерің жұмысқа орналасу деңгейі

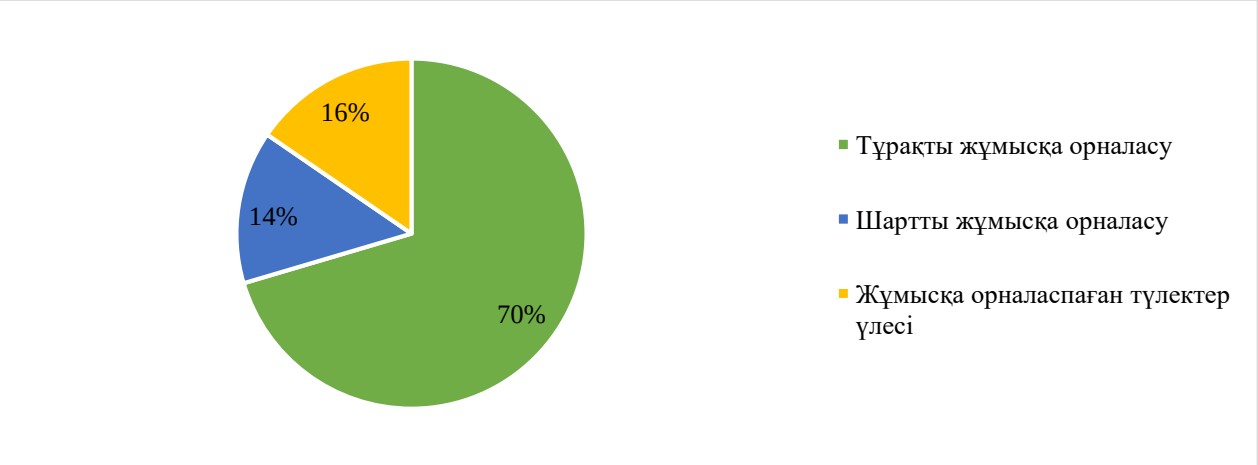

3-диаграммадан ББ бойынша түлектердің 70%-ы тұрақты, ал 14%-ы шартты түрде жұмыс істейтінін көруге болады. Түлектердің 16%-ы жұмысқа орналаспаған.

16-кесте. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмысқа орналасу деңгейі, %		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1	Алматы менеджмент университеті	70%	97%	100%
2	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	96%	88%	94%
3	Astana IT University	85%	96%	93%
4	Ғ. Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті	94%	89%	91%
5	SDU University	98%	96%	91%
6	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	73%	95%	87%
7	«Мирас» университеті	-	59%	99%
8	Қазақстан-Британ техникалық университеті	93%	99%	95%
9	Қазақстан-Неміс университеті	75%	71%	88%
10	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	94%	82%	89%
11	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	88%	67%	81%
12	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	93%	89%	95%
13	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	93%	69%	94%
14	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	93%	81%	92%
15	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	62%	68%	79%

16	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	93%	72%	95%
17	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	65%	76%	87%
18	Қазақстан-Американдық еркін университеті	73%	90%	78%
19	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	74%	88%	86%
20	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	-	-	100%
21	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	-	100%	82%
22	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	92%	82%	89%
23	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	-	-	84%
24	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	73%	75%	86%
25	Л.Б.Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясы	83%	76%	88%
26	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	88%	88%	90%
27	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	86%	69%	80%
28	Esil University	83%	76%	80%
29	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	92%	76%	81%
30	Гуманитарлық-техникалық академия	73%	83%	66%
31	Алматы технологиялық университеті	85%	81%	85%
32	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	-	-	89%
33	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	100%	100%	79%
34	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	65%	70%	78%
35	Торайғыров университеті	86%	89%	93%
36	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	74%	87%	93%
37	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	79%	55%	85%
38	Alikhan Bokeikhan University	-	74%	86%
39	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	87%	66%	75%
40	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	74%	68%	73%
41	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	86%	84%	82%
42	Рудный индустриялық институты	86%	100%	89%
43	КИМЭП университеті	100%	100%	82%
44	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	76%	50%	79%
45	Q University	77%	83%	75%
46	«Тұран» университеті	84%	76%	75%
47	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	91%	86%	73%
48	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	91%	78%	82%

49	С. Өтебаев атындағы Атырау мұнай және газ университеті	92%	89%	86%
50	Инновациялық Еуразия университеті	-	-	83%
51	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	88%	66%	71%
52	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	93%	68%	70%
53	Баишев университеті	86%	65%	63%
54	Еуразия технологиялық университеті	-	65%	69%
55	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	71%	75%	78%
56	Астана халықаралық университеті	91%	-	100%
57	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	76%	36%	54%
58	«Тұран-Астана» университеті	76%	73%	63%

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті
Қызылорда «Болашақ» университеті - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды
— - рейтингке қатыспаған

16-кестедегі салыстырмалы талдауға сәйкес бұл критерий бойынша өткен жылғы көрсеткіштермен салыстырғанда келесі оқу орындарының көрсеткіштері жақсарған: Алматы менеджмент университеті, Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті, Астана халықаралық университеті

Ал көрсеткіштердің нашарлауы мынадай ЖЖОКБҰ-да байқалады: SDU University, М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті, «Тұран» университеті, «Тұран-Астана» университеті

4-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

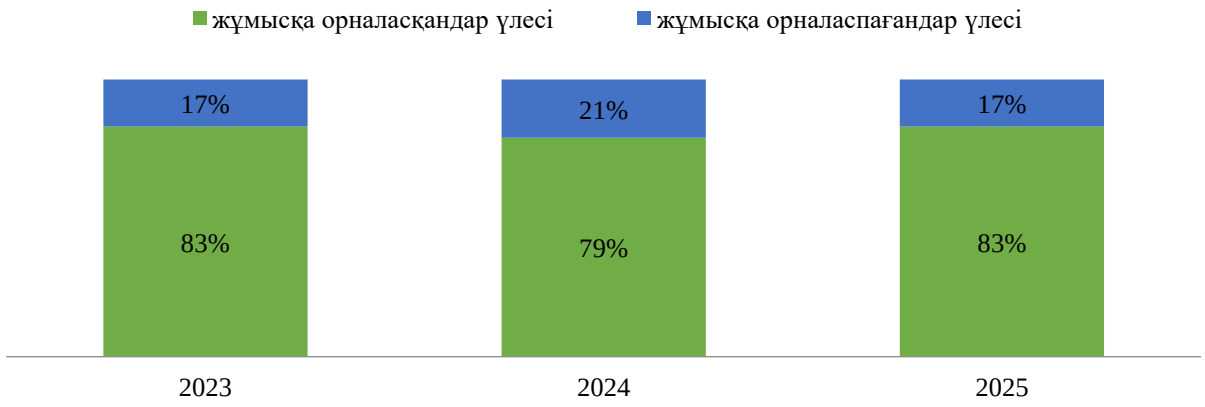

4-диаграмма еңбек нарығында ББ түлектеріне сұраныстың динамикасын көрсетеді. Алдыңғы рейтингтермен салыстырғанда осы критерий көрсеткіштері жақсарды: 2023 жылы жұмысқа орналасудың орташа деңгейі - 83%, 2024 жылы - 79%, ал 2025 жылы - 83% құрады.

1.4.2 «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі

Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы түлектердің оқуды бітіргеннен кейін қаншалықты жылдам жұмыс таба алатынын көрсететін маңызды көрсеткіш. Бұл көрсеткіш нақты білім беру бағдарламасы мен ЖЖОКБҰ дайындаған еңбек нарығындағы мамандардың сұраныс деңгейін көрсетеді.

Жұмыс іздеудің қысқа кезеңі түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін, оқу орнының жақсы беделін және білім беру бағдарламасының жұмыс берушілердің қажеттіліктеріне сәйкестігін көрсетеді. Жұмыс іздеудің ұзақ кезеңі түлектердің жеткіліксіз дайындығын, олардың дағдыларының еңбек нарығының талаптарына сәйкес келмеуін немесе белгілі бір салада жұмысқа орналасудың жалпы күрделілігін көрсетуі мүмкін.

Жұмыс іздеу ұзақтығын талдау білім беру ұйымдарына өз бағдарламаларының тиімділігін бағалауға және қажет болған жағдайда түлектердің жұмысқа орналасу нәтижелерін жақсарту үшін түзетулер енгізуге мүмкіндік береді.

17-кесте. «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмыс іздеу ұзақтығы (аймен)	Балл
1	Гуманитарлық-техникалық академия	1,36	**4,84**
2	Қазақстан-Американдық еркін университеті	1,39	**4,82**
3	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	1,48	**4,78**
4	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	1,55	**4,75**
5	«Мирас» университеті	1,56	**4,75**
6	Алматы менеджмент университеті	1,58	**4,73**
7	КИМЭП университеті	1,63	**4,72**
8	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	1,75	**4,66**
9	Торайғыров университеті	1,81	**4,63**
10	Қазақстан-Британ техникалық университеті	1,81	**4,63**
11	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	1,86	**4,61**
12	Рудный индустриялық институты	1,88	**4,60**
13	Астана халықаралық университеті	1,91	**4,59**
14	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	1,93	**4,58**
15	Алматы технологиялық университеті	1,93	**4,58**
16	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	2,00	**4,55**
17	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	2,00	**4,55**
18	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	2,00	**4,55**
19	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	2,10	**4,50**
20	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	2,11	**4,50**
21	Қазақстан-Неміс университеті	2,11	**4,49**

22	Баишев университеті	2,22	**4,44**
23	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	2,23	**4,44**
24	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	2,26	**4,43**
25	SDU University	2,27	**4,42**
26	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	2,36	**4,38**
27	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	2,38	**4,37**
28	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	2,39	**4,37**
29	Л.Б.Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясы	2,42	**4,36**
30	С. Өтебаев атындағы Атырау мұнай және газ университеті	2,42	**4,36**
31	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	2,42	**4,35**
32	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	2,44	**4,34**
33	«Тұран-Астана» университеті	2,45	**4,34**
34	«Тұран» университеті	2,47	**4,33**
35	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	2,50	**4,32**
36	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	2,50	**4,32**
37	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	2,52	**4,31**
38	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	2,55	**4,29**
39	Инновациялық Еуразия университеті	2,60	**4,27**
40	Esil University	2,62	**4,26**
41	Q University	2,65	**4,25**
42	Astana IT University	2,69	**4,23**
43	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	2,71	**4,22**
44	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	2,75	**4,20**
45	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	2,81	**4,18**
46	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	2,91	**4,13**
47	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	3,04	**4,07**
48	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	3,05	**4,07**
49	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	3,20	**4,00**
50	Еуразия технологиялық университеті	3,28	**3,96**
51	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	3,29	**3,96**
52	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	3,31	**3,95**
53	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	3,32	**3,94**
54	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	3,35	**3,93**
55	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	3,51	**3,86**
56	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	3,55	**3,84**
57	Alikhan Bokeikhan University	3,61	**3,81**
58	Ғ. Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті	3,78	**3,74**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

17-кестеде түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығының нәтижелері көрсетілген. Келесі ЖЖОКБҰ-да түлектер 1,5 айдан аз уақыт ішінде жұмысқа орналасқан: Гуманитарлық-техникалық академия, Қазақстан-Американдық еркін университеті, Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті

5-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығын салыстырмалы талдау

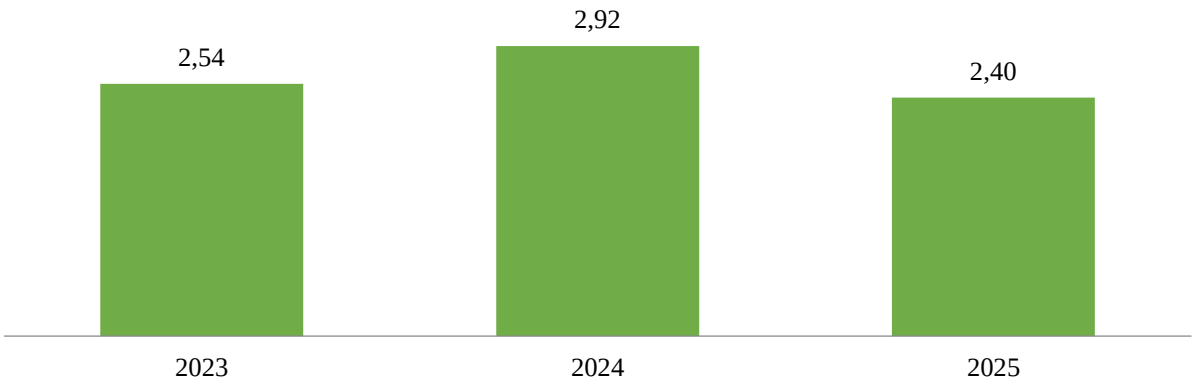

5-диаграмма еңбек нарығында «Ақпараттық жүйелер» ББ бойынша түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығындағы өзгерістерді көрсетеді. Өткен жылдармен салыстырғанда осы критерийдің көрсеткіштері жақсарған. Бұл өзгерістер ББ түлектеріне сұраныс динамикасын көрсетеді. 2023 жылы жұмыс іздеудің орташа ұзақтығы 2,54 айды, 2024 жылы 2,92 айды, ал 2025 жылы 2,40 айды құрады.

1.4.3 «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі

Медианалық жалақы оқуды бітіргеннен кейінгі алғашқы жылы жұмысқа орналасқан түлектердің табыс деңгейін көрсетеді. Жоғары бастапқы жалақы көбінесе білім беру бағдарламасының сапасының және оны кәсіби ортаның мойындауының көрсеткіші.

Түлектердің медианалық жалақысы туралы мәліметтер оқу орнын таңдау кезінде талапкерлер үшін бағдар бола алады, өйткені олар осы бағдарламаның түлектерінің жұмысқа орналасу және лайықты жалақы алу үшін жақсы перспективалары бар екеніне сенімді бола алады. Сонымен қатар, медианалық жалақысы жоғары бағдарламалар жұмыс берушілердің де назарын аударады, бұл тез мансаптық өсу мен тұрақты жұмысқа орналасу мүмкіндігін арттырады.

Есепте соңғы үш жылдағы түлектердің медианалық жалақысының динамикасы қарастырылады, бұл еңбек нарығындағы трендтерді анықтауға және белгілі бір білім беру бағдарламаларының түлектерінің қаншалықты табысты екенін бағалауға мүмкіндік береді.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде түлектің жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

18-кесте. «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Медианалық жалақы, теңге	Балл
1	КИМЭП университеті	397617,6	**5,00**
2	Қазақстан-Британ техникалық университеті	374246,0	**4,76**
3	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	314915	**4,58**
4	Қазақстан-Неміс университеті	327906,0	**4,30**
5	SDU University	317112,9	**4,19**
6	Қазақстан-Американдық еркін университеті	288329,4	**3,88**
7	Астана халықаралық университеті	285773,3	**3,87**
8	Гуманитарлық-техникалық академия	264465,1	**3,85**
9	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	261828,8	**3,63**
10	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	228837,1	**3,56**
11	Ғ. Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті	252521,4	**3,54**
12	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	245906,7	**3,47**
13	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	244397,5	**3,46**
14	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	243186,8	**3,45**
15	Торайғыров университеті	207350,0	**3,36**
16	«Тұран» университеті	233780,9	**3,35**
17	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	229926,4	**3,31**
18	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	212710,1	**3,29**
19	Инновациялық Еуразия университеті	195922,2	**3,23**
20	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	195536,0	**3,19**
21	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	196053,8	**3,18**
22	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	213975,5	**3,15**
23	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	182677,3	**3,15**
24	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	212784,3	**3,14**
25	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	191435,0	**3,13**

26	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	189441,9	**3,11**
27	Еуразия технологиялық университеті	207135,4	**3,08**
28	Esil University	206288,3	**3,07**
29	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	193917,5	**2,93**
30	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	191667,8	**2,93**
31	Алматы технологиялық университеті	190696,1	**2,92**
32	С. Өтебаев атындағы Атырау мұнай және газ университеті	166878,0	**2,92**
33	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	169333,9	**2,88**
34	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	175413,4	**2,88**
35	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	175188,3	**2,88**
36	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	186322,1	**2,87**
37	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	185648,6	**2,87**
38	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	158578,6	**2,87**
39	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	163658,2	**2,84**
40	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	157728,3	**2,81**
41	Alikhan Bokeikhan University	171769,7	**2,80**
42	Рудный индустриялық институты	158322,6	**2,77**
43	Q University	174433,8	**2,75**
44	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	172673,6	**2,72**
45	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	147991,9	**2,71**
46	«Мирас» университеті	150891,0	**2,62**
47	Л.Б.Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясы	159124,5	**2,60**
48	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	135544,3	**2,59**
49	Astana IT University	146441,0	**2,47**
50	«Тұран-Астана» университеті	146422,2	**2,47**
51	Алматы менеджмент университеті	136228,6	**2,37**
52	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	121644,5	**2,34**
53	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	142243,5	**2,27**
54	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	105680,0	**2,27**
55	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	113370,4	**2,22**
56	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	109083,6	**2,19**
57	Баишев университеті	101621,0	**2,18**
58	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	98102,0	**2,14**

Дереккөз: ҚР ҚР ҒЖБМ мәліметтері

М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті,Қызылорда «Болашақ» университеті - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды

18-кестеде осы критерий бойынша талдау көрсетілген. Осы көрсеткіш бойынша көшбасшылар: КИМЭП университеті,Қазақстан-Британ техникалық университеті. Ең төменгі көрсеткішті Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті көрсетті.

2 Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі

Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі білім беру процесінің сапасын, түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін, сондай-ақ жоғары оқу орындары қызметінің жалпы көрсеткіштерін көрсететін барлық критерийлерді жан-жақты талдаудың нәтижесі болып табылады. Бұл бөлімде критерийлердің бірнеше тобы бойынша бағалау негізінде қалыптастырылған «Ақпараттық жүйелер» ББ бойынша қорытынды рейтинг ұсынылған: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары.

2025 жылғы рейтинг жоғарыда аталған блоктар бойынша топтастырылған 17 критерий негізінде құрылды. Әрбір критерийдің жалпы бағалау процесінде оның маңыздылығын көрсететін белгілі бір салмағы бар.

Қорытынды рейтингтің негізгі мақсаты – талапкерлерге, жұмыс берушілерге және басқа да мүдделі тараптарға ақпараттандырылған таңдау жасауға көмектесетін білім беру бағдарламаларына объективті баға беру. Сондай-ақ, рейтинг нәтижелері ЖЖОКБҰ үшін өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру және олардың ұлттық және халықаралық деңгейлердегі бәсекеге қабілеттілігін арттыру бағытында бағдар бола алады.

19-кесте. «Ақпараттық жүйелер» ББ бойынша қорытынды рейтинг

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы	Жалпы қорытынды	Рейтингтегі орны
1	Қазақстан-Британ техникалық университеті	6В06101 Ақпараттық жүйелер	3,335	1/58
2	Astana IT University	6В06103 Big Data Analysis	3,156	2/58
3	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	6В06103 Ақпараттық жүйелер	3,132	3/58
4	Қазақстан-Неміс университеті	6В06106 Информационный инжиниринг в экономике	3,122	4/58
5	Алматы менеджмент университеті	6В06101 Ақпараттық жүйелер	3,108	5/58
6	SDU University	6В06101 Ақпараттық жүйелер	3,057	6/58
7	КИМЭП университеті	6В06101 Ақпараттық жүйелер	2,964	7/58
8	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	6В06105 Ақпараттық жүйелер	2,958	8/58
9	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	6В06102 Ақпараттық жүйелер	2,947	9/58
10	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	6В06102 Ақпараттық жүйелер	2,922	10/58

11	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	6В06104 Аналитика Big data	2,910	11/58
12	Торайғыров университеті	6В06102 Ақпараттық жүйелер	2,903	12/58
13	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	6В06102 Ақпараттық жүйелер	2,894	13/58
14	Ғ. Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті	6В06102 Ақпараттық жүйелер	2,891	14/58
15	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	6В06101 Проектирование цифровых аналитических образовательных систем	2,848	15/58
16	Қазақстан-Американдық еркін университеті	6В06101 Ақпараттық жүйелер	2,846	16/58
17	Алматы технологиялық университеті	6В06101 Ақпараттық жүйелер	2,846	17/58
18	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6В06110 Информатика	2,845	18/58
19	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	6В06102 Ақпараттық жүйелер	2,840	19/58
20	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	6В06101 Программная инженерия	2,838	20/58
21	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	6В06100 Ақпараттық жүйелер и технологии	2,823	21/58
22	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	6В06101 Ақпараттық жүйелер	2,809	22/58
23	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	6В06104 Ақпараттық жүйелер	2,793	23/58
24	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	6В06102 Ақпараттық жүйелер	2,773	24/58
25	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	6В06102 Ақпараттық жүйелер	2,748	25/58
26	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	6В06103 Ақпараттық жүйелер	2,741	26/58
27	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	6В06106 IT медицина	2,712	27/58
28	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	6В06102 Ақпараттық жүйелер	2,712	28/58

29	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	6В06101 Ақпараттық жүйелер	2,706	29/58
30	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	6В06110 Ақпараттық жүйелер	2,706	30/58
31	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	6В06102 Бизнес аналитика и управление IT проектами	2,701	31/58
32	«Тұран» университеті	6В06101 Ақпараттық жүйелер	2,694	32/58
33	Alikhan Bokeikhan University	6В06102 Ақпараттық жүйелер	2,665	33/58
34	Гуманитарлық-техникалық академия	6В06101 Ақпараттық жүйелер	2,641	34/58
35	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	6В06119 Ақпараттық жүйелер	2,633	35/58
36	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	6В06151 Ақпараттық жүйелер	2,627	36/58
37	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	6В06108 Ақпараттық жүйелер	2,582	37/58
38	Л.Б.Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясы	6В06106 Ақпараттық жүйелер	2,572	38/58
39	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	6В06103 Ақпараттық жүйелер и технологии	2,560	39/58
40	Esil University	6В06101 Ақпараттық жүйелер	2,554	40/58
41	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	6В06102 Ақпараттық жүйелер	2,547	41/58
42	Астана халықаралық университеті	6В06102 Ақпараттық жүйелер и технологии	2,533	42/58
43	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	6В06106 Ақпараттық жүйелер	2,517	43/58
44	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	6В06101 Ақпараттық жүйелер (ИИ)	2,501	44/58
45	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	6В06114 Ақпараттық жүйелер	2,498	45/58
46	Рудный индустриялық институты	6В06107 Ақпараттық жүйелер и технологии	2,472	46/58
47	Инновациялық Еуразия университеті	6В06102 Ақпараттық жүйелер	2,428	47/58
48	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	6В06102 Computer engineering	2,412	48/58

49	Q University	6B06101 Информационно программные системы	2,364	49/58
50	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	6B06102 Ақпараттық жүйелер	2,329	50/58
51	С. Өтебаев атындағы Атырау мұнай және газ университеті	6B06101 Ақпараттық жүйелер в нефтегазовой отрасли	2,306	51/58
52	«Мирас» университеті	6B06103 IT и программирование	2,288	52/58
53	«Тұран-Астана» университеті	6B06101 Ақпараттық жүйелер	2,283	53/58
54	Еуразия технологиялық университеті	6B06107 Ақпараттық жүйелер	2,263	54/58
55	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	6B06113 Ақпараттық жүйелер	2,258	55/58
56	Баишев университеті	6B06121 Ақпараттық жүйелер	2,204	56/58
57	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	6B06102 Ақпараттық жүйелер	2,194	57/58
58	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	6B06138 Ақпараттық жүйелер	2,156	58/58
59	Қызылорда «Болашақ» университеті	6B06102 Ақпараттық жүйелер	0,644	*
60	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	6b06113 Бағдарламалау және бағдарламалық жасақтама	0,620	*

Қызылорда «Болашақ» университеті
М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті- түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады

19-кестеде «Ақпараттық жүйелер» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингті талдау қорытындылары ұсынылған. Деректерге сәйкес, ТОП-5 құрамына Қазақстан-Британ техникалық университеті,Astana IT University, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Қазақстан-Неміс университеті, Алматы менеджмент университеті сияқты ЖЖОКБҰ кірді.

20-кесте. 2023-2025 жылдардағы «Ақпараттық жүйелер» ББ бойынша рейтингтегі орындары

№	ЖЖОКБҰ атауы	Рейтингтегі орны		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1	Қазақстан-Британ техникалық университеті	2/58	3 / 55	1/58
2	Astana IT University	29/58	2 / 55	2/58
3	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	3/58	13 / 55	3/58
4	Қазақстан-Неміс университеті	22/58	7 / 55	4/58

5	Алматы менеджмент университеті	48/58	12 / 55	5/58
6	SDU University	7/58	5 / 55	6/58
7	КИМЭП университеті	1/58	1 / 55	7/58
8	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	5/58	11 / 55	8/58
9	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	4/58	4 / 55	9/58
10	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	11/58	16 / 55	10/58
11	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	47/58	6 / 55	11/58
12	Торайғыров университеті	33/58	15 / 55	12/58
13	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	25/58	14 / 55	13/58
14	Ғ. Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті	14/58	8 / 55	14/58
15	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	-	-	15/58
16	Қазақстан-Американдық еркін университеті	43/58	24 / 55	16/58
17	Алматы технологиялық университеті	31/58	21 / 55	17/58
18	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	18/58	39 / 55	18/58
19	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	21/58	27 / 55	19/58
20	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	37/58	10 / 55	20/58
21	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	13/58	37 / 55	21/58
22	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	24/58	9 / 55	22/58
23	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	32/58	41 / 55	23/58
24	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	44/58	48 / 55	24/58
25	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	15/58	20 / 55	25/58
26	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	9/58	29 / 55	26/58
27	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	-	-	27/58
28	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	57/58	43 / 55	28/58
29	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	28/58	28 / 55	29/58
30	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	19/58	33 / 55	30/58
31	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	52/58	40 / 55	31/58

32	«Тұран» университеті	12/58	17 / 55	32/58
33	Alikhan Bokeikhan University	-	25 / 55	33/58
34	Гуманитарлық-техникалық академия	45/58	44 / 55	34/58
35	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	23/58	32 / 55	35/58
36	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	42/58	31 / 55	36/58
37	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	36/58	36 / 55	37/58
38	Л.Б.Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясы	38/58	38 / 55	38/58
39	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	-	22 / 55	39/58
40	Esil University	35/58	30 / 55	40/58
41	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	-	-	41/58
42	Астана халықаралық университеті	34/58	-	42/58
43	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	54/58	47 / 55	43/58
44	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	40/58	52 / 55	44/58
45	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	50/58	51 / 55	45/58
46	Рудный индустриялық институты	20/58	18 / 55	46/58
47	Инновациялық Еуразия университеті	-	-	47/58
48	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	51/58	34 / 55	48/58
49	Q University	53/58	23 / 55	49/58
50	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	39/58	35 / 55	50/58
51	С. Өтебаев атындағы Атырау мұнай және газ университеті	30/58	19 / 55	51/58
52	«Мирас» университеті	-	55 / 55	52/58
53	«Тұран-Астана» университеті	41/58	26 / 55	53/58
54	Еуразия технологиялық университеті	-	50 / 55	54/58
55	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	16/58	42 / 55	55/58
56	Баишев университеті	27/58	45 / 55	56/58
57	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	26/58	49 / 55	57/58

58	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	46/58	54 / 55	58/58
59	Қызылорда «Болашақ» университеті			*
60	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті			*

Қызылорда «Болашақ» университеті
М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады

20-кестеде 2023-2025 жылдары «Ақпараттық жүйелер» ББ бойынша рейтингке қатысқан оқу орындарының рейтингте алған орындары салыстырылды. 2023 жылы рейтинг көшбасшылары қатарында КИМЭП университеті, Қазақстан-Британ техникалық университеті, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті болды. 2024 жылы көшбасшылар тізімі өзгерді: КИМЭП университеті, Astana IT University, Қазақстан-Британ техникалық университеті. 2025 жылы көшбасшылар өзгеріссіз қалды. Үш жыл Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті соңғы орындарды иеленді.

2025 жылғы білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары оқу орындары арасында ««Ақпараттық жүйелер» саласында мамандар даярлаудың әртүрлілігі мен сапасын көрсетеді. Талдау көрсеткендей, еңбек нарығының талаптары мен халықаралық стандарттарға бейімделе отырып, өз бағдарламаларын белсенді түрде жетілдіретін білім беру мекемелері жетекші орындарға ие болды.

Қазақстан-Британ техникалық университеті және Astana IT University сияқты университеттердің жоғары нәтижелері олардың бәсекеге қабілеттілігін және түлектерінің сұранысын растайды. Бұл оқу орындары түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, орташа жалақы және білім беру бағдарламаларының сапасы сияқты бірқатар критерийлер бойынша жоғары нәтижелер көрсетті.

Рейтинг нәтижелері талапкерлер, жұмыс берушілер және жоғары оқу орындары үшін құнды бағдар болып табылады, әрбір білім беру бағдарламасының мықты жақтарын анықтауға көмектеседі. Болашақта білім беру стандарттарын жақсарту және халықаралық ынтымақтастықты арттыру жөніндегі жұмысты жалғастыру Қазақстанның білім беру жүйесін одан әрі дамыту үшін маңызды қадам болады.

Қорытынды

2025 жылғы ББ бойынша білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары білім беру жүйесін жақсарту үшін елеулі жетістіктер мен салаларды анықтауға мүмкіндік берді. Рейтингте жетекші орындарды білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары сияқты критерийлер топтары бойынша жоғары нәтижелер көрсете алған университеттер иеленді.

Талдау көрсеткендей, рейтингтің жоғарғы қатарында тұрған ЖЖОКБҰ студенттерді теориялық біліммен ғана емес, сонымен қатар еңбек нарығында сұранысқа ие практикалық дағдылармен қамтамасыз ете отырып, өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру бойынша белсенді жұмыс істейді. Алдыңғы қатардағы жоғары оқу орындары жұмыс берушілермен өзара іс-қимылға және халықаралық сапа стандарттарын интеграциялауға ерекше назар аударатынын атап өту керек, себебі бұл олардың түлектерінің бәсекеге қабілеттілігін айтарлықтай арттырады.

Сонымен бірге, есеп назар аударуды қажет ететін кейбір кемшіліктерді анықтады. Мысалы, бірқатар ЖЖОКБҰ-да студенттердің академиялық ұтқырлығы мен ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары, шетелдік студенттер үлесі бойынша төмен көрсеткіштер байқалады, бұл осы бағыттарды одан әрі дамыту қажеттігін көрсетеді. Сондай-ақ, оқу орындарының бір студентке шаққандағы қаржылық шығындар көлемінде айтарлықтай айырмашылықтар байқалды.

Рейтинг нәтижелері барлық мүдделі тараптар үшін маңызды құрал. Талапкерлер мен олардың ата-аналары үшін рейтинг оқу орнын таңдау кезінде бағдар, жұмыс берушілер үшін – мамандарды даярлау сапасының индикаторы, ал жоғары оқу орындарының өздері үшін – өз бағдарламаларын жақсартуға және бәсекелестік ортадағы позицияларын нығайтуға ынталандыру ретінде қызмет етеді.

Қорытындыны келесідей жасауға болады: елеулі жетістіктерге қарамастан, Қазақстанның жоғары білім беру жүйесі жаңғыртуды және жаңа сын-тегеуріндерге бейімделуді жалғастыруда. Әр ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының жоғары деңгейін қолдап қана қоймай, еңбек нарығындағы өзгерістер мен қоғамның қажеттіліктерін ескере отырып, оларды үнемі жақсартуға ұмтылуы тиіс. 2025 жылғы қорытынды рейтинг жаһандық аренада қазақстандық білім берудің сапасы мен бәсекеге қабілеттілігін арттыруға ықпал ете отырып, осы мақсаттарға қол жеткізу жолындағы маңызды қадамдардың бірі. Білім беру бағдарламаларын жетілдіруді жалғастыру және түлектерді тез өзгеретін әлемде табысты кәсіби қызмет үшін қажетті білім мен дағдылармен қамтамасыз ету үшін жан-жақты жұмыс жасау өте маңызды.

Қосымша 1

«Ақпараттық жүйелер» ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ тізімі

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы
1	Қазақстан-Британ техникалық университеті	6В06101 Ақпараттық жүйелер
2	Astana IT University	6В06103 Big Data Analysis
3	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	6В06103 Ақпараттық жүйелер
4	Қазақстан-Неміс университеті	6В06106 Информационный инжиниринг в экономике
5	Алматы менеджмент университеті	6В06101 Ақпараттық жүйелер
6	SDU University	6В06101 Ақпараттық жүйелер
7	КИМЭП университеті	6В06101 Ақпараттық жүйелер
8	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	6В06105 Ақпараттық жүйелер
9	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	6В06102 Ақпараттық жүйелер
10	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	6В06102 Ақпараттық жүйелер
11	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	6В06104 Аналитика Big data
12	Торайғыров университеті	6В06102 Ақпараттық жүйелер
13	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	6В06102 Ақпараттық жүйелер
14	Ғ. Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті	6В06102 Ақпараттық жүйелер
15	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	6В06101 Проектирование цифровых аналитических образовательных систем
16	Қазақстан-Американдық еркін университеті	6В06101 Ақпараттық жүйелер
17	Алматы технологиялық университеті	6В06101 Ақпараттық жүйелер
18	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6В06110 Информатика
19	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	6В06102 Ақпараттық жүйелер
20	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	6В06101 Программная инженерия
21	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	6В06100 Ақпараттық жүйелер и технологии
22	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	6В06101 Ақпараттық жүйелер
23	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	6В06104 Ақпараттық жүйелер
24	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	6В06102 Ақпараттық жүйелер
25	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	6В06102 Ақпараттық жүйелер
26	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	6В06103 Ақпараттық жүйелер

27	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	6В06106 IT медицина
28	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	6В06102 Ақпараттық жүйелер
29	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	6В06101 Ақпараттық жүйелер
30	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	6В06110 Ақпараттық жүйелер
31	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	6В06102 Бизнес аналитика и управление IT проектами
32	«Тұран» университеті	6В06101 Ақпараттық жүйелер
33	Alikhan Bokeikhan University	6В06102 Ақпараттық жүйелер
34	Гуманитарлық-техникалық академия	6В06101 Ақпараттық жүйелер
35	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	6В06119 Ақпараттық жүйелер
36	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	6В06151 Ақпараттық жүйелер
37	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	6В06108 Ақпараттық жүйелер
38	Л.Б.Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясы	6В06106 Ақпараттық жүйелер
39	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	6В06103 Ақпараттық жүйелер и технологии
40	Esil University	6В06101 Ақпараттық жүйелер
41	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	6В06102 Ақпараттық жүйелер
42	Астана халықаралық университеті	6В06102 Ақпараттық жүйелер и технологии
43	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	6В06106 Ақпараттық жүйелер
44	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	6В06101 Ақпараттық жүйелер (ИИ)
45	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	6В06114 Ақпараттық жүйелер
46	Рудный индустриялық институты	6В06107 Ақпараттық жүйелер и технологии
47	Инновациялық Еуразия университеті	6В06102 Ақпараттық жүйелер
48	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	6В06102 Computer engineering
49	Q University	6В06101 Информационно программные системы
50	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	6В06102 Ақпараттық жүйелер
51	С. Өтебаев атындағы Атырау мұнай және газ университеті	6В06101 Ақпараттық жүйелер в нефтегазовой отрасли
52	«Мирас» университеті	6В06103 IT и программирование

53	«Тұран-Астана» университеті	6В06101 Ақпараттық жүйелер
54	Еуразия технологиялық университеті	6В06107 Ақпараттық жүйелер
55	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	6В06113 Ақпараттық жүйелер
56	Баишев университеті	6В06121 Ақпараттық жүйелер
57	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	6В06102 Ақпараттық жүйелер
58	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	6В06138 Ақпараттық жүйелер
59	Қызылорда «Болашақ» университеті	6В06102 Ақпараттық жүйелер
60	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	6b06113 Бағдарламалау және бағдарламалық жасақтама

Ақпараттық қауіпсіздік жүйелері даярлау бағыты
В058 Ақпараттық қауіпсіздік білім беру бағдарламасы тобы
«Ақпараттық қауіпсіздік жүйелері» білім беру бағдарламасы бойынша рейтингіні қалыптастыру есебі

Кіріспе

Қазақстанның жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру жүйесі экономиканың түрлі салалары үшін жоғары білікті мамандарды даярлауда шешуші рөлдердің бірін атқарады. Еңбек нарығының қарқынды дамуы мен халықаралық интеграция жағдайында білім беру сапасы ғана емес, сонымен қатар білім беру бағдарламаларының қазіргі заманғы сын-қатерлерге бейімделу қабілеті де маңызды. Білім беру мекемелері жұмысының тиімділігін бағалаудың маңызды құралы - мамандарды даярлау деңгейін, түлектердің бәсекеге қабілеттілігін және білім беру бағдарламаларының сапасын объективті бағалауға мүмкіндік беретін рейтингілер жасау.

Бұл есепте 2025 жылғы Қазақстанның жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарындағы (бұдан әрі – ЖЖОКБҰ) білім беру бағдарламаларын (бұдан әрі – ББ) талданады. Осы талдау шеңберінде түлектердің кәсіби құзыреттілігін дамытуға және олардың еңбек нарығындағы сұранысына әсер ететін негізгі көрсеткіштер бойынша ББ кешенді салыстырмалы шолу жүргізілді.

Білім беру бағдарламаларының рейтингін қалыптастыру үшін негіздеме:

1. Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі №319 «Білім туралы» Заңы.

2. «Қазақстан Республикасында жоғары білімді және ғылымды дамытудың 2023-2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 28 наурыздағы №248 қаулысы.

3. «Еңбек нарығының қажеттіліктерін ескере отырып, жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімі бар кадрларды даярлауға жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының дайындық бөлімшелеріне мемлекеттік білім беру тапсырысын орналастыру қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 29 қаңтардағы №122 бұйрығы.

4. «Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру бөлігінде тәуекел дәрежесін бағалау өлшемшарттарын және білім беру жүйесіне тексеру парақтарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрінің 2022 жылғы 1 желтоқсандағы №166 және Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің 2022 жылғы 2 желтоқсандағы №116 бірлескен бұйрығы.

Бұл есептің мақсаты – білім беру бағдарламаларына жан-жақты талдау жүргізу және осы талдау негізінде қорытынды рейтинг жасау. Рейтинг жасау барысында білім беру процесінің барлық маңызды компоненттерін қамтитын

әртүрлі критерийлер тобы ескерілді. Олардың ішінде: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері және түлектердің мансаптық перспективалары. Бұл блоктардың әрқайсысы жалпы рейтингте белгілі бір салмаққа ие, бұл бағалауды мүмкіндігінше объективті және жан-жақты етуге мүмкіндік береді.

Бұл есептің негізгі міндеті – білім беру бағдарламаларының жағдайы туралы нақты және құрылымдық түсінік беру. «Ақпараттық қауіпсіздік жүйелері» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингке 8 ЖЖОКБҰ қатысты (1-қосымша

1 Жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының білім беру бағдарламаларының деректерін талдау

1.1 «Білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.1.1 «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі

ББ мазмұнын болашақ мамандардың кәсіби құзыреттілігі мен бәсекеге қабілеттілігінің тиімділігін арттыру үшін әлеуетті немесе негізгі жұмыс берушілермен келісу қажет. Жұмыс берушілер білім беру бағдарламаларын әзірлеу кезінде ұсыныстар, пәндердің мазмұнына өзгерістер енгізе алады, сондай-ақ зерттелетін тақырыптар мен материалдардың өзектілігі бойынша ұсыныстар мен ескертулер бере алады. Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен келісу түлектердің табысты жұмысқа орналасуына ықпал ететін негізгі факторлардың бірі болып табылады.

ЖЖОКБҰ бұл критерий бойынша 2024-2025 оқу жылына арналған ББ бойынша құжаттардың мынадай тізбесін ұсыну қажет: модульдік білім беру бағдарламасы (МББ), элективті пәндер каталогы (ЭПД), жұмыс берушіден хат, келісу хаттамасы, жұмыс берушінің рецензиясы, ұсынымдық хат, анықтама-негіздеме, ББ сараптамасы.

Осы критерийді есептеу кезінде ББ келісуге қатысатын жұмыс берушілердің санына басты назар аударылды. Бір мамандықтағы жұмыс берушілер әр түрлі болуы мүмкін, сәйкесінше, жұмыс берушілер саны неғұрлым көп болса, жұмыс ерекшеліктерін ұсыну туралы көзқарастар мен пікірлер соғұрлым көп болады.

1-кесте. «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ келісілген жұмыс берушілер саны	Балл
1	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	7	**5,00**
2	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	6	**4,20**
3	Astana IT University	5	**3,40**
4	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	2	**1,00**
5	Ғ. Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті	2	**1,00**
6	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	2	**1,00**
7	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	2	**1,00**
8	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	2	**1,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-кестеде осы критерий бойынша нәтижелер берілген: Әл-Фараби атындағы

Қазақ ұлттық университеті мен Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті жетекші орынға ие болды, өйткені олардың білім беру бағдарламалары жұмыс берушілердің ең көп санымен келісілген.

1.1.2 «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі

Профессор-оқытушылар құрамының (ПОҚ) практикалық жұмыс тәжірибесі білім беру үдерісі сапасының маңызды құрамдас бөлігі. Тиісті кәсіби салада нақты тәжірибесі бар оқытушылар студенттерге пән туралы тереңірек және қолданбалы түсінік бере алады. Олар оқу процесіне практикадан, қолданылатын әдістер мен технологиялардан өзекті мысалдар келтіре алады, бұл студенттерді кәсіби қызметке неғұрлым тиімді дайындауға ықпал етеді.

Сонымен қатар, оқытушылардың практикалық тәжірибесі оларға саланың қазіргі тенденцияларын жақсырақ бағдарлауға және оқу бағдарламаларын еңбек нарығының өзгеретін талаптарына бейімдеуге мүмкіндік береді, осылайша түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін қамтамасыз етеді.

ББ бойынша осы көрсеткішті анықтау үшін мынадай құжаттар талап етілді: ЖЖОКБҰ кадрлар бөлімінен оқытушылардың жұмыс өтілі туралы бекітілген анықтама.

2025 жылғы рейтинг әдістемесіне сәйкес 2010 жылғы 1 қаңтар мен 2025 жылғы 1 мамыр аралығында практикалық тәжірибесі бар оқытушылар есепке алынады.

2-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Практикалық жұмыс өтілі бар оқытушылар саны (айлар)		Балл
		саны	өтілі	
1	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	12	957	**4,10**
2	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	11	1154	**2,60**
3	Ғ. Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті	13	1025	**1,69**
4	Astana IT University	33	2276	**1,39**
5	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	19	1183	**1,31**
6	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	8	282	**1,00**
7	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	21	1168	**0,91**
8	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	5	255	**0,74**

2-кестеден көріп отырғанымыздай, рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның көпшілігінде ЖЖОКБҰ құрылымынан тыс жұмыс тәжірибесі бар оқытушылар бар. Бұл критерийдің көшбасшылары: Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті

1.1.3 «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі

«Профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктері» критерийі білім беру бағдарламаларының сапасын бағалауда маңызды рөл атқарады, өйткені ол білім беру процесіне қатысатын мұғалімдердің кәсібилігі мен құзыреттілігінің деңгейін көрсетеді. Рейтинг әдіснамасына сәйкес, бұл критерий соңғы жылдардағы профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктерін жан-жақты бағалауға мүмкіндік беретін бірнеше ішкі критерийлерді қамтиды.

Атап айтқанда, 2015-2025 жылдар аралығында «Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атағына ие болған оқытушылар есепке алынады, бұл олардың педагогикалық еңбегін ЖЖОКБҰ деңгейінде мойындағанын көрсетеді. Сол кезеңде «Үздік ғылыми қызметкер» атағын алған ПОҚ да ескеріледі, бұл олардың ғылыми зерттеулерге және академиялық қоғамдастықтың дамуына қосқан үлесін көрсетеді.

3-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	«Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атанған ПОҚ саны	«Үздік ғылыми қызметкер» сыйлығының иегерлері	Балл
1	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	3	2	**3,75**
2	Ғ. Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті	6	0	**2,50**
3	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	6	0	**2,50**
4	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	6	0	**2,50**
5	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	6	0	**2,50**
6	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	4	0	**1,67**
7	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	1	0	**0,42**

8	Astana IT University	1	0	**0,42**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

3-кестеден көріп отырғанымыздай, осы критерий бойынша Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті жетекші орынға ие болды.

1.1.4 «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі

Білім беру және кәсіптік ұйымдардың бағдарламаны аккредиттеуі бағдарламаның жоғары сапа стандарттарына сәйкестігінің көрсеткіші және оны ұлттық және халықаралық деңгейде тану және мойындау ретінде қарастырылады.

Дәл осы себепті ББ-ның мамандандырылған аккредиттеуден өткені туралы сертификаты сұралды. Бұл критерий бойынша балл білім беру бағдарламасы аккредиттеуден өткен мекеме мен аккредиттеуден өткені туралы сертификаттың жарамдылық ұзақтығына байланысты есептелді.

Ұсынылған мәліметтерге сәйкес, «Ақпараттық қауіпсіздік жүйелері» ББ бойынша рейтингке қатысатын 8 ЖЖОКБҰ-ның 7-і мамандандырылған аккредиттеуден өткен.

4-кесте. «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Аккредитациялық орган атауы	Балл
1	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	IQAA ASIIN	**5,00**
2	Ғ. Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті	IAAR	**3,91**
3	Astana IT University	IAAR	**3,91**
4	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	IAAR	**3,91**
5	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	IQAA	**3,91**
6	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	CAAAE	**3,91**
7	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	IQAA	**3,91**
8	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	-	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

4-кестеге сәйкес, осы критерий бойынша келесі ЖЖОКБҰ алдыңғы қатардан көрінді: Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті

1-диаграмма. Аккредиттеу органдары бөлінісіндегі аккредиттелген білім беру бағдарламалары

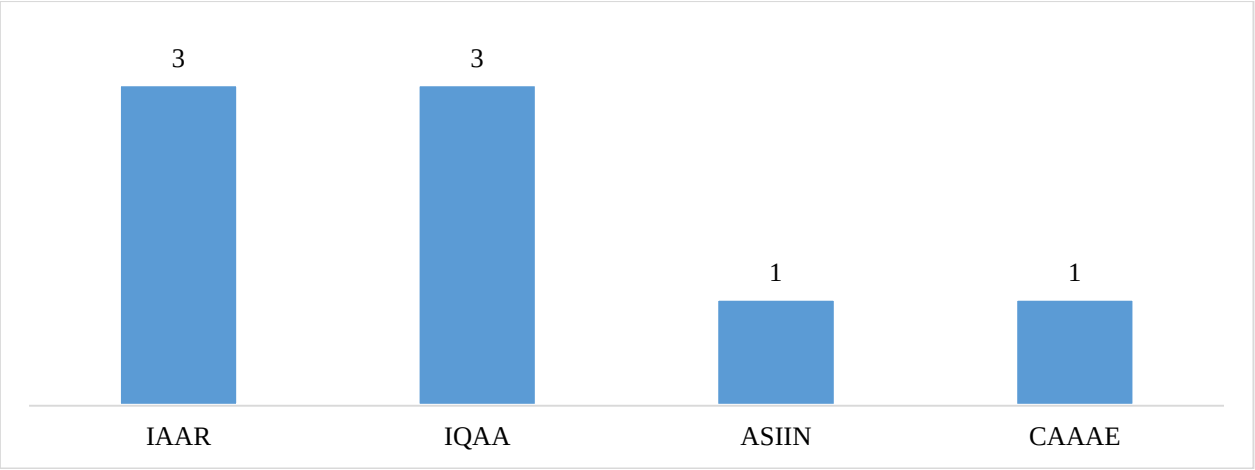

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-диаграммадан көріп отырғанымыздай, 8 ББ-ның 3-і IQAA, 3-і IAAR - агенттігінде аккредиттеуден өткен.

1.1.5 «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі

Тиісті салалардан сарапшыларды тарту арқылы білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау білім беру сапасын қамтамасыз етудің маңызды құралы болып табылады. Кәсіби саласында терең білімі мен тәжірибесі бар сарапшылар оқу бағдарламаларының еңбек нарығының заманауи талаптары мен кәсіби стандарттарға қаншалықты сәйкес келетінін объективті бағалай алады. Олар мазмұндағы олқылықтарды анықтап, оқу жоспарларын жаңартуды және жаңа пәндерді немесе оқыту әдістерін енгізуді ұсына алады. Мұндай сараптамалық бағалау білім беру мекемелеріне бағдарламаларды өзгермелі жағдайларға бейімдеуге, мамандарды даярлауды жақсартуға және соның салдарынан түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін арттыруға көмектеседі. Сарапшыларды тарту сонымен қатар білім беру жүйесі мен индустрия арасындағы байланысты нығайтады, бұл жұмыс берушілердің қажеттіліктерін жақсы түсінуге және білім беру бағдарламаларының практикалық маңыздылығын арттыруға ықпал етеді.

Сарапшылардың ББ бағалауы мынадай критерийлер бойынша жүргізіледі:

1) ББ-ның тәжірибеге бағдарлануы – ББ-ның білім мен дағдыларды практикалық қолдануға қаншалықты бағытталғанын бағалау;

2) Пәндердің берілген оқу нәтижелеріне логикалық өзара байланысы және сәйкестігі – бағдарлама ішіндегі пәндер бір-бірімен және оқытудың соңғы нәтижелерімен қалай байланысты екенін талдау;

3) Пәндерді оқыту кезегінің мәнділігі/қисындылығы – бағдарламаның логикалық құрылымын, пәндердің қаншалықты материалды жақсы игеруге ықпал ететін ретпен ұйымдастырылғандығын бағалау;

4) ББ мазмұнының кәсіптік стандарттарға және/немесе еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі – ББ-ның осы саладағы қолданыстағы кәсіби стандарттарға (олар бар болған жағдайда) және (немесе) қазіргі еңбек нарығының талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігін бағалау;

5) Элективті пәндер каталогы (ЭПК) және оның мәні – ББ икемділігі мен бейімділігін бағалау: элективті курстардың кеңдігі мен әртүрлілігі, сәйкес бағыттар мен мамандықтарды таңдау мүмкіндігі, студенттердің қажеттіліктері мен еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі, тәжірибеге бағытталған және инновациялық курстардың болуын бағалау.

ББ мазмұнын бағалау жүйесі келесі диапазондар бойынша бөлінеді:

- Өте жақсы – 9-10 балл арасы;
- Жақсы – 6-8 балл арасы;
- Қанағаттанарлық – 4-5 балл арасы;
- Қанағаттанарлықсыз – 0-3 балл арасы.

5-кесте. «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Сарапшының орташа бағасы	Балл
1	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	8,33	**4,17**
2	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	8,25	**4,13**
3	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	8,17	**4,09**
4	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	8,17	**4,09**
5	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	8	**4,0**
6	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	7,83	**3,92**
7	Astana IT University	7,75	**3,88**
8	Ғ. Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті	7,5	**3,75**

Дереккөз: «Атамекен» ҰКП мәліметтері

5-кестеде ББ мазмұнын сараптамалық бағалаудың қорытындысы ұсынылған, оған сәйкес жетекші орынға мынадай ЖЖОКБҰ иеленді: Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті

1.2 «Білім беру бағдарламасының жетістіктері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.2.1 «Академиялық ұтқырлық» критерийі

ЖЖОКБҰ студенттерінің белгілі бір уақыт кезеңіне елден тыс басқа білім беру немесе ғылыми мекемеге ауысуы студенттің жеке дамуы үшін маңызды және оған мәдени байуға мүмкіндік береді, сондай-ақ ғылыми зерттеулердің тиімділігін, түлектердің отандық және халықаралық еңбек нарықтарындағы бәсекеге қабілеттілігін арттырады, жетекші шетелдік жоғары оқу орындарының тәжірибесін зерделеу және игеру есебінен кәсіби құзыреттіліктерін жетілдіреді және т. б.

ЖЖОКБҰ да академиялық ұтқырлық бағдарламасын іске асыруды талдау мақсатында оқу орындарынан мынадай құжаттар талап етілді:

- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде студенттерді шетелдік оқу орындарына жіберу туралы ректор бұйрығының көшірмесі;
- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде шетелдік оқу орындарының студенттерін қабылдау туралы ректор бұйрығының көшірмесі.

ЖЖОКБҰ академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде ұсынылған құжаттарды «Атамекен» ҰКП менеджерлері талдап, келесі қорытындылар жасады:

6-кесте. «Академиялық ұтқырлық» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ контингенті	Академиялық ұтқырлық бағдарламаларын қолданған білім алушылар саны	Балл
1	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	661	11	**5,00**
2	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	1259	14	**3,34**
3	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	1002	6	**1,80**
4	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	2256	3	**0,40**
5	Ғ. Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті	998	0	**0,00**
6	Astana IT University	1950	0	**0,00**
7	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	296	0	**0,00**
8	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	63	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

6-кестеде көрсетілген мәліметтерге сәйкес, келесі ЖЖОКБҰ жоғары көрсеткіштерді көрсетті: Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті, Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті

1.2.2 «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі

Қазіргі уақытта нарықтағы технологиялық даму ЖЖОКБҰ-да тиімді ғылыми-зерттеу процесін ұйымдастыруды талап етеді, тек жаңа білімді дамытуды ғана емес, сонымен қатар нарықта коммерциялық тұрғыдан дамыған, сұранысқа ие бизнес-идеяларды өндіруді талап етеді.

Студенттік бизнес-инкубаторлар мен зертханалар жастар ортасында кәсіпкерлік қызметтің оң бейнесін қалыптастырады, жастар арасында креативті және инновациялық әлеуетті іске асырады, сондай-ақ кәсіпкерлікке және инновациялық қызметке бағдарланған ұйымдар мен жастар қауымдастықтарын қолдайды, жастар кәсіпкерлігін ақпараттық, білім беру, қаржылық және мүліктік қолдаудың бірыңғай жүйесін құрады және қамтамасыз етеді. Бұдан басқа, жастарды кәсіпкерлік қызметке білім беру, әдістемелік және ақпараттық даярлауды көрсетеді, жастар құрған шағын және орта кәсіпкерлік субъектілерінің санын арттырады, жоғары білім, бизнес және өндірістік сала арасындағы өзара іс-қимыл мен әлеуметтік әріптестік үшін жағдайлар жасайды.

Сондықтан «Атамекен» ҰКП зерттеу бағытындағы пункттердің бірі ЖЖОКБҰ студенттерінің шығармашылық жетістіктерін дәріптеу және енгізу болып табылады.

Студенттердің ғылыми зерттеулерін талдау мақсатында оқу орындарынан электрондық форматта растайтын құжат (патент және авторлық құқық туралы куәлік) талап етілді:

7-кесте. «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Ғылыми жобалардың атауы	Балл
1	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	STITS, "Бағдарламалық жасақтаманы зиянды бағдарламалардан қорғау әдістерін талдау"	**5,00**
2	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	Анализатор сетевого трафика «CaptuRat» для обнаружения сетевых атак и вторжений, Шуға төзімді кодтарды қолдану арқылы радиоарнаны бағалауға арналған бағдарламалық имплементация	**3,30**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

7-кестеде көрсетілген ЖЖОКБҰ-да түлектердің ғылыми жобаларының бар екендігі расталған: Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті.

1.2.3 «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі

Қазақстанда Еуропалық жоғары білім беру аймағына (European Higher Education Area (EHEA)) кіре отырып, кадрларды даярлаудың үш деңгейлі моделін: бакалавриат, магистратура және PhD докторантураны енгізуді қамтитын жоғары білім беру жүйесін айтарлықтай қайта құрылымдау жүргізілді. Бакалавриат аяқталғаннан кейін түлектердің одан әрі дамуы үшін әртүрлі мүмкіндіктері бар, мысалы, мамандық бойынша жұмыс іздеу, екінші жоғары білім алу немесе магистратураға түсу.

Магистратура біліктілікті арттыруда және таңдаған мамандығы бойынша білімді тереңдетуде шешуші рөл атқарады, бұл оны кәсіби қалыптасудың маңызды кезеңіне айналдырады. Жыл сайын магистрлік бағдарламалар барған сайын танымал бола бастады, ал магистрлер еңбек нарығында сұранысқа ие бола бастады, бұл қазіргі заманғы экономика жағдайында білім берудің осы деңгейінің өзектілігін көрсетеді.

Бұл критерий бойынша жиналған деректер 8-кестедегідей болды.

8-кесте. «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштер

№	ЖЖОКБҰ атауы	Магистранттар үлесі			Балл
		Түлектер саны	Түлектер арасында магистратурада оқуды жалғастырғандар саны	үлес %	
1	Astana IT University	458	206	45,0%	**5.00**
2	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	183	54	29,5%	**3,28**
3	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	37	5	13,5%	**1,50**
4	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	210	17	8,1%	**0,90**
5	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	61	4	6,6%	**0,73**
6	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	177	0	0%	**0,00**
7	Ғ. Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті	131	0	0%	**0,00**

8	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	31	0	0%	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

8-кестеде осы критерий бойынша 2024 жылғы түлектерді талдау қорытындыларын көруге болады, түлектердің жалпы саны 1288 болса, оның ішінде 286 түлек әрі қарай магистратурада оқуын жалғастырған, бұл 22,2% құрайды. Кестеге сәйкес магистратураға түскен түлектердің ең көп үлесі келесі оқу орындарына тиесілі: Astana IT University, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті

1.2.4 «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі

Ұлттық бірыңғай тестілеу (ҰБТ) – жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарына түсу үшін іріктеу емтихандарының нысандарының бірі.

Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы – жоғары ҰБТ нәтижелерін көрсеткен талапкерлердің көбінесе қай ЖЖОКБҰ таңдайтынын анықтайтын көрсеткіш. Бұл көрсеткіш ЖЖОКБҰ деңгейін және талапкерлер арасында оның сұранысын анықтауға мүмкіндік береді.

9-кесте. «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Талапкерлердің орташа ҰБТ балы	Балл
1	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	103	**3,67**
2	Astana IT University	99	**3,54**
3	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	98	**3,51**
4	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	91	**3,24**
5	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	82	**2,94**
6	Ғ. Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті	76	**2,72**
7	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	70	**2,5**
8	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	66	**2,36**

Дереккөз: «Ұлттық тестілеу орталығы» РМК

9-кестеде көрсетілгендей, ББ бойынша 2024-2025 оқу жылында жоғары оқу орнына оқуға түскен талапкерлердің орташа балы 85 балды құраған. Салыстырмалы түрде жоғары балл жинаған талапкерлер келесі ЖЖОКБҰ-ны таңдаған: Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Astana IT University, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті

1.2.5 «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі

Шетелдік студенттер өз елдерінде қазақ тілі мен мәдени дәстүрлерінің таралуына ықпал ете отырып, Қазақстандағы заманауи білім беру жүйесінің маңызды бөлігі болып табылады. Олардың еліміздің жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарында оқуы біздің университеттерге деген халықаралық сұраныс деігейін көрсетеді және олардың рейтингінің жоғарылауына тікелей әсер етеді.

«Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі білім беру бағдарламаларының студенттерді шетелден тарту қабілетін көрсетеді. Бұл шетелдік студенттер үшін білім беру бағдарламалары мен жоғары оқу орындарының нақты тартымдылығын объективті бағалауға мүмкіндік береді.

Осы критерийді растау үшін ЖЖОКБҰ келесі құжаттарды ұсыну қажет:

- шетелдік студенттерді қабылдау туралы бұйрықтар;
- шетелдік студенттердің төлқұжаттарының көшірмелері.

10-кесте. «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Шетелдік студенттер үлесі			Балл
		ББ контингенті	Шетелдік студенттер саны	үлес, %	
1	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	661	47	7%	**5,00**
2	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	2256	30	1%	**0,94**
3	Ғ. Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті	998	7	1%	**0,49**
4	Astana IT University	1950	7	0%	**0,25**
5	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	296	1	0%	**0,24**
6	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	1259	3	0%	**0,17**
7	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	1002	2	0%	**0,14**
8	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	63	0	0%	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

10-кестеде шетелдік студенттердің «Ақпараттық қауіпсіздік жүйелері» ББ жалпы контингентіне қатынасын көруге болады, бұл 1,14% құрайды. Шетелдік студенттердің контингентке шаққандағы ең жоғарғы үлесі Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінде анықталды.

1.3 «ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.3.1 «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі

Студенттер мен оқытушылардың арақатынасы ЖЖОКБҰ ұсынатын білім сапасына әсер ететін негізгі көрсеткіштердің бірі. Бұл критерий оқытуға жеке көзқарас деңгейін және әр студентке оқытушы тарапынан жеткілікті көңіл бөлінетін қолайлы білім беру ортасын құру мүмкіндігін көрсетеді.

Студенттердің оқытушыларға қатынасының төмендігі оқытушылар құрамы жеке кеңес беруге, жұмыстарды тексеруге, ғылыми зерттеулерді басқаруға және практикалық дайындыққа көбірек уақыт бөле отырып, оқушылармен тиімдірек әрекеттесе алуына көбірек мүмкіндік береді. Бұл әсіресе тәжірибеге бағытталған оқытудың жоғары дәрежесін және тереңдетілген зерттеулерді қажет ететін бағдарламалар үшін өте маңызды.

Ал бір ПОҚ шаққанда білім алушылар санының тым көп болуы оқытушыларға шамадан тыс жүктемелер артылатындығын көрсетуі мүмкін, бұл білім беру процесінің сапасын төмендетуі және студенттердің оқуға қызығушылығына теріс әсер етуі мүмкін. Қазіргі білім беру стандарттары мен еңбек нарығының талаптары жағдайында студенттер мен оқытушылар саны арасындағы оңтайлы тепе-теңдікті сақтау ЖЖОКБҰ бәсекеге қабілеттілігінің маңызды факторына айналады.

Осылайша, осы критерийді талдау оқу орнының оқу жүктемесін ақылға қонымды бөлуді қолдай отырып және оқыту сапасын қамтамасыз ете отырып, білім беру қызметтерінің жоғары деңгейін қаншалықты қамтамасыз ете алатынын бағалауға мүмкіндік береді.

Біздің тарапымыздан ЖЖОКБҰ-да ПОҚ сапасы бойынша берілген мәліметтерді тексеру кезінде мынадай нормативтік құқықтық актілердің іске асырылуы да ескеріледі: Сот төрелігі академиясын, әскери, арнаулы оқу орындарын, мәдениет саласындағы білім беру ұйымдарын қоспағанда, жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдары профессор-оқытушылар құрамының жалпы санын есептеу үшін білім алушылар санының оқытушыларға орташа арақатынасын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 606 бұйрығы (Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2018 жылғы 1 қарашада № 17670 болып тіркелген).

11-кесте. «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	ЖЖОКБҰ контингенті	Бір ПОҚ-қа шаққандағы білім алушылар саны	Балл
1	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	2175	28441	13	**5,00**
2	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	626	9112	15	**4,49**
3	Ғ. Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті	324	5098	16	**4,16**
4	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	823	14443	18	**3,73**
5	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	1370	25914	19	**3,46**
6	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	508	11566	23	**2,87**
7	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	244	5953	24	**2,68**
8	Astana IT University	286	8284	29	**2,26**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

11-кестеде оқытушылардың ЖЖОКБҰ-ның жалпы контингентіне қатынасын көруге болады. Осы критерий бойынша үздік көрсеткіш Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті тіркелді, ол университетте бір оқытушыға орташа есеппен 13 білім алушы келеді.

1.3.2 «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі

Дәрежелі оқытушылардың үлесі профессор-оқытушылар құрамының академиялық біліктілігі мен кәсібилігінің маңызды көрсеткіші. Ғылыми дәрежесі (ғылыми дәрежесі және (немесе) философия докторы PhD/бейіні бойынша доктор (академиялық) дәрежесі және (немесе) ғылыми атағы және «өнер» кадрларын даярлау үшін «ҚР Еңбек сіңірген жаттықтырушысы» спорттық атағы) бар оқытушылар ЖЖОКБҰ-да білім мен ғылыми қызметтің жоғары деңгейін қамтамасыз етуде маңызды рөл атқарады.

Оқу орнында дәрежелі оқытушылардың едәуір санының болуы оның іргелі және қолданбалы ғылыми зерттеулер жүргізу, ғылыми әзірлемелердің нәтижелерін білім беру процесіне кіріктіру, сондай-ақ халықаралық ғылыми жобаларға қатысу мүмкіндігі туралы куәландырады. Бұл тез өзгеретін кәсіби

орта жағдайында жұмысқа дайын жоғары білікті мамандарды қалыптастыру үшін қолайлы жағдай жасайды.

Сонымен қатар, дәрежелі оқытушылар педагогикалық құзыреттіліктің жоғары деңгейіне ие, бұл оларға білімді тиімді жеткізуге, студенттерде сыни ойлау мен аналитикалық дағдыларды дамытуға мүмкіндік береді. Мұндай оқытушылардың жоғары үлесі оқу орнының академиялық стандарттарға бейілділігін және білім беру бағдарламаларының сапасын үздіксіз жетілдіруге ұмтылысын көрсетеді.

Бұл критерий ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының академиялық және кәсіптік даярлықтың қазіргі заманғы талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігі туралы қорытынды жасауға мүмкіндік береді, сондай-ақ оның ғылыми және білім беру орталығы ретіндегі беделін нығайтуға ықпал етеді.

12-кесте. «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	Штаттық дәрежелі ПОҚ саны	Үлес, (%)	Бал л
1	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	1370	1014	74.0%	**5,00**
2	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	2175	1336	61.4%	**4,15**
3	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	823	447	54.3%	**3,67**
4	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	508	253	49.8%	**3,36**
5	Astana IT University	286	131	45.8%	**3,09**
6	Ғ. Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті	324	141	43.5%	**2,94**
7	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	244	99	40.6%	**2,74**
8	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	626	228	36.4%	**2,46**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

12-кестеде бұл ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның дәрежелі ПОҚ үлесі орта есеппен 50,7% құрайтынын көруге болады. Дәрежелі ПОҚ-ның ең көп үлесі мынадай ЖЖОКБҰ-да жұмыс істейді: Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті

1.3.3 «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі

«Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі білім беру процесінің қаржылық қамтамасыз етілуін және оқу орнының оқытудың негізгі аспектілеріне қаражат салуға дайындығын бағалауға мүмкіндік беретін маңызды көрсеткіштердің бірі. Бұл критерийде бағдарламалық қамтамасыз ету және кітапхана қорын дамыту шығындары ескеріледі.

Бағдарламалық қамтамасыз ету шығындары әртүрлі пәндерге арналған арнайы бағдарламалар, оқу процесін басқару жүйелері және оқытудың тиімділігі мен интерактивтілігін арттыратын басқа да цифрлық құралдар сияқты оқу процестеріне қажетті лицензиялық бағдарламаларды сатып алу және жаңарту шығындарын қамтиды. Бұл ББ өзектілігін сақтау және студенттерді заманауи технологиялармен жұмыс істеуге дайындау үшін маңызды.

Кітапхана қорын дамыту шығындарына студенттердің өзекті және сапалы оқу және ғылыми ақпаратқа қол жеткізуін қамтамасыз ету үшін қажетті жаңа оқулықтарды, ғылыми әдебиеттерді, электрондық ресурстар мен дерекқорларды сатып алу шығындары кіреді. Кітапхана қорын дамыту білімді тереңдетуге және ғылыми зерттеулер жүргізуге ықпал ететін академиялық ортаның маңызды құрамдас бөлігі.

13-кесте. «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ контингенті	Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындар көлемі (теңге)	Балл
1	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	25914	42419	**5,00**
2	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	5953	32105	**3,91**
3	Astana IT University	8284	28264	**3,50**
4	Ғ. Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті	5098	14230	**2,02**
5	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	14443	13982	**2,00**
6	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	28441	13547	**1,95**
7	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	11566	9097	**1,48**

8	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	9112	4549	**1,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

13-кестеде көрсетілген 1 студентке бөлінген қаражатты талдау бойынша келесі ЖЖОКБҰ жоғары нәтиже көрсетті: Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті, Astana IT University

1.3.4 «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі

«Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі оқытушыларды қаржылық қолдау деңгейін және жанама түрде оқу орнындағы білім беру процесінің сапасын көрсететін маңызды көрсеткіш. Медианалық жалақы – оқытушылардың жартысы жалақыны осы деңгейден жоғары, ал екінші жартысы төмен алатын бөліну нүктесі. Бұл көрсеткіштің орташа жалақыдан айырмашылығы, оған өте жоғары немесе өте төмен жалақы сияқты шекті мәндер әсер етпейді.

Медианалық жалақы деңгейі оқытушылардың мотивациясымен және олардың жұмысқа қанағаттануымен тығыз байланысты. Жалақының жоғары деңгейі университетке білікті мамандарды тартуға және ұстап қалуға мүмкіндік береді, ол дегеніміз оқыту мен ғылыми қызметтің сапасына оң әсер етеді. Лайықты жалақы алатын оқытушылар үнемі кәсіби дамуға, ғылыми зерттеулерге қатысуға және студенттермен белсенді қарым-қатынасқа ынталы болады.

Сонымен қатар, медианалық жалақы көрсеткіші ЖЖОКБҰ-ның қаржылық тұрақтылығын және оның басқа оқу орындарымен салыстырғанда бәсекеге қабілетті жалақы деңгейін ұстап тұру қабілетін көрсете алады.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде оқытушы жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

14-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ПОҚ медианалық жалақысы (теңге)	Балл
1	Astana IT University	994985,7	**5,00**
2	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	673821,9	**2,58**
3	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	551412,1	**2,11**
4	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	588542,2	**1,95**
5	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	584038,8	**1,92**
6	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	554746,4	**1,70**

7	Ғ. Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті	515400,6	**1,40**
8	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	388153,2	**1,00**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

14-кестеде «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша талдау нәтижелерін көрсетілген: «Ақпараттық қауіпсіздік жүйелері» ББ бойынша ПОҚ орташа медианалық жалақысы 2025 жылы 606 387,6 теңгені құрады. ББ бойынша рейтингке қатысқан ЖЖОКБҰ арасында Astana IT University – 994985,7 теңге, көрсеткішін көрсетіп, алғашқы орынды иеленді.

1.4 «Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.4.1 «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі

«Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін көрсетеді. Топ үш критерийден тұрады: түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы, түлектердің медианалық жалақысы. Бұл критерийлер бойынша білім беру бағдарламаларының 2024 жылғы түлектері талданады. Олардың оқу бітіргеннен кейін, 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңдегі зейнетақы жарналары арқылы талдау жүргізіледі.

«Жұмысқа орналасу деңгейі» көрсеткіші түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін тікелей көрсетеді. Бұл өлшем «тұрақты жұмыспен қамту» және «шартты жұмыспен қамту»болып бөлінеді.

Тұрақты жұмысқа орналасу – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде қатарынан кемінде 3 ай тұрақты зейнетақы жарналарын алған жұмысқа орналастырылған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш.

Шартты жұмыспен қамту – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде тұрақты емес негізде зейнетақы аударымдарын алған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш (яғни тұрақты жұмыспен қамту жағдайларын қоспағанда, тұрақсыз табыс).

Жұмыспен қамтылуды есептеу барысында тұрақты жұмыспен қамтылған түлектердің үлесі жоғары нәтиже береді.

Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін неғұрлым сенімді есептеу үшін жалпы түлектер санынан мынадай санаттар алынып тасталды:

- Магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырған түлектер;
- Шетел азаматтары;
- Декреттік демалыстағы түлектер;
- Мерзімді әскери қызметке шақырылған түлектер;
- Шетелде білім алатын түлектер;
- Шетелде жұмыс істейтін түлектер;
- 1-2 топтағы мүгедектігі бар түлектер;
- Күш құрылымдарының қызметкерлері;
- Жас ерекшелігіне байланысты есептелмейтін түлектер (1996 жылғы және одан үлкен);
- Қайтыс болған түлектер.

2-диаграмма. «Ақпараттық қауіпсіздік жүйелері» ББ бойынша түлектердің жалпы саны мен құрамы

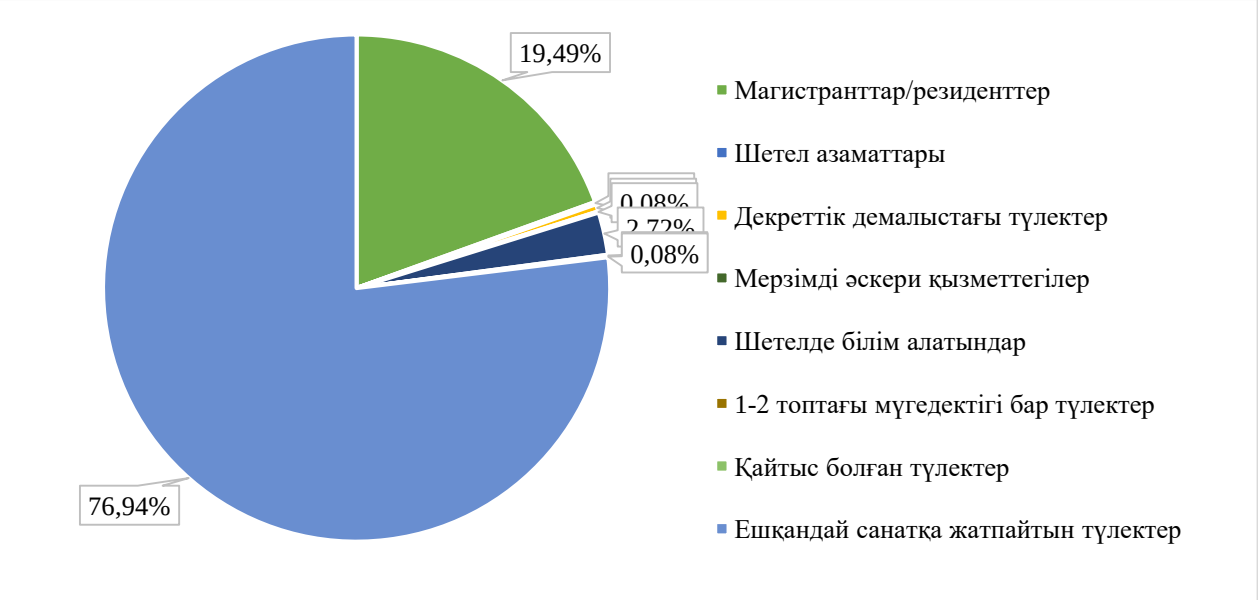

2-диаграммаға сәйкес ББ бойынша түлектердің жалпы саны 1288 адамды құрады, оның ішінде: декреттік демалыста – 6; мерзімді әскери қызметке шақырылғандар – 1; магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырғандар – 251; шетел азаматтары – 2; 1-2 топтағы мүгедектігі бар түлектер – 1;

15-кесте. «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Түлектердің жалпы саны	Жұмысқа орналасу деңгейі, %	Тұрақты жұмыс, %	Шартты жұмыс, %	Бал л
1	Ғ. Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті	127	93%	80%	13%	**4,28**
2	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	150	95%	73%	22%	**4,07**
3	Astana IT University	333	91%	72%	19%	**3,98**
4	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	58	87%	74%	13%	**3,98**
5	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	28	85%	71%	14%	**3,86**
6	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	174	87%	67%	20%	**3,78**
7	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	32	87%	65%	22%	**3,72**
8	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	199	88%	62%	26%	**3,66**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

15-кестеге сәйкес, «Ақпараттық қауіпсіздік жүйелері» ББ бойынша жұмысқа орналасудың орташа деңгейі 89% құрады. Жұмысқа орналасу көрсеткіштері жоғары ЖЖОКБҰ: Ғ. Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті. Соңғы позицияларда Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті болды.

3-диаграмма. Түлектерің жұмысқа орналасу деңгейі

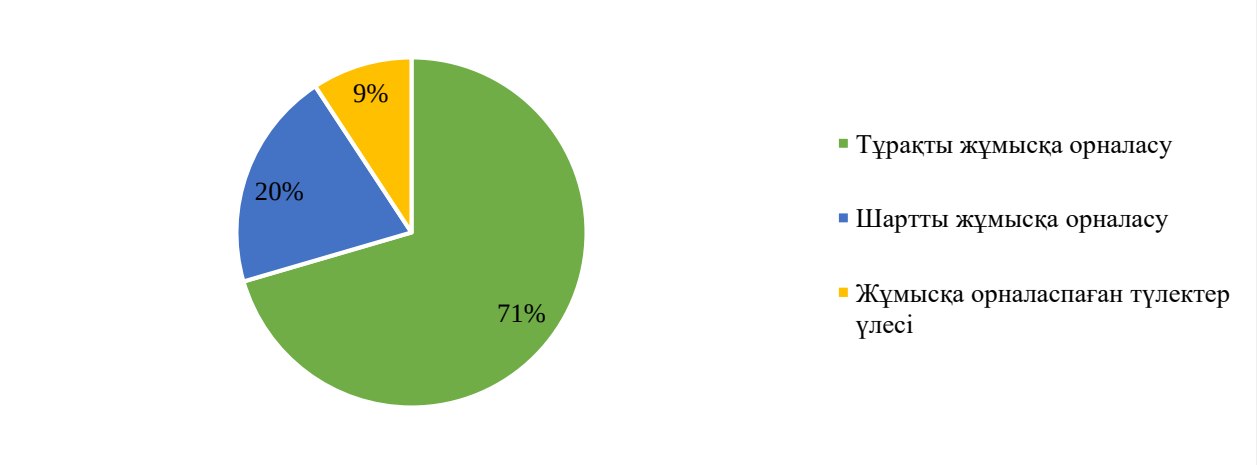

3-диаграммадан ББ бойынша түлектердің 71%-ы тұрақты, ал 20%-ы шартты түрде жұмыс істейтінін көруге болады. Түлектердің 9%-ы жұмысқа орналаспаған.

16-кесте. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмысқа орналасу деңгейі, %		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1	Ғ. Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті	95%	84%	94%
2	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	92%	97%	89%
3	Astana IT University	94%	88%	92%
4	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	83%	47%	86%
5	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	100%	100%	87%
6	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	92%	86%	95%
7	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	100%	84%	88%
8	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	80%	84%	88%

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

16-кестедегі салыстырмалы талдауға сәйкес бұл критерий бойынша өткен жылғы көрсеткіштермен салыстырғанда келесі оқу орындарының көрсеткіштері жақсарған: Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық

университеті, Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті. Ал көрсеткіштердің нашарлауы мынадай ЖЖОКБҰ-да байқалады: Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті

4-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

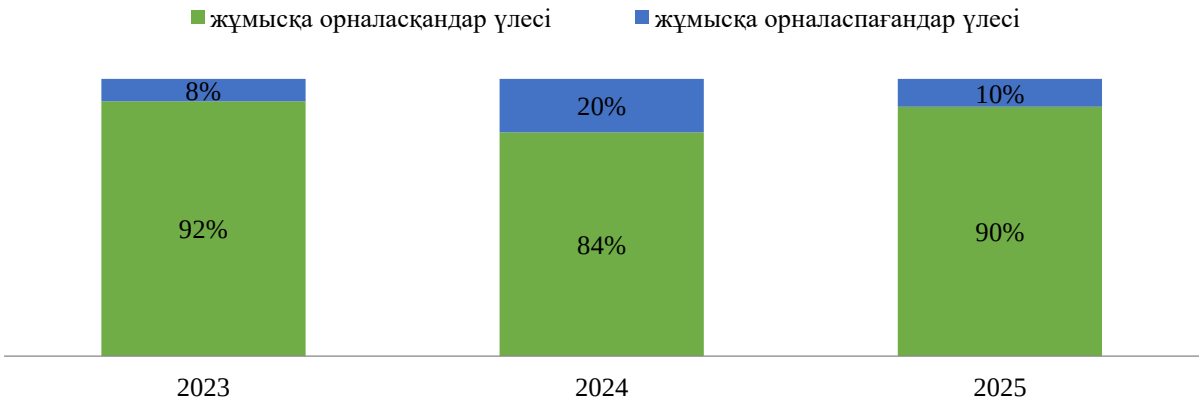

4-диаграмма еңбек нарығында ББ түлектеріне сұраныстың динамикасын көрсетеді. Алдыңғы рейтингтермен салыстырғанда осы критерий көрсеткіштері жақсарды: 2023 жылы жұмысқа орналасудың орташа деңгейі - 92%, 2024 жылы - 84%, ал 2025 жылы - 90% құрады.

1.4.2 «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі

Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы түлектердің оқуды бітіргеннен кейін қаншалықты жылдам жұмыс таба алатынын көрсететін маңызды көрсеткіш. Бұл көрсеткіш нақты білім беру бағдарламасы мен ЖЖОКБҰ дайындаған еңбек нарығындағы мамандардың сұраныс деңгейін көрсетеді.

Жұмыс іздеудің қысқа кезеңі түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін, оқу орнының жақсы беделін және білім беру бағдарламасының жұмыс берушілердің қажеттіліктеріне сәйкестігін көрсетеді. Жұмыс іздеудің ұзақ кезеңі түлектердің жеткіліксіз дайындығын, олардың дағдыларының еңбек нарығының талаптарына сәйкес келмеуін немесе белгілі бір салада жұмысқа орналасудың жалпы күрделілігін көрсетуі мүмкін.

Жұмыс іздеу ұзақтығын талдау білім беру ұйымдарына өз бағдарламаларының тиімділігін бағалауға және қажет болған жағдайда түлектердің жұмысқа орналасу нәтижелерін жақсарту үшін түзетулер енгізуге мүмкіндік береді.

17-кесте. «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмыс іздеу ұзақтығы (аймен)	Балл
1	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	1,88	**4,60**
2	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	2,42	**4,36**
3	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	2,44	**4,35**
4	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	2,49	**4,32**
5	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	2,61	**4,27**
6	Astana IT University	2,62	**4,26**
7	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	2,83	**4,17**
8	Ғ. Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті	3,64	**3,8**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

17-кестеде түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығының нәтижелері көрсетілген. Келесі ЖЖОКБҰ-да түлектер 3 айдан аз уақыт ішінде жұмысқа орналасқан: Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті, Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті, Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті.

5-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмыс іздеу *ұзақтығын салыстырмалы талдау*

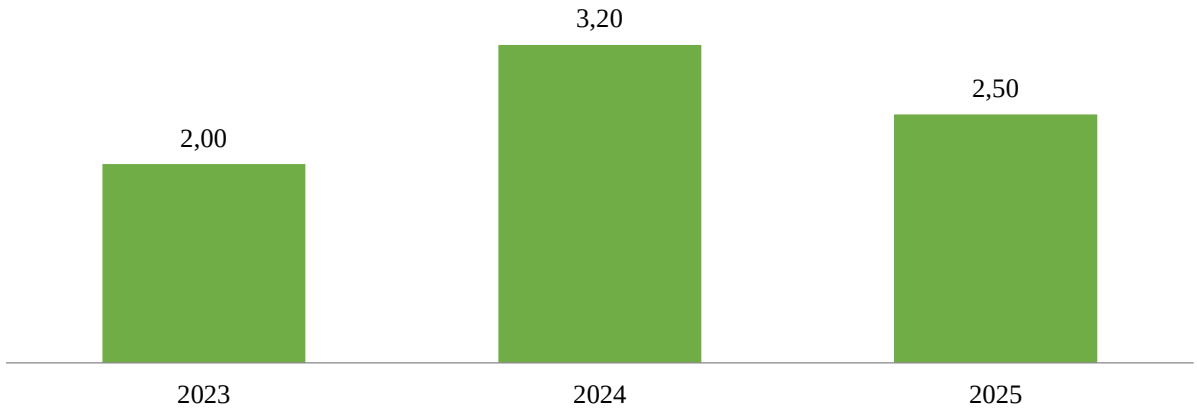

5-диаграмма еңбек нарығында «Ақпараттық қауіпсіздік жүйелері» ББ бойынша түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығындағы өзгерістерді көрсетеді. Өткен жылдармен салыстырғанда осы критерийдің көрсеткіштері жақсарған. Бұл өзгерістер ББ түлектеріне сұраныс динамикасын көрсетеді. 2023 жылы жұмыс іздеудің орташа ұзақтығы 2,00 айды, 2024 жылы 3,20 айды, ал 2025 жылы 2,50 айды құрады.

1.4.3 «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі

Медианалық жалақы оқуды бітіргеннен кейінгі алғашқы жылы жұмысқа орналасқан түлектердің табыс деңгейін көрсетеді. Жоғары бастапқы жалақы көбінесе білім беру бағдарламасының сапасының және оны кәсіби ортаның мойындауының көрсеткіші.

Түлектердің медианалық жалақысы туралы мәліметтер оқу орнын таңдау кезінде талапкерлер үшін бағдар бола алады, өйткені олар осы бағдарламаның түлектерінің жұмысқа орналасу және лайықты жалақы алу үшін жақсы перспективалары бар екеніне сенімді бола алады. Сонымен қатар, медианалық жалақысы жоғары бағдарламалар жұмыс берушілердің де назарын аударады, бұл тез мансаптық өсу мен тұрақты жұмысқа орналасу мүмкіндігін арттырады.

Есепте соңғы үш жылдағы түлектердің медианалық жалақысының динамикасы қарастырылады, бұл еңбек нарығындағы трендтерді анықтауға және белгілі бір білім беру бағдарламаларының түлектерінің қаншалықты табысты екенін бағалауға мүмкіндік береді.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде түлектің жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

18-кесте. «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Медианалық жалақы, теңге	Балл
1	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	274434,4	**5,00**
2	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	264105	**4,69**
3	Ғ. Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті	249649,1	**4,17**
4	Astana IT University	214180,0	**3,18**
5	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	186494,0	**2,96**
6	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	191715,7	**2,53**
7	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	118910,6	**1,03**
8	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	140945,5	**1,00**

Дереккөз: ҚР ҚР ҒЖБМ мәліметтері

18-кестеде осы критерий бойынша талдау көрсетілген. Осы көрсеткіш бойынша көшбасшылар: Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті, Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті. Ең төменгі көрсеткішті Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті көрсетті.

2 Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі

Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі білім беру процесінің сапасын, түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін, сондай-ақ жоғары оқу орындары қызметінің жалпы көрсеткіштерін көрсететін барлық критерийлерді жан-жақты талдаудың нәтижесі болып табылады. Бұл бөлімде критерийлердің бірнеше тобы бойынша бағалау негізінде қалыптастырылған «Ақпараттық қауіпсіздік жүйелері» ББ бойынша қорытынды рейтинг ұсынылған: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары.

2025 жылғы рейтинг жоғарыда аталған блоктар бойынша топтастырылған 17 критерий негізінде құрылды. Әрбір критерийдің жалпы бағалау процесінде оның маңыздылығын көрсететін белгілі бір салмағы бар.

Қорытынды рейтингтің негізгі мақсаты – талапкерлерге, жұмыс берушілерге және басқа да мүдделі тараптарға ақпараттандырылған таңдау жасауға көмектесетін білім беру бағдарламаларына объективті баға беру. Сондай-ақ, рейтинг нәтижелері ЖЖОКБҰ үшін өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру және олардың ұлттық және халықаралық деңгейлердегі бәсекеге қабілеттілігін арттыру бағытында бағдар бола алады.

19-кесте. «Ақпараттық қауіпсіздік жүйелері» ББ бойынша қорытынды рейтинг

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы	Жалпы қорытынды	Рейтингтегі орны
1	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	6В06306 Ақпараттық қауіпсіздік жүйелері	3,612	**1**
2	Astana IT University	6В06301 Киберқауіпсіздік	3,291	**2**
3	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	6В06301 Ақпараттық қауіпсіздік жүйелері	3,241	**3**
4	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	6В06303 Жүйелік қауіпсіздік	3,046	**4**
5	Ғ. Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті	6В06306 Ақпараттық қауіпсіздік жүйелері	3,040	**5**
6	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	6В06301 Ақпараттық қауіпсіздік жүйелері	3,037	**6**
7	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	6В06301 Ақпараттық қауіпсіздік	2,996	**7**
8	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	6В06152 Ақпараттық қауіпсіздік жүйелері	2,738	**8**

19-кестеде «Ақпараттық қауіпсіздік жүйелері» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингті талдау қорытындылары ұсынылған. Деректерге сәйкес, ТОП-3 құрамына Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті және Astana IT University сияқты ЖЖОКБҰ кірді.

20-кесте. 2023-2025 жылдардағы «Ақпараттық қауіпсіздік жүйелері» ББ бойынша рейтингтегі орындары

№	ЖЖОКБҰ атауы	Рейтингтегі орны		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1	Ғ. Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті	3/10	3/8	5/8
2	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	6/10	2/8	4/8
3	Astana IT University	8/10	4/8	2/8
4	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	10/10	8/8	8/8
5	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	2/10	1/8	6/8
6	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	1/10	5/8	1/8
7	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	4/10	7/8	7/8
8	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	5/10	6/8	3/8

20-кестеде 2023-2025 жылдары «Ақпараттық қауіпсіздік жүйелері» ББ бойынша рейтингке қатысқан оқу орындарының рейтингте алған орындары салыстырылды. 2023 жылы рейтинг көшбасшылары қатарында Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті және Ғ. Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті болды. 2024 жылы көшбасшылар тізімі сәл өзгерді: Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті және Ғ. Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті орнын алды. 2025 жылы көшбасшылар Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Astana IT University және Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті.

Үш жыл бойы Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті соңғы орынға иеленді.

2025 жылғы білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары оқу орындары арасында «Ақпараттық қауіпсіздік жүйелері» саласында мамандар даярлаудың әртүрлілігі мен сапасын көрсетеді. Талдау көрсеткендей, еңбек нарығының талаптары мен халықаралық стандарттарға бейімделе отырып, өз бағдарламаларын белсенді түрде жетілдіретін білім беру мекемелері жетекші орындарға ие болды.

Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті Astana IT University және Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті сияқты университеттердің жоғары нәтижелері олардың бәсекеге қабілеттілігін және түлектерінің сұранысын растайды. Бұл оқу орындары Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау, магистратурада/

резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі және профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы сияқты бірқатар критерийлер бойынша жоғары нәтижелер көрсетті.

Рейтинг нәтижелері талапкерлер, жұмыс берушілер және жоғары оқу орындары үшін құнды бағдар болып табылады, әрбір білім беру бағдарламасының мықты жақтарын анықтауға көмектеседі. Болашақта білім беру стандарттарын жақсарту және халықаралық ынтымақтастықты арттыру жөніндегі жұмысты жалғастыру Қазақстанның білім беру жүйесін одан әрі дамыту үшін маңызды қадам болады.

Қорытынды

2025 жылғы ББ бойынша білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары білім беру жүйесін жақсарту үшін елеулі жетістіктер мен салаларды анықтауға мүмкіндік берді. Рейтингте жетекші орындарды білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары сияқты критерийлер топтары бойынша жоғары нәтижелер көрсете алған университеттер иеленді.

Талдау көрсеткендей, рейтингтің жоғарғы қатарында тұрған ЖЖОКБҰ студенттерді теориялық біліммен ғана емес, сонымен қатар еңбек нарығында сұранысқа ие практикалық дағдылармен қамтамасыз ете отырып, өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру бойынша белсенді жұмыс істейді. Алдыңғы қатардағы жоғары оқу орындары жұмыс берушілермен өзара іс-қимылға және халықаралық сапа стандарттарын интеграциялауға ерекше назар аударатынын атап өту керек, себебі бұл олардың түлектерінің бәсекеге қабілеттілігін айтарлықтай арттырады.

Сонымен бірге, есеп назар аударуды қажет ететін кейбір кемшіліктерді анықтады. Мысалы, бірқатар ЖЖОКБҰ-да студенттердің академиялық ұтқырлығы мен ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары, шетелдік студенттер үлесі бойынша төмен көрсеткіштер байқалады, бұл осы бағыттарды одан әрі дамыту қажеттігін көрсетеді. Сондай-ақ, оқу орындарының бір студентке шаққандағы қаржылық шығындар көлемінде айтарлықтай айырмашылықтар байқалды.

Рейтинг нәтижелері барлық мүдделі тараптар үшін маңызды құрал. Талапкерлер мен олардың ата-аналары үшін рейтинг оқу орнын таңдау кезінде бағдар, жұмыс берушілер үшін – мамандарды даярлау сапасының индикаторы, ал жоғары оқу орындарының өздері үшін – өз бағдарламаларын жақсартуға және бәсекелестік ортадағы позицияларын нығайтуға ынталандыру ретінде қызмет етеді.

Қорытындыны келесідей жасауға болады: елеулі жетістіктерге қарамастан, Қазақстанның жоғары білім беру жүйесі жаңғыртуды және жаңа сын-тегеуріндерге бейімделуді жалғастыруда. Әр ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының жоғары деңгейін қолдап қана қоймай, еңбек нарығындағы өзгерістер мен қоғамның қажеттіліктерін ескере отырып, оларды үнемі жақсартуға ұмтылуы тиіс. 2025 жылғы қорытынды рейтинг жаһандық аренада қазақстандық білім берудің сапасы мен бәсекеге қабілеттілігін арттыруға ықпал ете отырып, осы мақсаттарға қол жеткізу жолындағы маңызды қадамдардың бірі. Білім беру бағдарламаларын жетілдіруді жалғастыру және түлектерді тез өзгеретін әлемде табысты кәсіби қызмет үшін қажетті білім мен дағдылармен қамтамасыз ету үшін жан-жақты жұмыс жасау өте маңызды.

Қосымша 1

«Ақпараттық қауіпсіздік жүйелері» ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ тізімі

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы
1	Ғ. Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті	6В06306 Ақпараттық қауіпсіздік жүйелері
2	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	6В06303 Жүйелік қауіпсіздік
3	Astana IT University	6В06301 Киберқауіпсіздік
4	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	6В06152 Ақпараттық қауіпсіздік жүйелері
5	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	6В06301 Ақпараттық қауіпсіздік жүйелері
6	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	6В06306 Ақпараттық қауіпсіздік жүйелері
7	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	6В06301 Ақпараттық қауіпсіздік
8	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	6В06301 Ақпараттық қауіпсіздік жүйелері